

Університет державної фіскальної служби України
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи
Ірпінський державний коледж економіки та права
Академія економічних наук України
K. Zhubanov Aktoke Regional State University (Kazakhstan)
Білоруська державна сільськогосподарська академія (Республіка Білорусь)
Білоруський державний економічний університет (Республіка Білорусь)
Varna free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Tbilisi Free University (Georgia)
Academy of Economic Studies of Moldova (Moldova)
Інститут економічних досліджень і аналітики Академії STING (Czech Republic)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

III Міжнародної науково-практичної конференції

«Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції»

19-20 листопада 2020 року

Ірпінь - Ворохта

УДК 338.2:336.1:346:347.73(477+4)(06)

ББК 65.9(4Укр) я 431

А 43

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи
Університету державної фіскальної служби України
(протокол № 4 від 17.11.2020 р.) та Адміністративною радою Ірпінського державного
коледжу економіки та права (протокол № 7 від 24.11.2020 р.)*

Редакційна колегія: **Кужелєв М.О.**, д.е.н., професор, академік АЕН України, директор ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Пілевич О.А.**, к.пед.н., директор Ірпінського державного коледжу економіки та права; **Дражанова М.**, доктор, Ph.D, директор Інституту економічних досліджень і аналітики Академії STING (Чеська Республіка); **Grigoroі L.**, PhD in Economics, Associate professor, Academy of Economic Studies of Moldova, Dean of Accounting Department; **Aladashvili N.**, PhD in Economics, Associated Professor for Accounting and Taxation at Tbilisi Free University, Magistrates of Business Administration; **Hristov P.**, PhD, Professor, Rector of Varna free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria); **Панков Д.А.**, доктор економічних наук, професор, Білоруський державний економічний університет (Республіка Білорусь); **Житар М.О.**, к.е.н., доцент, академік АЕН України, заступник директора ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Біленко Д.В.**, к.е.н., в.о. заступника директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; **Ковальчук Н.І.**, викладач Ірпінського державного коледжу економіки та права.

Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції (19-20 листопада 2020 р.) / ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України; Ірпінський державний коледж економіки та права. – Ірпінь: Університет ДФС України, 2020. – 308 с.

Збірник містить матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції», яка проходила 19-20 листопада 2020 р. на базі ННІ фінансів, банківської справи Університету ДФС України та Ірпінського державного коледжу економіки та права.

Видання розраховане на науковців, викладачів, економістів, фінансистів, юристів, працівників органів державного управління, здобувачів вищої освіти та суб'єктів господарської діяльності.

**Редакційна колегія не завжди поділяє думку авторів і не несе відповідальності
за недостовірність опублікованих даних.**

**Тези друкуються у авторській редакції. За точність викладеного матеріалу
відповідальність покладається на авторів.**

УДК 338.2:336.1:346:347.73(477+4)(06)

ББК 65.9(4Укр) я 431

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

- Кірін Р.С.**, д.ю.н., доцент, провідний науковий співробітник, ДУ «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Мамутова НАН України»
СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС В ГАЛУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ 14
- Авдіюк С.В.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ІСТОРИЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ 16
- Васека Р.М.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;
Данкович А.В., студентка 3 курсу, спеціальність «Право», Ірпінський державний коледж економіки та права
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС 19
- Галай І.С.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ 21
- Грабовська В.М.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РІВНОСТІ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ 24
- Дроботова Л.А.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 26
- Дроботова Л.А.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;
Німчук А.В., студентка 3 курсу, спеціальність «Облік і оподаткування», Ірпінський державний коледж економіки та права
СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: ІНВЕСТИЦІЇ В НЬОГО 28
- Євтушенко Г.І.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Університет ДФС України;
Родіонова А.А., здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 30
- Калусенко В.В.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;
Шевченко А.В., викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ З ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ 33
- Ковальчук В.М.**, викладач, к.іст.н., доцент, Ірпінський державний коледж економіки та права;
Вітковська А.І., студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ..... 36

Кожем'яко Н.В. , к. пед. н. викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;	
Єременко А.Ю. , студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ СПІВПРАЦЮ З ЄС ТА ООН.....	38
Спіріданова Л.М. , викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права	
СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ ТУРИЗМУ	41
Товста С.М. , викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;	
Биховченко Л. Р. , студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ.....	44
Чаплигіна М.Я. , викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІВПРАЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	46
Наумова О.В. , аспірантка 3 року навчання, Херсонський національний технічний університет	
ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	49
Кодіс Є.І. , здобувач, Національний університет «Чернігівська політехніка»	
ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СПІВПРАЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ІЗ КРАЇНАМИ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА	51
Білюк В. А. , здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ	54
Бодун В.В. , студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	56
Денисюк А.М. , здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС	59
Діогенова Є.І. , студентка 1 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	62
Дудник Л.Р. , здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ	65

Дудник Л.Р., здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	67
Клим М.Р., здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС	70
Климчук А.А., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО «ЗЕЛЕНОГО» ТУРИЗМУ: ЗАВДАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ	73
Книш Д.А., студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
НАПРЯМКИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄС У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	75
Ковалевська О.А., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ТЕНДЕНЦІЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МАГАТЕ.....	77
Кондратенко А.В., студент 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК СФЕРИ ІТ.....	79
Омельчук Ю.М., Панченко І.В., здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	81
Орловська К.А., здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, КПІ ім. Ігоря Сікорського	
СВІТОВИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	83
Палій В.В., здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС	86
Сашко А.О., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ ФІНАНСИСТА.....	88
Семеняк О.С., студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ЄС.....	90
Синиця О.О., здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України	
ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	92
Третяк Д.А., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права	
ЧЕХІЯ ТА КАНАДА: СУТНІСТЬ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ	94

Хлівняк І.В., здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України

РОЗВИТОК ІТ-РИНКУ В УКРАЇНІ..... 96

Царук В.Д., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права

ІСТОРИЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ УМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ..... 98

Шевчук А.О., студент 1 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права

УКРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА..... 101

СЕКЦІЯ 2. ФІНАНСИ, УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Жерліцин Д.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри економічної кібернетики, Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ..... 103

Кужелєв М. О., д.е.н., професор, директор Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи, Університет державної фіскальної служби України

Нечипоренко А. В., к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул, Університет державної фіскальної служби України

ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ..... 105

Шестаковська Т.Л., доктор наук з державного управління, доцент Національного університету «Чернігівська політехніка»

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ..... 108

Ананьєва Ю.В., к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул, Університет ДФС України

СУЧАСНІ ПІДХОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ..... 111

Бедринець М.Д., к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул, Університет ДФС України

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ..... 114

Деміденко Л.С., викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права

Биховченко Л.Р., студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права

ВАЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ 116

Діденко Л.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків, Університет ДФС України;

Шевцова Д.Д., здобувачка вищої освіти II (магістерського) рівня, Університет ДФС України

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ..... 119

- Довбуш Н.Є.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
Бобир І.М., студент 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЄС..... 121
- Євтушенко Г.І.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Університет ДФС України;
Арутюнян А.В., здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ І РИСИ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ..... 123
- Євтушенко Г.І.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту, Університет ДФС України;
Вискушенко К.К., здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ (PR) ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ЗМІ)..... 126
- Калусенко В.В.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
СТРАТЕГІЯ ПОДАТКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ УКРАЇНИ 128
- Клюско Л.А.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу, Університет ДФС України;
Москаленко Н.В., к.е.н., доцент, доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу, Університет ДФС України
ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 131
- Ковальчук Н.І.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права;
Ковальчук П.В., студент II (магістерського) ступеня вищої освіти, Вища банківська школа у м. Вроцлав, Республіка Польща
ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В ФІНЛЯНДІЇ 134
- Колісник Н.І.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ 137
- Ліснічук О.А.**, к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул, Університет ДФС України
СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 139
- Мазіна О.І.**, к.е.н., доцент, Університет ДФС України;
Олійник В.С., к.е.н., ст. викладач, Університет ДФС України
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПОБУДОВІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА 141
- Малишко В.В.**, к.е.н., доцент, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»;
Євтушенко Н.М., к.е.н., доцент, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»
ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ 144

- Пілевич Д.С.**, к.е.н., доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики, Університет ДФС України;
Пілевич О.А., к.пед.н., директор Ірпінського державного коледжу економіки та права
НАПРЯМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.... 146
- Притиченко А.М.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ У СФЕРІ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ..... 149
- Пухальська Н.О.**, викладач, Ірпінський державний коледж економіки та права
ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ СИСТЕМИ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ 151
- Ткачик Ф.П.**, к.е.н., доцент, Західноукраїнський національний університет
ДЕТЕРМІНАНТИ ФІСКАЛЬНОГО ФЕДЕРАЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ 153
- Кузьменко Л.А.**, аспірант кафедри менеджменту, Державний університет телекомунікацій
РОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ..... 156
- Куцевол А.А.**, здобувач Національного університету «Чернігівська політехніка»
УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ТЕХНІЧНОЮ ДОПОМОГОЮ В УКРАЇНІ..... 158
- Авдіюк І.Б.**, студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
СТАБІЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ..... 160
- Апостолова Г.О.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
КОРПОРАТИВНИЙ РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ..... 162
- Безпалько Т.В.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: СУЧАСНА ПРАКТИКА ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ 164
- Березинець Ю.В.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ..... 167
- Биховченко Л.Р.**, студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
ПЕРСПЕКТИВИ ІСНУВАННЯ СТАЛОГО МАЙНІНГУ В УКРАЇНІ 170
- Бобир І.М.**, студент 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ 172

Боярчук Д.О., здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВ ЯК ОСНОВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ.....	174
Варважицька Т.В., Базильчук Л.О., здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	177
Василакий О.В., здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	179
Василакий О.В., здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ	181
Вишневецька Л.В., здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ	184
Гладченко А.М., Сегеда В.О., здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	186
Горох Д.С., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права АНАЛІЗ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ	188
Гоч І.В., здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ.....	190
Кінц К.В., Дудченко В.М., здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ	193
Кінц К.В., Дудченко В.М., здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ	195
Кісіль Ю.В., здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України РИЗИКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	197
Климчук А.А., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗИЯ ТА ЇЇ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ	199
Климчук А.А., студентка 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ.....	202

- Ковда М.В.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА..... 204
- Колеснік В.Я.**, студентка 1 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... 206
- Костюк А.М.**, студентка 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ 208
- Коханчук К.О.** здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ..... 210
- Краснобока В.В.** здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 213
- Кременовська О.С.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ..... 216
- Кузьмич А.Ю.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 218
- Левицька Н.О.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
РОЗВИТОК ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ 220
- Лінник О.П.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ 223
- Лісовська А.С.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ..... 225
- Лісовська А. С., Кушніренко А.Є.**, здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА 228
- Мазур В.В.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА 230

- Марквардт А.В.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ..... 232
- Медвідчук Л.О.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ 234
- Мережко Д.В.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД..... 236
- Некраса Г.С., Лукашенко Л.А.**, здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ 239
- Омельчук Ю.М., Панченко І.В.**, здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ 241
- Онищук А.Л.**, студент 2 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ..... 244
- Приходько Є.С.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України;
ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ 246
- Пріказчікова А.Ю.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ 248
- Рибалкіна А.О.**, здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ 250
- Рожкова О.О.**, студентка 1 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права
ФІНАНСОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ 252
- Салюк С.С.**, здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України
РОЛЬ PR У ДОСЯГНЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ОБ'ЄКТІВ 254

Свобода В.О. , студентка 1 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	256
Сергійчук А.М. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ	259
Сивко Д.В. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ	261
Слюсарчук В.О. , студент 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ	263
Слюсарчук В.О. , студент 3 курсу, Ірпінський державний коледж економіки та права ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	265
Солодка С.Є. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	267
Сотник О.О. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ	270
Сотник О.О. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ	272
Спасіченко Д.С. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ПОНЯТТЯ БЛОКЧЕЙН ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ	275
Ставська М.О. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКОВИХ ФІНАНСІВ	278
Ставська М.О. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН	280
Табахарник О.Я. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ FINTECH	283

Татьяніна С.М. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ.....	285
Татьяніна С.М. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ЯКІСТЬ НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ	288
Тесленко І.С. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	291
Федун І.І. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ	293
Хлопова К-А.С. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	295
Ходаківська Ю.Ю. , здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України; Копитко Л.В. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ	297
Цимбалюк Н.В. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ	299
Шаповалюк І.О. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ	301
Шелест Н.І. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	304
Яковлева Т.В. , здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти, Університет ДФС України РОЛЬ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ.....	306

СЕКЦІЯ 1. ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Кірін Р.С.,

*провідний науковий співробітник,
Державна установа «Інститут економіко-правових
досліджень імені В.К. Мамутова НАН України»,
доктор юридичних наук, доцент*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС В ГАЛУЗІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ

На шляху до сучасної системної екологічної політики, що реалізується у країнах - членах Європейського Союзу (далі – ЄС), Україна визначила власні основні орієнтири, досягнення яких сприятиме не лише позитивним змінам у довкіллі, а й формуванню більш ґрунтовної співпраці з європейською спільнотою в цьому напрямі.

Серед заходів провадження екосистемного підходу (далі – ЕСП) в галузеву політику та удосконалення системи інтегрованого екологічного управління виділені наступні [1]: 1) інтеграція екологічної політики до інших політик; 2) обов'язкове врахування екологічної складової: 2.1) під час розроблення та затвердження документів державного планування; 2.2) у процесі прийняття рішень про провадження господарської діяльності, яка може мати значний вплив на довкілля, зокрема: екологічна модернізація промислових підприємств шляхом зниження ставки екологічного податку або у формі фіксованої річної суми компенсації (відшкодування податку), у поєднанні з поліпшенням екологічних характеристик продукції.

В глобальному аспекті, ЕСП є концептуальною основою для вирішення проблем екосистеми, ідея якого полягає в тому, щоб підтримувати, охороняти, захищати та управляти навколишнім середовищем за допомогою наукових досліджень та розробок. Ще один момент ЕСП – збереження Землі та її жителів від потенційної шкоди або непоправної шкоди для самої планети. Основу ЕСП становить застосування відповідних наукових методологій, що охоплюють всі рівні біологічної організації, включаючи основні структури, процеси, функції та взаємодію між організмами і навколишнім середовищем. Цей підхід визнає, що люди з усім їх культурним розмаїттям є невід'ємною частиною багатьох екосистем.

В той же час, сучасний стан безпеки екосистеми України повинен розглядатися в тісному зв'язку з техногенними, мілітарогенними та іншими екологічними загрозами, у тому числі, й пов'язаними з бойовими діями та їх наслідками на постконфліктних (далі – ПКТ) і непідконтрольних територіях.

Військовий конфлікт на сході України призвів до цілого ряду небезпечних впливів на ґрунти та ландшафти, поверхневі і підземні води, рослинність і тваринний світ. Бойові дії значно збільшили ризики виникнення аварійних ситуацій на промислових підприємствах та інфраструктурних об'єктах.

Основна небезпека в умовах конфлікту пов'язана з можливістю забруднення навколишнього середовища через аварії та серйозні порушення роботи на промислових та інших підприємствах регіону [2].

Стан довкілля Донбасу - найбільш техногенно навантаженого регіону України та Європи ще до початку військового конфлікту викликав серйозне занепокоєння, а в умовах військових дій екологічна ситуація, що склалася на сході, може стати катастрофічною [3].

Відтак, впровадження ЕСП на відповідних територіях уявляється вкрай актуальним питанням. При цьому, слід наголосити на відсутності якогось одного універсального способу реалізації ЕСП, адже він залежить від місцевих, територіальних, регіональних, національних або навіть глобальних умов. Проте загальну схему реалізації ЕСП в управлінні природокористуванням можна представити у такому вигляді комплексу екологічно значущих заходів реагування: - стратегічна екологічна (еколого-економічна) оцінка; - екологічні вимоги до певних територій (акваторій); - екологічні режими різного ступеня жорсткості (категорії і групи захищеності територій); - механізми забезпечення режимів екологічної безпеки: а) ринковий механізм (обмін квотами територій непорушених екосистем); б) фіскальний механізм (екологічний податок); в) добровільні зобов'язання суб'єктів господарювання.

Оцінка рівня екологічної безпеки певної території (об'єкту) повинна здійснюватися задля виконання таких завдань: - визначення та корекція стану території (об'єкту) в напрямку мінімізації завдання або нараження на вплив небезпечних факторів; - прогнозу виникнення небезпечних ситуацій; - розвитку загальнонаукових уявлень про екологічну безпеку ПКТ; - визначення придатності територій для проживання людей, існування видів флори і фауни, здійснення господарської діяльності.

Подальший розвиток співпраці України та ЄС в галузі забезпечення екологічної безпеки на ПКТ, перш за все, має бути спрямований на реалізацію екологічних положень Угоди про Асоціацію, зокрема - спеціальної глави 6 «Навколишнє середовище» та окремих норм різних глав розділу V «Економічне та галузеве співробітництво», з урахуванням припису, згідно із яким планована діяльність, спрямована виключно на ліквідацію наслідків військових дій на території та в період їх проведення не підлягає оцінці впливу на довкілля.

Список використаних джерел інформації:

1. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28 лютого 2019 р. № 2697-VIII // Офіційний вісник України від 12.04.2019 - 2019 р., №28, стор. 29, ст.980.

2. The Donbas Environment Information System. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на сході України: резюме та основні висновки. URL : <https://deis.menr.gov.ua/lib/?showarticle/ua/3>

3. Оцінка екологічної шкоди та пріоритети відновлення довкілля на Сході України / ОБСЄ. К.: ВАІТЕ, 2017. 88 с. URL: <https://www.osce.org/uk/project-coordinator-in-ukraine/362581?download=true>

*Авдіюк С.В., викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ІСТОРИЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Перший крок щодо створення Європейського союзу був здійснений у 1951 році, коли шість найвпливовіших країн цього регіону підписали договір, що передбачав об'єднання різноманітних ресурсів. Пізніше ці держави заснували спільний ринок та співтовариство з атомної енергетики. Євросоюз набув сучасного вигляду, завдяки збільшенню кількості учасників і винесенню важливих функцій на міжнародний рівень. З вересня 2012 року, був заснований пост президента ЄС та міністерство закордонних справ, на базі якого створено єдину візу та спільну армію. Така масштабна інтеграція зумовлює стійкість економіки та ефективну співпрацю європейських країн. Відповідно входження України до ЄС є перспективним напрямом зовнішньої політики.

Передумови інтеграції України досліджуються українськими політиками, політологами та публіцистами. Більше того дана тема яскраво висвітлена в роботах Ф. Барановського, П. Гайдуцького, А. Гальчинського, М. Головатого, Н. Нижник, В. Підгорної, І. Тодорова, Н. Шульги та інших авторів.

Територією України прокотилося дві світові війни, це молода країна, яка тільки 29 років тому звільнилася від пут радянського союзу та взяла курс на демократизацію суспільства. Проте виявилось, що наслідки ідеологічного впливу СРСР позбутися не так просто, тому за часи незалежності вона повільними політичними кроками все більше віддалялася від Росії і приймала європейські цінності, процес втілення яких ми будемо намагатися розкрити у даному дослідженні [4, с. 3-5].

Звернувшись до політичних, а саме: внутрішніх та зовнішніх передумов обрання Україною Європейського союзу, основним вектором якого є формування міжнародних стосунків. Передумови першого напрямку очевидні, їх влучно сформулював російський політолог Дмитро Тренін: «Вихід України з-під російської сфери впливу та її переорієнтація на Захід – незмінний факт» [2, с. 68].

Основні положення зовнішньополітичного курсу України, щодо інтеграції в європейський правовий простір, були визначені Стратегією інтеграції України в Європейський Союз, схваленою Указом Президента України від 11 червня 1998р. № 615. А також схвалено 11 грудня 1999 року у документі «Спільної стратегії, щодо України» визначеної Європейською Радою на Гельсінському саміті, в якій Європейський Союз підтримував процес економічних перетворень та поступове наближення законодавства України до Європейських стандартів [1, с. 217].

У рамках політичної ініціативи ЄС під назвою «Східне партнерство» прийнятої 2008 року, було створено підґрунтя для подальших перетворень та зближення України із країнами Євросоюзу в економічному плані. Ця ініціатива

не передбачала безпосереднього членства в ЄС для країн-учасниць, але і не визначала формату майбутніх стосунків. Відповідно, деякі країни вбачали в ній певний підготовчий етап для набуття членства країнами пострадянського простору [1, с. 218-219]. Текст Угоди про асоціацію був погоджений з нинішньою владою ще 2011 року і з її боку не надходило жодних питань або заяв щодо того, що вимоги керівництва ЄС нездійсненні. Навпаки, політики відзначали, що практично всі вимоги будуть виконані. Однак, 21 листопада 2013 року Кабмін прийняв розпорядження № 905-р, згідно з яким в інтересах національної безпеки України процес підготовки до укладення Угоди про асоціацію між Україною та ЄС призупинено [2, с. 73-74].

Однією з основних труднощів, що перешкоджає здійсненню євроінтеграційних орієнтацій Україна, є низький рівень професійного розвитку правлячого класу, що виявляється в неготовності у стислі терміни розробити і реалізувати інноваційні проекти модернізації економіки і демократизації політико-правової сфери. Вже 30 листопада 2015 року Програмою інтеграції України до Європейського Союзу, були визначені шляхи і темпи реалізації пріоритетів у проведенні економічних реформ. Зокрема, цим документом у сфері економічної політики України були поставлені три конкретні цілі:

- 1) обмеження великих економічних ризиків та формування стабільного внутрішнього ринку;
- 2) підвищення рівня продуктивності виробництва та політика розвитку перспективних галузей;
- 3) прискорення процесу підготовки країни для приєднання до ЄС та активна зовнішня політика.

Кожна із зазначених цілей охоплювала сукупність більш конкретних заходів, які у свою чергу повинні були забезпечити повноцінне виконання Україною своїх зобов'язань, пов'язаних з набуттям членства в Євросоюзі. Наприклад, економічний напрям охоплювали заходи, пов'язані з охороною промислової та інтелектуальної власності [3].

Отже, підсумовуючи вище наведене, підкреслимо, що вибір політичного курсу повинен ґрунтуватися на таких принципах, як підпорядкування цього курсу інтересам суспільства; облік соціокультурних і ментальних особливостей українського народу; самостійність формування правлячої елітою курсу на певний вектор інтеграції та ін.

Список використаних джерел інформації:

1. Кузьмин П. В. Евроинтеграционные ориентации Украины: противоречия и трудности их реализации / П. В. Кузьмин. // Вопросы духовной культуры – философские науки. – 2014. – №1. – С. 217–222.
2. Мироненко В. О некоторых аспектах евроинтеграции Украины в 1991-2014 гг / В. Мироненко. // Современная Европа. – 2018. – №4. – С. 68–78.
3. Текст документа: «Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» № 984_011. – Редакція від

30.11.2015 р. [Электронный ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text.

4. Ярова Л. В. Соціальна політика як чинник забезпечення Європейської інтеграції України: автореф. дис. докт. політ. наук: спец. 23.00.02 – Політичні інст. та процеси / Л. Я. Ярова. – Одеса, 2011. – 29 с.

*Васека Р.М.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Данкович А.В.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Право»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС

Україна є пріоритетним партнером Європейського Союзу. ЄС підтримує Україну в забезпеченні стабільного, процвітаючого та демократичного майбутнього для її громадян, а також займає непохитну позицію в підтримці її незалежності, територіальної цілісності та суверенітету.

Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як представник головної в ЄС країни, у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України.

Угода про асоціацію та глибоку й всеосяжну зону вільної торгівлі (ГВЗВТ) набула чинності 1 вересня 2017 року. Деякі її частини почали попередньо застосовуватися з 1 листопада 2014 року, а положення про ГВЗВТ – з 1 січня 2016 року. Положення про ГВЗВТ є важливою віхою в розвитку двосторонньої торгівлі та пропонують нові економічні можливості для обох сторін.

Угода про асоціацію запускає реформу законодавчої бази України, метою якої є приведення законодавства у відповідність із нормативно-правовими актами ЄС. Ця реформа покращить загальний бізнес-клімат в Україні, в тому числі через боротьбу з корупцією.

Українські підприємства отримують привілейований доступ до найбільшого єдиного ринку у світі. Підприємства ЄС можуть отримувати вигоду від полегшеного доступу до українського ринку та налагодити нові відносини з постачальниками й партнерами.

Положення про ГВЗВТ забезпечили безперервне зростання двосторонньої торгівлі між ЄС та Україною з моменту їхнього попереднього застосування. У 2019 році обсяги такої торгівлі становили 43,3 млрд євро. ЄС зміцнив свої позиції найбільшого торговельного партнера України. Наразі його частка в зовнішній торгівлі України становить 40%.

Розвиток приватного сектору, зокрема малих та середніх підприємств (МСП) підтримується в рамках спеціальних програмта ініціативи «EU4Business». З 2014 року ЄС виділив понад 205 млн євро для інвестицій у розвиток транспорту, муніципальної інфраструктури та енергоефективності, а також для кредитування МСП, у тому числі у місцевій валюті [1].

У реалізації економічного співробітництва з ЄС Україна орієнтується на необхідності запровадження інтеграційної ідеології економічних відносин, що

передбачає інтеграцію України в економічні та соціальні структури ЄС, поступове входження України до єдиного внутрішнього ринку ЄС, створення повноцінного конкурентного середовища. Водночас маємо активно працювати над вирішенням завдань так званої секторальної інтеграції. Йдеться про поглиблення інтеграційних процесів між нашою державою та ЄС в енергетичній сфері, співробітництво у розвитку транспортно-комунікаційних мереж, в інформаційній сфері та галузях високих технологій.

Ключова увага має належати розробці та реалізації стратегії забезпечення конкурентоспроможності національної економіки на ринку ЄС з відповідними умовами та етапами підготовки внутрішнього економічного середовища до європейських вимог, а саме: досягнення європейського рівня продуктивності праці, прибутковості виробництва, заробітної плати та ін [2, с. 570].

Отже, Україна продовжує впроваджувати амбітну програму реформ задля пришвидшення економічного зростання та поліпшення рівня життя своїх громадян. Пріоритетні реформи стосуються боротьби проти корупції, реформи судової системи, конституційної та виборчої реформ, та інші. Задля підтримки реформ ЄС та фінансові інституції від 2015 року залучили понад 15 мільярдів євро у формі грантів і позик. Україна перебуває в пошуку свого місця в новій системі міжнародної спільноти, побудові нових відносин з європейськими структурами. Велика держава Україна має вигідне геополітичне положення і всі умови для сталого розвитку.

Список використаних джерел інформації:

1. Відносини між ЄС та Україною в фактах та цифрах [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.euneighbours.eu/sites/default/files/publications/2020-10/EAP%20FACTSHEET%20UKRAINE_UKR.pdf.
2. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник для ВНЗ. – 5-те вид. перероб. і доп. / Боринець С.Я. – К., 2008. – 582 с.

*Галай І.С.,
викладач,*

Ірпінський державний коледж економіки та права

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ

Протягом останніх десятиліть глобальні екологічні зміни змушують хвилюватися міжнародні співтовариства та окремі країни, що зумовлює прийняття відповідних законів та впровадження спеціальної екологічної політики. Зближення України з Європейським співтовариством зобов'язало її покращити екологічний стан всередині країни та довести стан екологічного законодавства до стандартів Європейського Союзу. Політика децентралізації стала ефективним засобом, для локального покращення екологічної ситуації в Україні. Але жодні нововведення не можуть бути впроваджені без повного осмислення та розуміння їх значення пересічними громадянами, а також їх практичного впровадження у повсякденне життя [1, с. 9].

Процес децентралізації України передбачає утворення об'єднаних територіальних громад та передачу їм значних повноважень і фінансів акумульованих центром. За перші два роки поступового впровадження реформ було об'єднано 993 селища у 202 територіальні громади. 29 жовтня 2017 року відбулися перші місцеві вибори, де кожен українець міг проголосувати за керівника своєї ОТГ. Вищезгадані процеси нерозривно пов'язані із євроінтеграційним курсом України, а також спробами впровадження екологічної політики та підвищенням екологічної свідомості громадян. Процеси децентралізації, які відбуваються в Україні у розрізі формування екологічного мислення досить ґрунтовно досліджені у працях Є.В. Хлобистова, М.А. Хвесика, О.В. Шевченко, О.О. Веклич, Б.М. Данилишина, Л.Г. Мельника, Ю.Ю. Туниці та інших науковців.

Незважаючи на низку проведених реформ організація місцевої влади в Україні значною мірою не відповідає принципам, що закладені в європейському законодавстві. Втім за останні декілька років наша держава провела масштабні реформи, щодо переорієнтування місцевих установ на принципах політики сталого розвитку.

Сутність вищезгаданого курсу полягає у покрокових реформах, в основі яких закладений баланс екологічних та соціальних аспектів. Місцеві бюджети здобули самостійність у розпорядженні своїми коштами, але на сьогодні проблемою стала їх повна фінансова неспроможність спричинена обмеженістю дохідної бази.

Європейське законодавство засвідчує, що джерелом фінансування таких бюджетів є місцеві податки, розмір яких органи місцевого самоврядування встановлюють самостійно. Виникає потреба встановлення джерел власних доходів місцевих бюджетів з метою створення фінансово спроможних ОТГ, які, в умовах децентралізації влади в Україні, можуть використати отримані кошти для покращення екологічного стану на локальному рівні [2, с. 19-22].

Відповідно до «Стратегії сталого розвитку «Україна-2020», забезпечення ефективного розвитку місцевої ОТГ передбачає такі заходи:

- об'єктивну оцінку допустимого антропогенного навантаження на навколишнє середовище;
- визначення місцевих потреб і оцінка людських, економічних та природних ресурсів для їх забезпечення;
- розробку сталого розвитку місцевого співтовариства;

На сьогодні особливо актуальною є проблема завчасного визначення збитків від надзвичайних природних і техногенних ситуацій через посилення децентралізації, що дає можливість ОТГ оперативніше реагувати на заповідяну шкоду спричинену порушенням екологічного законодавства. Це також включає оцінку негативних наслідків від екологічно небезпечного господарювання, що змушує власників таких господарств мінімізувати негативні впливи від своєї діяльності [1, с. 46].

Щоб визначити чи вплинули процеси децентралізації на формування екологічного мислення громадян України Соціологічною агенцією «Фома» у 2018 році було проведено опитування, щодо рівня екологічної свідомості. Зазначимо, що більшість запитань були запозичені з подібного європейського дослідження, для порівняння рівня екологічної свідомості мешканців України та Євросоюзу. Майже 60% респондентів погодилися з твердженням, що особисто можуть відігравати роль у захисті довкілля. Цей показник не уступає європейському, що свідчить про достатній рівень екологічної свідомості громадян. Ми однаково розуміємо, що серйозні екологічні зміни завдають негативного впливу як в Україні, так і в країнах, членах ЄС. Отримані показники є позитивними з огляду на важливість підтримання реформ та впровадження нововведень найближчим часом [3].

Але коли мова доходить до практичної реалізації своїх екологічних уявлень, ми показуємо значно нижчі показники, ніж громадяни ЄС. Кількість екологічних дій пересічного громадянина в Україні є значно нижчою ніж в Європі, а ті, що існують пов'язані з економічною мотивацією, наприклад, зменшення використання води чи електроенергії. Опитування показало, що кожен десятий громадянин України нічого не зробив за останніх шість місяців для захисту навколишнього середовища. Майже половина респондентів не зменшили використання поліетиленових пакетів, і лише трохи більше 1% ніколи їх не використовують.

Отже, успішне впровадження реформ децентралізації державної політики, щодо поліпшення екологічної ситуації на місцевому рівні стали каталізатором для незначного, але вагомого підвищення екологічної свідомості окремих громадян України та суспільства в цілому.

Список використаних джерел інформації:

1. Хлобистова Є. В. Державна екологічна політика України в умовах децентралізації влади / Є. В. Хлобистова. – Київ: Національна академія наук України, 2016. – 226 с.

2. Шевченко О. В. Децентралізація і формування політики регіонального розвитку в Україні / О. В. Шевченко, В. В. Романова, Я. А. Жаліло. – Київ: Національний інститут стратегічних досліджень, 2020. – 153 с.

3. Андрусевич Н. Экологическая сознательность в Украине и в ЕС: топ-5 сходств и различий [Електронний ресурс] / Н. Андрусевич // Украинская правда. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.eurointegration.com.ua/rus/articles/2018/09/24/7087297/>.

Грабовська В.М.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РІВНОСТІ ПРАВ ТА МОЖЛИВОСТЕЙ ЖІНОК В УКРАЇНІ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Процеси глибокої трансформації суспільних відносин та зміни соціальних цінностей і пріоритетів, способу життя людей впливають на положення в сучасному суспільстві жінки. Після вступу України до Ради Європи та ратифікації Європейської Конвенції про захист прав людини й основних свобод 1950р. нагальним є питання про приведення українського законодавства та практики його застосування у відповідність до європейських стандартів рівності прав жінок і чоловіків, а також стандартів прав людини в цілому. Гендерний підхід до аналізу становища жінок в українському суспільстві, міжстатевих відносин, місця й ролі жінки в розвитку громадянського суспільства вперше було обрано в 1999 р. в межах проекту “Гендер у розвитку”, Програми Розвитку ООН (ПРООН), результатом чого стало дослідження: “Гендерний аналіз українського суспільства” в якому здійснено аналіз гендерної експертизи законодавства, такими дослідниками: Т.Мельник, В.Буроменським, Н.Болотіною та ін [1]. Формування державної гендерної політики в Україні будується на основі міжнародних нормативно-правових актів, ратифікованих Україною, та норм національного законодавства. До нормативно-правових актів міжнародного рівня відносять: Загальну декларацію прав людини, прийняту Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р., Конвенцію ООН “Про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок”, яка була ратифікована Україною 12 березня 1980 р., та Декларацію Тисячоліття ООН. До нормативно-правових актів національного рівня, що врегульовують відносини у сфері державної гендерної політики в Україні, належить, передусім, Конституція України. В якій згідно з вимогами вищезгаданої Конвенції ООН, включає принцип рівноправності жінок і чоловіків до Конституції України (ст.24.) Принцип гендерної рівності закріплено також у ст. 51 Конституції України: “ Шлюб ґрунтується на вільній згоді жінки і чоловіка. Кожен з подружжя має рівні права і обов’язки у шлюбі та сім’ї... Сім’я, дитинство, материнство і батьківство охороняється державою ”. Регулювання конституційних прав та можливостей жінок в Україні розкривається детальніше завдяки конкретизації відповідних конституційних норм у кодексах, законах, постановах, указах, розпорядженнях та інших правових актах національного рівня. Експерти правозахисних організацій виокремлюють такі факти порушення гендерної рівності в Україні: сексизм і дискримінація в інформативному просторі; дискримінація на ринку праці і в доступі до правосуддя та подвійна дискримінація сільських жінок, жінок-мігранток і біженок; гендерне насилля та ін. Ратифікація Конвенції Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством

(Стамбульська конвенція), яку було підписано у 2011 р. дозволить додати зміни до Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» 2001р.[2].

На виконання Пекінської декларації та Платформи дій, у 2005 р. Верховна Рада України прийняла Закон України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», після чого розпочався активний процес розвитку законодавства із забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків разом із внесенням змін до інших законів і підзаконних актів, спрямованих на розвиток національних механізмів забезпечення рівних прав і можливостей. Для досягнення гендерної рівності прийнято: План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 р., Указ Президента України «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків» від 2005 р., Постанова КМУ від 2007 р. № 1087 «Про консультативно-дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання насильству в сім'ї та протидії торгівлі людьми», Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 2012 року, ст. 2.1 Кодексу законів України про працю тощо [3].

Отже, подальше завдання полягає у прийнятті таких законів та нормативно-правових актів, які забезпечать практичне втілення принципу рівності жінок в усіх сферах життєдіяльності українського суспільства. Конституційні норми є дієвими, але більшість гарантованих прав жінок не можуть реалізувати повною мірою нарівні з чоловіками, оскільки відповідного законодавства немає. Ми маємо просувати представництво та лідерство жінок на національному й місцевому рівнях, продовжувати співпрацю з Управлінням Верховного комісара ООН із прав людини та структурою ООН Жінки, щоб сприяти виконанню рекомендацій Універсального періодичного огляду (УПО) та Комітету з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок тощо. Тому необхідно звернути увагу на позитивний досвід законодавчого забезпечення гендерної рівності існує в багатьох країнах, наприклад в Ісландії (Закон «Про рівний статус жінок і чоловіків», 1991 р.), у Литві (Закон «Про рівні можливості», 1998 р.), у Норвегії (Закон «Про рівноправ'я між статями», 1978 р.). Адже, основну складову в структурі нормативно-правової бази державної гендерної політики в Україні мають становити основні, системоутворюючі правові норми.

Список використаних джерел інформації:

1. Гендерна експертиза українського законодавства (концептуальні засади) / Відп. ред. Т.М.Мельник. - К.: Логос, 2001. - 80 с.
2. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства. Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2013. - 345 с.
3. Левченко К.Б. Гендерна політика в Україні: визначення, формування, управління: Монографія. - Х.: Вид-во нац. ун-ту внутр.справ, 2003. - 344 с.

Дроботова Л.А.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Євроінтеграція - одна із ключових вимог сьогодення. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України посідає особливе місце. Політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Виконання вимог ЄС є гарантією, інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні. Крім того, членство у ЄС відкриває шлях до колективних структур спільної безпеки Євросоюзу, забезпечить ефективну координацію дій з європейськими державами у сфері контролю за експортом і нерозповсюдження зброї масового знищення, дасть змогу активізувати співробітництво у боротьбі з тероризмом, організованою злочинністю, контрабандою, нелегальною міграцією, наркобізнесом.

Стратегія соціально-економічного розвитку України визначає європейський вибір держави. Процеси інтеграції України до світового фінансового простору та його регіональних підсистем є метою визначення стратегічних напрямів економічної політики країни і розвитку світової фінансової системи.

З прискоренням фінансової глобалізації її вплив на економіку країни та її фінансову складову суттєво змінюється та посилюється, процеси інтеграції до світового фінансового простору стають невідворотними, потребують подальших наукових досліджень [1, с. 221].

Реалізація завдань, пов'язаних із наближенням України до європейського фінансового простору має здійснюватися в умовах комплексного реформування економічної і фінансової сфери. Це досить складний процес.

Таким чином, інтеграція України до міжнародного фінансового простору та його європейської регіональної підсистеми досить суперечливий процес. Загрози, що несе в собі фінансова глобалізація, можуть відчувати як розвинені країни, так і країни, що розвиваються. Головне завдання економічної політики держави полягає у максимізації позитивних та мінімізації негативних наслідків інтеграції України до світового фінансового простору.

В Україні в умовах нестабільності політичного та економічного середовища основними результатами змін у фінансовій сфері у контексті інтеграції до світового економічного та фінансового простору є зростання залежності українського фінансового ринку від глобальних потоків капіталу із відповідним погіршенням показників національної безпеки та послабленням позиції в геополітичному просторі, посилення боргової залежності економіки від зовнішніх джерел фінансування як у державних фінансах, так і підприємницькому секторі, підвищення небезпеки ланцюгової реакції поширення фінансово-економічних криз із подальшими втратами у реальному секторі економіки та обмеженням дії зовнішньоекономічних чинників для

подальшого відновленн, вплив міжнародних фінансових інститутів на здійснення внутрішньої економічної політики [2, с. 135].

Із врахуванням ключових тенденцій глобального розвитку важливими передумовами формування національного фінансового простору відповідно до європейських стандартів є спрямування економічних реформ в країні та підвищення рівня і якості життя населення, стимулювання заощаджень, підвищення потенціалу розвитку фінансового сектору [3, с. 5-32].

Отже, ми можемо констатувати, що Україна потребує внутрішніх реформ. Політична система нашої держави є дуже нестабільною, ще бракує сформованого громадянського суспільства, яке б було відповідальним за свої дії. нагальним сьогодні має бути покращення системи управління, правового забезпечення усіх сфер життя суспільства. Товари та послуги не є конкурентоспроможними.

На жаль, в Україні банківська і страхова системи знаходяться ще на низькому рівні, що призводить до ризиків у зовнішньоекономічній діяльності, звуженню торгівлі. Залучення в регіони України транспортної та прикордонної інфраструктури, іноземних інвестицій, освітніх, наукових, культурних програм ЄС призведе до розвитку регіонів, підтримки малого та середнього бізнесу.

Прагнення приєднатися України до Європейського Союзу проявляється у тісній співпраці Євросоюзу та нашої держави. Як відомо, Україна традиційно підтримує та розвиває економічні, торговельні, культурні й інші зв'язки з країнами, що входять до цього інтеграційного об'єднання, вживає заходів щодо активізації відносин у рамках Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами.

Список використаних джерел інформації:

1. Мозговий О. М., Субочев О. В. Міжнародні фінансові центри в умовах фінансової глобалізації. - Київ: КНЕУ, 2014. - 370 с. - Режим доступу: http://reforms.in.ua/Content/Download/tasks-performance-tatus/AA_impl_report_02_2015_GOEI.pdf.

2. Рогач О. і., Луцишин З. О. та ін. Світові фінанси: сучасні тенденції та перспективи розвитку. Київ: Київ. націон. ун-т ім. Т. Шевченка, 2013. - 351 с.

3. Стукало Н. В., Мозговий О. М. Інтегративно-індексний метод оцінювання рівня фінансової глобалізації країн світу // Міжнародна економічна політика. - К., 2009. - № 10/11. - С. 5-32.

*Дроботова Л.А.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Німчук А.В.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Облік та оподаткування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ: ІНВЕСТИЦІЇ В НЬОГО

Поняття „людський капітал” набуває наразі великого значення не лише для економістів-теоретиків, але й для економіки держави в цілому. Різко зріс інтерес економічної науки до людських творчих здібностей, до шляхів їх становлення і розвитку. В більшості компаній надають великого значення накопиченню людського капіталу, як найціннішого з усіх його видів.

Людський капітал – це компетенції співробітників, їх здібності та досвід, а також їх мотивація впроваджувати інновації, в тому числі їх відповідність структурі управління організації та її підтримка, підхід до управління ризиками та етичні цінності, здатність розуміти, розробляти і реалізовувати стратегію організації, лояльність і мотивація для вдосконалення процесів, товарів і послуг, включаючи їх здатність керувати, управляти і співпрацювати [1, с. 99].

Спроможність людини до здійснення роботи зі створення будь-яких матеріальних і нематеріальних цінностей є здатністю до отримання доходів і прибутків, тобто підтвердженням того, що це є капіталом. Збереження та зростання людського капіталу країни забезпечуються через створення сприятливих умов, в яких живе, розвивається, навчається і працює її населення. Рівень створення таких умов знаходиться у пропорційній залежності від рівня розвитку економіки країни, яка, у свою чергу, залежить від діяльності підприємств і організацій, успішність яких пов’язана з рівнем розвитку людського капіталу як основного ресурсу [2].

Одним зі способів накопичення людського капіталу є інвестування в людину, її здоров’я та освіти. Сьогодні вивчення проблем підвищення ефективності використання продуктивних сил людей, що реалізуються в сучасних умовах у формі людського капіталу, є актуальним. Інвестиціями в людський капітал називається будь-який захід, здійснений для підвищення продуктивності праці. Таким чином, до інвестицій в людський капітал відносять витрати на підтримку здоров’я, на здобуття загальної і спеціальної освіти; витрати, пов’язані з пошуком роботи, професійною підготовкою на виробництві, міграцією, народженням і вихованням дітей, пошуком економічно значущої інформації про ціни і заробітки.

Економісти виділяють три види інвестицій в людський капітал: витрати на освіту, включаючи загальну і спеціальну, формальну й неформальну,

підготовку за місцем роботи; витрати на охорону здоров'я, що складаються з витрат на профілактику захворювань, медичне обслуговування, дієтичне харчування, поліпшення житлових умов; витрати на мобільність, завдяки яким працівники мігрують з місць з низькою продуктивністю.

З усіх видів інвестицій в людський капітал найбільш важливими є вкладення в здоров'я та освіту. Загальна і спеціальна освіта покращують якість, підвищують рівень і запас знань людини, таким чином, збільшують об'єм і якість людського капіталу. Інвестиції ж у вищу освіту сприяють формуванню висококваліфікованих фахівців, висококваліфікована праця яких здійснює найбільший вплив на темпи економічного зростання [3].

Отже, людський капітал – це не просто сукупність навичок, знань, здібностей, якими володіє людина. По-перше, це накопичений запас навичок, знань, здібностей. По-друге, це такий запас навичок, знань, здібностей, який доцільно використовується людиною в тій або іншій сфері суспільного відтворення, і який сприяє зростанню продуктивності праці та виробництва. По-третє, доцільне використання даного запасу у вигляді високопродуктивної діяльності закономірно призводить до зростання заробітків (доходів) працівника. І, по-четверте, збільшення доходів стимулює, зацікавлює людину шляхом вкладень, які можуть стосуватися здоров'я, освіти, збільшити, накопичити новий запас навичків, знань і мотивацій, щоб надалі його знов ефективно застосувати.

А величина людського капіталу обумовлена умовами його формування і розвитку. Тому велике значення посідають інвестиції в людський капітал на рівні сім'ї, де відбувається накопичення інтелектуальних і психофізіологічних здібностей людини, які є фундаментом для подальшого розвитку і постійного удосконалення людського капіталу індивіда.

Список використаних джерел інформації:

1. Мазіна О.І. Людський капітал: проблеми оцінювання і збереження. Актуальні проблеми економіки./ О.І. Мазіна, - К., 2013. -С. 99.
2. Оцінка та чинники розвитку людського капіталу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://visnik.knute.edu.ua/files/2012/06/3.pdf> .
3. Проблеми та перспективи розвитку людського капіталу. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.kntu.kr.ua/doc/zb_17_ekon/stat_17/67.pdf.

*Євтушенко Г. І.,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Університет ДФС України;
Родіонова А. А.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Менеджмент»,
Університет ДФС України*

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Готельно-ресторанний бізнес, як складова індустрії гостинності, працює в умовах високої ступені конкуренції.

Дослідженням основних тенденцій надання готельно - ресторанних послуг, сучасних механізмів розвитку й ефективності даного бізнесу займалися: О. Борисова, О. Бутенко, К. Гавриш, О. Головка, Н. Данько, Г. Круль, М. Мальська, І. Мініч, Л. Нечаюк, Я. Остапенко, О. Шаповалова та ін.

Високий рівень конкурентоспроможності готельно - ресторанних послуг забезпечує ефективна реалізація інноваційної стратегії та політики підприємств даної сфери бізнесу. Інновації в сфері гостинності стимулюють створення інноваційних проектів – від виникнення ідей до управління впровадженням проекту.

В умовах глобалізації тенденції до інтернаціоналізації й уніфікації економіки гостинності поєднуються з тенденцією збереження унікальності й національної самобутності. У ресторанному господарстві спостерігається стійка тенденція розвитку тематичних ресторанів, зокрема на основі кулінарних традицій різних країн. Популярним напрямом ресторанного господарства є стиль «фьюжн» або, cross-cooking (з англ. cross – «перехрестя»; cooking – «готування харчів»). Ресторатори змішують стилі та концепції, щоб задовольнити клієнта. Змінюються формати подачі страв, з'явилися finger-food (фуршет) і tapas (на стіл ставиться одна тарілка – на усіх). Розвиваються нові формати підприємств ресторанного господарства – салат-бари, суп-бари, вегетаріанські ресторани, «renkitchen» (клієнт бачить, як готуються страви, «slow-food»), тощо. Розвиток системи управління закладами сфери гостинності спрямований на утворення міжнародних готельних і ресторанних ланцюгів, створення нових форматів малих підприємств.

Однією з сучасних тенденцій у ресторанному бізнесі є його поєднання з мистецтвом, шляхом проведення у діапазоні його потужностей виставок, творчих вечорів, концертів. Поширюється мода на ресторани-клуби, які є популярним дозвіллям і прибутковим бізнесом [1, с. 336].

Актуальним є застосування новітніх інформаційних і телекомунікаційних технологій, електронне управління бізнесом. Для розширення маркетингово-рекламних та менеджерських можливостей, ресторани популяризують послуги в Інтернеті шляхом створення фірмових веб-сайтів, розміщення їх у пошукових, комерційно-ділових, туристично-готельних інформаційних системах. Через

віртуальний ринок ресторанних послуг ресторани забезпечують on-line замовлення столиків для клієнтів у мережі Інтернет через посередників або самостійно. Зручності для клієнтів створюють інтерактивне меню, коли відвідувачі користуються екраном, вбудованим в стіл, вибираючи з його допомогою страви і кличучи офіціантів; екрани-планшети на столах – поки замовлення готується, відвідувач може почитати свіжі новини, дізнатися про ресторан побільше, замовити таксі тощо; QR-код – у двовимірному штрих-коді можна закодувати історію готелю (ресторану), походження, вік, авторство унікальних деталей інтер'єру та меню закладу з докладною інформацією по кожній страві[3, с.272].; сенсорні дисплеї, встановлені в холі готелю – актуальні для великих готелів з декількома ресторанами, скориставшись якими, гості можуть побачити меню всіх точок харчування в готелі, вибрати кращу з них і заздалегідь прорахувати свій середній чек.

Поширеним засобом розрахунку стали кредитні картки.

Отже, сучасний розвиток індустрії гостинності спрямований на створення інноваційних технологій, які сприятимуть залученню якомога більшої кількості клієнтів, максимальній кількості продажів, завоюванню довіри гостя, формуванню позитивного іміджу підприємства. Якщо Україна буде освоюватися в європейській спрямованості, їй вдасться вийти з безлічі проблемних ситуацій минаючи втрати. Партнерство в європейській системі Hotelstars Union забезпечує узгоджену класифікацію готелів із загальними критеріями та процедурами категоризації в країнах-учасниках, підвищує їхню репутацію та впливає на якість надаваних готельних послуг, створюючи прозорість і безпеку для гостей та стимулюючи розвиток готельного маркетингу [4].

Подальший розвиток готельно-ресторанного господарства в Україні передбачає не лише аналіз, а й планування та прогнозування діяльності на перспективу [2, с.128].

Світовою тенденцією є мода на здоровий спосіб життя. У ресторанному бізнесі - це культура харчування – споживання здорової їжі (якість продуктів, мінімум обробки, екологічність сировини).

Поширюється послуга, яка у міжнародній індустрії гостинності має назву «catering» [1, с. 334]. Її змістом є переміщення послуг з організації споживання продукції та обслуговування споживачів із залів закладів ресторанного господарства до робочих місць (офіси, установи); місць відпочинку; місць святкування ювілеїв та інших святкових подій; до домівки, що стало особливо актуально в умовах карантинних обмежень, пов'язаних з коронавірусною пандемією.

Для отримання конкурентних переваг на ринку готельно-ресторанних послуг, потрібно використовувати комп'ютерні мережі, Інтернет та Інтернет-технології, впроваджувати автоматизовані інформаційні системи управління.

Розвиток готельно-ресторанного бізнесу в сучасних умовах потребує нових шляхів, які забезпечували б прибуткове функціонування даної галузі на довготривалу перспективу з урахуванням непередбачуваних обставин.

Список використаних джерел інформації:

1. Борисова О. В. Тенденції розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні / Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2012. Вип. 1(2). – С. 331– 338. – Режим доступу до ресурсу: URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_1\(2\)_49](http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2012_1(2)_49).
2. Ковальчук, Т. Г. Перспективи розвитку готельно-ресторанного бізнесу в Україні в умовах глобалізації світового господарства / Т. Г. Ковальчук // Науковий вісник Ужгородського національного університету: серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.– Ужгород, 2019. – Вип. 23, Ч. 1. – С. 126–130.
3. Черномазюк А. Г. Інновації у сфері готельно-ресторанного бізнесу / Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2014 – № 5, т. 2. – С. 269–272. Режим доступу до ресурсу: URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/4001>.
4. Система категоризації готелів HotelStars. URL: <https://www.hotelstars>.

Калусенко В.В.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права;

Шевченко А.В.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права.

ПІДГОТОВКА СПЕЦІАЛІСТІВ З ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, НАЦІОНАЛЬНІ ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій сприяє активній комп'ютеризації всіх сфер людського життя. Використання інформаційних технологій в освіті сприяє підвищенню якості освітніх послуг, дозволяє закладам освіти надавати освітні послуги різним верствам населення.

У багатьох країнах світу, зокрема у США, вільне володіння інформаційними технологіями є складовою базової освіти. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (далі - ІКТ) сприяє підвищенню якості освіти, а також удосконаленню організації освітнього процесу й управління навчальними закладами.

Особливого значення процеси інформатизації, використання комп'ютера, ІКТ та інформаційних ресурсів у професійній підготовці спеціалістів різного профілю набувають у зв'язку з потребою підвищення якості освіти. Зокрема у навчальному закладі формується інформаційне освітнє середовище, яке включає систему апаратних засобів, програмне забезпечення, фахівців і користувачів, бази даних тощо, які реалізують інформаційні процеси. Компонентами інформаційного освітнього середовища є: медіатеки, сайти, віртуальні інформаційні дошки, електронні навчальні програми, методичні розробки, ресурси Інтернету та підсистеми, які забезпечують реалізацію функцій документообігу, моніторингу й управління освітою тощо. Однією з основних властивостей інформаційного середовища є його відкритість [1, с.213-214].

Завдяки засобам комунікацій з'являється можливість отримання інформації та знань на відстані, а кількість учасників навчального процесу, як і кількість інформаційних джерел, стає потенційно необмеженою. Це явище отримало назву «відкрите навчальне середовище» [1, с.215].

Економіка Китайської Народної Республіки на сьогоднішній день розвивається дуже швидкими темпами. У навчальному процесі китайських ВНЗ перевага передусім зосереджена на розвитку творчих здібностей кожного студента. В університетах останнім часом почали запроваджувати велику кількість нових навчальних і науково-дослідних програм, що відповідають актуальним потребам економічного розвитку Китаю. Особливістю вищої освіти в країні є значна частка природно-технічних і прикладних дисциплін. Зміст навчальних дисциплін у КНР перебуває під державним контролем. У вищій школі Китаю діє трирівнева система підготовки спеціалістів аналогічна до

європейської та американської. Базова вища освіта триває 4-5 років для отримання ступеня «бакалавр». Термін навчання в магістратурі – 2-3 роки [2, с. 51].

На особливу увагу заслуговує досвід упровадження в закладах професійної і технічної освіти Польщі систем дистанційного навчання, які дають змогу отримати освіту тим, хто не має можливості навчатися стаціонарно. Системи дистанційного навчання нині досягли такого рівня підготовки студентів до складання іспитів на отримання атестатів, дипломів і ступенів, який не поступається рівню традиційних навчальних закладів, а також відповідає встановленим державою вимогам щодо змісту, умов та вартості навчання [3, с.45].

Особливістю польського досвіду використання дистанційного навчання в освіті є його спрямування на поєднання використання як допоміжного засобу підвищення ефективності освіти та стимулювання самостійного навчання. Крім того, методика дистанційного навчання поєднує традиційні методи спілкування викладачів і студентів під час лекційних, семінарських, практичних або лабораторних занять та синхронні й асинхронні контакти з використанням сучасних інформаційно-телекомунікаційних технологій (e-learning), так зване змішане навчання (nauczanie mieszane), яке за даними нашого дослідження складає близько 41 % від усіх інших видів дистанційного навчання [3, с.46].

Створення та запровадження в освітній процес електронних освітніх середовищ у підготовку майбутніх спеціалістів сприятиме формуванню професійних умінь та навичок студентів, уміння аналізувати та оцінювати отримувану інформацію. Це буде реалізовано в тому випадку, коли навчання буде орієнтуватися на інноваційну модель, пріоритетними завданнями якої є особистісно-орієнтована спрямованість, направлена на розвиток індивідуальності студента.

На сьогодні дистанційне навчання є провідною тенденцією у політиці та практиці професійної освіти в зарубіжних країнах. Застосування в освітньому процесі технологій дистанційного навчання спонукає освіту до мобільності у процесі викладання, тобто мати доступ до навчання тим, хто не має можливості здобувати освіту безпосередньо в університетах чи коледжах. До того ж освітні електронні середовища повністю відповідають вимогам дистанційного навчання. На сьогодні розвиток техніки та технології, що застосовуються при дистанційній освіті, досягли рівня підготовки студентів, при якому складання іспитів на отримання дипломів чи ступенів є таким же якісним, як при традиційних навчальних процесах. Інформаційно-комунікаційні технології та середовища дають доступ до інформаційних ресурсів і можливість реалізувати різні види взаємодії: чати, електронна пошта, презентації, що якісно наповнює взаємодію усіх суб'єктів навчального процесу.

Список використаних джерел інформації:

1. Маріна Мокра. Інформаційно-комунікаційне середовище в освітній системі США. [Електронний ресурс] : URL : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/23849/1/28-213-222.pdf>

2. Лунячек В. Є. Сучасна освіта Китаю: проблеми і перспективи розвитку / В. Є. Лунячек. // Постметодика. – 2013. – №1. – С. 47–54.

3. Белан В. Використання дистанційного навчання в республіці Польща: тенденції і перспективи [Електронний ресурс] / Владислав Белан. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://lib.iitta.gov.ua/706603/1/Belan_thesis_2017.pdf.

*Ковальчук В. М.,
викладач, к. іст. н., доцент,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Вітковська А. І.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

СВІТОВИЙ ДОСВІД ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В останній час зростає роль і значення інновацій у підвищенні конкурентоспроможності національної економіки на фоні світових явищ глобалізації. З цих позицій, законодавство України та пріоритети державної економічної політики, поступово зміщуються у бік структурної та інституційної модернізації економіки держави, спрямованої на підвищення її спроможності розвивати і впроваджувати технологічні інновації та забезпечувати функціонування складних науково-технологічних систем, стратегічно важливих з точки зору життєзабезпечення суспільства й підтримання національної безпеки [1].

Дослідженню проблем інновацій та інноваційної діяльності присвячено багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених, зокрема Й. Шумпетера, М. Хучек, Б. Санто, О.І. Амоши, Ю.М. Бажала, Л.М. Борщ, М.П. Денисенка, А.П. Гайдуцького, А.С. Гальчинського, С.В. Герасимова, Н.В. Краснокутської, Н.Б. Кирич, І.І. Лукінова, А.А. Пересади, Я.В. Риженка, О.М. Собко, Р.А. Фатхутдінова, В.Г. Федоренко, Л.І. Федулової та ін. Проте деякі питання наукового обґрунтування інноваційної діяльності та формування інноваційного потенціалу залишаються невирішеними. Це зумовлює вибір даної теми та засвідчує її актуальність.

Провідні промислово-розвинені країни розробляють і здійснюють інноваційні програми у пріоритетних наукових і технологічних напрямках (біотехнології, мікроелектроніки, комп'ютерних технологій, генної інженерії тощо). Тобто у напрямках, які забезпечують високі норми прибутку. На цій основі змінюється структура виробництва, безперервно збільшується обсяг і питома вага науковомісткої продукції. Все це перетворює інноваційний процес на головний фактор економічного зростання найбільш розвинених країн. За останні роки – 25% приросту виробництва у розвинених країнах світу, викликано прямими матеріальними інвестиціями капіталу, приблизно 35% – підвищенням кваліфікації робочої сили і більш як 40% економічного зростання цих країн є результатом використання наукових знахідок, винаходів, застосування технологічних інновацій [2].

Безумовними лідерами у виробництві світової наукової продукції є США, Японія, країни ЄС. Всі вони здійснювали і здійснюють продуману інноваційну політику, що дає значні економічні результати. За останні десятиріччя в цих країнах значно збільшились масштаби підготовки кадрів науково-технічних

працівників, зайнятих у інноваційній сфері. Швидко зростає кількість виданих патентів.

Слід відмітити велику питому вагу держави у фінансуванні інноваційної сфери (у Франції – 90%, Великій Британії та США – 80%, у Японії – 50%) [Там же].

Важливим елементом, у здійсненні інноваційних процесів, є забезпечення захисту права автора на винахід, наукову ідею чи розробку. Механізм захисту інтелектуальної власності передбачає систему економічних, соціальних, правових методів і засобів підтримки інновацій (патент, авторське право, товарний знак, різноманітні ліцензії) [3].

У світовій практиці підтримки інноваційної діяльності напрацьовано багато інструментів, за допомогою яких держава реалізує потрібні функції у цій сфері. Це – пряма фінансова підтримка інноваційних процесів (фінансування створення нових галузей наукоємних виробництв за рахунок коштів державного бюджету, ініціація створення і фінансування науково-дослідних програм, наукових центрів, надання безпроцентних або пільгових позик, грантів, дотацій.

Інновації в Україні сьогодні – це не тільки проблеми економічної, технологічної спрямованості. Це частина складного важливого завдання – завдання створення українського сценарію інноваційного розвитку.

Аналізуючи проблеми інновацій в Україні, науковці часто зосереджують увагу на перешкодах інноваційному процесу, до яких належать, передусім, недостатній розвиток ринкових відносин, трансфертних механізмів, сектора малого бізнесу, що, до речі, у літературі визначається як головне джерело інновацій, а також, слабкість зв'язків науки і виробництва. Тому для активізації інноваційного процесу вважається достатнім збільшити фінансування науки, розробити відповідну законодавчу базу у сфері інтелектуальної власності й інструменти реалізації прийнятих законів, створити по-справжньому сприятливі умови для малого і середнього бізнесу.

Отже, інноваційний вибір – стрижнева складова євровибору України.

Список використаних джерел інформації:

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV, від 04.07.2002 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>

2. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферу технологій в Україні у 2018 році: аналітична довідка / Т.В. Писаренко, Т.К. Кваша та ін. – К.: УкрІНТЕІ, 2019. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/innovatsii-transfer-tehnologiy/2019/07/03/stan-innov-diyaln-2018f.pdf>

3. Теоретико-методологічні основи інноваційної діяльності підприємств / Тарасова О.В., // Економіка харчової промисловості. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/echp_2019_1_10

*Кожем'яко Н.В.,
канд. пед.н. викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Єременко А.Ю.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Право»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

РОЗВИТОК ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ЧЕРЕЗ СПІВПРАЦЮ З ЄС ТА ООН

Екологічна ситуація на сьогодні є дуже складною в усіх куточках планети, щороку збільшуються викиди вуглекислого газу, зростає температура повітря, а за рахунок цього збільшується температура вод Світового океану. Нагрівання Світового океану може спричинити нищівні погодні події, такі як урагани і шторми. Здавалося, тут немає нічого вкрай глобального, яка різниця влітку $+25^{\circ}\text{C}$ чи $+30^{\circ}\text{C}$, але вся планета відчуває результат надмірної діяльності людини, вже декілька десятків років.

Вже протягом 10 років свій внесок в опрацювання концептуальних засад та популяризації ідеї захисту навколишнього середовища зробили такі вітчизняні вчені як М.А. Голубець, Ю.М. Пахомов, Ю.С.Шемшученко, О.І. Шаблій, В.А. Василенко [7].

Важливу роль у галузі охорони навколишнього середовища відіграє Організація об'єднаних націй (ООН), яка на практиці реалізує спільні міжнародні зусилля у цьому напрямку, налагоджуючи співробітництво держав світу, сприяючи розв'язанню національних проблем, пов'язаних з охороною природи [2, с. 59].

Будучи членом ООН, Україна бере участь у 20 міжнародних конвенціях, а також понад 10 двосторонніх угодах, підписала 44 двосторонні міжнародні угоди і договори, насамперед із сусідами Білоруссю, Грузією, Молдовою, Росією, Словаччиною та Польщею.

Меморандуми про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі охорони навколишнього середовища підписані з Австрією і Фінляндією, Ізраїлю. Динамічно розвивається співробітництво в галузі охорони навколишнього середовища, національних парків і біорізноманіття, раціонального використання природних ресурсів, управління водними ресурсами, токсичними відходами, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – з Данією, Нідерландами, США [1].

Європейський Союз є одним із ключових гравців на міжнародній екологічній арені. Він активно формує міжнародний екологічний порядок і вважається взірцем у сфері екологічного права.

ЄС та Україна налагодили співпрацю у сфері зміни клімату починаючи з 2002 р.; зараз вивчаються шляхи подальшого розширення співпраці у таких напрямках, як упровадження Кіотського протоколу, розробка засад на період

після 2014 р., торгівля емісіями; обмін інформацією про заходи, які вживають Україна та ЄС щодо запобігання зміні клімату; підтримку уряду України з намірів розробки Національної стратегії з протидії глобальним змінам клімату та пом'якшення їх впливу; використання досвіду ЄС у цій сфері з метою створення необхідних інститутів і систем, передбачених Рамковою конвенцією ООН «Про зміни клімату» (1992 р.) і Кіотським протоколом до неї; розгляд ініціатив щодо заходів боротьби із глобальним потеплінням [3].

У 1997р. в Кіото (Японія) було підписано протокол до Рамкової конвенції ООН з питань зміни клімату, який зобов'язує країни обмежувати викиди парникових газів в атмосферу. В лютому 2004р., після ратифікації Верховною Радою, Україна стала 121-ю країною, яка погодилась обмежити викиди парникових газів. Переваги для України полягатимуть в реалізації спільних міжнародних проектів, одержанні доходів від прямого продажу квот, у виході на міжнародні ринки деривативів з торгівлі квотами, вирішенні енергетичних та інших проблем [6].

За підсумками 18 конференції сторін Рамкової конвенції ООН зі зміни клімату Україна отримала можливість перенести частину своєї квоти викидів, яка не була використана в перший період зобов'язань. Однак, потенційні значні покупці надлишків українських квот – Австралія, ЄС, Ліхтенштейн, Монако, Норвегія, Швейцарія, Японія – відмовилися від їх купівлі. Основною проблемою залишається відсутність довіри з боку світового співтовариства. Відповідно до нових зобов'язань, викиди України протягом 2013–2020 рр. повинні бути в середньому на 24 % меншими, порівняно з 1990 р. [4].

Україна активно долучається до екологічних програм ЄС. У 1993 р. приєдналася до процесу «Довкілля для Європи» та взяла участь у Конференції на рівні міністрів у Люцерні (Швейцарія). Прийнята на конференції «Програма охорони довкілля для Центральної та Східної Європи» була використана Україною для ухвалення її Національного Плану заходів щодо навколишнього середовища. Провідною ідеєю процесу є інтеграція екологічної політики з політикою державного управління [5].

Отже, співпраця України та країн Європейського Союзу у сфері екологічної політики є ефективною та результативною. Велика кількість екологічних програм та інших механізмів допомоги для подальшого покращення екологічного стану держави, а також для інтенсивнішого просування в євроінтеграційному напрямку дійсно збільшується та вже має певний результат. На жаль, процес адаптації законодавства України до вимог ЄС є досить тривалим та складним, хоча чітко простежується тенденція збільшення його фінансування та надання експертної й технічної допомоги не лише від організації, а й окремими її державами-членами.

Список використаних джерел інформації:

1. Бойчук Ю.Д. Екологія і охорона навколишнього середовища: навч. посіб. Суми-Київ, 2005. 302 с

2. Васюта О.А. Проблеми екологічної стратегії України в контексті глобального розвитку: монографія. Тернопіль: ГалДрук, 2001. 600с.
3. Зеркалов Д. В. Екологічна безпека та охорона довкілля. Київ: Основа, 2011. 517 с.
4. Корнійчук Н. М. Екологічна безпека країн Європейського Союзу. Актуальні проблеми міжнародних відносин і зовнішньої політики країн світу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., Луцьк, 11-12 жовт. 2012 р. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2012. С. 141–118.
5. Сіденко В. Р. Прорив в Європу. *Політика і час*. № 8. С.7-11.
6. Туниця Т.Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст. Київ: Знання, 2006. 300 с.
7. Туниця Ю.Ю. Сутність ідеї Екологічної Конституції Землі та її основні концептуальні засади. *Науковий вісник*. Львів: УкрДЛТУ. 2002. Вип. 12.7. С. 22-29.

Спірідонова Л.М.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У СФЕРІ ТУРИЗМУ

Україна має всі умови для належного розвитку економіки за рахунок туризму, проте суттєво відстає від провідних держав світу за рівнем розвитку туристичної інфраструктури та якості туристичних послуг. Приєднання України до євроінтеграційних процесів позитивно вплине на її економіку.

Євроінтеграція, зокрема у сфері туризму, посприє створенню нових робочих місць, поліпшить соціальну сферу, покращить товарообіг з країнами Західної Європи тощо. Державна влада України, її суспільство зацікавлені у зміцненні відносин України з ЄС у галузі туризму, тому що це призведе до збільшення туристичних потоків на території України, іноземних інвестицій, якість надання туристичних послуг поліпшиться [1]. Успіхом на шляху євроінтеграції став вступ України до Європейської туристичної комісії (ЄТК). Завдяки участі в ЄТК відбувається зміцнення позицій національного туристичного продукту на європейському ринку, перетворення галузі на високопродуктивну складову економічного зростання нашої держави, підтримки регіонів, збільшення валютних надходжень до державного бюджету, створення робочих місць, підвищення рівня життя українських громадян.

Відповідно до Глави 16 Розділу V Угоди про асоціацію між Україною та ЄС співпраця у галузі туризму здійснюється задля підвищення конкурентоспроможної туристичної галузі та зосереджується на таких напрямках: обмін інформацією, найкращими практиками тощо; встановлення стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами з метою забезпечення сталого розвитку туризму; просування та розвиток туристичних продуктів і ринків, інфраструктури, людських ресурсів та інституційних структур; розвиток та імплементація ефективних політик і стратегій, зокрема відповідних правових, адміністративних та фінансових аспектів; навчання спеціалістів з туризму, а також нарощення потенціалу в галузі туризму з метою підвищення стандартів якості надання туристичних послуг; розвиток і сприяння туризму на основі місцевих громад [2].

Уряд України схвалив Стратегію розвитку туризму та курортів на період до 2026 року з метою створення умов для забезпечення прискореного розвитку сфери туризму і курортів, перетворення її у високоефективну, інтегровану у світовий ринок галузь. Реалізація передбачається за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, незаборонених законодавством, а обсяг фінансування визначатиметься щороку з урахуванням конкретних завдань і реальних можливостей [3]. Втілення даної Стратегії прискорить євроінтегративні процеси.

У 2017 р. Україна ратифікувала Угоду про фінансування Дунайської транснаціональної програми. Це дозволило отримати фінансування та здійснювати спільні з ЄС проекти, зокрема і в сфері туризму, у межах Стратегії

ЄС для Дунайського регіону. Дунайська транснаціональна програма є фінансовим інструментом ЄС з реалізації Стратегії ЄС для Дунайського регіону, участь у якій відкрила українським партнерам можливість отримати доступ до фінансових ресурсів у розмірі 5 млн євро для впровадження спільних з партнерами з ЄС проєктів на території Дунайського регіону. Метою Програми є розвиток громад в 14 країнах Дунайського регіону шляхом зміцнення транскордонного співробітництва (українська частина Дунайського регіону охоплює Одеську, Івано-Франківську, Чернівецьку та Закарпатську області) [4].

У 2017 р. завершено спільний проєкт ЄС і Ради Європи "Урбаністичні стратегії в історичних містах, скеровані громадянами" (проєкт COMUS). У результаті три українських міста - Луцьк, Жовква та Прилуки – презентували портфолію з ключовими планами стратегічного розвитку міст, техніко-економічні оцінки проєктних ідей та аналітичні дослідження. Мета проєкту - сприяти центральним і місцевим органам влади у напрямку стратегічного оновлення шляхом пристосування об'єктів культурної спадщини до сучасних потреб, забезпечити сталий соціально-економічний розвиток малих і середніх історичних міст.

Започатковано приєднання до Розширеної часткової Угоди про культурні маршрути, для популяризації національної культурної спадщини в Україні та Європі шляхом приєднання до існуючих та ініціювання нових культурних маршрутів (Проєкт Закону схвалено Урядом 05.09.2018 р.).

Програма транскордонного співробітництва (ТКС) Польща-Білорусь-Україна вже 15 років підтримує процеси розвитку на прикордонній території цих країн шляхом фінансування різноманітних проєктів. За розміром бюджету Програма Польща-Білорусь-Україна є найбільшою програмою ЄІС ТКС на кордонах ЄС - 165 млн. євро буде виділено з програми на проєкти, спрямовані на захист та промоцію культурної та природної спадщини прикордонних територій, транспортну інфраструктуру регіонів, вдосконалення інфраструктури та роботи пунктів перетину кордону, а також розвиток служб охорони здоров'я та громадської безпеки [5].

Отже, євроінтеграція є важливим аспектом у сфері розвитку туристичної галузі України, так як і від цього також залежить подальший розвиток держави в європейському просторі.

Список використаних джерел інформації:

1. Яровий В.Ф. Євроінтеграція та вітчизняний туризм: основні аспекти / Науковий вісник Херсонського державного університету. - Випуск 17. Частина 4. – 2016.
2. Євроінтеграційний портал. Туризм [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu-ua.org/uevrointehratsiia/turyzm>
3. Урядовий портал. Розпорядження про Про схвалення Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/npas/249826501>
4. Інформаційно-аналітична довідка щодо реалізації Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://www.minregion.gov.ua/napryamki-diyalnosti/regional-dev/derzhavna-rehional-na-polityka>

5. Програма Транскордонного Співробітництва Польща – Білорусь – Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pbu2020.eu/ua/pages/251>

*Товста С.М.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Биховченко Л. Р.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІСОВОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У реалізації економічного співробітництва з ЄС Україна орієнтується на необхідності запровадження інтеграційної ідеології економічних відносин, що передбачає інтеграцію України в економічні та соціальні структури ЄС, поступове входження України до єдиного внутрішнього ринку ЄС, створення повноцінного конкурентного середовища.

Варто зазначити, що експорт лісу є важливою економічною складовою зовнішньоекономічного співробітництва України та ЄС. Тому обґрунтовуючи пріоритетні напрямки політики лісового господарства в умовах поглиблення зовнішньоекономічного співробітництва з ЄС, слід опрацювати шляхи вдосконалення менеджменту зовнішньоекономічних підприємств лісового господарства, що є суб'єктами у зовнішній торгівлі з країнами ЄС [2].

Державні лісові господарства є досить прибутковими підприємствами, які працюють стабільно, щороку нарощуються темпи виробництва, збільшуються обсяги випуску та реалізації продукції. Своєчасно сплачуються податки та виплачується заробітна плата.

Підприємства надають своїм працівникам повний пакет соціальних виплат: відпускні, лікарняні, допомогу на оздоровлення самих працівників та їх дітей, що передбачено Колективним договором, та є підтвердженням соціальної відповідальності бізнесу.

За останні 10 років на державних лісових підприємствах були збудовані енергетичні комплекси, теплиці для вирощування сіянців, модернізовані адміністративні будівлі – контори лісгоспів, контори лісництв, проведено реконструкцію гаражів, складських приміщень, будуються лісові дороги та закупаються потужні автомобілі, також оновлено лісопильне та деревообробне обладнання в цехах переробки деревини [3, с.90]

Для того, щоб покращити організацію менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств, вважаємо необхідним кадрово підсилити виконання функцій з менеджменту ЗЕД. Це може бути введення посади менеджера ЗЕД, який зміг би розробляти стратегічні цілі зовнішньоекономічної діяльності підприємств; аналізувати, планувати та прогнозувати обсяги реалізації експортної продукції; проводити моніторинг основних конкурентів на ринку, у тому числі світовому.

Наприклад, на одному з лісових підприємств, для того, щоб не витратити великі кошти на імпорт паличок для морозива, а також розширювати вітчизняне виробництво та створювати робочі місця, було запропоновано ввести свою лінію по виготовленню паличок для морозива, тобто, виготовлення паличок за українською технологією, розробленою спеціалістами науково-виробничого об'єднання Група компаній «МАГР». Комплект дозволяє виготовляти до 50000 плоских паличок на годину. Розрахунковий термін окупності даної лінії складає 11,5 місяців; рентабельність становить 70% [1].

На макрорівні необхідними є інституційні зрушення, зокрема, в плані проведення інвентаризації лісів, а також введення прозорого обліку лісонасаджень. Важливим є посилення водоохоронних, захисних, кліматорегулюючих, санітарно-гігієнічних, оздоровчих та інших корисних властивостей лісів з метою поліпшення навколишнього природного середовища та охорони здоров'я людей.

Доведено, що відповідно до стандартів та норм лісогосподарювання в країнах ЄС необхідно забезпечувати безперервне, невиснажливе і раціональне використання лісових ресурсів для задоволення потреб виробництва і населення в деревині та іншій лісовій продукції: ягодах, грибах, рекреації тощо.

Таким чином, і українські підприємства, які є типовими представниками лісової галузі, не стоять на місці, вони розширюють свої можливості в контексті європейських стандартів. Тим самим збільшуючи свої прибутки і виготовляючи продукцію, яка є необхідною для України.

Список використаних джерел інформації:

1. Державна служба статистики України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. ЄС та експорт деревини. 5 міфів навколо мораторію. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.eurointegration.com>
3. Петрова Г.Є. Ефективність діяльності українських підприємств на світовому ринку//Держава та регіони. -2019.-№4.-С.89-94

Чаплигіна М.Я.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СПІВПРАЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА УКРАЇНИ В ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

У зв'язку зі збільшенням чисельності населення на планеті, розвитком промисловості та інших галузей господарства на початку 21 століття проблеми навколишнього середовища стали актуальними для всіх, в тому числі й для України. Екологічна ситуація виявилася однією з головних причин погіршення основних показників здоров'я населення, зниження середньої тривалості життя і зростання смертності. Відповідно, співробітництво у сфері навколишнього середовища є одним із пріоритетних напрямків інтеграції між Україною і Євросоюзом.

Європейський союз приділяє багато уваги розв'язанню проблем у сфері охорони довкілля. Причиною цього є те, що подальше економічне зростання кожної країни-члена неможливе без урахування екологічних змін. Необхідність співпраці України та ЄС у сфері охорони навколишнього середовища пояснюється погіршенням екологічного стану і необхідністю відтворення природно-ресурсного потенціалу України. Однією з вимог успішного приєднання України до ЄС є приведення екологічного законодавства України у відповідність до його стандартів. Завдання інтеграції передбачають розвиток нових напрямків у сфері природокористування та екологізацію економіки. Порушена тема детально розглянута у дослідженнях таких відомих науковців, як В. Шевчук, Ю. Саталкін, А. Андрусевич, В. Копійка, О. Івасенко та інших [1, с.75]. Однак, дослідження поточного рівня практичного впровадження і виконання міжнародних зобов'язань і на глобальному, і на регіональному рівнях свідчать про не пріоритетність екологічних проблем в Україні.

Основним документом, який визначає напрямки співпраці України та Євросоюзу у сфері охорони довкілля, є Угода про партнерство і співробітництво між Європейськими Спільнотами та їх державами-членами і Україною, підписана у 1994 році. Зокрема, вона зобов'язує країни-сторони розв'язувати важливі екологічні проблеми шляхом вдосконалення українського законодавства, що стосується екологічного стану та приведення його до стандартів ЄС [3, с. 113].

За довгий період співпраці було створено ряд двосторонніх інституцій, які приймають спільні рішення. Україна зобов'язалася поступово реалізовувати вимоги Організації конвенції прийнятої в червні 1998 року. Ці інституції дають спільну оцінку впливу країни на довкілля; розробляють та реалізують заходи щодо збереження унікальної природи і фауни, а також слідкують за функціонуванням внутрішнього ринку відповідно до стандартів навколишнього середовища. Особливі заходи були здійснені, щодо захисту водних ресурсів,

Україна стала членом групи DUBLAS для участі у діяльності щодо захисту ріки Дунай та Чорного моря [2, с.89].

Надзвичайно важливим кроком стало прийняття 18 березня 2004 року Загальнодержавної програми адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. А також підписання Радою з питань співпраці між ЄС та Україною на початку 2005 р. 3-річного Плану дій «Україна – Євросоюз», який передбачав надання допомоги, щодо полегшення виконання Україною встановлених умов в Угоді «Про партнерство і співробітництво». Загалом слід відзначити роль Плану дій «Україна – Євросоюз» як стратегічного необхідного документу, що чітко встановив ключові аспекти співробітництва в екологічній сфері.

У зв'язку із закінченням 3-річного строку виникла необхідність прийняти новий документ. Ним став Порядок денний асоціації Україна – ЄС, підготовлений як тимчасова угода до підписання самої Угоди про асоціацію, оскільки цей документ є комплексним, а тому потребував тривалої ратифікації. Порядок денний асоціації Україна – ЄС набув чинності 23 листопада 2009 року й мав на меті подальшу інтеграцію України до Євросоюзу [2, 112]. І нарешті після підписання 2014 року «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співнотоам з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» подальша співпраця у сфері охорони довкілля неминуча.

Отже, попри те, що Україна остаточно звернула свій зовнішньополітичний курс на ЄС, у деяких сферах вона демонструє низькі результати, щодо реалізації Угоди про асоціацію й особливо у сфері охорони навколишнього середовища. Хьюг Мінгареллі – Глава Представництва Євросоюзу в Україні, так висловився, щодо гальмування реформ: «Є момент складніший: недостатність політичної волі. Не секрет, що деякі особи в Україні борються за те, щоб зупинити процес реформ, який не йде так швидко, як хотілося б» [4]. Тому можна із впевненістю сказати, що співпраця ЄС та України в галузі екології зрушилася із місця на документальному рівні, однак практичний аспект цієї співпраці відображається в плані поодинокі реалізованих проєктів.

Список використаних джерел інформації:

1. Івасечко О. Співпраця України та Європейського союзу в галузі охорони довкілля / О. Івасечко. // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. – 2012. – №24. – С. 73–78.
2. Копійка В. В. Європейський Союз: заснування і етапи становлення / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – Київ: вид.дім «Ін Юре», 2005. – 448 с.
3. Олефіренко О. В. Правове регулювання співпраці України та Європейського союзу у сфері охорони навколишнього природного середовища / О. В. Олефіренко. // Актуальні проблеми державного управління. – 2013. – №3. – С. 113–116.
4. Урвень виконання Україною договору об асоціації в ряду сфер крайне низкий, – Мінгареллі [Електронний ресурс] // Бизнес-центр. – 2019. –

Режим доступу до ресурсу: https://biz.censor.net/news/3112326/uroven_vyporneniya_ukrainoyi_dogovora_ob_assotsiatsii_v_ryade_sfer_krayine_nizkiyi_mingar.

*Наумова О.В.,
аспірантка 3 року навчання,
спеціальність 051 «Економіка»,
Херсонський національний технічний університет*
Науковий керівник: Шандова Н.В.,
*д.е.н., професор,
Херсонський національний технічний університет*

ІНСТИТУЦІЙНІ ДЕТЕРМІНАНТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Національна економіка та українське суспільство в теперішній час зазнають незнані раніше перетворення у зв'язку із євроінтеграційними процесами, які все більш виразно розкривають діалектичну сутність розвитку, стверджують нову його концепцію. Основною ціллю довгострокової політики української держави повинно бути забезпечення скорішого входження країни у світовий економічний та соціальний простір. Без цього неможливо гарантувати підйом рівня життя населення, вирішити соціальні проблеми, встановити і зміцнити економічний і політичний авторитет країни у світовому співтоваристві. Процес соціально-економічного розвитку країни, стає в теперішній час одним з основних предметів дослідження вчених-економістів [1, 2]. Виникає об'єктивна необхідність актуалізації інституційних детермінант й стратегічних напрямків економічного розвитку національного господарства.

Кризові явища, що відбулися у економіці України криються у невірному обраній стратегії розвитку та відповідній політиці. На сучасному етапі розвитку економіки України слід не лише закріпити геополітичний вектор розвитку але й сформуванню відповідну теоретичну базу розвитку, яка лягла б в основу економічної політики держави. Розвиток економіки повинен спиратися на прогресивні структурні зрушення у національному господарстві. Такі структурні зрушення на сучасному етапі повинні бути спрямовані на збільшення ролі галузей, що мають вищий рівень ресурсовіддачі, що дозволяє створити передумови для розвитку більш капіталомістких виробництв з довготривалим циклом виробництва та використання. Надалі зусилля слід спрямовувати на подальше удосконалення структури промисловості та модернізацію виробництва.

Сьогодні, в умовах розвинутих товарних та фінансових ринків, структура виробничих систем ускладнюється, з'являються нові види виробничих утворювань (кластери, міжрегіональні виробничі комплекси, стратегічні альянси тощо). Виробничі системи переходять на якісно новий етап розвитку, коли в умовах жорсткої конкуренції розробка стратегічного плану потребує не просто виконання комбінації запланованих дій, а також швидких рішень щодо адаптації до непередбачених ситуацій конкурентної боротьби [3]. У цій ситуації особливу актуальність набуває формування цілісного підходу до оптимізації виробничої діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища, пошук та становлення оптимальних форм інституційного устрою виробничих систем,

ефективно працюючих механізмів операційних систем, нових методів взаємодії у внутрішньому та із зовнішнім середовищем.

Функціонування та вдосконалення господарського комплексу України пов'язане з раціональним використанням природних, матеріальних і трудових ресурсів, забезпеченням відповідних пропорцій у межах галузей, регіонів, усього господарства [4]. Необхідно сформулювати нові погляди на розміщення продуктивних сил, що ґрунтуються на використанні власних ресурсів, мобілізації внутрішніх резервів, посиленні інтеграційних процесів.

Процеси у економічній та соціальній сферах нашого суспільства дозволяють сформулювати перелік проблем, вирішення яких має першочергове значення для більш ефективного та динамічного реформування систем управління ресурсоефективністю національного господарства України. Зокрема, необхідні:

- розробка та проведення жорсткої та ефективної державної економічної політики у сфері ресурсів;
- чітке визначення та повна підтримка промислової політики по розвитку обраних пріоритетних галузей;
- серйозне удосконалення правової, нормативної та методичної бази виробництва на державному рівні;
- активізація та відкритість інформаційного забезпечення у використанні ресурсів галузей національного господарства;
- посилення мотивації суб'єктів підприємницької діяльності усіх форм власності у реальному процесі економії;
- введення відповідних нормативних документів, що дозволяють визначити порядок та контроль ефективності використання державних ресурсів у підприємницькій діяльності;
- удосконалення статистичного обліку з метою більш ретельного врахування використання ресурсів.

Введення таких заходів необхідне виходячи з стану економіки України та розумного погляду з точки зору конкурентоспроможності вітчизняного виробництва всередині та зовні країни.

Список використаних джерел інформації:

1. Гальчинський А.С. Нотатки радника президента. Десять років з Президентом Леонідом Кучмою / Анатолій Гальчинський. – К.:Либідь, 2013. – 584 с.
2. Геєць В. «Інноваційна Україна – 2020»: основні положення національної доповіді. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 13 травня 2015 року // Вісник НАН України. – 2015. – № 7. – С. 18–22
3. Бабець І. Г. Зовнішньоекономічна безпека регіонів України в умовах співробітництва з країнами ЄС: теоретико-методологічні та прикладні аспекти : монографія / І. Г. Бабець– Львів : ПАІС, 2011. – 400 с.
4. Амбросов В.Я. Системні зв'язки організаційної структури підприємств / В.Я. Амбросов // Економіка АПК. – 2011. – №7. – С. 110–116.

*Кодіс Є.І.,
здобувач Національного університету
«Чернігівська політехніка»*

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СПІВПРАЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ІЗ КРАЇНАМИ СХІДНОГО ПАРТНЕРСТВА

Актуальним викликом для сучасної України є спроможність розробити національну стратегію досліджень й інновацій у відповідності до кращих зразків ЄС. В Україні до сьогодні відсутнє комплексне системне бачення щодо розвитку науково-технічної й інноваційної діяльності, а проведення діалогу з представниками громадянського суспільства й експертного середовища є певною мірою формальністю. Плани та пропозиції представлені Міністерством освіти і науки та Міністерства розвитку економіки, торгівлі і сільського господарства потребують належного узгодження між собою. Адже така неузгодженість дій урядових структур відображається також на якості і термінах прийняття ефективного законодавства у Верховній Раді, у якій варто значно покращити співпрацю насамперед між трьома комітетами, тобто: Комітетом з питань освіти і науки, Комітетом з питань інформатизації та зв'язку і Комітетом з питань промислової політики і підприємництва.

В останні роки почали стрімко розвиватись міжнародні відносини, нарощуватись інтеграційні процеси та різновекторне співробітництво. Зазвичай двосторонні відносини формуються у межах багатовекторної взаємодії, і розглядати їх окремо вже не є доцільним, адже порушується принцип комплексності та всеосяжності. 7 травня 2009 року стартувала програма Європейського союзу «Східне партнерство», учасниками якої є 6 країн: Україна, Вірменія, Азербайджан, Білорусь, Грузія та Молдова. Дана співпраця орієнтована на розвиток політичної, економічної, енергетичної сфер, а також налагодження контактів між людьми. Тобто Східне партнерство визначило перспективні відносини Євросоюзу з Україною на довгострокову перспективу, що й зумовило важливість їх розгляду. Східне партнерство має не лише теоретичне, але й практичне значення для країн, які залучені у цю програму або ж знаходяться по сусідству із цим країнами [1].

Таким чином, багатовекторні відносини передбачають у своєму складі тематичні комплексні платформи, флагманські ініціативи та участь в самітах Східного партнерства. Тобто, така багатовекторна взаємодія відрізняє Східне партнерство від Європейської політики сусідства. Таке багатовекторне співробітництво побудовано на засадах чотирьох комплексних тематичних платформ:

- демократія, ефективна система управління та суспільна стабільність (антикорупційні заходи, адміністративні реформи, навчання управлінського апарату, активний розвиток інститутів громадянського суспільства, ЗМІ та ін.);
- економічна інтеграція та конвергенція з політикою ЄС, враховуючи формування зон вільної торгівлі (забезпечення сталого розвитку торгово-

економічних зв'язків й гармонізації вітчизняного законодавства із законодавчою базою ЄС);

– енергетична безпека (забезпечення надійного енергопостачання як країн-партнерів, так й ЄС, та розвитку джерел відновлюваної енергії);

– налагодження контактів між людьми (співробітництво в сфері освіти, культури і науки; лібералізація візового режиму, припинення незаконної інтелектуальної міграції) [2].

Серед основних досягнень України у рамках співробітництва з питань зовнішньої політики та безпеки є: запровадження механізму приєднання її до заяв та позицій ЄС з регіональних та міжнародних проблем (Україна приєдналася до 90% заяв та позицій ЄС); започаткування консультативного механізму Україна – ЄС з питань зовнішньополітичного планування; укладення Угоди про визначення загальної схеми участі України в операціях ЄС із врегулювання кризових ситуацій та Угоди про процедури безпеки, які стосуються обміну інформацією з обмеженим доступом; активна взаємодія у питанні врегулюванні Придністровського конфлікту; підтримка Україною операції та місії ЄС у рамках Спільної політики безпеки та оборони [3].

Завдяки забезпеченню розвитку співпраці Європейського Союзу із шістьма країнами-учасницями Східного партнерства, їх залученню до участі у різновекторних програмах ЄС і Східного партнерства, а також на засадах участі в різного роду дієвих інституційних майданчиках значно посилилась поінформованість громадян таких країн про Європейський Союз і позитивні можливості в межах Східного партнерства. Сприяння активізації співпраці й інтеграції з Європейським Союзом дозволяє адаптувати європейські цінності, підвищувати обізнаність громадян відповідних країн-партнерів про досвід та перспективи країн ЄС, значно посилює їх сприйняття себе європейцями. Зауважимо важливу роль саме Східного партнерства у питаннях безпеки для ЄС, так і учасниць Східного партнерства. Суттєво підвищилась суспільно-політична увага до України, а країни Східного партнерства мають тепер можливість активізувати політичний діалог, певним чином долучатися до формування спільного плану дій (приймаючи участь у самітах Східного партнерства, міністерських зустрічах й інших форматах суспільно-політичного залучення). Таким чином, з'явився ще одна платформа для проведення зустрічей із лідерами держав-членів ЄС на високому рівні.

Список використаних джерел інформації:

1. Сидорук Т. В. Політика сусідства Європейського Союзу у Східній Європі: модель інтеграції без членства: монографія / Сидорук Т.В. – Львів: ПАІС, 2012. 444 с.

2. Гнидюк Н. А. Інструмент європейського сусідства і партнерства та фінансова допомога Європейського Союзу / Н. А. Гнидюк; за заг. ред. В. Ю. Стрельцова. К.: Книга плюс, 2010. 192 с.

3. Joint Staff Working Document “Eastern Partnership – 20 Deliverables for 2020. Focusing on key priorities and tangible results”, URL: <http://eap->

csf.org.ua/onovleno-dokument-shhodo-klyuchovih-prioritetiv-ta-ochikuvanih-dosyagnenshidnogo-partnerstva-do-2020-r/

*Білюк В. А.,
здобувачка II рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Коваленко Ю.М.,
д.е.н., професор, професор кафедри фінансових ринків
Університет ДФС України*

ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

На сьогодні Європейський Союз представляє собою одне з найбільших політичних об'єднань країн у світі. Само тому для України євроінтеграція є надважливою.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС відбувалося у два етапи. Політичну частину Угоди про асоціацію було підписано 21 березня 2014 року під час Позачергового Саміту Україна – ЄС. Економічну частину Угоди про асоціацію було підписано під час засідання Ради ЄС 27 червня 2014 р. [2].

Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності 1 вересня 2017 року. Це міжнародно-правовий документ, який на договірно-правовому рівні закріплює перехід відносин між Україною та ЄС від партнерства та співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції [1].

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід'ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Становленню відносин між Україною та ЄС передувало ряд причин, зокрема, саме політичних.

Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як представник головної в ЄС країни, у своєму листі від імені Європейського Союзу офіційно визнав незалежність України.

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» однією з основоположних засад зовнішньої політики України є забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в ЄС [3].

Однією з основних політичних умов є проблема, яка існує до сьогодні в Україні – війна. Євроінтеграція передбачає насамперед об'єднання. Тобто, тільки залучившись підтримкою Європейського Союзу можливо вирішити дане питання мирним шляхом.

Передумови європейської інтеграції України включають декілька аспектів, серед яких бажання України забезпечити належний рівень законодавчої бази для ефективного розвитку суспільства в умовах глобалізації.

Таким чином, адаптація законодавства України до законодавства ЄС за допомогою зближення із сучасною європейською системою права забезпечить розвиток політичної, підприємницької, соціальної, культурної активності громадян України, економічний розвиток держави і сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, приведенню його до рівня, що склався у державах-членах ЄС. Адаптація законодавства України зумовить також реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність із європейськими стандартами і охоплюватиме приватне, митне, трудове, фінансове, податкове законодавство, законодавство про інтелектуальну власність, охорону праці, охорону життя та здоров'я, навколишнє природне середовище, захист прав споживачів, технічні правила і стандарти, транспорт, а також інші галузі, визначені Угодою про партнерство та співробітництво [4].

Задля євроінтеграції було розроблено Програму технічної допомоги ЄС Україні та налагоджено співробітництво на двосторонній основі Україна – держави-члени ЄС. Особливу увагу було приділено модернізації фінансової системи [5] та реформуванню фінансового сектору [6].

Для підвищення рівня поінформованості суспільства про євроінтеграційні процеси в Україні розроблено Стратегію комунікації у сфері європейської інтеграції на 2018 – 2021 роки, яка схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 779-р [2].

Отже, політичні переваги інтеграції України у ЄС пов'язані зі створенням надійних механізмів політичної стабільності, демократії та безпеки. Зближення з ЄС є гарантією, а виконання його вимог – інструментом розбудови демократичних інституцій в Україні.

Список використаних джерел інформації:

1. Історія становлення відносин Україна – ЄС. URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es>
2. Євроінтеграція – Фонд державного майна України. URL: <http://www.spfu.gov.ua/ua/content/spf-collaboration-eurointegration.html>
3. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики: закон України від 1 липня 2010 р. № 2411-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17#Text>
4. Сучасний стан і перспективи української євроінтеграції. URL: http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1209:suchasnij-stan-i-perspektivi-ukrajinskoji-evrointegratsiji&catid=8&Itemid=350.
5. Єфіменко Т. І. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції / Т. І. Єфіменко, С. С. Гасанов, П. М. Леоненко та ін.; за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфіменко. К.: ДНУ «Акад. фін. управління», 2014. 784 с
6. Коваленко Ю. М. Фінансова системи та фінансовий сектор: організаційно-інституційний підхід. *Фінанси України*. 2011. №4. С. 75–87.

Бодун В.В.
студенка 2 курсу,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Ковальчук Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Остання третина ХХ століття та початок ХХІ ст. ознаменувалися інформаційно-технологічною революцією, в результаті якої відбулися корінні зміни в продуктивних силах суспільства. Нині загальносвітовою тенденцією є зростання ролі інформації та знань в економічній та інших сферах суспільного життя, перехід до творчого характеру трудової діяльності, а відтак, інноваційний фактор стає визначальним у розвитку національної та світової економіки.

В таких умовах дослідження проблем інноваційного розвитку економіки та шляхів їх вирішення є надзвичайно важливим й сприяє виконанню актуального наукового та практичного завдання – підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу країни.

Але не дивлячись на чисельні дослідження та публікації, пошук засобів досягнення відповідності інноваційної сфери економіки України основним трендам інноваційного розвитку світової та європейської економік потребують подальшого дослідження.

В сучасному світі інноваційний фактор стає визначальним у розвитку національної та світової економіки. Важливим показником, що характеризує рівень інноваційності економіки, є глобальний інноваційний індекс (Global Innovation Index). В рейтингу країн світу за глобальним інноваційним індексом відбулись позитивні зрушення позицій, що займає Україна. Вона перемістилася з 71 місця у 2013 р. до 43 місця у 2018 р. у рейтингу серед 127 країн світу [1].

Але позитивні зрушення в світовому рейтингу можуть відбуватись як в результаті власного інноваційного розвитку, так і за рахунок погіршення ситуації в інших країнах. Тому для більш детального дослідження інноваційного розвитку України розглянемо динаміку такого значущого показника, як відсоток витрат на НДР у ВВП, та проведемо за ним порівняльний аналіз України з країнами ЄС.

В країнах ЄС відсоток витрат на НДР у ВВП щорічно зростає – з 1,93% у 2010 р. до 2,03% у 2016 р. В Україні, навпаки, спостерігається від’ємна динаміка даного показника. Так, відсоток витрат на НДР у ВВП в Україні зменшився з 0,75% у 2010 р. до 0,48% у 2016 р. [2].

Відомо, щоб наукові дослідження в країні могли надавати економічний результат, показник наукоємності ВВП повинен перевищувати 0,9% [2], й чим інтенсивніші вкладення в НДР, тим вище їх ефективність. Зважаючи на це, для

реалізації інноваційного потенціалу України НДР потребують збільшення фінансування.

Динаміка загальної суми витрат на інновації в Україні характеризується циклічністю коливань, але в цілому спостерігається позитивна тенденція зростання. Серед джерел фінансування інноваційної діяльності значно переважають власні кошти підприємств, а кошти держбюджету та іноземних інвесторів займають незначну частку в загальній сумі витрат на інновації, яка характеризується різкими коливаннями в динаміці, що чинить дестабілізуючий вплив на планування та здійснення інноваційної діяльності. Таким чином, перетворення інноваційної діяльності в пріоритетну сферу державного інвестування, сприяння залученню іноземних коштів уможлиблюють побудову керованого процесу стимулювання фінансування інноваційної діяльності в країні [3].

Важливим є вивчення структури виконувачів наукових досліджень і розробок. Статистичні дані, свідчать про те, що найбільшу питому вагу серед виконувачів НДР займає державний сектор – 46%; 38% приходить на підприємницький сектор й 16% – на сектор вищої освіти. Хоча інноваційно активні українські підприємства здійснюють управління інноваційною діяльністю, але їх кількість не відповідає сучасним світовим тенденціям.

В той же час, в країнах ЄС виконавцем найбільшої частини НДР є підприємницький сектор. Найінтенсивніші вкладення в НДР, як правило, здійснюються в країнах походження глобальних корпорацій. Беручи до уваги світовий досвід та ринкові основи функціонування української економіки, саме підприємницький сектор має стати локомотивом здійснення наукових досліджень і розробок в країні для отримання економічно значущих результатів. Для досягнення цієї мети необхідно розробити виважену економічну політику держави, спрямовану на посилення зацікавленості підприємців в інноваційній активності. Для активізації інноваційної активності українських підприємств доцільним є використання світового досвіду відповідної державної підтримки підприємницького сектору за допомогою прямих та непрямих методів [2].

Для підвищення ефективності використання інтелектуального потенціалу України необхідним є збільшення обсягу та забезпечення стабільності фінансування інноваційної діяльності, особливо за рахунок державних та іноземних коштів. Для досягнення цієї мети доцільним є, з одного боку, збільшення частки державного бюджету, що виділяється на НДР, з іншого – розробка системи заходів, що сприятимуть припливу коштів іноземних інвесторів.

Список використаних джерел інформації:

1. The Global Innovation Index 2018 [Електронний ресурс] / Режим доступу: <https://www.globalinnovationindex.org/analysis-indicator>.
2. Ляшенко О.М. Результативність бюджетного фінансування наукових досліджень в Україні. Аналітична записка / О.М. Ляшенко // Офіційний сайт

Національного інституту стратегічних досліджень. – 2017. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/biudzheth_fin-58b32.pdf.

4. Джерела фінансування інноваційної діяльності [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України.- 2018.– Режим доступу:http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2005/ni/ind_rik/ind_u/2002.html

.

*Денисюк А.М.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС

У політичному, культурному та торгово-економічному аспектах Україна та країни ЄС пов'язані між собою вже багато століть поспіль. Нині відносини між Україною та ЄС стають більш насиченими та різноманітними. Європейський Союз займає одне з найважливіших місць в українських економічних аспектах, а саме: торгове, інвестиційне науково-технічне та культурне співробітництво; реалізація спільних проєктів у сферах здійснення гуманітарних програм, безпеки, охорони навколишнього середовища та стратегічного планування й прогнозування [1, с. 43].

Значний внесок у вивчення проблематики економічних відносин України та ЄС зробили вітчизняні дослідники, серед яких варто відмітити таких: В. Андрійчук, Д. Жерліцин, М. Карлін, А. Киридон, М. Кужелев, Д. Лікарчук, А. Сібекіна. У зарубіжних виданнях питання щодо розширення ЄС також отримало широке висвітлення у роботах В. Баласса, С. Борхадта, Р. Белдвіна, Х. Габріша, Х. Граббе, Х. Тіммермана, Е. Хааса, С. Евертса та ін.

Відносини між Україною та ЄС були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як головуєчої в ЄС держави, у своєму листі від імені Євросоюзу офіційно визнав незалежність України. У подальшому стратегічний курс України на європейську інтеграцію був підтверджений та розвинутий у Стратегії інтеграції України до ЄС, схваленій Указом Президента України 11 червня 1998 року, та Програмі інтеграції України до ЄС, схваленій Указом Президента України 14 вересня 2000 року. Зокрема, у Стратегії набуття повноправного членства в ЄС проголошено довготерміновою стратегічною метою європейської інтеграції України. Крім того, Дорожню карту та першочергові пріоритети становлення та розвитку України як члена європейської сім'ї визначено Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року. У Документі зазначено, що ратифікувавши Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, Україна отримала інструмент та дороговказ для внутрішніх перетворень, а виконання вимог цієї Угоди дає можливість Україні в подальшому стати повноцінним членом ЄС [2; 3].

Однак, варто відмітити певні складнощі, які також мають місце в економічних відносинах Україні та ЄС.

Так, при виході на ринки ЄС українські експортери стикаються з низкою проблем, основними з яких є:

– високий рівень ввізних мит ЄС (так, наприклад, максимальна ставка ввізного адвалорного мита – 74,9%, а максимальний адвалерний еквівалент специфічної ставки увізного мита становить 600%);

– труднощі попередніх розрахунків митних платежів, що підлягають сплаті, які пов'язані із складністю структури комбінованих ставок ввізного мита;

– суттєве збільшення ціни власної продукції через наявність в ЄС вхідних цін на певні види продукції [4, с. 100].

Найкращі позиції на ринку ЄС займають компанії з сфери ІТ-послуг та окремі базові сільськогосподарські культури. Перспективною для України моделлю експорту можна назвати контрактне виробництво в сфері машинобудування та легкої промисловості, завдяки вигідному географічному положенню й достатньо розвиненій виробничій культурі [5, с. 381].

В той же час, конкурентоспроможність та успіх на ринках ЄС залежать передусім від підприємства, рівня його ділової культури, здатності до засвоєння нових знань.

Таким чином, дієву систему соціально-економічних й політичних зв'язків України з ЄС варто будувати з урахуванням уже сформованих економічних відносин та перспектив подальшого розширення Європейського Союзу. В свою чергу, процес розширення ЄС ускладнюється тим фактом, що в перспективі нові країни зможуть стати лише реципієнтами фінансової допомоги, що розподіляється серед менш розвинених країн та регіонів Європейського Союзу.

У контексті вступу нових країн до Європейського Союзу важливим питанням є взаємини України та ЄС. Зважаючи на сучасні тенденції, й надалі триватиме продовження співпраці в інвестиційно-інноваційній сфері, гармонізація та уніфікація законодавства, а також удосконалення технічних та екологічних норм й стандартів. Важливу роль в інтеграції України до спільного європейського економічного простору буде відігравати: розширення доступу до ринку Європейського Союзу та вироблення дієвих механізмів урегулювання суперечок з питань антидемпінгу; оптимізація митного режиму; реалізація спільних з ЄС проєктів у сфері технологічного співробітництва тощо.

Список використаних джерел інформації:

1. Лікарчук Д.С. Європейський Союз та Україна: перспективи та проблеми адаптації. Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти. 2019. Вип. 3. С. 41–49.

3. Історія відносин Україна-ЄС. URL: <https://mfa.gov.ua/yevropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/istoriya-vidnosin-ukrayina-yes>

4. Baranovskyi O.I., Zherlitsyn D.M., Sokyrko O.S., Nechyporenko A.V. Econometric models of monetary policy effectiveness in Ukraine. Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice. 2019. № 3 (30). P. 226–235.

5. Сібекіна А. Ю. Перспективи розвитку економічної співпраці України з ЄС в умовах вільної торгівлі. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2015. № 5-6. С. 97–104.

6. Zherlitsyn D.M., Kuzheliev M.O., Nechyporenko A.V. Bioresources Price

Trend and GDP Growth Adjustment. International Journal of Advanced Biotechnology and Research (IJABR). Volume 10. Special Issue 1. 2019. pp. 379–383.

*Діогенова Є.І.,
студентка 1 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Науковий керівник: Спірідонова Л.М.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ ТА ЄС У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

За останні щонайменше 200 років людство зробило величезний крок у сфері промисловості, але разом із цим з'явилися глобальні екологічні проблеми, які призводять до економічної нестабільності та завдають неабиякої шкоди здоров'ю населення. В Україні частка капітальних інвестицій на охорону навколишнього середовища є більшою, ніж в Європі, але ефективність їх використання, враховуючи стан забруднення довкілля, значно нижча [1]. Станом на 2020 рік Україна потребує допомоги у вирішенні екологічних проблем. Саме цю допомогу вона отримує шляхом співпраці з ЄС. “Чому саме ЄС?” – запитаете ви, тому що Європейський Союз є одним із ключових гравців на міжнародній екологічній арені [2].

На даний момент розроблено план співробітництва України з Євросоюзом, шляхом дотримання якого екологічна ситуація в країні значно покращиться. Співпраця України та ЄС у галузі охорони навколишнього середовища порушує наступні питання [3, с. 157]: моніторинг та звітність щодо викидів; “зелена” енергетика; боротьба з забрудненням водойм і атмосферного повітря; збереження лісів; безпечна утилізація відходів; раціональне використання біоресурсів; кліматичні зміни; екологічна освіта.

Адаптація законодавства України до законодавства ЄС — одна з найбільш пріоритетних умов інтеграції України до Європейського Союзу [2]. Під час адаптації Українського законодавства до законодавства ЄС виділяють такі пункти, як: транспонування – наближення або зміна національних законодавчих актів, що регулюють використання природних ресурсів й охорону природи; реалізація – призначення відповідних інститутів, виділення бюджетного фінансування, необхідного для введення в дію законів і постанов; здійснення правоохоронних дій – впровадження відповідних заходів контролю належним дотриманням природоохоронного законодавства [5].

Згідно Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28.02.2019 р. № 2697-VIII забруднення атмосферного повітря є однією з найгостріших екологічних проблем [4].

На сьогодні співробітництво між Україною та ЄС у сфері охорони довкілля регламентується Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами. Зокрема, Главою 6 «Навколишнє середовище»

Розділу «Економічне та галузеве співробітництво» цієї Угоди передбачено, що сторони розвивають і зміцнюють співробітництво з питань охорони навколишнього середовища й таким чином сприяють реалізації довгострокових цілей сталого розвитку і зеленої економіки. Пріоритети співпраці між Україною та ЄС у сфері охорони навколишнього середовища визначені в Угоді про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами, а також в Плані дій Україна-Європейський Союз.

Україна є членом провідних міжнародних організацій, діяльність яких пов'язана із вирішенням глобальних чи регіональних проблем, охорони довкілля (ЮНЕП, ЮНЕСКО і ін.). В Україні до списку об'єктів Світової спадщини внесено 7 об'єктів, 6 з яких належать до культурних пам'яток і 1 – до природних.

Україна бере активну участь у діяльності Європейської Економічної Комісії, насамперед, її Комітету з екологічної політики.

У межах співпраці із ЄС Україна бере участь у спеціальній групі DUBLAS, діяльність якої пов'язана із захистом Чорного моря та річки Дунай. ЄС надавав технічну допомогу Україні в рамках програми Тасіс (управління та захист водних ресурсів, включаючи Чорне море, збереження біорізноманіття, участь громадськості та заснування транскордонних мереж навколишнього середовища, розвиток регіональної системи управління промисловими відходами в Україні), підтримку реалізації державної політики навколишнього середовища тощо. Тасіс також фінансував створення Регіонального центру з питань навколишнього середовища у Києві, метою якого є сприяння залученню ширших кіл громадськості до питань захисту довкілля [6].

Незважаючи на те, що процес адаптації законодавства України під законодавство ЄС є складним і працемістким, наша держава вже досягає певних успіхів у галузі охорони навколишнього середовища. Отже, співпраця України з Європейським Союзом обіцяє бути плідною та ефективною.

Список використаних джерел інформації:

1. О. В. Латишева. Екологічні інвестиції: сучасний стан та перспективи їх впровадження в Україні для забезпечення сталого розвитку держави / О. В. Латишева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/130454/10-Latysheva.pdf?sequence=1>
2. О.Я. Рабко Співпраця України з країнами ЄС у сфері екологічної політики / О. Я. Рабко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://internationalconference2014.wordpress.com>
3. Микієвич М.М. Європейське право навколишнього середовища: навч. посіб. / М.М. Микієвич, А.О. Андрусевич, Т.О. Будякова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://epl.org.ua/images/pdf/people/EUROPEAN_UNION_ENVIRONMENTAL_LAW.pdf

4. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

5. Фонарюк Д. В. Адаптація українського законодавства ЄС як фактор швидкого розвитку євроінтеграції / Д. В. Фонарюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/fonaryuk-d-v-adaptatsiya-ukrayinskogo-zakonodavstva-do-zakonodavstva-es-yak-faktor-shvidkogo-rozvitku-evrointegratsiyi/>

6. Микієвич М.М., Андрусевич Н.І., Будякова Т.О. Європейське право навколишнього середовища. Навчальний посібник. Львів, 2004. — 256 с.

*Дудник Л.Р.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа і страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Діденко Л.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Розвиток інтеграційних процесів є характерним для країн сьогодні, навіть для тих, які не входять до складу інтеграційних об'єднань. Особливий вплив на собі відчуває і Україна, яка є сусідом країн Європейського Союзу (ЄС). Ця територіальна близькість і надає великі можливості для зміцнення співпраці з ЄС. Саме тому варто більш детально розглянути особливості економічних відносин між нашою державою та Європейський Союзом.

Питання співпраці України та ЄС у своїх наукових доробках висвітлювали такі науковці як Діденко Л.В., Кваша О.С., Синякова А.В. та інші.

Співпраця з ЄС є одним зі способів зміцнення позицій країни у світовій системі міжнародних відносин, засобом реалізації національних інтересів, побудови економічно розвинутої та демократичної держави [4, с.113]. Відносини Україна - ЄС - це двосторонні відносини у галузі міжнародної політики, економіки, освіти, науки, культури тощо. Європейський Союз є політичним, економічним і культурним об'єднанням з ознаками конфедерації. Європейський вибір України є природним та цілком закономірним [5, с.60]. Наразі неможливо уявити Україну в майбутньому поза європейським розвитком, тому процеси євроінтеграції та можливість бути членом Європейського Союзу є однією з пріоритетних цілей для нашої країни. Виходячи з цього варто визначити, які переваги та недоліки для України принесуть дані економічні відносини.

Намір України розбудовувати відносини з ЄС на принципах інтеграції був вперше проголошений у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України» [3].

На сьогодні, дорожню карту та першочергові пріоритети становлення та розвитку України як члена європейської сім'ї визначено Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», схваленою Указом Президента України №5/2015 від 12 січня 2015 року [3].

Співпраця України з ЄС передбачає такі позитивні аспекти як стабільність політичної системи, сприяння розвитку середнього і малого бізнесу, захист територій і їх недоторканість, збільшення робочих місць, впровадження європейських стандартів у виробництво та надання послуг, поява нових можливостей для міжнародної співпраці та інтеграції у світовий економічний простір, тощо.

Загалом тандем нашої держави і ЄС охоплює 7 основних напрямків імплементації Угоди про співробітництво, серед яких енергетика, торгівля та

інвестиції, наближення законодавства до стандартів європейського, внутрішні справи та юстиція, охорона навколишнього середовища, робота у транспортній сфері та посилення регіонального та транскордонного співробітництва.

Незважаючи на зазначене вище, існує ряд недоліків, серед яких втрата конкурентоспроможності в деяких сферах виробництва і послуг, складність переходу на рівень цін країн ЄС, оскільки це приведе до різкого подорожчання товарів, зростання демографічних проблем, оскільки міграція та вплив кадрів буде зростати тощо.

Саме тому дуже важливою в цих умовах буде робота держави і її правильних дій та заходів для мінімізації можливих ризиків, а також створення всіх сприятливих передумов для використання на повну силу всіх можливостей, що несе співпраця України та Європейського Союзу.

Отже, можна підсумувати, що незважаючи на достатню кількість політичних, економічних та соціальних загроз, перелік можливостей, які несуть велику користь для країни значно більший. Вступ України до ЄС залишається перспективним шляхом розвитку нашої держави, яка у свою чергу вже зробила достатньо дій і продовжує змінюватися та вдосконалюватися до стандартів Європи з метою у найближчому майбутньому стати країною-членом Європейського Союзу.

Список використаних джерел інформації:

1. Боярин Ю.В., Діденко Л.В. Світовий фінансовий ринок в умовах інтеграційних процесів: домінанти, ризики та виклики сучасності. *Трансформація фінансових ринків в умовах глобальної нестабільності: реалії сьогодення та погляд у майбутнє*: Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (Ірпінь, 30 жовт. 2017 р.). Ірпінь, 2017. С.107-110.
2. Бугай О.С., Корнієнко В.О. Співпраця України та Європейського союзу. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ* (Вінниця, 27-28 квітня 2020 р.). Вінниця, 2020. С. 9-11.
3. Історія відносин Україна – ЄС. *Міністерство закордонних справ України*.: офіц. веб-сайт. URL: <https://mfa.gov.ua/evropejska-integraciya/vidnosini-ukrayina-yes/istoriya-vidnosin-ukrayina-yes> (дата звернення: 25.10.2020).
4. Кваша О.С., Синякова А.В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 23, част. 1. С. 112-117.
5. Мельник М., Семенюк Б.Д. Становлення економічних відносин України та ЄС. *Україна в загальноєвропейському історичному та культурному процесі*: Матеріали регіональної студентської конференції вищих навчальних закладів І-ІІ р.а. (Тернопільська обл., груд., 2018р.), Тернопільська обл., 2018. С.60-69.
6. Шкуренко А.В., Корнієнко В.О. Інтеграція України до Європейського Союзу: переваги та недоліки. *Матеріали XLIX науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ* (Вінниця, 27-28 квітня 2020 р.). Вінниця, 2020. С. 5-8.

*Дудник Л.Р.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;*
Науковий керівник:
*Коваленко Ю.М.,
д.е.н., професор кафедри фінансів,
Університет ДФС України*

ОСНОВНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Економічна безпека характеризується відсутністю дестабілізуючих факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, які впливають на економічну діяльність. Інтеграція у міжнародний світовий простір є неминучою, а це веде за собою необхідність створення умов для забезпечення захисту національних інтересів. Варто відмітити, що велика кількість загроз та ризиків для стану економічної безпеки країни має фінансову складову і на сьогодні перед державою стоїть питання щодо посилення економічної безпеки країни.

Висвітленням питань що стосуються економічної безпеки України займалися багато вчених, серед яких Коваленко Ю.М., Метеленко Н.Г., Тельнова Г.В., Резніков В.В., Снігир Л.П. та інші.

На сьогодні, економічна безпека є одним з головних факторів забезпечення національної та економічної безпеки країни. Саме тому вважаємо, що варто більш детально розглянути які фактори впливають на економічну безпеку та їх переваги на шляху забезпечення інтеграції країни до Європейського Союзу (ЄС).

Основним критерієм економічної безпеки країни є здатність її економіки зберігати або принаймні швидко поновлювати критичний рівень суспільного відтворення в умовах будь-яких кризових ситуацій [2, с.7].

Під економічною захищеністю розуміється, з однієї сторони, спроможність національної економіки до самовідтворення з метою задоволення на визначеному рівні потреб населення та держави, а з іншого – як здатність протистояти дестабілізуючим чинникам, що створюють загрозу розвитку держави. Гарантування конкурентоздатності національної економіки у світовій системі господарювання також входить до складових економічного захисту [3, с.1].

На сьогодні, одними з найвагоміших чинників, які варто враховувати для забезпечення економічної безпеки в контексті євроінтеграції такі як політичний режим в країні, рівень правової культури громадян, історичні умови формування держави та її географічне розташування, зовнішня політика і політика безпеки Європейського Союзу. Також особливо важливим є рівень соціально-економічної та суспільно-політичної стабільності суспільства.

Вступ України до ЄС буде мати дуже вагомі економічні привілеї для України, такі як: макроекономічна стабільність, підсилення продуктивності економіки, нарощування обсягів торгівлі між Україною та ЄС, вільний рух факторів виробництва в межах ЄС, гарантований захист прав працівників та споживачів [3, с.2].

При організації забезпечення економічної безпеки необхідно враховувати сукупність чинників, які впливають на швидкий науково-технічний розвиток, появу інформаційних технологій, які змінюють систему виробничих та організаційних відносин, а також спрощують комунікації між суб'єктами економічних відносин.

Бачимо, що на шляху до євроінтеграції для України відкриваються нові можливості, однак варто врахувати і негативні моменти, які впливатимуть на економічну безпеку.

Небезпеки процесу вступу пов'язані передусім з необхідністю в заходах щодо введення у належність до норм ЄС не лише на макроекономічному рівні, і також на рівні окремих підприємств, а також зміцнення ринкової економіки в Україні. У зв'язку з цим підвищується роль захисту своєї економічної системи як основного фактора забезпечення економічної захищеності [3, с.2]. До основних загроз економічній безпеці України варто віднести такі як гальмування економічного розвитку держави, погіршення макроекономічних показників, зростання рівня безробіття та відтік кадрів тощо.

Отже, можемо підсумувати, що інтеграція України до ЄС має базуватися на засадах забезпечення входу держави до економічного, інформаційного, політико-правового європейського простору. Пріоритетними для країни мають стати заходи щодо створення необхідних умов безпеки у соціально-економічних та правових аспектах. Україна має докласти максимум зусиль для наближення внутрішніх реформ до європейських, а також запровадити механізми мінімізації впливу негативних факторів, які ведуть до загроз зовнішній і внутрішній безпеці держави, а чітко визначені завдання і цільові пріоритети посприяють формуванню сукупності заходів, які гарантуватимуть економічну безпеку країни.

Список використаних джерел інформації:

1. Коваленко Ю.М. Фінансова стійкість і її підтримання у фінансовому секторі економіки: міжнародний і національний контекст. Бізнес-Інформ. №9. 2013. С.274-279.

2. Метеленко Н.Г., Тельнова Г.В. Децентралізація як феномен сучасної фінансової системи. Фінансово-економічна система України: сучасний стан та напрями розвитку: колективна монографія / О.Ю. Попова, А.С. Марина; Покровськ: ДВНЗ «ДонНТУ». Покровськ, 2019. С. 7-48.

3. Осаволук Д.П. Основні засади економічної безпеки України в контексті євроінтеграції. Вінницький національний технічний університет. Вінниця. 2019. С.1-4.

4. Резніков В.В. Концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України. Державне управління та місцеве самоврядування. №1(44). 2020. С. 66-72.

5. Снігир Л.П. Аналіз загроз економічній безпеці України в умовах євроінтеграції. Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (Ірпінь, 26-27 лютого 2019 р.). Ірпінь. 2019. С.97-98.

*Клим М.Р.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність “Фінанси, банківська справа та страхування”
Університет ДФС України*
Науковий керівник:
*Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків
Університет ДФС України*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСКОРДОННОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З КРАЇНАМИ ЄС

Сьогодні транскордонне співробітництво (далі - ТКС) є одним з найважливіших інструментів української зовнішньої політики, так як прямо сприяє європейській інтеграції України. Крім того розвиток транскордонного співробітництва безперечно призводить не тільки до покращення сусідських відносин з країнами ЄС, але й сприяє соціально-економічному розвитку регіонів.

У системі ТКС на сьогодні основними інституціями є єврорегіони. Вони є однією з організаційних форм транскордонного співробітництва, які сприяють зміцненню транскордонних зв'язків між прикордонними регіонами у економічній, екологічній та соціально-культурній сферах діяльності.

Головним чином діяльність єврорегіонів спрямована на активізацію інвестиційної діяльності та взаємовигідне торговельно-економічне співробітництво областей України та сусідніх держав, які є членами ЄС і єврорегіонів.

При створенні власних єврорегіонів України використовувала досвід сусідньої Польщі, яка ще до приєднання до ЄС створювала перші єврорегіони. Звичайно і перші українські єврорегіони, такі як «Карпатський єврорегіон» та «Єврорегіон Буг» були створені спільно з Польщею. На сьогодні на території прикордонних областей України створено та функціонує 10 єврорегіонів (рис. 1).

На сучасному етапі основна роль єврорегіонів полягає у розробці стратегії, спільного бачення розвитку транскордонного регіону, визначенні основних пріоритетів регіонального розвитку та забезпеченні їх фінансування та співфінансування. Діючи на сьогодні в Україні ПТС ЄС також базуються на здійсненні фінансової підтримки саме через єврорегіони.

Основні напрями та пріоритети розвитку транскордонного співробітництва України з країнами ЄС відображені у Державній програмі розвитку транскордонного співробітництва на 2016-2020 роки, яка була розроблена з урахування невирішених проблем, зазначених у попередніх програмах. Основними нерозв'язаними проблемами розвитку транскордонного співробітництва є недостатні темпи соціально-економічного розвитку прикордонних областей України та нерозвинутість інструментів підтримки його реалізації.

Рис.1 Єврорегіони України

Джерело: складено автором за даними [1]

Необхідно відмітити, що Україна в останні роки прикладає значних зусиль для активізації розвитку транскордонного співробітництва, але все ж таки сьогодні існують певні проблеми у цьому напрямі. Зокрема на розвиток транскордонного співробітництва України з ЄС негативно впливають такі фактори, як:

- низький рівень транспортної інфраструктури, зокрема автомобільних доріг, мостів та поромних переправ;
- недостатній розвитку малого та середнього бізнесу у прикордонних регіонах України внаслідок законодавчих обмежень;
- відсутність єдиної з країнами ЄС системи попередження про стихійні лиха та надзвичайні ситуації;
- недостатнє використання туристичного потенціалу прикордонних регіонів;
- декларативний характер спільних пріоритетів міждержавного співробітництва, недосконалий механізм спільного планування та обмежені інструменти реалізації спільних із сусідніми державами проектів транскордонного співробітництва;
- відмінності у фінансуванні проектів транскордонного співробітництва;
- низька активність районів та територіальних громад у транскордонному співробітництві;
- нерівний доступ українських учасників до фінансових ресурсів у рамках реалізації спільних з державами - членами ЄС програм прикордонного співробітництва та Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону;
- недостатній обсяг донорської підтримки проектів транскордонного співробітництва у східних та центральних регіонах України, що створює нерівні умови та призводить до низького рівня обізнаності щодо розвитку транскордонного співробітництва [2].

Для розв'язання наведених проблем щодо розвитку транскордонного співробітництва в Україні необхідно:

- 1) створити самоврядні організації, які б здійснювали підтримку та надавали допомогу учасникам транскордонних відносин;
- 2) підвищити інформованість громадян України щодо проектів транскордонного співробітництва. На сьогодні більшість сайтів щодо ПТС ЄІС не є україномовними;
- 3) збільшити обсяги співфінансування сфері транскордонного співробітництва за рахунок приватних інвесторів, так як коштів місцевих бюджетів не вистачає для фінансування усіх проектів.

Список використаних джерел інформації:

1. Імплементация европейского досвіду функціонування інституціоналізованих структур транскордонного співробітництва в Україні: проблеми та перспективи (доповідна записка) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://ird.gov.ua/irdp/e20170401.pdf>
2. Транскордонне та регіональне співробітництво (Євроінтеграційний портал) [Електронний ресурс]: Євроінтеграційний портал. – Режим доступу: <https://eu-ua.org/yevrointehratsiia/transkordonne-ta-rehionalne-spivrobotnytstvo>.

*Климчук А. А.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Ковальчук Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО «ЗЕЛЕНОГО» ТУРИЗМУ: ЗАВДАННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

Сільський «зелений» туризм - це один з видів туризму, який надає можливість побувати в сільському середовищі, як на відпочинку, дає змогу ознайомитись з природою, архітектурою, народними звичаями, місцевою кухнею та ін.

Такий вид туризму в Україні доволі розповсюджений, але не достатньо розвинутий. Для створення таких видів відпочинку українське село має надзвичайну перспективу, і всі зацікавлені селяни можуть спробувати себе в цьому бізнесі. Таку можливість дають національні багатства: історико-архітектурна спадщина, надані природою мальовничі ландшафти, безліч лікувально-рекреаційних ресурсів, тощо. Села в Україні багаті на індивідуальний житловий фонд та гостинних, працьовитих мешканців. Люди які уже працюють в цій сфері, мають багато переваг як для себе (додатковий дохід, можливість самореалізації), так і для громади, сплачуючи податки, створюючи нові робочі місця, допомагаючи у виході з кризи депресивним селам. Саме так зменшується безробіття та відток робочої сили з сільської місцевості. Все це сприяє розвитку населених пунктів, їх господарства, створюються нові місця для відпочинку та розробляються нові туристичні напрямки та маршрути.

Сільське населення може збільшувати свої доходи, здійснюючи наступні види діяльності у сфері «зеленого» туризму:

- проведення туристичних прогулянок;
- проведення екскурсій з гідом;
- транспортне обслуговування туристів;
- організація полювання для туристів;
- організація рибальства для туристів;
- розміщення туристів в будинках або житлових комплексах;
- проведення різних культурних програм;
- приготування місцевої їжі або надання уроків приготування сільської кухні;
- виробництво та реалізація продукції народних промислів або проведення майстер-класів по виготовленню власноруч сувенірів відповідно до місцевих традицій;

– продаж туристам екологічно чистих харчових продуктів, такі як мед, сири, молоко, тощо.

Напрямки та перспективи розвитку сільського «зеленого» туризму в Україні підказує нам світовий досвід. Прикладом для України є досвід окремих країн, де «зелений» туризм набирає популярності. До прикладу, в Австралії нараховується близько 15 тис. зареєстрованих агротуристичних господарств, в яких загалом налічується 170 тис. місць для відпочинку. Ще одна з країн з подібним досвідом – Румунія, що широко спеціалізується на етнографічних видах сільського «зеленого» туризму. Він розвивається найбільше у Південних Карпатах, спрямовується на збереження природного середовища та спирається на етнокультурні традиції. Для України є також цікавим польський досвід у напрямку «Зелена садиба», він активно розвивається, особливо у Карпатах. Його концепція була розроблена Всеукраїнською спілкою сприяння розвитку сільського «зеленого» туризму та побудована на принципах зменшення шкідливого впливу агротуристичного об'єкта на екологію, дотримання народних звичаїв та ремесел. Акцент зроблено на розвиток екологічно сприятливих видів розваг, ігор, відпочинку, надання підтримки місцевій економіці [1].

Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Полтавська, Київська, Вінницька, Одеська та Запорізьку область – це регіони, в яких Україна може найбільше себе проявити в «зеленому» туризмі.

Для розвитку «Зеленого» туризму в Україні, взявши до уваги досвід європейських країн, держава повинна провести ряд заходів щодо впровадження нових та удосконалення існуючих законодавчих актів, які можуть сприяти поширенню цього напрямку туризму в Україні. Також ця галузь потребує:

- створення громадських асоціацій;
- створення туристичних центрів сільського туризму завдяки підтримці регіональної влади [3];
- застосування пільгового оподаткування для підприємців у «зеленому» туризмі;
- створення сприятливого клімату для розвитку етнографічних видів туризму.

Список використаних джерел інформації:

1. Світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму [Електронний ресурс]- Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua>
2. Європейський досвід організації сільського зеленого туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tourlib.net>.
3. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua/>.

*Книш Д.А.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

НАПРЯМКАМИ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З ЄС У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Боротьба із забрудненням навколишнього середовища та зміною клімату є глобальним викликом, який вимагає широкої міжнародної співпраці, консенсус щодо якої знайшов відображення у низці послідовно укладених міжнародних угод: Рамкової Конвенції ООН про зміну клімату (РКЗК ООН), Кіотському протоколі, Паризькій угоді та інші. Україна залишається активним учасником міжнародної боротьби зі зміною клімату і послідовно ратифікувала усі зазначені угоди.

На сьогодні співробітництво між Україною та ЄС у сфері охорони навколишнього середовища регламентується «Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», яка укладена в 2014 році. Даною угодою передбачено, що країни-учасниці (29 країн) погоджуються розвивати та зміцнювати співробітництво з питань охорони навколишнього середовища й таким чином сприятимуть реалізації довгострокової стратегії створення і розвитку «зеленої економіки».

До основних цілей співпраці України та ЄС у згаданій сфері слід віднести розвиток всеосяжної стратегії у сфері навколишнього середовища, яка включатиме заплановані інституційні реформи; розподіл повноважень природоохоронних органів на національному, регіональному та місцевому рівнях; процедури прийняття рішень та їх виконання; процедури сприяння інтеграції природоохоронної політики в інші сфери політики держави; визначення необхідних людських і фінансових ресурсів; розвиток галузевих стратегій в галузях покращення якості повітря; якості води та управління водними ресурсами; управління відходами та ресурсами [1].

Україна стала однією з перших європейських країн, ратифікувавши 14 липня 2016 року Паризьку угоду, одним із аргументів чого стали питання суттєвих кліматичних змін на території України, що зумовлюють підвищення ризиків для здоров'я і життєдіяльності людини, природних екосистем та секторів економіки, а також питання забезпечення національної, екологічної, економічної та енергетичної безпеки України [2].

Основними негативними наслідками зміни клімату в Україні, про які говорять українські вчені, є: підвищення ризиків для здоров'я людини, пов'язаних практично з усіма проявами гідрометеорологічних явищ; значне зменшення врожаїв основних сільськогосподарських культур; загострення

проблем з водопостачанням вже не тільки південних і південно-східних регіонів; посилення деградації земель та опустелювання; зменшення продуктивності, життєздатності та стійкості лісів; пришвидшення деградації екосистем; виникнення аварій і нестабільного функціонування електричних мереж та централізованих систем теплопостачання, інших об'єктів інфраструктури та багато іншого.

У листопаді 2018 року Європейська Комісія представила довгострокову стратегічну концепцію зниження викидів (парникових газів) ПГ, показавши, яким чином Європа може прокласти шлях до кліматичної нейтральності – економіки з нетто-нульовими викидами ПГ до 2050 року. Вона містить сім основних стратегічних складових: максимізація енергоефективності; максимальне розгортання відновлюваних джерел енергії (ВДЕ) та електрифікації; перехід до екологічно-чистого транспорту; запровадження циркулярної економіки (економіки замкнутого циклу); розробки «розумних» мереж та комунікацій; розширення біоенергетики та природного поглинання вуглецю; поглинання решти викидів CO₂ за рахунок технологій поглинання та зберігання вуглецю [2].

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що пріоритетними напрямками участі України в міжнародному співробітництві з охорони навколишнього середовища є: входження України в світовий правовий екологічний простір; отримання технічної допомоги в галузі охорони навколишнього середовища, ядерної та радіаційної безпеки та раціонального використання природних ресурсів; вирішення проблем пов'язаних з ліквідацією наслідків аварії на ЧАЕС; впровадження економічних інструментів природокористування; навчання персоналу, отримання інформації у сфері охорони навколишнього середовища.

Крім цих заходів, важливим є участь України в Кіотському процесі, що дозволить вирішити глобальні та регіональні екологічні проблеми. В рамках Кіотського протоколу Україна може привернути інвестиції в проекти енергоефективності, відновлення та насадження лісів, уловлювання парникових газів тощо.

Список використаних джерел інформації:

1. Охорона довкілля. Офіційний сайт Представництво України при Європейському Союзі. – URL: <https://ukraine-eu.mfa.gov.ua/posolstvo/galuzevе-spirvobitnictvo/ohorona-dovkillya>

2. Концепція «зеленого» енергетичного переходу України до 2050 року . – URL: https://mepr.gov.ua/files/images/news_2020/14022020/pdf_%20

*Ковалевська О.А.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Облік та оподаткування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Пухальська Н.О.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ТЕНДЕНЦІЇ СПІВПРАЦІ УКРАЇНИ З МАГАТЕ

Україна бере активну участь у всіх напрямках діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримання міжнародного миру та безпеки та зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні проблем соціально-економічного та гуманітарного характеру, забезпечення прав людини.

На окрему увагу заслуговує ґрунтовна робота, що здійснюється українською стороною на різних напрямках співробітництва з Міжнародним агентством з атомної енергії. Одним із актуальних завдань цього співробітництва є налагодження взаємодії у «трикутнику» Україна – ЄС – МАГАТЕ в рамках інтеграції енергетичних просторів.

З часу настання Чорнобильської катастрофи МАГАТЕ широко вивчало досвід України щодо реагування на радіоактивні інциденти та подолання наслідків аварії, в результаті чого було розроблено низку конвенцій та суттєво удосконалено механізми забезпечення ядерної безпеки у світі [3].

МАГАТЕ активно залучає українських науковців до участі у фахових робочих групах із розробки методологічних документів в сфері використання ядерної енергії, обміну інформацією в рамках спеціалізованих баз даних, навчального процесу в рамках регіональних проектів технічного співробітництва тощо.

Україна надає особливого значення діяльності ООН з підтримання міжнародного миру та безпеки, розглядаючи участь у ній як важливий чинник своєї зовнішньої політики.

Важливою для української сторони подією стала головування представника України на Другій сесії Підготовчого комітету Оглядової конференції 2010 року держав-сторін Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, яка відбулася під егідою МАГАТЕ [2].

Українські фахівці у сфері поводження з радіоактивними відходами та експерти МАГАТЕ розробляють рекомендації щодо практичних аспектів удосконалення класифікації для захоронення РАВ. Так, 17 жовтня 2019 року було прийнято Закон "Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення законодавства з питань поводження з радіоактивними відходами".

Зрозуміло, що завдяки послідовній та виваженій позиції України в ООН та інших міжнародних організаціях, наша країна отримує значну технічну допомогу з боку спеціалізованих установ ООН, її фондів та програм. Зокрема,

МАГАТЕ на всіх рівнях розглядає нашу державу як вигідного та надійного партнера, що має суттєвий науково-технічний потенціал і володіє розвинутим ядерним промисловим циклом. Отже, для поліпшення співпраці потрібно підвищити інформованість громадян України та представників світової спільноти щодо наслідків, обумовлених аваріями на АЕС, дотримуватись положень Статуту та інших міжнародних угод, що регулюють стосунки між сторонами в контексті екологічної безпеки [1].

Список використаних джерел інформації:

1. Установи ООН та інші МО у Відні: Україна та МАГАТЕ [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://vienna.mfa.gov.ua/ustanovi-oon-u-vidni/2717-ukraine-iaea>
2. Чумак Д. В. Інтегровані гарантії МАГАТЕ та шлях України до їх застосування / Д. В. Чумак // Ядерна наука та енергетика очима молоді : нові ідеї, дослідження, рішення: Зб. наук.ст. – О., 2011. – С. 134–139.

*Кондратенко А.В.,
студент 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Науковий керівник: Ковальчук Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ІНФОРМАТИЗАЦІЯ ТА РОЗВИТОК СФЕРИ ІТ

У 2013 р. створений перший в Україні грантовий фонд у галузі інформаційних технологій – Global Technology Foundation, метою якого є підтримка ІТ-проектів у сфері державних послуг, зв'язку, медіа, освіти, охорони здоров'я, хмарних обчислень [2]. До кінця 2020 р. Україна має намір вийти в лідери в галузі ІТ-аутсорсингу. Новий проект, який передбачає створення 100 тис. робочих місць у цій сфері, запускає український уряд разом із представниками ІТ-компаній. Очікується отримання доходів більше ніж 10 млрд. доларів від експорту ІТ-послуг у США і ЄС, а також 1 млрд. доларів інвестицій у розширення і модернізацію 7 освітньої системи. Серед пріоритетних напрямів розвитку та реформування сфери інформаційних технологій в Україні виділяють:

- ІТ-аутсорсинг, тобто переведення внутрішнього підрозділу чи підрозділів підприємства та пов'язаних з ним всіх активів в організацію-постачальника послуг, що пропонує надати певну послугу протягом визначеного періоду часу за встановленою ціною;

- науково-дослідні центри, які доцільно створювати на засадах державно-приватного партнерства; електронна комерція;

- стартапи, які, за оцінками аналітиків, формують важливий сектор ІТ-ринку;

- ІТ в державному секторі – модернізація системи автоматизації, починаючи від митного контролю та закінчуючи впровадженням електронного уряду, потребує значних інвестицій, однак є виправданою у перспективі;

- телеком [1].

- Для успішного розвитку ІТ-сфери України державі необхідно:

- створити прозорі та стабільні правила ведення бізнесу;

- гарантувати безпеку бізнесу;

- сприяти розвитку внутрішнього ринку, зокрема продуктових компаній;

- забезпечити якісну підготовку професійних кадрів для ІТ-сфери;

- сформувати позитивний ІТ-імідж України;

- створити адекватну та здорову фіскальну систему тощо.

Важливим глобальним чинником, який впливає на розвиток ІТ в Україні, є підписання Угоди про Асоціацію з ЄС. У межах цієї угоди необхідно забезпечити реалізацію низки кроків, які стосуються ІТ-сфери, зокрема:

- імплементація Конвенції про кіберзлочини; визнання європейських цифрових підписів; визначення комп'ютерних послуг на основі Кодексу ООН;
- розробка законопроекту, спрямованого на адаптацію до норм європейського права у сфері IP (Internet Protocol);
- покращення трудового законодавства;
- залучення України в програму COSME (Competitiveness of enterprises and SMEs);
- запровадження е-уряду та окремих елементів (е-суд, е-закупівлі тощо) (у 2012 р., для прикладу, Україна займала 122 місце із 138 країн з Е-готовності уряду та 75 місце з використання урядом інформаційних комп'ютерних технологій [2]);
- законодавче стимулювання науково-дослідних центрів та нових підприємств ІТ-сфери;
- скорочення кількості регулювальних та контролювальних органів, усунення дублювання їх функцій;
- розвиток співпраці у сфері інноваційної діяльності між державою, суб'єктами підприємництва, навчальними закладами та науково-дослідними інституціями;
- визначення на законодавчому рівні понять “бізнес-центр”, “бізнес-інкубатор”, “кластеризація”, “субконстракція”;
- заохочення суб'єктів підприємництва до соціальної відповідальності бізнесу;
- реформування податкової політики (першим кроком є прийняті закони “Про державну підтримку розвитку індустрії програмної продукції” та внесення змін в Податковий кодекс України, що встановлюють особливий порядок оподаткування для ІТ-сфери [2]) тощо.

Зважаючи на вищеописане, можна з впевненістю стверджувати, що тільки тісна співпраця та сприяння з боку держави може забезпечити максимальний поступ ІТ-сфери України.

Отже, для ефективного розвитку ІТ-ринку в Україні з боку держави необхідно мати цілісне бачення ІТ-індустрії; виділення ІТ-індустрії в пріоритетну галузь; державні стимули та підтримка розвитку галузі. З боку представників ІТ-ринку слід формувати асоціації, кластери та інші об'єднання ІТ-компаній; делегування своїх представників до органів влади; розроблення власних ініціатив та їх просування через профільні спілки.

Список використаних джерел інформації:

1. Кулинич О. О. Напрями розвитку ІКТ-сфери у забезпеченні належного рівня конкурентоспроможності на міжнародному ринку ІТ-послуг / О. О. Кулинич, С. В. Войтко. // Економіка. Управління. Інновації. – № 1. – Режим доступу: <https://goo.su/2Oad>
2. Седікова І. О. Сучасний стан розвитку телекомунікаційного простору України / І. О. Седікова, Д. В. Седіков // Економіка харчової промисловості. – № 4. – С. 74–78. – Режим доступу: <https://goo.su/2OAD>

*Омельчук Ю.М., Панченко І.В.,
здобувачки I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Нині рівень економічної безпеки України є незадовільним під дією різноманітних зовнішніх чинників, спричинених воєнним конфліктом на Сході країни, епідеміологічною ситуацією, пов'язаною із коронавірусом COVID-19, макроекономічною нестабільністю. В умовах протидії зазначеним чинникам та посилення кроків на шляху до євроінтеграції України вирішальне значення має подолання зазначених негативних наслідків, які формують для країни нові виклики й загрози.

Значна увага до проблематики забезпечення економічної безпеки України в сучасних умовах підтверджується низкою наукових праць учених, серед яких: О. Барановський, З. Варналій, М. Єрмошенко, Я. Жаліло, М. Кужелев, А. Сухоруков, Л. Хмара та ін. Однак, в умовах євроінтеграції й динамічного розвитку економіки є надзвичайно актуальним питання щодо дослідження структурних складових економічної безпеки країни.

Сучасний зміст поняття економічної безпеки країни доцільно трактувати як «сукупність умов, за яких забезпечується захист національних економічних інтересів, можливість утримання параметрів економіки в межах нормативних значень, здатність економіки задовольняти у довгостроковому режимі потреби суспільства, генерувати інноваційні зрушення та реалізувати конкурентні переваги на світових ринках» [1].

Складові економічної безпеки взаємно впливають і зумовлюють один одного. Буває, що країна має величезний потенціал, але через постійні міжусобиці, відсутність правового простору, слабкість державної влади втрачає імпульс до саморозвитку, і як наслідок — втрачає стійкість. І навпаки, країна, в межах якої чітко визначені права власності, є гарантії для активного підприємництва, захищені права і свободи індивіда, навіть з невеликим виробничим потенціалом не втрачає економічної незалежності і знаходить своє місце на міжнародній арені. Більшість дослідників економічної безпеки дійшли висновку, що основними структурними елементами економічної безпеки, які необхідно застосувати під час аналізу економічної безпеки України, є: сировинно-ресурсна безпека; енергетична безпека; фінансова безпека; соціальна безпека; інноваційно-технологічна безпека; продовольча безпека; зовнішньоекономічна безпека [2]. Складовими економічної безпеки країни згідно з «Методикою розрахунку рівня економічної безпеки України», затвердженою Міністерством економіки України, є: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, науково-технологічна,

енергетична, виробнича, демографічна, соціальна, продовольча безпека. Позитивними змінами, які призвели до забезпечення впливу складової зовнішньоекономічної безпеки на економічну безпеку України в умовах євроінтеграції, стало запровадження з 1 січня 2016 р. зони вільної торгівлі з ЄС, передбачене економічною частиною Угоди про асоціацію. Попри незавершеність процесу імплементації цієї угоди, доцільно зазначити, що перші результати функціонування розширеної та всеохоплюючої зони вільної торгівлі з ЄС для України виявились неоднозначними. З одного боку, посилюється роль та значення ЄС як зовнішньоторговельного партнера України, з іншого – окреслилися низькі можливості диверсифікації національного експорту на ринках країн Євросоюзу.

Негативними змінами, що притаманні іншим складовим економічної безпеки в умовах євроінтеграції України, є: значне гальмування економічного розвитку України та погіршення основних макроекономічних показників; згортання промислового виробництва; зниження економічної активності, передусім інвестиційної; погіршення добробуту населення та зростання рівня безробіття в країні; посилення боргового тиску, передусім у державному секторі; зростання рівня тінізації економічної діяльності [3; 4].

Економічна безпека держави є тим станом захищеності від можливих загроз, що формує економічну незалежність, стабільність та розвиток країни. Пріоритетним при цьому є збалансована державна політика щодо структурної перебудови економіки, стимулювання інноваційно-інвестиційної активності, розвитку підприємництва, пришвидшення інтеграційних процесів тощо.

Отже, важливою складовою національної безпеки України є саме економічна безпека країни. Вона є складною системою, яка має свою будову з відповідними їй складовими. Відзначаючи позитивні фактори складових економічної безпеки, залишаються факти суттєвого погіршення економічного розвитку України, спричинені дією впливу зовнішніх ризиків. Водночас необхідним нині є пошук дієвих шляхів їх подолання, які вимагають відповідних кроків з боку держави з урахуванням євроінтеграції України. Це можливо досягти шляхом впровадження нової моделі економічного розвитку, яка призведе до підвищення рівня економічної безпеки України.

Список використаних джерел інформації:

1. Система економічної безпеки держави / за заг.ред. А. І. Сухорукова; Нац. ін-т проблем міжнар. безпеки. РНБО України. К. : СтилоС, 2010. 685 с.
2. Економічна безпека : навч. посіб. / за ред. д-ра екон. наук, проф. Варналія З. С. К. : Знання, 2009. 647 с.
3. Нечипоренко А. В., Хмара Л. С. Тенденції розвитку структурних складових фінансової безпеки України. *Бізнес Інформ*. 2019. №12. С. 296–302.
4. Кужелєв М. О. Механізм взаємовідносин «центр-регіон» у контексті забезпечення фінансової безпеки регіону. *Вісник Донецького університету. Донецьк : ДонГУ, 2001. № 1. С. 192–196.*

Орловська К. А.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Міжнародна економіка»,
КПІ ім. Ігоря Сікорського, м. Київ
Науковий керівник: Моїсеєнко Т. Є.,
к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки,
КПІ ім. Ігоря Сікорського

СВІТОВИЙ ДОСВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕС РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В умовах швидкого розвитку міжнародного бізнесу орієнтир підприємницької діяльності чітко спрямований на впровадження цифрових технологій, таких, як, наприклад, електронна комерція, яка вже не обходиться без діджитал складової, а також на застосування сучасних інформаційних технологій для забезпечення стійкої комунікації зі споживачем.

Варто відмітити, що саме діджитал-маркетинг сьогодні є важелем розвитку та джерелом конкурентних переваг за рахунок своїх широких можливостей проникнення до інформаційного простору конкретного споживача. Реалізуючи зазначений підхід варто спиратись на його здатність до динамічного управління брендами, оперативної адаптації стратегії відповідно до тенденцій ринку, постійного проведення аналізу актуальних даних про поведінку споживачів[1,3].

Реалії українського підприємництва такі, що компанії часто зіштовхуються з переліком бар'єрів, які призупиняють розвиток бізнесу та уповільнюють проникнення сучасних світових трендів у бізнес середовище України. Мова йде про наступні перешкоди [1]: низька інформаційна забезпеченість (необізнаність) вітчизняного бізнесу, потенційних користувачів, галузей економіки; кількість розробок незначна, слабка активність провадження інноваційної діяльності, а наявні стартапи, у більшості випадків, спрямовані виключно на зовнішні ринки; недосконалість національних систем підтримки розвитку бізнесу, не повною мірою розвинена інфраструктура підтримки, не вирішені на державному рівні питання щодо захисту даних, суттєві ризики, що стосуються кібер-безпеки підприємницької діяльності, тощо.

Так, український ринок діджитал послуг потребує допомоги у процесах розвитку, що супроводжується, у першу чергу, створенням прозорих стандартів його функціонування. Діджитал-екосистема повинна бути безпечною для брендів, при цьому потрібно працювати над покращенням застосування досвіду взаємодії з рекламою для користувачів [3,4].

Зарубіжні ринки теж не позбавлені своїх недоліків, проте, аналізуючи тенденції притаманні їм, можна помітити, що вони сформували ефективні підходи до функціонування та розвитку цифрового маркетингу. Такі підходи активно використовуються при активації процесів антикризового менеджменту, наприклад, у зв'язку з світовою пандемією викликовою COVID-19. Базовими

направленнями та світовими трендами розвитку діджитал маркетингу можна вважати [1,4]:

- контекстна реклама (Google Adwords) – має форму різного змісту оголошень (європейським ринкам характерне - застосування відео контенту, основною вимогою якого є необхідність зацікавити потенційного споживача протягом перших трьох секунд), які показуються користувачам, зважаючи на їх уподобання, що відображаються у пошукових запитах, відстеженні інтересів або поведінки в мережі Інтернет;
- технологія Big Data – передбачає збір, зберігання та аналіз великих обсягів даних для виявлення алгоритму формування ефективних моделей поведінки цільової аудиторії, поведінки конкурентів, ефективності маркетингової стратегії. На основі технології Big Data підприємство може спрогнозувати поведінку цільових груп;
- ретаргетінг – інструмент маркетингу, який допомагає спрямувати рекламні оголошення на аудиторію користувачів, які вже мали комунікацію з підприємством, взаємодіяли раніше;
- SMM (social media marketing) - технологія просування продукту за допомогою соціальних мереж та популярних платформ, таких, як: WeChat, Tencent QQ, Douyin (TikTok), Facebook, YouTube, Youtube, Facebook, WhatsApp, Instagram);
- SMO (social media optimization) – технологія оптимізація для соціальних мереж, причому просування ресурсу відбувається без участі його у пошукових системах;
- SEO (search engines optimization) – оптимізація сайту в пошукових системах, у результаті якої підвищується відвідуваність сайту і, відповідно, обізнаність цільової аудиторії щодо діяльності об'єкта господарювання.

Кожен регіон має особливості риси у процесі розвитку і формування тенденцій даного напрямку. Наприклад, азійському ринку притаманна значна різноманітність культур, а отже, кожна країна регіону має власну стратегію впровадження і використання цифрових технологій. Кожен окремий бренд матиме особливий набір загроз та можливостей, характерний обраному регіону та його ринку, тому необхідно приділити увагу розробці підходу, який би відповідав місцевим потребам споживачів, їх очікуванням від бренду. Так, проаналізувавши дані світових аналітиків, до 2024 року онлайн-відео займатиме близько 25% частки азійсько-тихоокеанського ринку відео (без Китаю) порівняно з 15% у 2019 [3].

На європейському ринку прослідковуються наступні тренди [2,ст.60;4]:

- соціальна комерція - купівля товарів та послуг що є можливою завдяки публікаціям, які розміщені у соціальних мережах або через рекламу. Має вигляд постів, які дозволяють здійснити покупку та оформити замовлення на сторінці соціальної мережі. Особливою популярності набула завдяки запуску в 2019 році Instagram Checkout;
- соціальне слухання - підхід до збору та аналізу реакції споживачів на продукт або послугу, зазвичай в соціальних мережах або в мережі Інтернеті загалом. Включає інструменти і алгоритми збору даних споживачів, які шукали

певний бренд в пошукових системах мережі Інтернет і оцінки їх тональності. Прикладом є, наприклад, інструменти аналізу настрою - Repustate або Lexalytics, показує, які вказують на те, що споживачі дійсно думають про бренд;

– процеси глобальної боротьби за вагомих (лідерів) агентів впливу у соціальних мережах змінили акцент на дрібних і середніх інфлюенсерів. Тепер вважається, що невелика аудиторія, говорить про те, що агент займає конкретну нішу, в якій, власне, він і є впливовим. Крім того, такий агент постійно підтримує зв'язок зі своєю аудиторією та не є перевантажений пропозиціями із сторони спонсорів, рекламою.

Врахування зазначених тенденцій ринку, орієнтація на міжнародний досвід та світові тренди, дозволяє створити можливості для вдалого позиціонування бренду на віднайдення вдалої актуальної та необхідної стратегії його подальшого просування. Зазначимо, що основними перевагами використання діджитал-маркетингу є взаємодія з більш ширшою цільовою аудиторією, індивідуальний підхід до кожного потенційного споживача та споживача, скорочення рівня витрат у порівнянні із застосуванням традиційних методів реклами та маркетингу загалом, генерування швидкого інформаційного потоку відносно бренду, прозорість і можливість вимірювання та оцінки результатів маркетинговими компаніями [2,ст. 56].

Список використаних джерел інформації:

1. The official website of the Internet Association of Ukraine [Electronic resource]. - Access mode: <http://inau.ua/>
2. Loginova Yu. E. Digital marketing as an innovative communication tool [Electronic resource]. – Access mode: <https://core.ac.uk/download/pdf/14060413.pdf> - ст.34-68
3. Ecommerce Foundation [Electronic resource]. - Access mode: <http://www.ecommercefoundation.org/>
4. Quarterly Digital Intelligence Briefing: 2019 Digital Trend [Electronic resource]. - Access mode: <https://econsultancy.com/reports/quarterlydigital-intelligence-briefings>

Палій В.В.,
 здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
 спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
 Університет ДФС України;
Науковий керівник: Береславська О.І.,
 д.е.н., професор, завідувач кафедри
 банківської діяльності та фінансового моніторингу
 Університет ДФС України

ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА ЄС

Підписання у 2014 році Угоди про асоційоване членство України з Європейським Союзом (ЄС) сприяло активізації зовнішньоекономічної діяльності вітчизняних підприємств з країнами, що входять до ЄС. Наразі ЄС об'єднує 28 країн, завдяки чому європейський ринок є одним з найбільших ринків світу і на нього намагаються одержати доступ багато країн. Для України економічна співпраця з ЄС – це шанс для перспективного розвитку та подальшої євроінтеграції.

Особливості встановлення тісних економічних відносин України з країнами ЄС досліджували багато вітчизняних науковців, зокрема Береславська О.І.[1], Власюк Т.О. [2], Лиськова Л.М. [3], Манаєнко І.М.[4], Осіпова Л.В. [5], та інші.

Аналіз положень Угоди про асоційоване членство України з ЄС дає можливість визначити такі позитивні аспекти для України, як: тарифні квоти на експорт до ЄС, валютна лібералізація, захист довкілля тощо. Протягом наступних 2015-2019 рр. економічні відносини України з країнами ЄС продовжували поглиблюватися. Позиція країн-членів ЄС як основних торговельних партнерів України значною мірою зміцнилася за рахунок експорту. Зокрема, у 2019 р. частка країн-членів ЄС у загальних обсягах торгівлі з Україною складала 42,4%, у тому числі експорт зріс на 22%, а імпорт – на 27%. Разом з тим, Україна з країнами-членами ЄС має негативне сальдо зовнішньої торгівлі, що зумовлено переважанням обсягів імпорту з ЄС над експортом. Зазначена тенденція представлена у таблиці 1.

Таблиця 1

Зовнішньо-торговельний баланс України із країнами ЄС

<i>Показник</i>	<i>2017 р.</i>	<i>2018 р.</i>	<i>2019 р.</i>	<i>I пол. 2020 р.</i>
Експорт, млн. дол. США	15339,5	15827,5	20157,6	9791,5
Імпорт, млн. дол. США	18075,9	19558,7	23330,2	10768,9
Сальдо, млн. дол. США	-2736,4	-3731,2	-3172,6	-977,4
Коефіцієнт покриття експортом імпорту	0,85	0,81	0,86	0,90
Питома вага в загальному обсязі експорту, %	32,8	35,1	38,3	42,1
Питома вага в загальному обсязі імпорту, %	42,1	43,9	42,4	41,5

Джерело: [3, с. 848]

Така тенденція зумовлена, на нашу думку, недосконалістю здійснення державної експортної політики України та низькою ефективністю діяльності урядових структур щодо поглиблення інтеграції України з країнами-членами ЄС. Адже ЄС готовий підтримувати Україну через механізм макрофінансової та технічної допомоги. Проте, розуміння необхідності подальшого розвитку економічних відносин з країнами-членами ЄС залишається на низькому рівні.

Перешкодою до поглиблення інтеграції України з ЄС є те, що лівова частка експорту України складається з сировини і продукції первинної обробки з низькою доданою вартістю. Проте швидкими темпами розвивається експорт послуг. Так, у першій половині 2020 року, найбільші обсяги експорту країнам ЄС припадали на транспортні послуги – 36,9% від загального обсягу експорту послуг країнам ЄС, з переробки матеріальних ресурсів – 24,7%, у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні – 19,0% та ділові – 12,7%. Серед країн Європи найбільші обсяги послуг надавалися Великій Британії – 17,2% від загального обсягу експорту послуг країнам-членам ЄС, Німеччині – 15,7%, Польщі – 8,3%, та Нідерландам – 4,9%. Найбільшу частку в загальному обсязі імпорту послуг від країн ЄС становили транспортні послуги – 26,7% ділові – 17,2%, послуги, пов'язані з подорожами – 10,2%. Серед країн Європи найбільші обсяги послуг були отримані від Великої Британії – 19,9% від загального обсягу імпорту послуг від країн ЄС, Німеччині – 14,8% та Польщі – 5,8% [3, с. 86].

Таким чином, підписання Угоди про асоційоване членство України з країнами ЄС відкрило широкі можливості для розвитку економічних відносин. Проте, в Україні все ще спостерігаються тенденції, що стримують розвиток таких відносин. Зокрема, наявність негативного сальдо зовнішньої торгівлі товарами та їх сировинна природа. В той же час, зовнішня торгівля країн-членів ЄС орієнтована на товари з високим ступенем переробки.

Список використаних джерел:

1. Береславська О.І. Валютний курс і зовнішня торгівля: теоретичні й емпіричні аспекти взаємозв'язку. Фінанси України. 2009. № 3. С.66-76.
2. Власюк Т.О. Особливості зовнішньоторговельних відносин України з ЄС: ризики та потенційні стимули. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2016. Вип. 10. Ч. 1. С. 86-91.
3. Лиськова Л.М. Аналіз динаміки торговельно-економічних відносин Україна-ЄС: ефекти після підписання угоди про асоціацію. Молодий вчений. 2016. № 12. С.848.
4. Манаєнко І.М., Путіліна Д.О. Тенденції торговельно-економічно іспівпраці України та ЄС. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2017. Вип. 3. С. 10.
5. Осіпова Л.В. Вплив євроінтеграційних процесів на економічний розвиток України. Економіка і суспільство. 2016. Вип. 2. С. 75-80.

*Сашко А.О.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

**Науковий керівник: Дроботова Л.А.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права**

ОСОБЛИВОСТІ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ ФІНАНСИСТА

Етикетом називають правила поведінки людини в соціумі. Діловий етикет, у тому числі, у професії фінансиста, має свою специфіку та не зовсім схожий на світський [1, с. 721-722]. Діловий етикет спирається на фінансову грамотність, психологічні знання, морально-етичні норми, духовні цінності, толерантність, тощо, які формують культурне ядро у фінансовій професії.

При формуванні сприятливого соціально-психологічного клімату у колективі, позитивна співпраця між фінансистами та працівниками інших професій залежить від багатьох факторів:

- 1) відношення керівника до підлеглих;
- 2) відповідального ставлення до своїх посадових обов'язків;
- 3) об'єктивної оцінки виконаної роботи як матеріальної, так і соціальної;
- 4) ефективного розподілу повноважень [2, с. 434-436].

Важливим фактором є комунікативна компетентність, яка оцінює партнера як особистість. Сучасний фахівець повинен уміти формулювати цілі службового і неформального спілкування, організувати процес спілкування і вміти управляти ним, володіти технікою мовлення, знати мовленнєвий етикет і вміло його використовувати, розуміти "мову невербальних сигналів" у поведінці своїх комунікативних партнерів і відповідно реагувати на неї, знати діловий етикет і вміти його використовувати.

Звичайно, комунікативна компетентність потребує кропіткої наполегливої праці особистості над собою, самоосвіти. Невміння спілкуватись, правильно обирати потрібну тактику спілкування часто стає причиною конфліктів між людьми та обертається прорахунками в професійному рості.

Набуття комунікативної компетентності передбачає насамперед досконале володіння вербальними та невербальними засобами комунікативного впливу. Передача будь-якої інформації можлива лише з допомогою певної системи знаків.

Мовленнева майстерність фінансиста - це цілісна система засобів мовленнєвого впливу, яка свідомо використовується ним у конкретних умовах комунікації для досягнення поставленої мети.

Фінансист повинен контролювати свою мову та манеру спілкування відповідно до обставин. На офіційних заходах обов'язково треба виключити сленгові вислови. Також потрібно з розумом використовувати фахові терміни чи вирази, тому що необхідно бути зрозумілим слухачу. Але, окрім вербального, існує ще і невербальне спілкування, тобто контакт з людиною за

допомогою міміки, жестів, тощо. Це відіграє важливу роль в комунікації фінансиста зі співрозмовником.

Не менш важливим правилом ділового етикету фінансиста є співробітництво, повага та допомога в будь-якому питанні як колегам, так і клієнтам чи діловим партнерам. Дане правило спонукає до взаємоповаги та визнання [1, с. 434-436].

Отже, кожен фінансист повинен знати принципи ділового етикету, до яких належать:

- пунктуальність (вчасний прихід на роботу та ділові зустрічі, дотримання дедлайнів);
- доброзичливість (бути в доброму гуморі, справляти приємне враження);
- передбачуваність (визначати поведінку співрозмовника наперед, тобто мати гіпотетичне уявлення про майбутню реакцію на певну пропозицію чи дію);
- субординація (ділити колег на групи, залежачи від статусу особи);
- розумний егоїзм (свої інтереси ставити на перше місце);
- ефективність (плідно працювати та вміло розподіляти обов'язки за рівнем терміновості);
- наслідування (слідкувати за власною поведінкою в колективі)

Таким чином, володіння правилами та принципами ділового етикету сприяє успішній діяльності фінансиста, підкреслює його професійний імідж, дає змогу почувати себе впевнено серед колег у діловому середовищі та налагоджувати професійні зв'язки.

Список використаних джерел інформації:

1. Сап'ян А. Стандартні етикетні ситуації в професійній сфері діяльності майбутнього економіста. Наукові розробки молоді на сучасному етапі : тези доповідей XVI Всеукраїнської наукової конференції молодих вчених та студентів (Київ, 27-28.04.2017 р.). - Київ, 2017. Том 3. - 850 с.

2. Кізлик Ю., Миськів А. Соціально-психологічні особливості коректної взаємодії у діловій сфері. *Правова система України в умовах європейської інтеграції: погляд студентської молоді* : IV Міжнародна студентська наукова конференція (Тернопіль, 15.05.2020 р.). Тернопіль, 2020. С. 434-436.

*Семеняк О.С.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ЕТАПИ РОЗВИТКУ ВЗАЄМОВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА ЄС

Намір України розбудувувати відносини з Європейським Союзом був вперше проголошений у Постанові Верховної Ради України від 2 липня 1993 року «Про основні напрями зовнішньої політики України». Відносини між Україною та Європейським Союзом були започатковані в грудні 1991 року, коли Міністр закордонних справ Нідерландів, як представник головної в ЄС країни, офіційно визнав незалежність України. У подальшому стратегічний курс України на європейську інтеграцію був підтверджений та розвинутий у Стратегії інтеграції України до ЄС, яку схвалено 11 червня 1998 року, та Програмі інтеграції України до ЄС, схваленій 14 вересня 2000 року. В ній була проголошена довготермінова стратегічна мета – європейська інтеграція України [1].

Виділимо наступні етапи історії розвитку взаємовідносин Україна та ЄС:

Перший етап політико-правового врегулювання питань, пов'язаних з європейською інтеграцією України, розпочався ще в 90-х рр. минулого століття. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. та Конституція України заклали потужний правовий фундамент відносин Україна – ЄС. До того ж у січні 1992 р. Україна вступила до Організації з безпеки і співробітництва в Європі, а у червні 1992 р. підписала договір СТАРТ-1 і Лісабонський протокол. У загальнополітичному плані найважливішою подією в цей період є підписання Києвом і Брюсселем 14 червня 1994 р. в Люксембурзі Угоди про партнерство і співробітництво [2, с. 4].

Другий етап виводить співпрацю з ЄС на новий рівень в березні 1998 р., коли набуває чинності Угода про партнерство і співробітництво. 1997 р. ознаменував початок проведення самітів Україна – ЄС, які щорічно проводяться й донині. Президент України 11 червня 1998 р. своїм Указом схвалив «Стратегію інтеграції України до Європейського Союзу», що визначала інтеграцію до ЄС стратегічним завданням через забезпечення входження України у європейський політичний, економічний і правовий простір та створення передумов для набуття Україною членства у Європейському Союзі. [3, с. 92].

Третій етап інтеграції України до Європейського Союзу почався у 2005 р. Протягом цього року в рамках виконання Плану дій з Європейським співтовариством було підписано низку важливих угод у різних сферах, було започатковано дослідження економічних передумов створення Зони вільної торгівлі між Україною та ЄС, переговори про спрощення візового режиму, а

вже в наступному році цю угоду було введено в дію. Також 30 грудня 2005 р. Україна отримала від ЄС довгоочікуваний статус країни з ринковою економікою й її було вилучено з переліку країн із перехідною економікою в рамках антидемпінгового законодавства Євросоюзу.

На четвертому етапі (за часів президентства В. Януковича 2010-2014 рр.) євроінтеграційна стратегія України зазнала змін. Події 2013-2014 рр. призупинили підписання асоціації з ЄС, а після перемоги в «Революції Гідності» Верховна Рада прийняла Постанову «Про підтвердження курсу України на інтеграцію до Європейського Союзу та першочергові заходи у цьому напрямі», чим було підтверджено незворотність курсу України на європейську інтеграцію.

П'ятий етап ознаменував, якісно новий вектор відносин України з ЄС. Обрання нового президента та уряду, відновлення курсу на євроінтеграцію, підписання політичної та економічної частин Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, з іншої сторони, та її синхронна ратифікація Європейським парламентом і Верховною Радою України. Угода про асоціацію між ЄС і Україною від 27 червня 2014 р. відноситься до нової групи зовнішніх угод Європейського Союзу з державами учасниками Європейської політики сусідства. Протягом 2014-2017 рр. Угода про асоціацію була ратифікована всіма країнами-членами ЄС, а з 1 вересня 2017 р. набула чинності в повному обсязі [2, с. 7].

Отже, концептуальні засади стратегії формування та реалізації державної політики у сфері європейської інтеграції України в сучасних умовах мають враховувати необхідність подолання невідповідності обраної стратегії та чинної структури державного управління процесами європейської інтеграції нашої країни шляхом: – приведення законодавства України у відповідність до правових засад ЄС; – прийняття закону про основні засади державної політики у сфері європейської інтеграції України; – забезпечення переходу від чинної «стратегії наміру» до «стратегії підготовки до вступу в ЄС»; – створення спеціального органу державного управління, наприклад міністерства з функціями розроблення і реалізації державної політики та забезпечення правового регулювання щодо існуючих проблем європейської інтеграції України.

Список використаних джерел інформації:

1. Історія становлення відносин Україна – ЄС. Офіційний сайт Міністерства юстиції. – URL: <https://minjust.gov.ua/m/istoriya-stanovlennya-vidnosin-ukraina-es>.

2. Цятковська А.М. Євроінтеграційна стратегія України: Генеза та особливості реалізації. *Теорія і практика правознавства*. – 2019. – Вип. 2 (16) – URL: <file:///C:/Users/WaLKDeaD%20Laptop/Downloads/186009-414845-1-PB.PDF>

3. Пікуль Т.О. Історія та сучасність євроінтеграційної політики України. *Матеріали XII наукових читань присвячені В.В. Копейчикова*. С. 91-93. – URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/15061/1/091-093.pdf>.

Синиця О. О.
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Університет ДФС України
Науковий керівник: Ліснічук О. А.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів
ім.Тарангул Л.Л.

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В сучасних умовах розвитку економіки України, проблема забезпечення економічної безпеки набирає нового суттєвого змісту. Для винайдення дієвого механізму запобігання руйнівним наслідкам глобалізації та їх нейтралізації необхідним є визначення основних загроз економічній безпеці України.

Можна сказати, що економічну небезпеку зумовлює: створення бар'єрів у міжнародному русі технологій, погіршення стану міжнародної торгівлі, порушення комерційної діяльності та ін.

За останні роки економічна безпека держави часто в центрі уваги, як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Змістовні дослідження різних складових економічної безпеки проведені у працях В. Андрійчук, А. Присяжнюк, С. Онищенко, В. Волошин, К. Колеснікова, І. Маліновська, В. Чабаров та ін.

Глобальна інтеграція приносить значні вигоди, такі як свобода вибору, через міжнародний рух товарів, свобода мислення, що пов'язано з міжнародним рухом ідей, капіталу та робочої сили.

Сьогоднішній рівень економічної безпеки України має забезпечувати незалежність від стратегічних партнерів, які можуть впливати на політичні та економічні рішення, які можуть бути неприйнятні з комерційного погляду [1].

В умовах, коли економічна безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту. Процес розбудови і реформування ЄС необхідно розглядати не тільки як розширення кордонів «спільного ринку», а й як чинник створення нової європейської архітектури безпеки, яка має комплексний та взаємопов'язаний характер і різні виміри – економічний, воєнний, політичний. Але незважаючи на те, що Європейський Союз є одним зі світових економічних і політичних центрів, він може не мати далекосяжних зовнішньополітичних інтересів у сфері безпеки.

В Україні та в країнах ЄС ключовим аспектом для розвитку економіки країни є формування дохідної частини бюджету, яке перебуває під постійним контролем держави, оскільки наповнення бюджету є ключовим елементом забезпечення стабільності та розвитку економіки, тому детальний аналіз проблем формування дохідної та видаткової частин бюджету є досить актуальним [2].

Налагодження співробітництва з Європейським Союзом в рамках його оборонного компонента, відкриває для України великі перспективи. Започаткування плідного партнерства з ЄС у цій сфері з огляду на визнану роль нашої держави як контрибутора європейської безпеки може стати відправним пунктом для подальших позитивних зрушень у ставленні ЄС до України і одним з головних чинників інтеграції нашої держави до цієї впливової інституції.

Після початку розширення Європейського Союзу на схід та внаслідок активної участі в ньому всіх без винятку західних сусідів України опинитися поза цим процесом означатиме самоусунення від загальноєвропейських процесів і небезпеку ізоляції. В такому разі ціна неінтеграції може виявитися набагато вищою від ціни інтеграції.

Розвиток України на сьогоднішній день відбувається в надзвичайно складних міжнародних умовах, в умовах жорсткої конкуренції на фінансових ринках і в міжнародних відносинах. У сучасних умовах господарювання необхідно більше уваги приділити стратегії дотримання фінансової безпеки України; розробити та впровадити ефективну систему фінансового контролю; створити умови для збільшення реальних грошових доходів населення; запровадити чіткий порядок у процес одержання та відшкодування кредитів для господарських суб'єктів усіх форм власності [3]. А можливості інтеграції України у Європейське співтовариство вимагають перегляду напрацьованої нормативної бази і приведення її відповідно до міжнародних вимог не лише формально.

Список використаних джерел інформації:

1. Колеснікова К.С., Маліновська І.А., Чабаров В.О. Економічна безпека України в контексті глобалізаційних викликів. «Молодий вчений», 2018. №3. С. 351–353.
2. Ліснічук О. А., Сотник О.О. Порівняльна характеристика реалізації бюджетної політики країн ЄС та України у сфері формування дохідної частини бюджету. Проблеми системного підходу в економіці. Збірник наукових праць. Вип. 2(76) 2020р. Видавничий дім «Гельветика». С.97-103 <http://psae-jrnl.nau.in.ua/76-2020>
3. Шкелебей В. А. Підслідність корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень [Електронний ресурс] / В. А. Шкелебей, Т. П. Яцик // Збірник матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5155/1/4741_IR.pdf#page=29

*Третяк Д.А.,
студентка 3 курсу,
спеціальність "Облік та оподаткування",
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Дроботова Л.А.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ЧЕХІЯ ТА КАНАДА: СУТНІСТЬ ДІЛОВОГО ЕТИКЕТУ

Культура спілкування як зовнішній прояв внутрішньої духовної сутності особи включає усі сфери повсякденної поведінки - у громадських місцях, у сім'ї, побуті, стосунки на виробництві, товариське спілкування. Здебільшого регулюються ці взаємовідносини моральними нормами, а також етикетом, котрий являє собою визначений регламент поведінки у конкретних, заздалегідь відомих ситуаціях. Етикет як сукупність певних правил і норм поведінки означає дотримання зовні пристойного способу поведінки, що засвідчує зовнішню культуру моральних стосунків. Моральна й естетична культури поведінки існують у тісній єдності і взаємодії. Зовнішня поведінка людини є завжди помітною. Особливо вагоме значення відіграє етикет у сфері ділових взаємостосунків. Дещо зневажливе ставлення до етикету як зайвої "формальності", чи показової "педантичності", по суті обертається на кожному кроці сьогодні відвертим хамством, зневагою, грубістю [1].

Так, наприклад, привітання у Чехії та в Канаді починається з рукостискання, відбувається прямий зоровий контакт, і мовне вітання відповідно до часу доби. Чехи не поспішають переходити до неформальної мови, недотримання цього правила розглядається як приниження [2].

Ділове спілкування в Канаді є досить прямим, де немає необхідності розшифровувати і шукати прихований сенс у повідомленні. Електронні листи і телефонні дзвінки теж повинні бути точними і лаконічними. Години праці є визначеними і однаковими в усіх працівників. Для зустрічей обирають ранковий час. Загалом, канадці, як правило, впевнені в собі і відкриті для обговорення загальних тем. Популярні теми включають в себе види спорту - хокей, футбол, бейсбол, баскетбол, гольф і теніс [3].

Чехи, навпаки, є формальними і дещо непрямими у спілкуванні. Стараються не конфліктувати, тому часто опускають очі і замовкають від незручності почутого. Призначення зустрічі - це обов'язкова складова й про зустріч необхідно домовитися заздалегідь. Листи необхідно адресувати компанії, а не конкретній людині. Планувати зустрічі в п'ятницю після обіду є недоцільним, оскільки вони від'їжджають до своїх замських котеджів. Багато підприємств закриваються на період серпня.

Та у кожній країні пунктуальність є в пріоритеті. Форма одягу повинна бути стильна, скромна та гарна. У Канаді дуже обізнані щодо погоди і одягаються відповідно до неї. Також добре слідкувати за погодою самотійно, щоб уникнути здивованих поглядів.

У Чехії неприйнятним є йти до столу, поки вас не запросили. Вам можуть показати певне місце. Під час їжі виделку необхідно тримати у лівій руці, ніж – у правій. На формальних прийомах їжі серветку треба розгорнути і покласти на коліна. Найстарша жінка або почесний гість, як правило, обслуговується першим.

Під час ділових переговорів у Канаді, необхідно дати візитівку, яка повинна бути французькою та англійською мовою, адже дана країна є двомовною. Неприпустимим вважається говорити іноземною мовою у присутності інших людей, що не розуміють мови.

Традиційно в Канаді, ділові подарунки презентуються після закриття угоди. Їх зазвичай відразу розгортають і показують усім. Кращий вибір - це подарунок з вашої рідної країни або запрошення до трапези.

Ділові ланчі, зазвичай, короткі: з легка їжа і без алкоголю. У Канаді застосовуються стандартні правила етикету за столом. Не починають їсти поки всі за столом не будуть готові починати. Якщо вас запросили випити з вашим колегою з Канади, то буде гарно з вашого боку погодитись, хіба тільки у вас є дуже вагома причина відмовитись.

Бізнес в Чехії ведеться повільно. Перші зустрічі заплановані, щоб познайомитися та побачити, чи можна вам довіряти. Перша зустріч може бути з посередником, а не з тим, хто приймає остаточне рішення. Бізнес є ієрархічним. Прийняття рішень здійснюється «на вершині» кампанії. Рішення приймаються повільно. Не завершені справи не слід наполягати.

Чехи, зазвичай, очікують пропозиції, а не висувають зустрічні. Тоді як в Канаді велике значення приділяється повазі до думки кожного. Незалежно від рангу та статусу, люди очікують на право бути почутими. Рішення, як правило, не приймається, поки всі факти не будуть під рукою.

Отже, подорожуючи іншою країною, а тим більше, якщо ведете ділові стосунки і коли ви розраховуєте на взаєморозуміння та спільну працю, необхідно досконало вивчити діловий етикет країни-партнера, його звичаї і традиції, жести і правила спілкування, принципи ведення ділових переговорів і зустрічей. Від розуміння свого партнера, поведінки і уподобань залежить і подальша співпраця та повага.

Список використаних джерел інформації:

1. 1.Петрушенко В.Л. Етика та естетика. Навчальний посібник / [Електронний ресурс] / Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2008.- 180 с. Режим доступу: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5385.html>.

2. Особливості ведення бізнесу у Канаді/ [Електронний ресурс]/ Режим доступу:<https://glebov.com.ua/vedeniya-biznesu-u-kanadi.html>.

3. Особливості ведення бізнесу у Чехії/ [Електронний ресурс]/ Режим доступу: <https://glebov.com.ua/vedeniya-biznesu-u-chekhii.html>.

Хлівняк І.В.

*здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
*к.е.н, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

РОЗВИТОК ІТ-РИНКУ В УКРАЇНІ

Вітчизняний ринок інформаційних технологій перебуває на стадії активного розвитку. Зокрема збільшується ринок комп'ютеризації підприємств, розширюється мережа доступу до Інтернет, зафіксовано відчутне збільшення експорту української програмної продукції та технологічних послуг [1, с. 22]. Під інформаційними технологіями розуміють систему методів і способів збирання, накопичення, зберігання, пошуку та оброблення інформації на основі використання засобів обчислювальної техніки [2, с. 190]. Можна відзначити такі характеристики українського ІТ-ринку: зростання професіоналізму серед ІТ-фахівців та компаній-замовників, що сприяє грамотнішому вибору технологій виконання бізнес-завдань із урахуванням майбутнього розвитку; зростаючий інтерес організацій та підприємств до бізнес-рішень для підвищення ефективності роботи; усвідомлення необхідності автоматизації процесу управління інформацією та збереженням даних з метою отримання конкурентних переваг; необхідність відповідності до законодавчих вимог; прагнення до збільшення прозорості бізнесу та інвестиційної привабливості [3, с. 132]. Як свідчить статистика, ринок ІТ-галузі в світі за останні кілька років зростає в середньому на 10 % на рік.

На сьогодні у світі спостерігається дефіцит фахівців ІТ сфери, оскільки ринок ІТ є глобальним, високотехнологічним і висококонкурентним. Тенденції перевищення попиту над пропозицією на ІТ-спеціалістів спостерігаються і в Україні. Через не завжди зважену позицію уряду до ІТ-компаній, випадки рейдерських захоплень, низький рівень заробітної платні у вітчизняних компаній у порівнянні з іноземними, спостерігається відтік спеціалістів та ІТ-компаній за кордон.

Для роботи в ІТ сфері працівники повинні відповідати певним вимогам, а саме: мати відповідну освіту, інтелектуальні здібності, вміння працювати в команді, навички самоосвіти, бажання підвищувати кваліфікацію, уміння працювати самостійно. Через високу інфляцію економіки, значні коливання купівельної спроможності гривні спостерігається перетік фахівців без базової профільної освіти з других галузей до ІТ-сфери. Такі процеси призвели до зниження кваліфікації ІТ-спеціалістів в Україні.

Для подолання ситуації, що склалась в ІТ галузі з кадровим забезпеченням першорядними завданнями є забезпечення високої кваліфікації персоналу, що може бути досягнуто: шляхом підвищення якості підготовки фахівців у навчальних закладах; пошуку та відбору персоналу при прийомі на роботу;

підвищенні кваліфікації через постійне навчання на робочому місці; створення такої системи управління персоналом, яка б передбачала системи мотивації, що відповідають особливостям діяльності компанії, її положенню на ринку; формування корпоративної культури, яка буде спрямовувати працівників на досягнення поставлених цілей, створення атмосфери командного духу, корпоративної соціальної відповідальності; розробкою заходів, що будуть направлені на утримування найкомпетентніших та талановитих фахівців.

Для підвищення якості підготовки фахівців у навчальних закладах значна робота проводиться Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України шляхом розробки стандартів підготовки спеціалістів, в яких закладаються знання, навички та компетенції, які мають бути сформовані у процесі навчання [5].

Серед пріоритетних напрямів розвитку та реформування сфери інформаційних технологій в Україні виділяють: ІТ-аутсорсинг, тобто переведення внутрішнього підрозділу чи підрозділів підприємства та пов'язаних з ним всіх активів в організацію-постачальника послуг, що пропонує надати певну послугу протягом визначеного періоду часу за встановленою ціною; науково-дослідні центри, які доцільно створювати на засадах державно-приватного партнерства; електронна комерція; стартапи, які, за оцінками аналітиків, формують важливий сектор ІТ-ринку; ІТ в державному секторі – модернізація системи автоматизації, починаючи від митного контролю та закінчуючи впровадженням електронного уряду, потребує значних інвестицій, однак є виправданою у перспективі [4].

Список використаних джерел інформації :

1. Бабанін О. С. Статистика розвитку ІТ-ринку в США, Україні й світі / О. С. Бабанін // Статистика України. – 2013. – № 1. – С. 22–27. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/su_2013_1_6.pdf.

2. Пиріг С. О. Інформаційні технології та їх використання на підприємствах України / С. О. Пиріг, О. А. Нужна // Економічний форум. – 2014. – № 3. – С. 190–195. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/ecfor_2014_3_30.pdf.

3. Чайковська М. П. Стратегії розвитку ІТ-ринку України в умовах фінансової кризи / М. П. Чайковська // Вісник соціально-економічних досліджень/ Збірник наук праць. Вип. № 35, 2009. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – С. 132–138.

4. Кулинич О. О. Напрями розвитку ІКТ-сфери у забезпеченні належного рівня конкурентоспроможності на міжнародному ринку ІТ-послуг / О. О. Кулинич, С. В. Войтко. // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_1_60.pdf.

5. Реформа системи освіти в рік освіти та інформаційного суспільства, 2011 [Електронний ресурс].- Режим доступу :<http://www.mon.gov.ua/ua/activity/education/1454/reformaosvitivrikosviti1/>

*Царук В.Д.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Право»,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Науковий керівник: Грабовська В.М.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ІСТОРИЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ УМОВИ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

Євроінтеграція – цивілізаційний вибір України, одна з ключових вимог Революції гідності. У системі зовнішньополітичних пріоритетів України вона посідає особливе місце.

Виступаючи на XVII саміті Україна – ЄС, який відбувся у Києві 27 квітня 2015 р., Президент України П. Порошенко наголосив, що перспектива членства у ЄС є стратегічним орієнтиром українських прагнень до перетворення і ключовою метою, заради якої проводяться реформи. Уперше Україна брала участь у саміті в статусі держави, яка уклала Угоду про асоціацію з Європейським Союзом.

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід’ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку. [1]

Сучасний стан європейської інтеграції є наслідком тривалої історії. Об’єднання народів Європи пов’язане не тільки з економічними й політичними чинниками, а й з культурними, ідеологічними та релігійними передумовами, в основі яких – формування європейської ідеї, що знаходила своє відображення в різноманітних концепціях у різні історичні періоди розвитку Європи. [2, с. 13–14].

Перший етап політико-правового врегулювання питань, пов’язаних з європейською інтеграцією України, розпочався ще в 90-х рр. минулого століття. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. та Конституція України заклали потужний правовий фундамент відносин Україна – ЄС [3, с. 10]. До того ж у січні 1992 р. Україна вступила до Організації з безпеки і співробітництва в Європі, а у червні 1992 р. підписала договір СТАРТ-1 і Лісабонський протокол, погодившись ліквідувати у найкоротший термін свої стратегічні озброєння далекої дії, що сприяло поживленню відносин з ЄС [4, с. 96–97].

У загальнополітичному плані найважливішою подією в цей період є підписання Києвом і Брюсселем 14 червня 1994 р. в Люксембурзі Угоди про

партнерство і співробітництво – першої угоди з державою Співдружності Незалежних Держав. Договір дозволив інституалізувати й посилити двостороннє співробітництво у багатьох галузях [4, с. 196–198]. Із самого початку Україна обрала більш повільний варіант інтеграції – угоду про партнерство і співробітництво, тоді як всі країни Центральної та Східної Європи пішли шляхом укладення угод про асоційоване членство в ЄС [5, с. 342]. Початок другого етапу розвитку відносин України з ЄС припадає на 1997–1998 рр. Співпраця з ЄС виходить на новий рівень, а 1 березня 1998 р. набуває чинності Угода про партнерство і співробітництво. 1997 р. ознаменував початок проведення самітів Україна – ЄС, які щорічно проводяться й донині. Третій етап інтеграції України до Європейського Союзу почався у 2005 р. У спільній заяві за його результатами лідери ЄС та України привітали той факт, що відданість демократії та реформам відкрила нові перспективи для України та відносин між Україною та Євросоюзом. ЄС привітав тверду відданість України спільним цінностям демократії, верховенства права та поваги до прав людини й визнав прогрес, досягнутий у здійсненні економічних реформ. Лідери ЄС підтвердили свою готовність невідкладно розпочати консультації щодо укладення нової посиленої угоди між Україною та Євросоюзом, яка має замінити Угоду про партнерство і співробітництво як тільки будуть виконані політичні пріоритети Плану дій.

У 2010–2014 рр. євроінтеграційна стратегія України зазнала змін, а в листопаді 2013 р. рішення тодішнього уряду поставило під загрозу збереження відносин з ЄС на вже досягнутому рівні. З одного боку, головнокомандувач на зустрічах з представниками Євросоюзу наголошував, що євроінтеграційні прагнення України не підлягають перегляду, всі узгоджені реформи впроваджуються і Україна має намір якнайшвидше підписати Угоду про асоціацію. Офіційний Брюссель стояв на позиції, що Україна не може мати зону вільної торгівлі з ЄС і бути при цьому членом Митного союзу. Незважаючи на це, президент заявляв, що Україна продовжує шукати модель співпраці з Митним союзом[6].

Висновок. Євроінтеграція України – це складний і довготривалий процес, який сьогодні має більш ніж 20-річну історію. Генеза відносин Україна – ЄС демонструє тенденцію до поступового зближення України та Європейського Союзу, але необхідно впевнено і рішуче продовжувати виконувати умови членства в ЄС, враховувати помилки минулого та будувати подальшу концепцію відносин з ним спираючись на попередній вітчизняний досвід і досвід країн, які нещодавно отримали членство в ЄС. Україна приводить законодавство у відповідність до європейського, що є політично та економічно вигідно для держави. Ми маємо позиціонувати свій вступ до ЄС не тільки як сировинна країна, а й виробнича та культурна, з потенційними можливостями для статистичного розвитку. Європейський вибір України відкриває нові перспективи співробітництва з розвинутими країнами континенту, надає можливості економічного розвитку, зміцнення позицій України у світовій системі міжнародних відносин. Це – найкращий спосіб реалізації національних інтересів.

Список використаних джерел інформації:

1. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. –: http://reforms.in.ua/Content/Download/tasks-performance-status/AA_impl_report_02_2015_GOEI.pdf
2. Тюріна О. В. Європейський Союз: деякі нариси історії формування. Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи : матеріали учасників заочної наук.-практ. конф. (м. Львів, 31 жовт. 2017 р.). Львів : ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. С. 13–17.
3. Стецюк Н. В. Євроінтеграційні процеси в Україні (конституційно-правові аспекти). Правові засади європейської та євроатлантичної інтеграції України: досягнення та перспективи : матеріали учасників заочної наук.-практ. конфер. (м. Львів, 31 жовт. 2017 р.). Львів : ННПП НУ «Львівська Політехніка», 2017. С. 10–13.
4. Сорока С. В., Волчецький Р. В. Еволюція взаємовідносин України з Європейським Союзом. Світова та європейська інтеграція : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во МДГУ ім. Петра Могили, 2008. 340 с.
5. Бесчастний В. М., Філонов В. П., Філонов О. В., Субботін В. М. та ін. Право Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Бесчастного. 2-ге вид., стер. Київ : Знання, 2011. 366 с.
6. Спільна заява. Саміт ЄС – Україна (м. Київ, 1 груд. 2005 р.). URL: <https://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/806> (дата звернення: 01.05.2019).
8. Консевич О. Саміт Україна – ЄС: найважливіші заяви політиків. URL: <https://www.eastbook.eu/ua/2013/02/26/samit-ukraina-es-zaiavy-politykiv/> (дата звернення: 01.05.2019).

*Шевчук А. О.,
студент 1 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*
Науковий керівник: Ковальчук В. М.,
*викладач, к. іст. н., доцент,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

УРАЇНА ТА ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ - ПЕРСПЕКТИВИ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

Розвиток зовнішньоторговельних відносин України з ЄС відкриває нові можливості реалізації економічного потенціалу країни та створення низки позитивних ефектів для стимулювання внутрішнього виробництва. Водночас співробітництво з ЄС супроводжується цілим рядом ризиків, які реалізуються у зовнішньоторговельному співробітництві та мають бути враховані у зовнішньоекономічній політиці України, що актуалізує обрану тему дослідження.

Співробітництво України з ЄС відповідає загальній українській зовнішньоекономічній доктрині. Розвиток євроінтеграції України розпочався зі здобуттям незалежності та ознаменував початок відходу держави від моноорієнтації зовнішньої торгівлі із блоком країн, що були колишніми членами СРСР. Територіальне відношення України до Європи в умовах зняття блокуючих імперативів СРСР на зовнішню торгівлю, виступила важливим чинником збільшення двостороннього торговельного обміну.

Питання участі України в інтеграційних процесах та співпраці з ЄС винесені на порядок денний у публікаціях таких вітчизняних учених і фахівців, як А. Гальчинський, М. Якуб'як, В. Геєць, В. Мовчан, П. Рудяков, П. Гайдуцький, В. Винник, О. Федірко, О. Ковальова та ін. Вони досліджували проблеми інтеграції та співпраці України з ЄС, розглядали проблему регіональної інтеграції та питання, саме вступу України, в ЄС [1].

Країни Європейського Співтовариства, попередника ЄС, у 1993 році, у рамках надання преференційного режиму країнам з перехідною економікою колишнього СРСР – надали Україні Генералізовану систему преференцій [2].

Протягом 1993–2020 років Україною було підготовлено та реалізовано низку визначальних заходів інституційного забезпечення торговельного співробітництва, а саме, вступ до Світової організації торгівлі у 2008 році, створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі між Україною та ЄС в рамках Угоди про асоціацію, що була підписана у 2014 році [3].

За останніми результатами 1-го півріччя 2020 року ЄС залишається ключовим торговельним партнером України із часткою 40,8% (у 2019 р. – 40,1%). На жаль, у зв'язку із кризовими явищами у світовій економіці, обсяг торгівлі товарами і послугами з ЄС, за даними Держстату України, знизився на 14,8%, відносно аналогічного періоду 2019 року, та становив 22 млрд. дол. США.

Протягом цього періоду обсяг експорту товарів та послуг до ЄС знизився на 14,7% та складає 10,5 млрд. дол. США. Обсяг імпорту товарів і послуг з ЄС знизився на 14,2% та становить 11,5 млрд. дол. США.

Обсяг торгівлі товарами між Україною та ЄС у 1-му півріччі 2020 року склав 18,8 млрд. доларів США, що на 14,8% менше ніж за аналогічний період 2019 року. При цьому експорт товарів до країн ЄС знизився на 17,1% і становив 8,5 млрд. дол. США, а імпорт товарів знизився на 12,5% та становив 10,3 млрд. дол. США.

Обсяг торгівлі послугами між Україною та ЄС у 1-му півріччі 2020 року склав 3,2 млрд. доларів США, що на 13,2% менше ніж за аналогічний період 2019 року. Експорт послуг до ЄС знизився на 4,9% та становив 2 млрд. дол. США. Імпорт послуг з ЄС знизився на 23,9% та склав 1,2 млрд. дол. США [4].

Головними факторами, що перешкоджали, та й сьогодні, стримують швидкий вступ України до ЄС, є: величезний розрив у рівнях економічного розвитку України і європейських країн; все ще незадовільні абсолютні обсяги взаємної торгівлі; значна відмінність рівня життя населення; невідповідність правових систем.

Аналіз можливих позитивних та негативних наслідків інтеграції України до ЄС показав, що необхідно ретельно зважити усі переваги та недоліки правового, економічного та культурного зближення з ЄС та, враховуючи дані всебічного аналізу, робити подальші кроки з євроатлантичної інтеграції. Для України європейська інтеграція — це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС.

Список використаних джерел інформації:

1. Кваша О. С. Синякова А. В. Україна та ЄС: проблеми та перспективи інтеграції в сучасних умовах. Науковий вісник Ужгородського національного університету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/23_1_2019ua/25.pdf

2. Автономні торговельні преференції ЄС для України [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bulgaria.mfa.gov.ua/storage/app/sites/18/imported_content/5e30479c69760.pdf

4. Власюк Т.О. Особливості зовнішньоторговельних відносин України з ЄС: ризики та потенційні стимули. Науковий вісник Ужгородського національного університету. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/10_1_2016ua/21.pdf

5. Показники торговельно-економічного співробітництва Україна-ЄС. Вісник економіки транспорту і промисловості (Збірник науково-практичних статей). Випуск 50. [Електронний ресурс] – Режим доступу: btie.kart.edu.ua

СЕКЦІЯ 2. ФІНАНСИ, УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Жерлицин Д.М.,

доктор економічних наук, професор,

завідувач кафедри економічної кібернетики,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЕКОНОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНСТРУМЕНТІВ ГРОШОВО-КРЕДИТНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

За останні двадцять років багато країн світу активізували методи регулювання грошово-кредитної політики економічних процесів. Світова фінансова криза 2008-2009 років змінила підхід до рівня та масштабів прямого втручання у діяльність фінансових ринків [1]. Кореляція між макроекономічною динамікою та темпами інфляції є предметом багатьох економічних досліджень, а принципи грошово-кредитної політики розвиваються в класичних економічних дослідженнях, які засновані на теоріях Кейнса, Філіпса, Кемпбелла і так далі [2; 3]. Однак теоретичні підходи вимагають практичної перевірки, особливо для сучасних економічних тенденцій в умовах криз і для країн з економікою, що розвивається [3; 4]. Сьогодні немає консенсусу, що кореляція між інфляцією та економічним зростанням існує, але без сумніву, що стрімке зростання інфляції, яке є непередбачуваним і перевищує маржу, призводить до значних економічних втрат [2; 3]. Тому дослідження та узагальнення впливу та ключових інструментів грошово-кредитної політики на фундаментальні економічні показники є важливим науково-практичним завданням.

Практичний аналіз цього дослідження базується на офіційних статистичних даних України за період 2011-2019 років та використанні економетричних методів (багатоваріантна регресія та модель одночасного рівняння [3; 4]), які використовуються для загального та трансмісійного впливу інфляції на оцінку економічного зростання. В Україні динамічний аналіз темпів індексу споживчих цін (ІСЦ) та темпів зростання ВВП за 2011-2019 роки показує, що для аналітичного підтвердження гіпотез класичного регулювання через інструменти грошово-кредитної політики необхідно розглядати періоди з різними фундаментальними умовами розвитку. Результати економетричних досліджень доводять, що немає суттєвого впливу інфляції (менше 0,46 лінійної кореляції) на фундаментальні економічні показники за періоди зростання реального ВВП та суттєвого значення ІПЦ. З іншого боку, існує значна залежність (значення коефіцієнту детермінації понад 0,8) між рівнем безробіття, реальними кінцевими споживчими витратами та інструментами грошово-кредитної політики у період, коли квартальний рівень ІСЦ становить понад 2%. Тому для умов України наслідки традиційної грошово-кредитної політики не є однозначними.

Таким чином, індекс інфляції є статистично значущим фактором, який впливає на реальний ВВП, тому розвиток інструментів грошово-кредитного регулювання є актуальною перспективою в теорії та практиці економічної діяльності. Однак під час кризи більший вплив на реальний ВВП в Україні мали такі фактори: безробітні, обмінний курс, реальні кінцеві споживчі витрати. Зокрема, ця кореляція є значною, якщо квартальний ІСЦ становить понад 2% і спостерігається падіння реального ВВП. Тобто, класичний вплив Філіпса на безробіття та інші впливи інструментів грошово-кредитного регулювання не спостерігаються в країнах з економікою, що розвивається, під час відносної стабільності. Дослідження показує, що найбільший одночасний вплив на показники економічного зростання в Україні мають такі інструменти грошово-кредитного регулювання як: ключова ставка НБУ, міжнародні резерви, обсяг ОВДП, грошовий агрегат МЗ. Як наслідок, певні монетарні чинники, такі як курс національної валюти, мають великий вплив на реальний ВВП України.

Результати дослідження також доводять, що за періоди, коли ІСЦ високий, немає чіткого розуміння наступного: чи є інфляція та інструменти грошово-кредитної політики визначальним регулятором економічного зростання або рецесії, чи навпаки – реальні економічні процеси впливають на тенденції монетарної системи та її стрімкі коливання. Тому особливу увагу слід приділити також політиці процентної ставки центробанків, курсу національної валюти та загальному обсягу ОВДП для моделювання розвитку економічного та фінансового секторів.

Список використаних джерел інформації:

1. Модернізація фінансових систем: методологія та інструменти управління [монографія] За ред. чл.кор. НАН України, д-ра екон. наук, проф. Лисенко Ю.Г.; д-ра екон. наук, доц. Жерліцина Д.М. Полтава, 2017. 348 с.

2. Baranovskyi O. I., Kuzheliev M. O., Zherlitsyn D. M., Sokyрко O. S., Nechyporenko A. V. (2019) ECONOMETRIC MODELS OF MONETARY POLICY EFFECTIVENESS IN UKRAINE. Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice, 3 (30). PP. 226-235. DOI: 10.18371/fcaptp.v3i30.179546

3. Kuzheliev M., Zherlitsyn M., Rekunenکو I., Nechyporenko A., Nemsadze G. (2020). The impact of inflation targeting on macroeconomic indicators in Ukraine. Banks and Bank Systems, 15(2), 94-104. [http://dx.doi.org/10.21511/bbs.15\(2\).2020.09](http://dx.doi.org/10.21511/bbs.15(2).2020.09)

2. Vitalina Babenko, Olena Rayevnyeva, Dmytro Zherlitsyn, Olena Dovgal, Goncharenko Natalia, Mirosnichenko Tetyana (2020). Dynamics of forecasting the development of renewable energy technologies in Ukraine and Chile. International Journal of Industrial Engineering & Production Research. Volume 31, Issue 4 (IJIEPR 2020), URL: <http://ijiepr.iust.ac.ir/article-1-1133-en.html>

*Кужелев М. О.,
д.е.н., професор,
директор Навчально-наукового інституту фінансів, банківської справи,
Університет ДФС України;*
*Нечипоренко А. В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л. Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ПРІОРИТЕТИ ФІНАНСОВОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Розвиток ринкових відносин в Україні, євроінтеграційні процеси та входження країни у світове економічне середовище вимагає нових підходів до визначення ролі регіональної фінансової політики в забезпеченні економічного розвитку. Необхідність розробки результативної державної регіональної фінансової політики, яка б стимулювала нарощення фінансового потенціалу регіонів акцентується в усіх нормативних документах, де визначаються ключові завдання державної політики у сфері регулювання їхнього соціально-економічного розвитку. Реалізація реформи бюджетної децентралізації в Україні потребує пошуку нових фінансових інструментів регіонального розвитку та підвищення ефективності механізму управління розвитком фінансового потенціалу регіонів. Відповідно актуалізується питання щодо реалізації ефективної державної регіональної фінансової політики в сучасних умовах в Україні та визначення її пріоритетів.

Нинішній етап реформування економіки України характеризується низкою проблем, ключовою з яких є проблема зміцнення місцевих фінансів як провідної ланки фінансової системи країни. Розвиток економіки держави тісно пов'язаний з регіональною фінансовою політикою, яка включає бюджетну, фіскальну, грошово-кредитну, інноваційно-інвестиційну політики тощо.

Регіональна фінансова політика – це сукупність цілеспрямованих заходів місцевих органів влади щодо формування й ефективного використання фінансових ресурсів, які містять у собі власні фінансові ресурси та кошти, що надходять з державного бюджету та цільових фондів [1].

Державна регіональна фінансова політика повинна враховувати всю багатofакторність та багатofаріантність управління фінансами для досягнення визначеної мети та виконання завдань щодо її ефективного розвитку [2].

Спрямування державної регіональної фінансової політики на подолання диференціації регіонів через фінансове вирівнювання й стимулювання розвитку регіонів є обґрунтованим явищем в умовах економічного зростання чи буму, коли з метою запобігання кризи перевиробництва та інфляції попиту державою використовується фінансова політика стабілізації чи обмеження ділової активності. В той же час, в умовах певного пошвавлення після довготривалої економічної кризи в Україні така регіональна фінансова політика має бути спрямована на досягнення комплексного розвитку регіонів, мати довгостроковий характер й враховувати галузеву специфіку регіону,

демографічні, природні й кліматичні особливості [3].

Зміна парадигми політики регіонального розвитку передбачає й зміну парадигми фінансової політики. Фінансова політика держави в умовах трансформаційних процесів, переходу від централізованого до децентралізованого управління фінансовими потоками являє собою діяльність органів державного управління та включає заходи, інструменти, методи й форми організації та використання фінансових ресурсів для забезпечення соціально-економічного розвитку. Розглядаючи фінанси як трирівневу систему, яка включає наднаціональний, національний та місцевий (регіональний) рівні, на кожному з них можна виділити відповідні інститути та інструменти фінансування проєктів та програм регіонального розвитку (рис. 1). Сучасна модель фінансування регіонального розвитку є багатоканальною й включає як традиційні фінансові інститути – державний та місцевий бюджет, так й нові для трансформаційної економіки інститути змішаного фінансування [6].

Рис. 1. Багатоканальна трирівнева модель змішаного фінансування регіонального розвитку

Джерело: складено на основі [4-6].

Формування пріоритетів фінансової політики регіонального розвитку передбачає як горизонтальну, так й вертикальну взаємодію всіх інституційних секторів, органів державної влади всіх рівнів та різні форми державно-приватного партнерства та громадського й приватного співробітництва. Фінансова політика регіонального розвитку на національному рівні формується з урахуванням пріоритетів стратегії національного розвитку, зокрема економічного розвитку, розвитку сучасної інфраструктури, впровадження інновацій. Заходи з реалізації державної фінансової політики включають удосконалення нормативно-правового регулювання інституційного середовища

та використання фінансових інструментів. Фінансова політика на місцевому рівні формується органами місцевої влади з урахуванням пріоритетів місцевого розвитку, які узгоджуються з представниками всієї громади [6].

Пріоритети фінансової політики регіонального розвитку включають передусім врахування глобальних соціально-економічних тенденцій. До перспективних напрямів фінансової політики в Україні доцільно віднести продовження бюджетної децентралізації з метою реформування міжбюджетних відносин й сприяння нарощенню фінансового потенціалу територій, забезпечення фінансової кооперації на місцевому рівні та впровадження програм регіонального розвитку на середньострокову перспективу. Практична реалізація пріоритетних напрямів в Україні можлива через удосконалення методологічної та нормативної бази програмно-цільового методу в бюджетному процесі на місцевому рівні. Однак, запровадження середньострокового бюджетного планування потребує визначення процедур розробки фінансової політики органами місцевої влади.

Таким чином, спрямування регіональної фінансової політики на стабільне нарощування фінансового потенціалу регіону є пріоритетним завданням. Особливо актуальним є питання узгодженості державної та регіональної бюджетно-податкової політики. Фінансова політика регіонального розвитку має формуватися на запровадженні децентралізованих принципів управління, що забезпечує врахування особливостей регіональної економіки та спільних інтересів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел інформації:

1. Городецька Т. Е., Уманська В. В. Пріоритети реалізації регіональної фінансової політики в умовах децентралізації. Інфраструктура ринку. 2019. Вип. 31. С. 605–611.
2. Кужелєв М. О. Фінансова політика та проблеми її реалізації в Україні. Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 26-27 лютого 2019 р. / Ун-т ДФС України, Навчально-науковий ін-т фінансів, банківської справи, Ірпінський держ. коледж економіки та права. Ірпінь, 2019. С. 29–31.
3. Маковская Е. А. Финансовая безопасность: государство, регион, личность. Ломоносов 2001 : сб. тезисов и докладов на международной конференции. М.: МГУ им. М.В. Ломоносова, МАКС Пресс, 2001. С. 129–130.
4. Нечипоренко А. В. Зарубіжний досвід використання фінансових інструментів стимулювання регіонального розвитку. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2017. Вип. 25. С. 97–101.
6. Кужелєв М. О., Нечипоренко А. В. Механізм реалізації регіональних інвестиційних програм як фінансовий інструмент стимулювання регіонального розвитку. Схід. 2017. Вип. 6 (152). С. 22–27.
7. Зайчикова В. Пріоритети фінансової політики регіонального розвитку. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. 2012. Вип. 138. С. 30–34.

*Шестаковська Т.Л.,
доктор наук з державного управління, доцент,
Національний університет «Чернігівська політехніка»*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЕКОНОМІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ КОСМІЧНОГО ПРОСТОРУ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

Космічна діяльність охоплює фундаментальні та прикладні дослідження космічного простору; розробку, виробництво та використання космічних систем; вирішення оборонних завдань; міжнародне співробітництво з метою обміну інноваційними технологіями та їх виводу на світові ринки. Ефективне функціонування будь-якої галузі економіки є результатом дієвого та збалансованого нормативно-правового механізму регулювання. Проте, ринкова трансформація галузевої структури України не забезпечила результативних зрушень.

Ефективна державна політика щодо використання потенціалу космічного простору є основою для забезпечення безпеки країни в сучасному інформаційному суспільстві. Як результат реалізації існуючих методів забезпечення розвитку потенціалу космічного простору в Україні, значна частина показників його безпеки знаходиться за межами оптимального рівня. У свою чергу, використовуючи ефективні методи та інструменти державної політики використання потенціалу космічного простору, такі тенденції можуть діяти як активний стимул до інноваційного розвитку та збільшення реалізації потенціалу космічного простору, забезпечувати диверсифікацію фінансових ресурсів з метою капіталізації космічної діяльності, базисом для активізації вітчизняного космічного потенціалу і конкурентної переваги на світовому ринку.

Сьогодні перед державним апаратом постало питання об'єднання ефективних підприємств оборонної та космічної галузей в єдину корпорацію (концерн) з проектування, виробництва та реалізації ракетно-аерокосмічної продукції та космічних систем з метою забезпечення потреб як цивільного сектору, так і сектору безпеки та оборони України. У міжнародному космічному праві не визначено роль та шляхи взаємодії з комерційними компаніями [1-2].

Ціллю першого етапу, орієнтованого на визначення імперативів раціональної державної політики використання потенціалу космічного простору в інтересах національної безпеки, є: визначення сучасного стану розвитку вітчизняної космічної галузі; проведення комплексної оцінки ефективності державної політики використання потенціалу космічного простору в інтересах національної безпеки; налагодження взаємозв'язків між космічною галуззю та інструментами державної регуляторної політики; врахування потреб суспільства, його соціально-економічних інтересів, що слугує базовою інформацією для реалізації наступних етапів.

Другий етап передбачає комплексне прогнозування обсягів космічної діяльності та обсягів бюджетних коштів, які слугують безпосередньою

державною підтримкою розвитку космічної галузі з метою забезпечення національної безпеки у контексті реалізації функцій державної політики. Даний етап включає підготовку виважених пропозицій для впровадження третього етапу моделі з метою вибору ефективних методів забезпечення розвитку космічного потенціалу.

На третьому етапі формуються необхідні умови для реалізації моделі державної політики розвитку космічної галузі України в інтересах національної безпеки. Четвертий етап полягає у ідентифікації можливих напрямів диверсифікації джерел фінансування, використовуючи напрями залучення додаткових ресурсів, раціоналізація та оптимізація обсягів бюджетного фінансування розвитку космічної галузі України в інтересах національної безпеки. П'ятий етап сприяє забезпеченню державної політики розвитку космічної галузі України в інтересах національної безпеки необхідним і своєчасними методами.

Перш за все вирішальними контурами такого процесу вважаємо розробку ефективних інституційних детермінантів (соціальні, економічні, організаційні та інноваційні) державної політики використання потенціалу космічного простору в інтересах національної безпеки. В даному випадку ефективність представляє собою досяжність необхідного рівня сприйняття таких домінант космічною галуззю через призму забезпечення національної безпеки. Тому сприяння імперативів як поступових змін усієї системи розвитку космічної галузі України (від державної політики й до відповідних прикладних результатів), з обов'язковим врахуванням принципів ринкового господарювання [3, с.116].

Отже, вихідними принципами державного впливу на забезпечення висхідного поступу використання потенціалу космічного простору в інтересах національної безпеки визначено такі: збалансованість інтересів кожного громадянина, суспільства та держави в процесі реалізації механізмів регулювання космічної діяльності, що передбачає безпосередню участь громадських організацій та громадян у контролі за діяльністю відповідних суб'єктів державного регулювання; комплексність нормативно-правового регулювання суспільно-політичних відносин в космічній галузі, що передбачає ідентифікацію всієї сукупності таких відносин, формування та реалізацію механізмів регулювання космічної галузі як важливої складової державної політики і політики розвитку країни загалом та її безпеки; узгодженість дій центральних та місцевих органів державної влади у сфері нормативно-правового забезпечення реалізації механізмів регулювання космічної галузі; конвергенція національного законодавства, що регулюють функціонування космічної галузі, до відповідних норм міжнародного права.

Список використаних джерел інформації:

1. Про державну підтримку космічної діяльності: Закон України від 07.02.2019 р. № 1559-III. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1559-14>
2. Мельник Т. Зовнішньоекономічний сектор України: реалії та перспективи. Вісник КНТЕУ. 2016. № 4. С. 38.

3. Чугунов І., Козарезенко Л. Державне фінансове регулювання розвитку людського потенціалу. Вісник КНТЕУ. 2017. № 3. С. 116.

*Ананьєва Ю.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

СУЧАСНІ ПІДХОДИ МІНІМІЗАЦІЇ РИЗИКІВ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТУВАННЯ

Економічні процеси в умовах глобалізації фінансової системи ініціюють необхідність удосконалення теорії управління фінансовими ризиками, ключовими категоріями якої є отриманий фінансовий капітал та системні фінансові ризики. Кредитування в сучасній економіці України представляється одним із важливих складових соціально-економічного розвитку, ідентифікуючі рівень додаткового фінансування господарської діяльності. Саме міжнародне кредитування належить до національної фінансової системи, яка має прямий та непрямий вплив на всі її ключові елементи, насамперед на державний бюджет, валютну, грошово-кредитну системи, оптимальний рівень інфляції, заощадження, інвестиції. Визначено, що система управління фінансовими ризиками України при міжнародному кредитуванні є складовим елементом для реалізації макроекономічної політики держави, адже використання дієвих інструментів управління фінансовими ризиками є актуальним фактором для забезпечення економічного зростання, спроможне згладжувати нерівномірність для надходження платежів в бюджет, а також для регулювання грошового обігу та підвищення рівня ділової активності в Україні [1].

Ефективне управління фінансовими ризиками повинно ґрунтуватись на сукупності принципів, а саме: відповідальності (забезпечення режиму виконання державою зобов'язань безпосередньо перед інвесторами та кредиторами), мінімізації ризиків (погашення позик так, щоб сприяти зниженню впливу коливань на світовому ринку капіталів та спекулятивних тенденцій на ринку боргових цінних паперів до ринку державних зобов'язань), оптимізації (оптимізація структури боргових зобов'язань у розрізі термінів обігу та погашення), зберігання фінансової незалежності (оптимальність структури боргових зобов'язань між інвесторами-резидентами та інвесторами-нерезидентами), відкритість (відкритість при випуску позик для забезпечення доступу міжнародних агентств для рейтингування до достовірної інформації про сучасний соціально-економічний стан країни) [2].

Тобто, міжнародні кредити мають важливе значення для соціально-економічної системи України, адже орієнтовані на покращення стану економіки та її макрофінансових показників, становленню конкурентного ринкового середовища, забезпечення стабілізації грошової одиниці України, активізації інноваційно-інвестиційного процесу, сприяння розвитку приватного сектору. У свою чергу, міжнародні кредити сприяють реалізації значної кількості проєктів, які є досить дорогими для всього українського уряду і для приватного сектору, а саме: соціально-екологічних, енергозберігаючих, інституційних, інфраструктурних, великомасштабні транспортні проєкти та інше. Найбільшим кредитором для України з-поміж різних міжнародних фінансових організацій є

насамперед Міжнародний валютний фонд (МВФ).

Так, протягом останніх 20 років отримані від МВФ кредити допомагали вирішувати різні проблеми у сфері макроекономічної нестабільності і забезпечували соціально-економічне зростання, значно підтримували стабілізацію всього банківського сектору, сприяння фінансування імпорту та забезпечення такого внутрішнього ринку важливими для функціонування товарами. У свою чергу, існують й фінансові ризики щодо співпраці України із МВФ, тобто: загроза у напрямку фінансової безпеки держави, трансформація всієї фінансової системи України у напрямку залежності від позик МВФ, суттєве зростання рівня державного боргу, відсутність можливості сформулювати засади для довгострокової конкурентоспроможності всієї національної економіки, безпосередня загроза дотримання суверенітету країни [3].

Для організації ефективного управління фінансовими ризиками при міжнародному кредитуванні необхідно реалізувати сукупність заходів: проводити постійний моніторинг щодо фінансових ризиків у міжнародному кредитуванні; організація підтримки боргових зобов'язань на тому рівні, який насамперед забезпечуватиме збереження необхідного рівня фінансової безпеки держави загалом; проведення диверсифікації боргових зобов'язань за встановленими валютами і строками погашення; здійснення мінімізації вартості запозичень держави ззовні; своєчасне і у повному обсязі виконання покладених зобов'язань перед відповідними зовнішніми кредиторами з метою недопущення відповідних штрафних санкцій; формування єдиної системи управління відповідними фінансовими ризиками; не допущення нецільового використання запозичених коштів [4].

Визначено, що сучасні особливості для вітчизняної політики забезпечення ефективного управління фінансовими ризиками при міжнародному кредитуванні представляються відсутністю дієвої стратегії, отримання оптимального набору методів, інструментів, форм реалізації і їх збалансування певним чином між собою. Вирішення таких завдань дасть змогу досить максимально використати існуючі сприятливі можливості для розвитку та насамперед згладжувати деструктивний вплив певних несприятливих факторів до рівня фінансової безпеки. Запропоновано реалізувати стратегію управління відповідними фінансовими ризиками, яка орієнтована на забезпечення безпеки держави, передбачає дотримання сукупності принципів і виконання соціально-економічних, організаційно-інституційних та нормативно-правових умов, дозволяючи цим самим досягати зростання показників економічної стабільності і підвищити рейтинг держави на світовій арені.

Список використаних джерел інформації:

1. Бобиль В.В. Управління банківськими ризиками в умовах фінансової кризи [Текст]: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.08 / В.В. Бобиль. Тернопіль: ТНЕУ, 2015. 442 с.
2. Бородюк О.В. Як удосконалити управління банківськими ризиками. Незалежний аудитор. 2014. №9 (32). С. 96-107.
4. Кльоба Л.Г. Фінансова безпека і ризики банківської інвестиційної

діяльності. Інвестиції: практика та досвід. № 12. 2016. С. 6-12.

5. Samorodov B.V., Sosnovska O.O., Zhytar M.O., Ananieva J.V. Methodical approach to the Quantification of Enterprise Financial Security Level. Financial and credit activity: problems of theory and practice. 2020. № 32. P.

*Бедринець М.Д.,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України*

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В умовах наявності негативних тенденцій та кризових явищ в економіці України, слабкої фінансової дисципліни, високого рівня корупції, низького рівня довіри до системи державного управління питання бюджетної децентралізації є надзвичайно актуальним.

Практичне втілення бюджетної децентралізації, означає, що органи місцевого самоврядування набувають більшої відповідальності і в їх розпорядження надходить більше коштів [7, с. 301]. Бюджетна децентралізація має сприяти вирішенню двох основних питань: по-перше, взаємообумовлений розподіл доходів та видатків між рівнями бюджетної системи; по-друге, встановлення повноважень, у межах яких на регіональному рівні можливо визначати власні доходи та видатки місцевих органів влади [5].

Сенс децентралізації полягає в тому, що регіональні та місцеві органи влади мають можливість самостійно приймати рішення з фінансових питань і питань управління територією [2].

Успіх реформи в частині фінансової децентралізації та її перспективи, в кінцевому підсумку, залежить від того, наскільки органи місцевого самоврядування зможуть ефективно розпоряджатися отриманими повноваженнями і фінансовими ресурсами в інтересах соціально-економічного розвитку регіонів; від того, наскільки цілі реформи співвіднесені з рівнем ризику, пов'язаного з її проведенням; від того, наскільки даний рівень ризику можливо нейтралізувати за рахунок наявних економічних і адміністративних ресурсів.

Можна погодитися з аргументами дослідників [1, 3, 6], які говорять про те, що фінансова децентралізація фактично перешкоджає «регіональному вирівнюванню», коли органам місцевого самоврядування надаються повноваження щодо оподаткування або самостійного визначення структури витрат, а також деякі можливості по здійсненню запозичень, перевагами нового статусу, як правило, скористаються регіони і без того з більш високими рівнями доходів. Ці території мають достатню базу оподаткування для введення нових податків, відрізняються більш високими зборами податків, мають інфраструктурні можливості, що дозволяють надавати більшу кількість соціальних послуг, а також достатній потенціал для погашення кредитів, що дозволяє використовувати позики для посилення інвестиційної активності. Таким чином, при децентралізації бюджетної системи можна очікувати подальшого зростання диференціації між «багатими» і «бідними» регіонами України, що, безумовно, вимагатиме від органів державної влади відповідних управлінських рішень у сфері фінансування дотаційних регіонів країни.

Говорячи про вирішальну роль держави в підтримці регіонів, слід сказати, що на місцях існує низка проблем, для вирішення яких, об'єктивно,

необхідна участь держави. Йдеться про низький рівень фінансової дисципліни, про нецільове витрачання бюджетних коштів, про низький рівень «прозорості» їх використання. Також в регіонах має місце неефективне управління видатками бюджету, а саме: витрати ресурсів на сплату комунальних послуг окремих суб'єктів господарювання; постійне дотування комунальних підприємств і невжиття заходів для досягнення принаймні точки беззбитковості, що не сприяє покращенню фінансово стану комунального господарства і якісному наданню послуг; нераціональні витрати у зв'язку з неоптимізованою мережею закладів освіти і культури [4].

Всі ці факти говорять про те, що, реформа, спрямована на фінансову децентралізацію, все ще далека від завершення.

Список використаних джерел інформації:

1. Бліщук К.М. Фінансова децентралізація: проблеми та перспективи. *Ефективність державного управління*. 2018. Вип. 4. С. 178-189.

2. Бедринець М.Д. Бюджетна децентралізація як необхідна умова регіонального розвитку. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, червень 2018. № 9(37). С. 98-102

3. Волохова І.С. Фінансове вирівнювання в Україні: пошук ефективної моделі. *Проблеми економіки*. - 2013. - № 4. - С. 324-330.

4. Державний фінансовий аудит об'єднаних територіальних громад: ключові проблеми та шляхи їх вирішення : аналітичний звіт. – К., 2019. – Режим доступу: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/520/12.2019_2.pdf

5. Сергієнко Л.К. Бюджетна децентралізація – шлях до фінансового забезпечення місцевого самоврядування. *Глобальні та національні проблеми економіки*. – 2015. – Випуск 7. – с. 743-746.

6. Тульчинський Р.В. Фінансова децентралізація та її недоліки в умовах становлення нового регіоналізму в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 15. С. 10 – 14.

7. Фінанси: підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – К.: Знання, 2012. – 687 с.

*Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Биховченко Л.Р.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ВАЖЛИВІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Кожен бізнес та організація стикаються з ризиком несподіваних, шкідливих подій, які можуть коштувати підприємству фінансових втрат або призвести до банкрутства. Часто власники підприємств в Україні покладаються на свій досвід, інтуїцію та інсайд. Проте, чим складнішим є бізнес, тим важливішим є визначення ризиків, які можуть перешкоджати підприємствам реалізувати свій потенціал, та керування ними, щоб мінімізувати несприятливі наслідки та максимізувати позитивні результати та прибуток, а також підвищити конкурентоспроможність [2, с. 46].

Ризик-менеджмент являється процесом виявлення, оцінки та контролю загрози для капіталу та прибутку підприємства. Ці загрози можуть походити з найрізноманітніших джерел, включаючи фінансову невизначеність, юридичні зобов'язання, помилки стратегічного управління, аварії та стихійні лиха. Загрози ІТ-безпеки та стратегії управління ризиками для їх пом'якшення стали головним пріоритетом для діджиталізованих компаній. План управління ризиками все частіше включає захист корпоративних даних, особистої інформації клієнтів та інтелектуальну власність. Управління ризиками має ряд важливих переваг:

- забезпечення безпечного та надійного робочого середовища для всього персоналу та клієнтів;
- підвищення стабільності ділових операцій, одночасно зменшуючи юридичну відповідальність;
- забезпечення захисту від подій, що можуть завдати шкоди як підприємству, так і навколишньому середовищу;
- захищає всіх залучених людей та активи від потенційної шкоди;
- допомагає встановити страхові потреби організації, щоб заощадити на непотрібних страхових преміях.

Грамотно побудована фінансова стратегія підприємства та система управління ризиками дозволяє не тільки забезпечити підприємство фінансовими ресурсами та оптимізувати ризики, а також визначити пакет стратегічних цілей для подальшої ефективності розвитку підприємства [1, с. 46]. Як процес управління, ризик-менеджмент передбачає розробку стратегічних і тактичних рішень. Стратегія ризик-менеджменту – це загальний довгостроковий курс досягнення намічених цілей, в основу якого покладено

прогнозування ризику та напрямів зменшення його впливу. Залежно від обраної стратегії, планується подальша діяльність підприємства з урахуванням впливу факторів внутрішнього й зовнішнього середовища. Тактика має на меті пропонувати конкретні методи та прийоми для вибору найбільш оптимального рішення та досягнення запланованих результатів в умовах ризику та невизначеності.

Після виявлення конкретних ризиків підприємства та організації можуть впровадити в процес управління ними ряд стратегій, які допоможуть у вирішенні проблем:

Перша стратегія – уникнення ризику. Незважаючи на те, що повне усунення всіх ризиків не можливо, стратегія уникнення розроблена для ухилення від якомога більшої кількості загроз, задля уникнення дорогих та руйнівних наслідків збиткової події.

Друга – зниження ризику. Вчасно виявлені ризики, які можуть завдати збитків компанії можна мінімізувати. Підприємства, на основі оцінки значних ризиків, розробляють план їх зменшення за допомогою конкретного контролю ризиків. Ці плани включають тактику запобігання та зменшення ризику, а також плани на випадок непередбачених ситуацій.

Третя – поділ ризику. Іноді наслідки ризику діляться або розподіляються між кількома учасниками проекту або бізнес-підрозділами. Ризик можна розділити з третьою стороною, наприклад, постачальником або діловим партнером. Важливо розуміти характер та наслідки ризику в кожному конкретному випадку ще до того, як він вплине на проекти та цілі компанії.

Четверта – збереження ризику. В ситуації коли ризик того вартий, з точки зору бізнесу, компанії вирішують зберегти його та вирішувати будь-які потенційні наслідки. Підприємства часто зберігають певний рівень ризику, адже очікуваний прибуток проекту перевищує витрати його потенційного ризику.

У фінансовому менеджменті тактичними напрямками зниження ризиків є: запобігання (відмова); мінімізація, диверсифікація, хеджування, лімітування.

Отже, впроваджуючи план управління ризиками та розглядаючи різні потенційні ризики чи події до їх виникнення, організація може заощадити фінансові активи та захистити своє майбутнє. Це пояснюється тим, що надійний план управління ризиками допоможе підприємству встановити процедури й правила, щоб уникнути потенційних загроз, мінімізувати їх вплив у разі їх виникнення та впоратися з результатами. Ця здатність розуміти та контролювати ризик дозволяє організаціям бути більш впевненими у своїх ділових рішеннях. Крім того, сильні принципи корпоративного управління, які зосереджуються саме на управлінні ризиками, можуть допомогти компанії досягти своїх цілей.

Список використаних джерел інформації:

1. Биховченко В. П. Управління фінансовими ризиками на підприємстві [Електронний ресурс] / В. П. Биховченко, І. С. Шевченко //

Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України. – 2017. – № 2. – С. 37-47. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2017_2_5

2. Томілін О. О. Ризик-менеджмент підприємства та його вплив на конкурентоспроможність / О. О. Томілін, С. С. Шабельник // Вісник Одеського національного університету. Серія : Економіка. – 2019. – Т. 24, Вип. 3. – С. 46-51. – URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vonu_econ_2019_24_3_10.

*Діденко Л.В.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України;
Шевцова Д.Д.,
здобувачка вищої освіти II (магістерського) рівня,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

З часів проголошення незалежності України виникла потреба в забезпеченні конкурентоспроможності економіки, окремих регіонів і галузей на основі активізації інноваційної діяльності. Оскільки інновації відіграють досить важливу роль у структурній перебудові господарського механізму, саме тому актуалізація та впровадження інновацій в різні галузі є рушійною силою, яка допоможе зростанню економіки, підвищенню ефективності виробництва та конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

Питанню здійснення інноваційної діяльності та її фінансування було присвячено ряд вітчизняних та зарубіжних наукових праць таких вчених як: А.Гриньов, В. Захарченко, Ю.Коваленко, В.Ковальов, В. Косов, С. Онишко, В.Семіноженко, І. Ансоф, І. Балабанов та інші. Однак невирішеними ще залишається ряд важливих питань, саме тому дослідження інвестування інноваційної діяльності в нашій країні є постійно актуальним, а особливо – на сучасному, інтеграційно-спрямованому в світовий простір етапі розвитку економіки України.

Метою дослідження є аналіз сучасного фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні, виявлення проблем та шляхів їх вирішення.

Слід зауважити, що у розвинених країнах світу інновації є ключовим фактором соціально-економічного розвитку. За останніми дослідженнями виявлено, що у цих країнах від 50 до 95% приросту ВВП отримується за рахунок інновацій, при цьому займаються інноваційним бізнесом до 25% працездатного населення. В той час коли в Україні зростання ВВП на основі впровадження інноваційної діяльності знаходиться на рівні менше 1% [3, с. 21].

Джерелами інвестицій для інноваційної діяльності є власні кошти, залучені кошти та різновиди кредитів. До власних коштів входять прибуток, амортизація, акціонерний капітал та безвідплатні інвестиції. Залучені кошти включають кредити, безпроцентні позики, пайову участь від заснування спільних підприємств. До кредитів входять банківський кредит, лізинг, франчайзинг та форфейтинг [1, с. 78].

То ж, проблеми інноваційної діяльності в Україні значною мірою залежать від повноти фінансування. Основними джерелами інвестицій для більшості українських підприємств на сьогодні є власний прибуток та амортизаційні відрахування. Але в деяких випадках, за належного обґрунтування бізнес-ідеї фінансування може здійснюватися за рахунок

державного бюджету, коштів інноваційного фонду. Проте останнім часом значного поширення набули нетрадиційні способи кредитування інноваційної діяльності, зокрема лізинг, форфейтинг і франчайзинг [2].

Таблиця 1

Джерела фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, млн. грн.

Рік	Загальна сума витрат	За рахунок коштів:			
		власних	вітчизняних інвесторів	іноземних інвесторів	інші джерела
2017	9117,5	7704,1	-	64067,0	5523,4
2018	12180,1	10742,0	-	-	5430,7
2019	14220,9	12474,9	-	-	123304,0

Джерело: Головне управління статистики у м.Києві [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kiev.ukrstat.gov.ua>

З таблиці 1 видно, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств є фінансування за рахунок власних коштів. Однак цих коштів недостатньо для досконалого функціонування інноваційної діяльності. Стан фінансового забезпечення інноваційної діяльності в Україні має такі проблеми: висока вартість кредитних ресурсів; брак власних коштів, спричинений незадовільним фінансовим станом підприємств тощо.

Саме інноваційна діяльність є важливою ланкою в економіці України, яку важливо розвивати і здійснювати підтримку всіх етапів на державному рівні. Основною причиною не досконалого функціонування є обмежене, відсутнє фінансування інноваційної діяльності.

То ж, покращити становище інноваційної діяльності в Україні можна за допомогою прийняття закону України «Про визначення національних пріоритетів». На нашу думку, це дозволить створити законодавчу базу для зосередження ресурсів на фінансовому забезпеченні основних напрямів інноваційної діяльності, що є пріоритетними. Також введення в дію такого законодавчого акту дасть змогу встановити певний порядок стимулювання інноваційної діяльності шляхом вправдження амортизаційної та податкової політики, а також кредитування та залучення іноземних інвесторів.

Список використаних джерел інформації:

1. Кирик О. Джерела фінансування інноваційної діяльності авіакомпаній [Текст] / О. Кирик // Сталій розвиток економіки. – 2017. – № 1 (26). – С. 269-274.
2. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент [Текст]: підручник / Т. О. Скрипко. – Київ: Знання, 2011. – 423 с.
3. Тарасюк М. Сучасний стан реалізації інноваційної політики України та її фінансове забезпечення [Текст] / М. Тарасюк // Економіка та держава. – 2017. – № 1. – С. 19-24.

Довбуш Н.Є.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Бобир І.М.,
студент 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права

ІНФЛЯЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ ТА ЄС

Проблема поширення інфляційних процесів є актуальним питанням для економіки будь-якої країни. Інфляція чинить істотний вплив на попит і пропозицію, рівень заощаджень та сферу інвестицій, послаблює національну валюту, підвищує ступінь недовіри до неї, перешкоджає економічному зростанню, негативно впливає на імідж країни та її становище на міжнародному ринку.

Одним із показників, що демонструє рівень інфляції в Україні є Індекс споживчих цін (далі – ІСЦ). У таблиці 1 подано показники ІСЦ в Україні у 2011-2019 роках.

Таблиця 1

Індекси споживчих цін в Україні у 2011-2019 рр.*

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
За рік	104,6	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8	104,1

Джерело: складено авторами на основі даних Державної служби статистики України [1]

Як бачимо, за період з 2011 по 2019 роки найвищий показник інфляції був у 2015 році, найменший – у 2012 році. Основним чинником низхідної динаміки ІСЦ у 2012 році було здешевлення продуктів харчування через високий урожай плодоовочевої продукції у 2011-2012 роках, стабільний обмінний курс та низька інфляція в країнах – торговельних партнерах України, а також стабілізація цін на нафту на світових ринках [2]. Високий рівень ІСЦ у 2015 році був наслідком зниження економічної активності через загострення військового конфлікту на Сході України, девальвацією гривні та різким підвищенням цін і тарифів, що регулюються адміністративно. Основне зростання цін відбулося у першій половині 2015 року [3]. У наступні роки спостерігаємо поступове зниження рівня інфляції.

У 2020 році рівень споживчої інфляції перебуває нижче прогнозованого діапазону НБУ у $5\% \pm 1$ в.п. У III кварталі 2020 року стримує інфляцію слабка динаміка цін на продукти харчування через розширення пропозиції окремих продуктів, у тому числі за рахунок імпорту (молочної продукції, бананів, цитрусових), послабленням попиту на порівняно дорожчу продукцію, а також зниженням виробничих витрат [4]. Динаміка зміни ІСЦ у січні-вересні 2020 року зображена на рис 1. Бачимо, що протягом 2020 року відбувалося як зростання, так і зниження рівня ІСЦ. Зокрема, у лютому, липні та серпні спостерігається незначна дефляція.

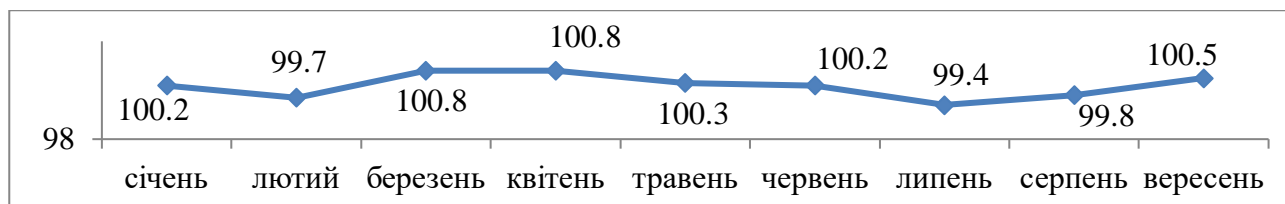

Рис. 1. Динаміка зміни Індексу споживчих цін у січні-вересні 2020 року у відсотках відносно попереднього місяця

Джерело: складено авторами на основі даних Державної служби статистики України [1]

Рівень інфляції в країнах Євросоюзу визначається на основі Гармонізованого Індексу споживчих цін на товари і послуги (НІСР). На рисунку 2 відображено динаміку зміни відповідних індексів України та ЄС у 2019 році.

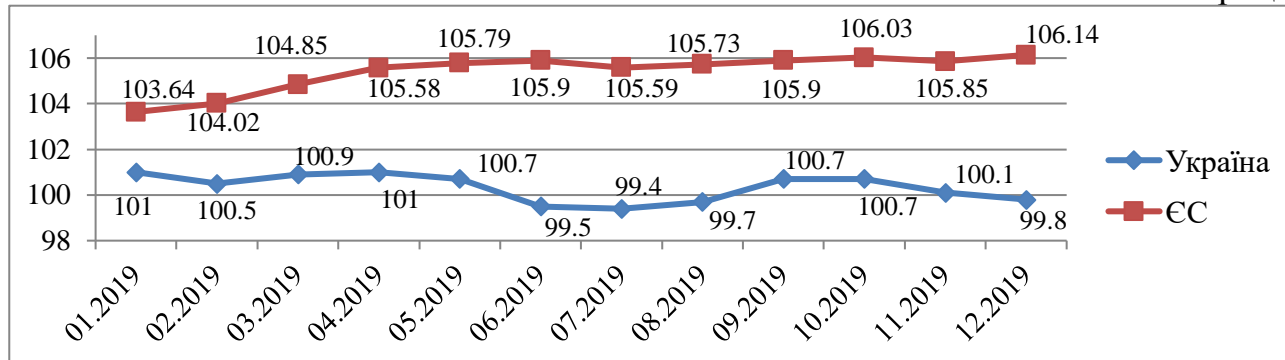

Рис. 2. Динаміка зміни ІСЦ (Україна) та НІСР (ЄС) у 2019 році

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України [1] та СтатБюро [5].

На графіку видно, що значення Гармонізованого індексу ЄС коливаються менше, ніж ІСЦ в Україні, разом із тим значення індексу в ЄС дещо вищі, ніж в Україні. У грудні 2019 року рівень інфляції в Євросоюзі склав 0,27%, що на 0,44 більше, ніж в листопаді 2019 року і на 0,28 більше, ніж в грудні 2018 року[5].

Згідно з міжнародним рейтингом країн за показником річної інфляції у 2019 році Євросоюз займає 10 місце із значенням 1,57%, Україна – 13 місце з річним показником інфляції 4% [5].

Список використаних джерел інформації:

1. Економічна статистика / Ціни. Державна служба статистики України: [сайт]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Річний звіт за 2012 рік. Національний банк України: [сайт]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/A_report_2012.pdf?v=4
3. Річний звіт за 2015 рік. Національний банк України: [сайт]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/richniy-zvit-za-2015-rik>
4. Інфляційний звіт за жовтень 2020 року. Національний банк України: [сайт]. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2020_Q4.pdf?v=4
5. СтатБюро: [сайт]. URL: <https://www.statbureau.org/ru>

*Євтушенко Г.І.,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Університет ДФС України
Арутюнян А.В.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Публічне управління і адміністрування»,
Університет ДФС України*

ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ І РИСИ ДЕРЖАВНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ

Актуальною проблемою державного будівництва в Україні, визначальним аспектом формування та функціонування державної влади є вирішення кадрових питань. Кадрова політика виступає як важливий чинник політики держави, її головна лінія у сфері добору та підготовки кадрів.

Сьогодні питання якісного кадрового забезпечення суспільно-політичних сфер життєдіяльності України стало одним із пріоритетних завдань державної політики. Суспільство не влаштовує якість послуг, що надають державні службовці, факти корупції і хабарництва, бюрократична тяганина, непрозорість та невизначеність адміністративних процедур, відсутність можливості дійсного громадського контролю за використанням бюджетних коштів. Все це негативно позначається на реалізації гарантованих Конституцією України прав і свобод людини і громадянина, а відтак на економічному стані суспільства та добробуті громадян [1, с.51].

Необхідність радикального поліпшення якості кадрового потенціалу, гарантування його ефективного професійного розвитку обумовлена потребою у висококваліфікованих кадрах, освічених, компетентних управлінцях з новаторським мисленням, здатних до відповідального прийняття управлінських рішень.

З метою визначення основних напрямів і пріоритетних завдань відносно формування та реалізації державної кадрової політики, спрямованих на досягнення якісно нового рівня кадрового забезпечення в усіх сферах державного управління, було прийнято Стратегію державної кадрової політики на 2011-2020 рр. Дана Стратегія визначила мету, основні цілі, першочергові завдання, на реалізацію яких має бути направлена державна кадрова політика[2].

Метою кадрової політики в державному управлінні є уникнення надмірної політизованості кадрових призначень, квотних принципів та традиційної лояльності, що призводить до відвертого обслуговування посадовцями корпоративних інтересів, ослаблення кадрового потенціалу владних структур, корупційних проявів і, як наслідок, дискредитації інститутів державної служби та служби в органах місцевого самоврядування.

Серед основних завдань державної кадрової політики, визначених Стратегією, пріоритетними є такі: розроблення механізмів залучення до роботи у сферах державного управління висококваліфікованих фахівців, успішних підприємців, працівників фінансово-економічної сфери, здібних випускників

вищих навчальних закладів; посилення вимог до моральних якостей осіб, які залучаються до управлінської діяльності, з метою уникнення можливих проявів корупції, запобігання виникненню конфлікту інтересів; впровадження сучасних технологій управління персоналом для успішного вирішення виробничих і управлінських завдань у державному секторі економіки; підготовка та професійний розвиток вищих керівних кадрів державної служби, здатних забезпечити ефективність державної політики у сфері державного управління та лідерство у проведенні адміністративної та економічної реформ[3, с.2-3].

Державній кадровій політиці мають бути притаманні такі суттєві риси:

- системність, що враховує різні аспекти кадрових питань;
- наукова обґрунтованість та реалістичність врахування потреб суспільства в кадрах, послідовність та етапність вирішення стратегічних кадрових завдань, залучення до професійної діяльності підготовлених фахівців;
- єдність та багаторівневність щодо охоплення всього кадрового потенціалу, кадрових процесів;
- перспективність, що визначає випереджальний характер, враховує соціальний прогрес, зміни характеру праці та управлінських процесів;
- демократичність за цілями, соціальною базою та механізмами розв'язання кадрових проблем;
- моральність — виховання в кожному працівникові таких рис, як чесність, упевненість, громадянська відповідальність;
- законодавча забезпеченість [4, с.104].

Саме ці риси надають державній кадровій політиці цілісності і мають стати основою кадрового управління як на державному так і на місцевому рівнях.

Становлення нової кадрової політики в сучасних умовах державотворення потребує постійного вдосконалення її інтелектуального змісту, створення її нормативно-правової бази, розробки програм кадрового розвитку України, удосконалення загальнонаціональної кадрової системи; реформування кадрових служб в аспектах широкого використання кадрового менеджменту, інформаційно-аналітичних технологій, проектування і впровадження в суспільстві сучасних кадрових технологій.

Підсумовуючи вище наведене, слід загострити увагу на системності і якості проведення в Україні реформи публічної служби, зокрема її базової складової - кадрової політики в органах державної влади та органах місцевого самоврядування.

Список використаних джерел інформації:

1. Жовнірчик Я.Ф. Сутність формування кар'єри державного службовця в організації його діяльності / Я.Ф. Жовнірчик // Наук. вісник Академії муніципал. управління: Серія "Управління". Вип. 3 (2013). — Держ. упр. та місц. самовр. — Заг. ред. В.П. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. — К.: ВПЦ АМУ, 2013. — С. 51.

2. Про Стратегію державної кадрової політики на 2012 — 2020 роки: Указ Президента України від 01.02.2012 р. № 45/2012 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/45/2012>.

3. Ю.В.Ковбасюк. Державна кадрова політика: проблеми та шляхи реалізації Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2012 р.: до 15-річчя галузі науки “Державне управління”. – К. : НАДУ, 2012. – С.2-3.

4. Жовнірчик Я. Ф. Сучасна кадрова політика в органах державної влади та органах місцевого самоврядування Інвестиції: практика та досвід. - 2017. - № 12. - С. 102-104. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2017_12_21.

5. Концепція сучасної державної кадрової політики України. - К.: НАДУ, 2006. - 56 с.

*Євтушенко Г.І.,
к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту,
Університет ДФС України;
Вискушенко К.К.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Менеджмент»,
Університет ДФС України*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ПАБЛІК РИЛЕЙШНЗ (PR) ТА ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ (ЗМІ).

Відносини PR та ЗМІ - одне з дискусійних питань сучасного медіапростору. За допомогою PR-служб представники ЗМІ отримують необхідну інформацію, експертні коментарі, аналітичні матеріали, тощо. Важливим аспектом є використання інструментів, що сприяють ефективній взаємодії в цій сфері. Детальне вивчення ключових аспектів взаємодії PR-служб і ЗМІ є актуальною та важливою темою.

Вивченню основних аспектів взаємодії PR та ЗМІ присвячені праці провідних вчених. Так, Сучасним підходам до організації медіарилейшнз приділяє увагу О. Назайкін [3]. У статті А. Чумикова [5] визначено етапи регулярного інформування громадян через контакти ЗМІ. Дослідниця Р. Клімова [4] розглядає інструменти взаємодії зі ЗМІ.

Важливим завданням паблік рилейшнз, як особливої функції управління, є донесення інформації до широких кіл громадськості, що вимагає використання досить ефективних засобів. Серед них слід виділити ЗМІ, які є не тільки найбільш значущим оперативним інструментом паблік рилейшнз, а й слугують основним джерелом інформації для суспільства і суттєво впливають на формування громадської думки.

Загалом, метою паблік рилейшнз є:

- усвідомлення необхідності регулярної роботи із ЗМІ;
- поширення точної, правдивої, позитивної інформації.

Інформування відноситься до односторонніх моделей, необхідність дослідження адресатів переданих повідомлень та зворотного зв'язку з ними не передбачається. Тут, ключовими поняттями є: «довіра», «взаєморозуміння», «доброзичливість»; демонструється відкритість фахівця з PR шляхом надання «повної і правдивої» інформації [1, с. 45].

Медіарилейшнз є одним із найважливіших напрямків діяльності паблік рилейшнз, що являє собою систему позитивних взаємовідносин між ЗМІ та організацією, при умові, що ці відносини постійно поновлюються та спрямовуються на створення медійного образу організації [2, с. 9].

Як зазначають науковці О. Назайкін, медіарилейшнз – це частина паблік рилейшнз, яка «відповідає» за донесення інформації потрібній аудиторії через ЗМІ. У зв'язку з цим, заходи медіарилейшнз не можуть розроблятися поза загальної концепції зв'язків із громадськістю [3].

Отже, перш ніж почати роботу з організації медіарилейшнз, необхідно чітко уявляти собі стратегію діяльності паблік рилейшнз компанії, яка, у свою чергу, базується на стратегії її розвитку.

Для ефективної діяльності піармена у сфері медіарилейшнз потрібно:

1) чітко визначати місце розташування цільової аудиторії інформаційного простору з врахуванням відповідних демографічних, соціальних, та інших характеристик, а також скласти портрет цільової аудиторії;

2) провести аналіз медіа-комунікацій своєї організації та конкурентів;

3) вивчити групу майбутнього впливу.

Враховуючи необхідність підтримання регулярного зв'язку із ЗМІ, працівники PR повинні:

– визначити коло ЗМІ, які використовуються (конкретні видання, телеканали тощо);

– визначити коло необхідних журналістів;

– обрати шлях поширення матеріалів (прес-конференції, інтерв'ю, розсилки, виставки тощо);

– розробити основні матеріали;

– скласти робочий план-графік всіх заходів із зазначенням дат, імен журналістів, розміру аудиторій ЗМІ, які вони представляють.[3].

PR розглядається у багатьох дослідженнях як управління інформацією, система регулярного інформування громадськості через ЗМІ. Виділяють такі етапи управління інформацією:

1. Формування власного інформаційного потоку.

2. Сегментація інформаційного потоку, маніпулювання інформацією.

3. Пріоритетне постачання інформації, інформаційне партнерство.

4. Оптимізація форми і стилю подачі матеріалів у ЗМІ [5, с. 552].

Отже, медіарилейшнз, як перспективний напрям діяльності паблік рилейшнз, має ґрунтуватися на принципах партнерства, соціальної відповідальності, пріоритету загальнолюдських цінностей. Взаємодія PRслужб і ЗМІ повинна трансформуватися від концепції «по різні сторони барикад» до моделі інформаційного партнерства.

Список використаних джерел інформації:

1. Блэк С. Введение в паблік рилейшнз / С. Блэк: пер. с англ. – Ростов н/Д: Феникс, 2018. – 317 с.

2. Гундарин М. В. Теория и практика связей с общественность: основы медиа-рилейшнз / М. В. Гундарин. – М.: ФОРУМ: ИНФРА-М, 2017. – 336 с.

3. Назайкин А. Н. Современные подходы к организации медиарилейшнз / А. Н. Назайкин // Вестник Моск. ун-т. Сер. : 10. Журналистика. – 2009. – № 1. – С. 42–53.

4. Климова Р. О. Инструменты взаимодействия со СМИ в некоммерческих структурах / Р. О. Климова // Знак: проблемное поле медиаобразования. – 2018. – № 5. – С. 60–64.

6. Чумиков А. Н. Связи с общественностью / А. Н. Чумиков. – М. : Дело, 2016. – 552 с

*Калусенко В.В.,**викладач,**Ірпінський державний коледж економіки та права.*

СТРАТЕГІЯ ПОДАТКОВОЇ КОНКУРЕНЦІЇ УКРАЇНИ

В Україні немає узгодженої комплексної програми дій, спрямованої на подолання фінансової кризи та відновлення економічного росту. Загальноекономічні заходи повинні бути спрямовані на структурну перебудову економіки, підтримку пріоритетних секторів економіки, зростання соціального становища населення. Проте, в Україні за роки незалежності так і не були реалізовані плани з реформування економіки на інвестиційно-інноваційній основі, підвищення ефективності функціонування державного сектору, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників. Тому перед податковою політикою держави постають завдання, пов'язані з стабілізацією економічного становища та стимулювання розвитку.

В умовах глобалізації проблема вибору раціональних податкових механізмів регулювання економіки все ще залишається відкритою, а практика вітчизняного оподаткування далека від досконалості. Тому нові тенденції розвитку прибуткового оподаткування та їх практичне застосування у вітчизняній системі оподаткування набуває особливого значення та актуальності, оскільки ці податки відносяться до складу основних бюджетоутворюючих податків і безпосередньо стосуються кожного члена суспільства [1, с.96]

На сьогодні роль податків як регулятора економіки зростає. Держава шляхом встановлення ставок податків та їх видів стимулює чи обмежує розвиток окремих галузей або сфер економіки. Так, звільняючи від оподаткування суми, що йдуть на технологічний розвиток виробництва. Таким чином, держава через регулювання податками може впливати на ефективність і стабільність економічного розвитку. Податкова політика держави має забезпечити виконання таких завдань, як встановлення оптимальних податків, які не стримуватимуть розвиток підприємництва, та забезпечення надходження до бюджету коштів, достатніх для задоволення державних потреб.

В Україні діє податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Закони з питань оподаткування розроблено з урахуванням норм європейського податкового законодавства, а також аспектів податкової політики міжнародних економічних організацій.

Проте, на відміну від країн Європейського Співтовариства податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави, не сприяє зростанню економічної активності суб'єктів господарювання. Існуюча система формування державних доходів відображає недосконалість перехідної економіки та має переважно фіскальний характер. Ринкове реформування економіки супроводжувалося неодноразовими спробами удосконалити податкову систему шляхом прийняття окремих

законодавчих актів, що були недостатньо адекватними стану економіки, характерними рисами яких є неузгодженість окремих норм, наявність значних обсягів тіньових оборотів [2].

У складеному рейтингу ведення бізнесу «Doing Business Report 2017» відповідно до якого Україна опустилась на 1 позицію в порівнянні з попереднім роком та посіла 80 місце. У рейтингу податкових систем Paying Taxes 2017, Україна посіла 84-е місце. Оцінка ефективності та результативності податкової системи є складовою розрахунку Індексу економічної свободи. За цим рейтингом Україна в 2017 році посіла 173 місце серед 187 країн та потрапила до категорії країн з репресивною економікою [3]. Аналіз позиції України у рейтингах привабливості, дає підстави зробити висновок, що основним недоліком податкового законодавства України залишається його нестабільність, складність та суперечливість. Водночас є і окремо позитивні тенденції, що пов'язані з реформами податкової системи, зокрема, з прийняттям Податкового кодексу України. Проте країна й досі займає одні з найгірших позицій в рейтингах привабливості економік країн світу, це в свою чергу вимагає здійснення подальших наукових досліджень методів та механізмів вдосконалення системи оподаткування в Україні та зміцнення податкової конкурентоспроможності нашої держави. Ці всі чинники сприяють відпливу капіталу в країни з меншим податковим навантаженням та низькій конкурентоспроможності податкової системи нашої держави. Звісно для сприяння зниження податкового тягаря можливе зниження податків [4]. Але зниження податків може призвести й до протилежного результату – збільшення бюджетного дефіциту.

Отже, глобалізація та податкова конкуренція призводять до фіскальних криз у країнах. Тому небезпечна податкова конкуренція вже спричинила багато негативних наслідків, оскільки такі види політики впливають не тільки на країну, яка реалізує їх, а й на міжнародну податкову та економічну систему. У зв'язку з цим погіршується підтримка стабільних доходів уряду; поширюються так звані податкові «притулки»; знижуються ефективні податкові ставки; необдумані податкові практики впливають на розташування фінансових та інших видів послуг і порушують справедливість, нейтральність і широке суспільне визнання податкових систем загалом.

Список використаних джерел інформації:

1. Чуркіна І. Є. Пріоритети бюджетно-податкової політики України в сфері прямого оподаткування в умовах євроінтеграції / І. Є. Чуркіна. // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2019. – С. 96–100.
2. Ференс О. Реформування податкової системи України. [Електронний ресурс] / Олена Ференс // Міністерство юстиції України – Режим доступу до ресурсу: https://minjust.gov.ua/m/str_11350.
3. Global Competitiveness Index 2017-2018 [Електронний ресурс] / World Economic Forum. –2017. – Режим доступу: <https://widgets.weforum.org/global-competitiveness-report-2017/>.

4. Корсун Ю. В. Податкова конкурентоспроможність України в умовах глобалізації [Електронний ресурс] / Ю. В. Корсун, Р. В. Карпенко – Режим доступу до ресурсу: <http://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4117/1/38.pdf>.

*Клюско Л.А.,
доцент, доцент кафедри
банківської діяльності та фінансового моніторингу
Університет ДСФ України*

*Москаленко Н.В.,
доцент, доцент кафедри
банківської діяльності та фінансового моніторингу
Університет ДФС України*

ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Початок 2020 року охарактеризувався відразу кількома подіями, які протестували імунітет банківської системи України до кризових явищ.

По-перше, останнім часом вітчизняним банкам доводиться здійснювати свою діяльність у складних умовах, оскільки сучасна економіка України опинилась у «порочному колі». Уряд вживає заходів щодо підвищення доходів населення, а зростання доходів збільшує темпи інфляції, в той же час ріст інфляції зумовлює підвищення офіційної ставки з боку Національного банку, а зростання офіційної ставки охолоджує економіку і призводить до зниження доходів, що спонукає Уряд знову вживати заходів для підвищення доходів і так далі. По суті, у кінцевому підсумку постійно відтворюється процес стагнації економіки, і вихід з неї, при збереженні такої парадигми економічної політики, є проблематичним.

По-друге, пандемія коронавірусної інфекції COVID-19 створює істотний ризик для розвитку і зростання самої економіки, оскільки поставила її на межу кризи світового масштабу, яка може виявитися найсерйознішою за останнє століття. Нинішній економічний спад є більш руйнівним, ніж фінансовий крах десятирічної давності, оскільки на цей раз проблема є ширшою і глибшою. Минулого разу банківську систему оздоровили центробанки, здійснивши грошову емісію. Теперішня ж криза підірвала всю економіку: і виробництво, і сектор послуг, і попит, тому її неможливо усунути виключно монетарними методами, тут потрібні цільові інтервенції і за рахунок істотного збільшення державних витрат та, відповідно, дефіциту бюджету. Ці кошти потрібні на фінансування трьох основних напрямів: підтримку охорони здоров'я, населення і бізнесу. Перше дозволить впоратися з епідемією, друге – підтримати попит в економіці і соціальну стабільність, третє – відродити пропозицію товарів і послуг. Державна підтримка знадобиться як людям, що втратили заробіток через карантин, так і компаніям, які втратили робочу силу, постачальників і споживачів. Вона може бути оформлена у вигляді бюджетних субсидій, податкових канікул і грошових компенсацій.

Хоча поточна ситуація обмежує потенціал банків з нарощування обсягу активів і чистого прибутку, проте завдяки попереднім заходам щодо оздоровлення банківського сектора вони допоки що зберігають стійкі позиції по капіталу та ліквідності. Останні півтора-два роки банківська система живе в ситуації структурного профіциту ліквідності. Для економіки це погано, оскільки її реальний сектор не підживлюється ресурсами, але в умовах стресу виходить, що додаткова

ліквідність не потрібна банкам. Крім того, таке основне джерело доходу банків як корпоративне кредитування в останні роки мало пасивну динаміку, що є негативним фактором для економічного зростання, але завдяки цьому банки певною мірою уникли системного ризику погіршення якості обслуговування боргу.

Якщо ж ситуація з коронавірусом буде розвиватися за негативним сценарієм і жорсткі карантинні заходи триватимуть досить довго, то існує велика ймовірність значного збільшення простроченої заборгованості за банківськими кредитами як населення так і малого та середнього бізнесу.

Разом з тим, вимушене безробіття і погіршення здоров'я населення загрожує масовим відтоком депозитів з банківської системи. Тому, з метою стимулювання вкладників банків, доцільно вжити ряд заходів, реалізація яких посилювала б гарантії повернення їх заощаджень. Саме ці питання обговорювались на засіданні круглого столу «Вплив карантину на «заощадливі» звички українців», проведеного українським «Фінансовим клубом».

Так, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб розраховує, що як тільки парламент ухвалить необхідні зміни до законодавства, Адміністративна рада ФГВФО зможе підняти гарантії за вкладами втричі, до 600 тис. грн., при тому, що Міжнародний валютний фонд рекомендує – лише до 300 тис. грн. Це буде можливо після реструктуризації заборгованості перед Мінфіном, формат якої погоджено Радою з фінансової стабільності НБУ і яка на 1 жовтня поточного року становить 48,1 млрд. грн. за тілом кредитів та 65,7 млрд. грн. – за процентами до 2031 року [1]. Проте банкіри пропонують більш суттєве підвищення, оскільки запропоновані Фондом майже \$20 тис. гарантії (валютний еквівалент ліміту в 600 тис. грн.) – це менше, ніж \$25 тис. в 2012 році (200 тис. грн.). Тому, підняття гарантії поширить її дію на значну частину депозитних коштів, а також забезпечить зменшення випадків подрібнення вкладів громадян. При цьому внески банків, за допомогою яких щоквартально фінансується поточна діяльність Фонду, збільшуватись не будуть. Спеціалісти вважають, що підвищення суми гарантування вкладів не повинно вирішуватися за рахунок здорової частини банківської системи.

Крім цього, банкіри закликають скасувати оподаткування доходів з депозитів громадян. Якщо доходи від депозитів обкладаються податком у 18%, а від державних цінних паперів – не обкладаються взагалі, то це свідчить про нерівні умови оподаткування фізичних осіб з боку держави, яка використовує різні ставки. Саме з цієї причини, певна частина наших громадян, які мають відповідний рівень фінансової грамотності, надають перевагу саме цьому інструменту, а не депозитним продуктам банків. І це також потрібно вирішувати [2].

Варто звернути увагу ще й на проблему тренду уповільнення притоку депозитів, особливо це стосується валютних вкладів, де ставки хоч ще не наближені, але є співставними з європейськими аналогами. За таких умов клієнти, аби не тримати кошти вдома, приносять їх в банк, і не заради того, щоб отримувати 0,5-1% річних, а заради їх безпечного зберігання. Ті, хто не готовий орендувати і платити за сейф, розміщують валюту на рахунки. В цілому ж, попит на сейфи збільшився, і фактично вони всі заповнені, особливо у містах-мільйонниках [3].

Список використаних джерел інформації:

1. Фонд збільшить гарантії за вкладами до 600 тис. грн., але банкіри хочуть 1 млн. грн. URL: <https://finclub.net/ua/news/fond-zbilshyt-harantii-zavkladamy-do-600-tys-hrn-ale-bankiry-khochut-1-mln-hrn.html>.
2. Банкіри закликали скасувати оподаткування доходів з депозитів. URL: <https://finclub.net/ua/news/bankiri-zaklikali-skasuvati-opodatkuvannya-dokhodiv-z-depozitiv.html>
3. Нульова» дохідність валютних вкладів змусила клієнтів виводити кошти. URL: <https://finclub.net/ua/news/nulova-dokhidnist-valiutnykh-vkladiv-zmusyla-kliientiv-vyvodyty-koshty.html>.

*Ковальчук Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Ковальчук П.В.,
студент II (магістерського) ступеня вищої освіти,
спеціальність «Управління та маркетинг»,
Вища банківська школа у м. Вроцлав, Республіка Польща*

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ В ФІНЛЯНДІЇ

Потреба в якійсній освіті активізувала вивчення науковцями досвіду різних країн, зокрема проведення міжнародних порівняльних досліджень (PISA, TIMSS тощо). За даними цих досліджень, перші позиції щодо забезпечення якості загальної освіти серед країн Заходу посідає Фінляндія.

Дуже добрі результати, досягнуті фінами в міжнародному тесті на вміння студентів PISA, є лише ознакою високих позицій Фінляндії на міжнародній арені в галузі освіти. Це явище змусило інші європейські країни звернути увагу на фінську систему освіти та її організацію. На сьогодні Фінляндія випереджає такі розвинені в освітньому плані країни, як США, інші скандинавські країни чи Німеччина [1].

Фінляндія має безкоштовну універсальну освіту для всіх, включаючи найвищі рівні університету та професійного навчання. Що стосується економічної ефективності, то Фінляндія витрачає значно менше грошей на освіту, і все ж дає значно вищу якість (кращі результати навчання). У середньому Фінляндія витрачає близько 11 200 доларів на студента на рік, а США - близько 15 700 доларів. Модель фінансування освіти, у т.ч. вищої, Фінляндії є однією з найбільш результат-орієнтованих моделей у світі [2].

Стабільне та достатнє фінансування є одним із ключових чинників підтримки якості освіти й задоволення попиту на освітні послуги. Інвестиції в освіту й дослідження є суттєвими у Фінляндії. Зокрема, у 2015 р. частка витрат на освіту становила майже 5,7% ВВП та перевищила середнє значення по країнах ОЕСР (5,0% ВВП), ЄС (4,6% ВВП) та США (6,2% ВВП).

Фінляндія посідає одне з провідних місць у світі за часткою витрат на вищу освіту. Вона становить майже 1,7% ВВП та перевищила середнє значення по країнах ОЕСР (1,54% ВВП) та ЄС (1,35% ВВП), причому з державних джерел - 1,6% ВВП. Наявна значна залежність університетів від урядового фінансування (державні витрати на вищу освіту становили 97% від загального обсягу у 2015 р. і є найвищими серед країн ЄС (78%) та ОЕСР (70%)). Сьогодні у середньому 65% бюджету публічних університетів Фінляндії становить урядове (основне) фінансування [3].

Дошкільна, базова та вища освіта безкоштовні. Фінляндія відмінила плату за навчання як для місцевих, так і для іноземних студентів. Для аспірантів освіта також залишається безкоштовною.

Навчання, соціальне забезпечення, харчування у школах безоплатні на всіх рівнях, так само як і підручники та навчальні матеріали для початкової та

середньої школи. Наприклад, у середній школі транспортування учнів до та від школи також забезпечується навчальним закладом.

У Фінляндії діє дворівнева система безоплатних державних трансфертів (statutory government transfers), яка передбачає, що муніципалітети отримують державне фінансування з двох джерел:

1. Уряд в особі Міністерства фінансів (Ministry of Finance) надає трансферти муніципалітетам на основні державні послуги, які включають дошкільну, початкову й базову освіту, бібліотечний фонд, культуру та базову арт-освіту.

2. Уряд здійснює трансфертні виплати на освіту й культуру, що перебувають у компетенції Міністерства освіти та культури.

Крім того, існують додаткові державні трансферти (Supplementary government transfer) на середню освіту [3].

Одним із основних аспектів, що є запорукою успішності освітньої політики Фінляндії, є спільна співпраця з комерційними компаніями та підприємствами. Держава та комерційні компанії готові інвестувати у перспективні наукові проекти та освіту задля отримання кваліфікованих кадрів та подальшого розвитку науки та промисловості. Наприкінці минулого століття, на основі шведського досвіду при міністерстві зайнятості та економіки Фінляндії було створено фондове агентство технологій і інновацій «Tekes» (Finnish Funding Agency for Technology and Innovation), яке стало одним із основних інструментів державної підтримки інноваційного розвитку [4].

Фінансова допомога надається лише студентам денної форми навчання. Максимальна річна сума сягає 14544 євро, але зазвичай сума становить 10908 євро (з яких 5850 євро – це студентський кредит). У 2017 році 66% студентів отримали фінансову допомогу.

Сума гранту на навчання (study grants) залежать від віку студента й того, чи проживає він/ вона з батьками. З 1 серпня 2017 року гранти на навчання студентів вищих навчальних закладів складає 250,28 євро на місяць.

Грант на покращення житлових умов для студентів, які проживають в орендованих квартирах, у середньому становить 315 євро на місяць. Для малозабезпечених студентів, які проживають в орендованих квартирах, щомісячна допомога складається з гранту на навчання в розмірі близько 250 євро, студентського кредиту в сумі 650 євро й допомоги на житло в розмірі від 275 до 405 євро залежно від муніципалітету, в якому проживають [3].

З державного бюджету виділяються досить великі кошти на підготовку вчителів та підготовку директорів шкіл - зазвичай близько 30 мільйонів доларів на рік, і до 2016 року Міністерство освіти зобов'язалося подвоїти цю суму. Для порівняння, у 2009 році в Польщі на ті самі цілі було витрачено двісті п'ятдесят тисяч злотих, повідомляє Центр розвитку освіти. Навіть неможливо порівняти цей розрив у бюджетних витратах в обох країнах, оскільки суми для цієї мети у Фінляндії наразі більше у двісті сорок разів [1].

Основні цілі й напрями політики визначаються на центральному рівні, але за їх реалізацію відповідають органи місцевого рівня.

Управління освітою на місцевому рівні перебуває у віданні місцевих

органів влади, зазвичай муніципалітетів (Municipalities) або їхніх об'єднань. Вони ухвалюють рішення про виділення фінансування закладам освіти [3].

Для українських реформаторів досвід Фінляндії та її успіхи можуть стати натхненням для підготовки подальших змін в освітній політиці України, які мають бути спрямовані насамперед на підвищення якості освіти.

Список використаних джерел інформації:

1. Ewelina Czujko-Moszyk. / Sukcesy fińskiego systemu edukacji, czyli dlaczego Finlandia szczyści się jednym z najlepszych systemów szkolnictwa na świecie – porównawcze studium przypadku. - Studia edukacyjne NR 48/2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://Pressto.Amu. Edu.Pl/Index.Php/Se/Article/View/21515>

2. Carol A. Burg. Finnish education in the 21st century: paradoxes and visions. National Louis University, Tampa, USA. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.semanticscholar.org/paper/Finnish-Education-in-the-21st-Century3A-Paradoxes-Burg/b68d822477146c9d619fed3acaacd0b2c42f627a>

3. Власова І.В. Фінансування освіти у Фінляндії. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2019/17/part_2/31.pdf

4. Вагіна Оксана Миколаївна. Національні освітні традиції Фінляндії у контексті європейської освіти. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/2032?locale=uk>

*Колісник Н.І.,**викладач,**Ірпінський державний коледж економіки та права*

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Проблематика правового регулювання захисту прав споживачів широко обговорюється у зарубіжній науковій літературі. Зокрема у працях К. Цвайгерта, Дж. Гольда, Ф. Вуда, Ф. Канна, Г. Бермана, Дж. Фридланда, Р. Циммерманна, И. Шихата та ін. На жаль, питання захисту прав споживачів фінансових послуг не розкривалися належним чином у працях вітчизняних юристів.

За висновком Організації економічного співробітництва та розвитку, посилення уваги до захисту прав споживачів фінансових послуг у всьому світі пояснюється особливостями сучасних фінансових продуктів та послуг, які передбачають можливість істотного перекладення ризиків, що виникають, саме на споживачів. Нездатність споживачів належним чином зрозуміти та оцінити ризики на фоні недостатнього правового регулювання та агресивних методів просування.

Удосконалення системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг позитивно вплине на загальну економічну ситуацію у державі, оскільки відновлення довіри до фінансових установ сприятиме залученню до фінансового сектору заощаджень населення, а належне використання його можливостей для задоволення соціальних потреб громадян - зменшенню навантаження на державні фінанси, що дасть можливість спрямовувати вивільнені ресурси на виконання завдань економічного розвитку.

На ринках фінансових послуг в Україні спостерігається низький рівень інформаційної прозорості. Найменш обізнаними є соціально незахищені категорії населення, зокрема пенсіонери. Населення не має доступу до інформаційних матеріалів про фінансові послуги, які містять достовірні відомості про зміст таких послуг, їх орієнтовну вартість, пов'язані з ними ризики та юридичні наслідки.

В Україні недостатньо застосовуються такі механізми регулювання стандартів надання фінансових послуг, як добровільні кодекси (кодекси етики), що зумовлює зниження рівня довіри до фінансового сектору. Разом з тим неврегульованим є питання щодо передачі персональних даних споживачів фінансових послуг установам, які провадять допоміжну діяльність на ринках фінансових послуг, колекторським компаніям, а також дотримання такими компаніями вимог щодо таємниці приватного життя.

Конкуренція на ринках фінансових послуг є недостатньою внаслідок відсутності гарантування справедливого ставлення до споживача, що призводить до маніпулювання на таких ринках [1].

Підхід Європейського Союзу (далі – ЄС) до ефективного режиму захисту прав споживачів фінансових послуг базується на трьох основних принципах.

Споживачі повинні мати доступ до: достатньої інформації для прийняття поінформованих рішень при купівлі фінансових послуг; не затратних механізмів захисту від порушень договору про надання фінансових послуг; програм фінансової освіти. Ці принципи охоплені у кількох Директивах ЄС, які стосуються захисту прав споживачів, а саме: розкриття інформації та реклами, практики продажів, ведення рахунків клієнтів, компенсаційних та гарантійних схем, а також конкуренції та фінансової стійкості надавачів послуг [2].

Отже, основними завданнями побудови ефективної системи захисту прав споживачів фінансових послуг є: законодавче забезпечення повноважень державного регулятора здійснювати захист прав споживачів, а також посилення норм до розкриття інформації для фінансових установ, підвищення рівня інформаційної прозорості, фінансової грамотності та обізнаності споживачів фінансових послуг [3]. Держава повинна ввести заборону на законодавчому рівні щодо практики нав'язування послуг чи їх провайдерів та здійснювати нагляд за дотриманням такої норми відповідними органами нагляду.

Список використаних джерел інформації:

1. «Про схвалення Стратегії реформування системи захисту прав споживачів на ринках фінансових послуг на 2012-2017 роки»: Розпорядження КМУ від 31 жовтня 2012 р. № 867-р //Офіційний вісник України від 16.11.2012 року. – 2012 р., № 85, С. 265 .

2. Директива 2008/48/ЄС Європейського Парламенту від 23 квітня 2008 року про кредитні угоди для споживачів та про скасування Директиви Ради 87/102/ЄЕС [Електронний ресурс] // Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [сайт]. – Режим доступу: http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/euro/ukr_2008_48_ua.pdf.

3. Гребеник В.І. Гарантії захисту прав споживачів банківських послуг у праві Європейського Союзу / В.І. Гребенюк // Молодіжний науковий вісник Української академії банківської справи НБУ: Серія: «Юридичні науки»: 12 збірник наукових праць студентів, магістрантів та молодих вчених. – № 1 (3). – Суми: УАБСНБУ, 2013. – С. 48-58.

*Ліснічук О.А.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України*

СУТНІСТЬ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансове забезпечення розвитку малого підприємства є економічною передумовою його діяльності та, як наслідок, насичення ринку товарами, роботами та послугами. Велика роль приділяється саме малому підприємству, тому, що воно залучає населення до участі й реалізації підприємницьких здібностей, та є фундаментом для розвитку середнього бізнесу, на який припадає найбільша частка реалізації продукту.

Фінансове забезпечення – частина фінансового механізму, покликаною забезпечувати розподільчі та перерозподільні процеси з метою утворення доходів і фондів коштів підприємства. Фінансове забезпечення господарської діяльності полягає у забезпечуванні фінансовими ресурсами безперервність процесу виробництва суб'єктів господарювання, розширювані їх виробничих фондів (основних та оборотних), активно впливати на підвищення продуктивності праці, зниження собівартості продукції, збільшення накопичень і підвищення ефективності виробництва [1].

Механізм фінансового забезпечення являє собою дієвий інструмент, за допомогою якого здійснюється стимулювання економічного розвитку, покращення інвестиційного клімату в економіці, підвищення ефективності фінансово-економічної діяльності окремих суб'єктів господарювання, досягається підвищення рівня конкурентоспроможності окремих підприємств, регіонів і країни загалом. Його важливість визначається роллю фінансів у господарській, зокрема інноваційній, діяльності. Останнім часом значення фінансів у реалізації інноваційних проектів значно зросло у зв'язку зі зростаючими витратами на впровадження новітніх наукомістких виробничих процесів, високорентабельних ризикових розробок, сучасного технологічного оновлення виробництва та загалом витратами, спрямованими на забезпечення прогресивних змін як на мікро-, так й на макрорівні національного господарства [2].

Фінансове забезпечення підприємницької діяльності є сукупністю економічних відносин, що виникають з приводу пошуку, залучення і ефективного використання ресурсів з різних джерел, при умові використання методів, важелів, інструментів та форм фінансування за наявності відповідного нормативно-правового, організаційного та інформаційного забезпечення з метою їх позитивного впливу на розвиток виробництва в усіх сферах економіки. Малі підприємства здійснюють підприємницьку діяльність за рахунок ресурсів, які сьогодні є недостатніми для самофінансування, а банківське кредитування та інвестування не відіграють суттєвої ролі у підтримці розвитку малого бізнесу [3].

Господарська діяльність підприємства нерозривно зв'язана з його фінансовою діяльністю. Підприємство самостійно фінансує всі напрямки своїх витрат відповідно до виробничих планів, розпоряджається наявними фінансовими ресурсами, вкладаючи їх у виробництво продукції з метою одержання прибутку. Фінансове забезпечення господарської діяльності підприємства здійснюється за такими основними напрямками [4]:

- фінансове прогнозування та планування;
- аналіз та контроль виробничо-господарської діяльності;
- оперативна, поточна фінансово-економічна робота.

Проблема фінансування суб'єктів малого підприємництва полягає в обмеженні доступу до таких традиційних для ринкової економіки джерел фінансових ресурсів, як кошти банківської системи та ринку цінних паперів.

Так, однозначного трактування терміну фінансове забезпечення малих підприємств не визначено в працях науковців. Ми визначили, що фінансове забезпечення малих підприємств – це господарська діяльність по залученню, розміщенню та ефективному використанню фінансових ресурсів, які є необхідними для процесу створення та функціонування малого підприємства. Фінансове забезпечення виконує різні завдання на підприємстві та здійснюється за основними напрямками господарської діяльності підприємств.

Список використаних джерел інформації:

1. Апостолук О.Ю. Джерела державної фінансової підтримки малого підприємництва в Україні / О.Ю. Апостолук// Економічний вісник університет. -2015. № 26/1. – С.168
2. Ліснічук О.А., Матвійчук В.В. Шляхи забезпечення ефективного функціонування малого підприємництва в Україні. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України* : електронне наукове видання [Електронний ресурс], 2019. №2. С. 173-188.
3. Подплетній В. В. Державна фінансова підтримка розвитку малих підприємств / В. В. Подплетній. // Економічні науки. – 2015. – С. 65–75
4. Сімків Л.Є. Тенденції розвитку малого підприємництва в Україні в умовах диспропорційності економічного зростання / Л.Є. Сімків, С.А. Побігун // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – Вип. 3. – С. 560-564.

*Мазіна О.І.,
к.е.н., доцент,
Університет ДФС України;
Олійник В.С.,
к.е.н., ст. викладач,
Університет ДФС України*

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ У ПОБУДОВІ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА

Цифрова економіка призводить до зміни теорії бухгалтерського обліку та її практичного застосування. З кожним роком використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України зростає. Зовнішні обставини, пов'язані з пандемією COVID-19 стали катализатором усвідомлення необхідності масштабного використання інформаційних технологій з метою забезпечення функціонування господарюючих суб'єктів в дистанційному режимі. Діджиталізація розширює можливості бухгалтерського обліку, за даними якого відбувається формування та реалізація найкращого варіанта стратегії підприємства. Це особливо актуально в умовах обмеження сировинних і енергетичних ресурсів. Адже саме в системі бухгалтерського обліку генерується інформація про їх використання як на рівні кожного господарюючого суб'єкта, так і на рівні держави, а також про ефективність прийнятих управлінських рішень по відношенню до них.

Таким чином, діяльність суб'єкта господарювання в умовах цифрової економіки і обмежених ресурсів обумовлює потребу у вдосконаленні методології бухгалтерського обліку та в оптимізації системи управління.

Життєво важливою умовою розвитку підприємства у сучасному бізнес-середовищі є транспарентність інформації його основних показників. Досягнення такої прозорості і відкритості інформації, що згенерована системою бухгалтерського обліку, здійснюється в доступному хмарному ресурсі - XBRL-форматі- відкритому і зрозумілому для усієї міжнародної спільноти [1].

Інформаційні системи та технології бухгалтерського обліку слугують сполучною ланкою між господарською діяльністю і керівниками усіх рівнів управління, що приймають рішення, а вихідні дані облікового процесу – підґрунтям для формування стратегії підприємства.

Стратегія підприємства будується на основі визначення якісно нових цілей, узгодження внутрішніх можливостей підприємства з умовами зовнішнього середовища та розробці комплексу заходів, які забезпечать їх досягнення. Зі змінами як зовнішнього так і внутрішнього середовища стратегія підлягає коригуванню – гармонійному підлаштуванню під змінені умови. В умовах динамічних змін конкурентного середовища, напрацювання нових стратегій неможливе без використання високоінтелектуальних цифрових технологій, здатних залучати інформаційні ресурси в глобальних масштабах.

До технологічних ресурсів глобального рівня відносяться найновіші науково-технічні досягнення, зокрема сукупність знань про впровадження або

вдосконалення обладнання для виробництва, патенти, ліцензії, товарні знаки, технічні послуги у сфері методів управління і маркетингових «ноу-хау». Не менш важливе значення належить технологічним ресурсам місцевого рівня, під якими слід розуміти можливості сучасних технологій підприємства, що можуть полегшити обмін інформацією в процесі роботи над проектами, забезпечити реалізацію загальної бізнес-стратегії, підвищити ефективність планування, налагодити взаємодію з цільовою аудиторією та посилити контроль над фінансовими витратами.

За використання таких технологій уможлиблюється структуризація інтелектуального контуру, здатного залучати зовнішню (глобальну) і внутрішню інформацію для формування варіацій стратегій та обирати найоптимальнішу з них (рис. 1).

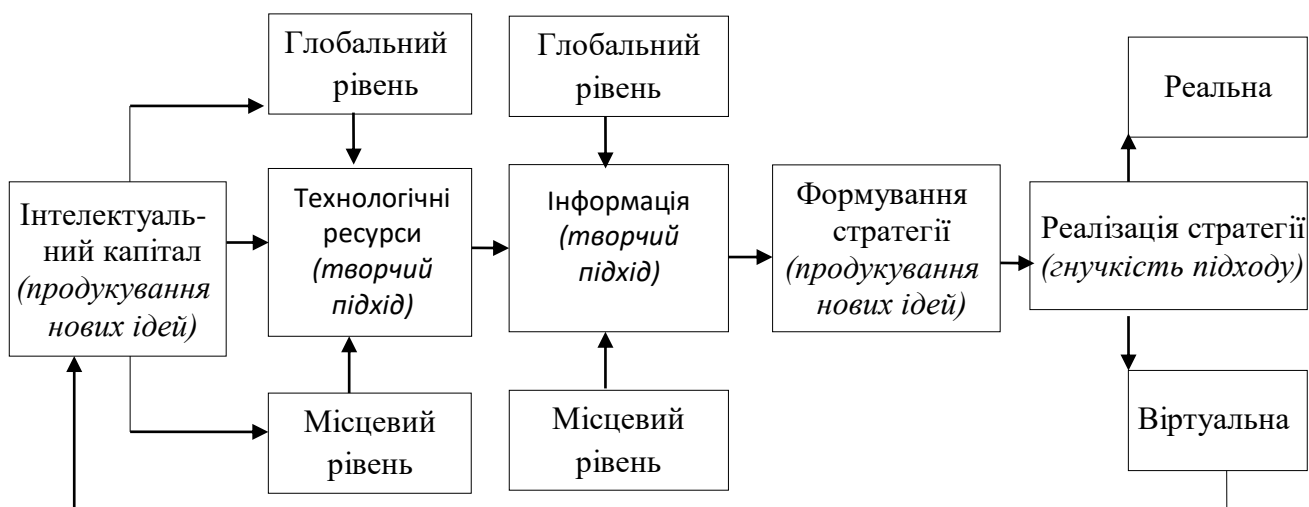

Рис. 1. Інтелектуальний цикл формування і реалізації стратегії підприємства

Джерело: розроблено авторами

На кожному із етапів обробки і аналізу інтегрованої інформації простежується дія функції креативності, як необхідної умови інтелектуальної системи, здатної до вибору найкращого із згенерованих нею варіантів рішення.

Після вибору найкращої з проаналізованих варіантів стратегії наступним етапом є реальна її реалізація. Можливий варіант, коли реальна реалізація стратегії відбувається одразу [2].

Таким чином, сучасні високоінтелектуальні інформаційні технології розширюють можливості бухгалтерського обліку по залученню глобальних ресурсів та в інтеграції з внутрішнім ресурсом здатні до формування та реалізації найкращого стратегічного рішення.

Список використаних джерел інформації:

1. Мазіна О.І., Олійник В.С. Трансформація звітності в умовах глобалізації. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2019. №3. С. 124–132.

2. Мазіна О.І., Олійник В.С., Rogoznyy S.A. Цифровізація як найважливіший інструмент розвитку системи обліку та звітності. Інтернаука. Серія: Економічні науки. 2020. № 5 (27). Т.2. С. 59-66

Малишко В.В.,

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»;

Євтушенко Н.М.,

к.е.н., доцент,

ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імені Григорія Сковороди»

ВПЛИВ ДЕРЖАВНОГО БОРГУ НА ФІНАНСОВУ БЕЗПЕКУ УКРАЇНИ

Барановський О. вважає, що фінансова безпека – це важлива складова частина економічної безпеки держави, що базується на незалежності, ефективності і конкурентоспроможності фінансово-кредитної сфери України, яка відображається через систему критеріїв і показників її стану, що характеризують збалансованість фінансів, достатню ліквідність активів і наявність необхідних грошових і золотовалютних резервів, ступінь захищеності фінансових інтересів на усіх рівнях фінансових відносин, стан фінансових потоків в економіці, що характеризується збалансованістю і наявністю апробованих механізмів регулювання і саморегулювання [1].

Можна погодитися з позицією А. Миколайчука, який фінансову безпеку держави визначає як сукупність соціально-економічних і правових відносин, що забезпечують такий фінансовий стан, при якому виявляється стійкість до зовнішніх загроз і ризиків при раціональному використанні своїх фінансових ресурсів [2, с. 32].

Як справедливо з цього приводу зазначає О. Савицька, фінансова безпека є складною багаторівневою системою, яку утворюють ряд підсистем, кожна з яких має власну структуру і характер розвитку. Система фінансової безпеки держави включає бюджетну, валютну, грошово-кредитну, боргову безпеки, безпеку страхового ринку та безпеку фондового ринку. З огляду на це, забезпечення безпечного рівня функціонування фінансово-кредитної сфери можливе лише за умови розробки і реалізації обґрунтованої стратегії розвитку усіх сегментів вітчизняного фінансового ринку, проведення дієвої грошово-кредитної, валютної, бюджетної, боргової та інвестиційної політики, здійснення конкретних заходів щодо уникнення небезпеки грошового обігу, валютного ринку, бюджетної системи, державних запозичень, поліпшення інвестиційного клімату в Україні. Стратегія фінансової безпеки має бути зорієнтованою на розробку і послідовне здійснення заходів щодо закріплення і розвитку позитивних процесів і подолання негативних тенденцій у сфері фінансових відносин. При цьому мають бути визначені найближчі цілі цієї стратегії та механізм їх реалізації [3, с. 14].

В умовах формування та функціонування ринкової економіки важливим показником фінансової безпеки є борг. Значна роль державного боргу в економіці держави обумовлюється його багатостороннім впливом на всі сфери життя, необхідністю розрахунку його граничного рівня для країни з урахуванням забезпечення стійкого економічного зростання, узгодження

фіскальної та монетарної політики тощо. За роки її незалежності формування боргу відбувалося значною мірою під впливом потреб оперативного фінансування поточних бюджетних видатків, що зумовило його структуру та обсяги.

З 2012-2019 рр. прослідковується тенденція до збільшення державного боргу України (у 2012 році він становив 515510,6 млн. грн., у 2013 році – 584114,1 млн. грн., у 2014 році – 1100564,0 млн. грн., у 2015 році – 1572180,2 млн. грн., у 2016 році – 1929758,7 млн. грн., у 2017 році – 2141674,4 млн. грн., у 2018 році – 2168627,1 млн. грн., у 2019 році – 1998296 млн. грн.), що, на нашу думку, це відбувалося з нестабільною економічною ситуацією в країні та внаслідок значних запозичень, які здійснювали боргове навантаження на бюджет.

Порівнюючи державний борг України 2012 р. з 2019 р., можна побачити, що він виріс майже в 4 рази.

У період 2017-2018 рр. відбулося невелике зростання державного боргу, а вже в 2019 році державний борг України зменшився і майже досягнув рівня 2016 р.

Накопичення державного боргу України розпочалося у 2008 році, що було спричинено світовою кризою та політичними подіями в 2014 році.

Згідно офіційного сайту Інституту бюджету та соціально-економічних досліджень (прогнозні обсяги погашення державного боргу України 2020-2024 роках, млрд. грн.), починаючи із 2020 р., сума погашення державного боргу України почне зменшуватися: в 2020 році вона становитиме 40,97 млрд. грн., в 2021 – 21,53 млрд. грн., в 2022 – 25,60 млрд. грн., в 2023 – 15,17 млрд. грн., в 2024 – 2,50 млрд. грн. [4, с. 191-192].

Ефективне управління державним боргом та його обслуговування є одним з пріоритетних завдань фінансової політики держави, важливою умовою стабільності її фінансової системи. Воно дозволяє уникнути кризових боргових ситуацій та перевантаження видаткової частини державного бюджету, сприяє забезпеченню стабілізації соціально-економічної ситуації та розвитку економіки України.

Список використаних джерел інформації:

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні – методологія оцінки та механізми забезпечення. Автореф. дис. д-ра екон. Наук НАН України/ [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.disslib.org/upravlinnja-ekonomichnoju-bezpekoju-pidpruyemnytstva>.

2. Миколайчук А. Б. Методичний підхід до прогнозування рівня фінансової безпеки держави в системі моніторингу [Текст] / А.Б.Миколайчук // Вісник економіки транспорту і промисловості – 2012. – № 38. – С. 32.

3. Савицька О. Оцінка та шляхи забезпечення фінансової безпеки України [Текст] / О. Савицька // Економічний форум. – 2012. – №3. – С. 14.

4. Малишко В. В., Євтушенко Н. М., Городніченко Ю. В. Аналіз державного боргу України // Економічний вісник університету. Збірник наукових праць учених та аспірантів. Випуск 44. – 2020. – С. 187-195.

*Пілевич Д.С.,
к.е.н., доцент кафедри управлінського обліку, бізнес-аналітики та статистики,
Університет ДФС України,*

*Пілевич О.А.,
к.пед.н.,
директор Ірпінського державного коледжу економіки та права
Ірпінський державний коледж економіки та права*

НАПРЯМИ АВТОМАТИЗАЦІЇ ОБЛІКОВИХ ПРОЦЕСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

В епоху діджиталізації національної економіки інформаційні технології є глибоко інтегрованими в діяльність сучасних підприємств, зокрема в низку управлінських процесів. Категорію бухгалтерського обліку прийнято розглядати з кількох ракурсів: як складову системи управління [1; 3]; як складову системи обліку [2; 3]; як інформаційну систему [4; 5]. Причому у кожному із окреслених вище ракурсів дефініція бухгалтерського обліку визначається крізь призму процесів акумулювання, обробки, аналізу та передачі економічної інформації з використанням сучасних інформаційних технологій. Останні представляють собою сукупність способів і методів опрацювання та використання інформації; забезпечують перетворення економічної інформації в дані (шляхом її класифікації, кодування та моделювання елементів).

Застосування інформаційних технологій дозволяє автоматизувати облік, впровадити принципово нові підходи і прийоми відображення об'єктів обліку. Систематизовано можна виділити такі ключові напрями автоматизації системи обліку [6]:

1) облік кадрів – дозволить автоматизувати процеси планування потреби підприємства у персоналі, власне процес здійснення кадрового обліку, а також формування відповідної документації і звітності. Автоматизація за даним напрямом забезпечить оперативний доступ до кадрової інформації та сприятиме підвищенню ефективності управління кадрами;

2) облік праці та оплати праці – означає приведення процесів у повну відповідність до норм чинного законодавства, а також забезпечення більш точного розрахунку заробітної плати. У підсумку автоматизація за цим напрямом сприятиме зростанню ефективності роботи персоналу організації;

3) облік реалізації товарів – впровадження сучасних інформаційних технологій у цьому напрямі супроводжуватиметься автоматизацією процесів оплати робіт і послуг, оформлення документації та реєстрації замовлень на товари. Сукупно це забезпечить оптимізацію роботи в даній сфері, підвищення її ефективності, а також посилить контроль за дебіторською заборгованістю;

4) бюджетування і управління запасами – автоматизація діяльності з планування руху коштів, обліку руху грошових коштів, фінансового аналізу, планування надходжень та витрат грошових коштів. Загалом така

автоматизація сприятиме підвищенню ефективності управління коштами та контролю за результатами діяльності підприємства;

5) облік запасів – автоматизація обліку й контролю запасів за місцями зберігання призведе до підвищення ефективності роботи складу та прискорення процесів оформлення надходжень і вибуття запасів;

6) автоматизація розрахунку собівартості – дозволить в оперативному режимі надавати доступ до інформації про собівартість товарів, пришвидшити процеси прийняття управлінських рішень і, як наслідок, знизити собівартість кінцевої продукції;

7) облік придбання товарів – застосування інформаційних технологій в управлінні замовленнями та закупівлями підприємства призводить до оптимізації закупівель та підвищення ефективності використання оборотних засобів;

8) звітність – автоматизація обліку за цим напрямом забезпечить своєчасність прийняття управлінських рішень за рахунок модернізації системи формування оперативної звітності та аналітичних звітів;

9) створення єдиного інформаційного простору – формування єдиної інформаційної бази, яка б об'єднувала всі структурні підрозділи підприємства, дасть змогу вдосконалити комунікацію між ними, сприятиме підвищенню ефективності їх роботи, покращенню контролю за їх діяльністю, а також дозволить оперативно отримувати актуальну інформацію для своєчасного прийняття управлінських рішень [6].

Підсумовуючи, можемо відзначити, що застосування сучасних технологій в системі обліку має бути комплексним та охоплювати одночасно процеси планування (планування руху коштів, потреби підприємства в персоналі, надходжень і витрат грошових коштів), організації (від розрахунку собівартості до обліку реалізації товарів), поточного управління (бюджетування, управління фінансами, облік кадрів, оплати праці, облік запасів) та контролю (від обліку зберігання запасів, контролю дебіторської заборгованості до формування аналітичних звітів) в діяльності підприємства. На нашу думку, саме на основі застосування комплексного підходу до автоматизації системи обліку можна досягнути зростаючих параметрів результативності функціонування підприємства, підвищення рівня його адаптивності до екзогенних викликів, оптимізації процесів управління персоналом та контролю. Головними вигодами від впровадження сучасних інформаційних технологій в систему обліку доцільно визначити підвищення оперативності отримання інформації для забезпечення своєчасності прийняття рішень на різних рівнях управління.

Список використаних джерел інформації:

1. Баланюк, І. (2015). Бухгалтерський облік в інформаційній системі управління підприємством. *Вісник Прикарпатського університету*. № 11. С. 250–254.

3. Бенько М. (2010) *Інформаційні системи і технології в бухгалтерському обліку* : монографія. К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 336 с.

4. *Бухгалтерський облік: актуальні проблеми та рішення* : монографія / за ред. д-ра екон. наук, проф. С. С. Герасименка, д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 162 с.

5. Гура, Н. (2011). Бухгалтерський облік як складна інформаційна система. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*. № 130. С. 12–15.

6. Загородній А.Г., Вознюк ГЛ. (2005) *Фінансово-економічний словник*. Львів: Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2005. 714 с.

7. Скриньковський Р., Гладун В., Крамар М. (2019) Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку на підприємстві. *Traektoriâ Nauki = Path of Science*. Vol. 5. No 2. URL:file:///C:/Users/Admin/Downloads/Dialnet--6852335.pdf

*Притиченко А.М.,
викладач,
Ірпінський державний коледжекономіки та права*

РОЛЬ ПАРЛАМЕНТУ У СФЕРІ БЮДЖЕТНОЇ БЕЗПЕКИ

У всьому світі, відповідно до законодавства, парламенти мають відігравати ключову роль у затвердженні та контролі виконання бюджету в сфері безпеки, хоча ступінь політичного стимулювання та міра можливостей виконання цієї ролі можуть варіювати залежно від країни. Проте на практиці доволі часто парламенти не мають достатніх можливостей для того, щоб справляти вплив, а їхні дії можуть у подальшому ускладнюватися через таємність та недоступність певних асигнувань у сфері безпеки. Давно започаткована традиція верховенства виконавчої влади у сфері безпеки часто стримує парламент, який фактично залишає всі ініціативи стосовно формування бюджету у сфері безпеки в руках представників виконавчої влади та збройних сил.

Парламентарям не слід недооцінювати силу і роль державного бюджету як інструменту контролю та реформування сфери безпеки відповідно до потреб суспільства. «Сила гаманця» може та має застосовуватися, щоб забезпечити якомога ефективніше використання асигнувань у той спосіб, який передбачає звітування перед широким загалом.

Отже, парламент може приділяти увагу питанням безпеки і сектора безпеки впродовж чотирьох основних фаз (етапів) типового циклу формування бюджету:

1. Підготовка бюджету: на цьому етапі представникам виконавчої влади надається можливість внести пропозиції, стосовно витрат на певні цілі, водночас парламент і його члени мають змогу втручатися в цей процес за допомогою різноманітних офіційних та неофіційних механізмів.

2. Затвердження бюджету: на цьому етапі парламент повинен мати можливість вивчити та визначити громадську зацікавленість, а також відповідність кількості виділених коштів і може, за деяких обставин, давати певні вказівки щодо коштів, виділених на сферу безпеки.

3. Виконання бюджету або витрати виділеннях коштів: на цьому етапі парламент контролює витрати уряду, причому він може вимагати посилення прозорості та підзвітності. Парламент може також вдаватися до дій, описаних у наступному пункті. У випадку виникнення позабюджетних потреб, з метою запобігання перевищенню витрат, парламент здійснює їх контроль та ретельний аналіз.

4. Аудит або перевірка: на цьому етапі парламент уважно перевіряє наявність випадків використання виділених урядом коштів не за призначенням і з цією метою, як буде видно з наступного підрозділу, може спиратися на кількісні показники та дані щодо стану виконання бюджету, роблячи висновки на майбутнє. Окрім того, парламент періодично проводить аналіз усього

бюджету та процесу аудиту для забезпечення підзвітності, ефективності і правильності використання коштів [2, с.48].

Для внесення альтернативних пропозицій прихильники опозиції можуть скористатися процедурою обговорення під час формування бюджету. Більшість, яка голосує за ухвалення бюджету, тобто за надання йому статусу закону, висловлює в такий спосіб свою довіру виконавчій владі, наголошуючи, що саме довіра та зв'язок між заявою та реалізацією політики є вирішальними факторами обрання більшості. Контроль за виконанням бюджету є одним із найважливіших шляхів впливу на політику уряду. Після підписання Акту перевірки бюджету парламент знімає відповідальність з органів виконавчої влади, тим самим завершуючи бюджетний цикл [1, с. 98].

Загалом, ефективність формування бюджету в секторі безпеки залежить від послідовного дотримання наступних принципів: попереднього уповноваження, єдності, періодичності, специфічності, законності, використання зрозумілої структури, всеосяжності, гласності, узгодженості, засобів та результатів. Окреслені принципи можна вважати якісними критеріями щодо належного процесу формування бюджету. Там, де парламентарі не мають достатньої кількості відповідної інформації стосовно сектора безпеки, вони не в змозі своєчасно порушувати соціально-економічні питання та питання розвитку впродовж усього бюджетного циклу.

Список використаних джерел інформації:

1. Кривенко Л. Парламент без парламентаризму? // Віче. — 1997. — № 4. — С. 17.
2. Древаль Ю. Д. Парламентаризм у політичній системі України: політико-правовий аналіз. — Х., 2003. — С. 17.
3. Журавський В. С. Становлення і розвиток українського парламентаризму. — К., 2012. — С. 229–230.
4. Український парламентаризм: і минуле і сучасне / За ред. Ю. С. Шемшученка. — К., 2015. — С. 27.

Пухальська Н.О.,

викладач,

Ірпінський державний коледж економіки та права

ОСНОВНІ МЕТОДОЛОГІЧНІ СИСТЕМИ АНАЛІЗУ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ

Для забезпечення ефективного стратегічного управління повинні бути узгоджені дії всіх управлінських функцій, серед яких важливе місце посідає стратегічне вимірювання. Системи стратегічного вимірювання у сучасних економічних умовах використовують для аналізу досягнутих результатів діяльності підприємства.

Підприємства повинні вимірювати не тільки фінансові результати, продуктивність та інші традиційні параметри господарського механізму, які служать основою для оцінки його життєздатності та прийняття поточних управлінських рішень, а також потрібно вимірювати результати впровадження тих або інших стратегій.

Перетворення абстрактної ідеї у реальний проект обов'язково потребує вимірювання і оцінки. Це потрібно для того, щоб мати оптимальні критерії вибору оптимальної стратегії з декількох наявних альтернатив, аналізувати ефективність розгортання і впровадження стратегії, досліджувати результати її реалізації.

На практиці використовують кілька основних методологічних систем дослідження:

1. BSC (Збалансованої системи показників);
2. ASC (Система показників відповідальності);
3. BEM (Модель ділової переваги). [2]

Концепція *BSC* базується на наступних положеннях:

- фінансові показники, зберігаючи своє лідируюче становище, розглядаються як одна зі складових ринкових факторів (чотирьох проєкцій);
- ключове значення має збалансованість показників, їх взаємодія і причинно-наслідкові зв'язки всередині системи;
- *BSC* розглядається як інструмент оцінки потенціалу компанії. Логіка: стратегічна мета - умови досягнення мети - ініціативи - система фінансових і не фінансових параметрів ефективності.

Можна сказати, що *BSC* - це мова, за допомогою якого топ-менеджмент транслює стратегію компанії через систему ключових показників в рамках декількох базових проєкцій (у кожній компанії їх набір індивідуальний).

Система показників відповідальності (*ASC*) призначена для пошуку своєрідного «балансу інтересів» між самим підприємством і різними зацікавленими сторонами [1].

Впровадження теорії зацікавлених сторін у практичну діяльність потребує використання різноманітних інструментів стратегічного аналізу. Серед цих інструментів можна виділити систему показників відповідальності

(ASC), яка вперше описана Ф. Ніколсом. Дана система призначена для пошуку «балансу інтересів» між підприємством і різними зацікавленими сторонами.

Процес впровадження моделі ASC складається з наступних етапів:

1. формування (виявлення) зацікавлених сторін;
2. визначення розміру вкладу кожної із груп зацікавлених сторін і стимулів, що надало підприємство цим групам;
3. ранжування внесків і стимулів за пріоритетами (важливістю);
4. визначення показників для кожного внеску і стимулу;
5. практичне застосування вибраних показників для підготовки і прийняття стратегічних управлінських рішень. [1]

Крім систем стратегічного вимірювання BSC і ASC, одним з відомих інструментів стратегічного аналізу і контролю є модель ділової переваги (Business Excellence Model - BEM), яка тісно пов'язана з концепцією управління якістю. BEM має в цілому статичний характер; її елементами виступають стратегічні сфери і взаємозв'язки між ними, що визначаються з допомогою так званої «імовірнісної логіки».

У системі стратегічного управління BEM може застосовуватися на двох рівнях:

1. На пасивному рівні – як шаблон або контрольний тест для структуризації цінностей і стратегій підприємства згідно з дев'ятьма критеріями моделі.

2. Активний рівень - здійснення щорічної перевірки результативності діяльності фірми, її управління і системи планування бізнесу; визначення змін, які потрібно внести до системи планування і управління.

Отже, основні методологічні системи – це ретельно збалансована система показників, на основі якої можна здійснювати комплексний стратегічний аналіз, узгоджувати інтереси зацікавлених в успішному розвитку бізнесу сторін і досягати масштабного бачення перспектив бізнесу. Для підприємств, що функціонують у пострадянському економічному просторі, концепція збалансованої системи показників є новою ідеєю, яка потребує тривалої практичної апробації.

Список використаних джерел інформації:

1. Майстерня своєї справи (Система показників відповідальності) [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Режим доступу: <https://msd.in.ua/sistema-rokaznikiv-vidprovidalnosti-accountability-scorecard-asc/>

2. Олівер Г., Каролін Франкенбергер, Мікаела Шик : книга Характеристики Бизнес-модели. 55 лучших шаблонов / пер. С англ. Катерина Бакушева Альпіна Паблішер, 2017

*Ткачик Ф.П.,
канд. екон. наук, доцент,
Західноукраїнський національний університет*

ДЕТЕРМІНАНТИ ФІСКАЛЬНОГО ФЕДЕРАЛІЗМУ В КОНТЕКСТІ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Новітня парадигма фіскальної політики держави з арсеналом ефективного інструментарію державних і місцевих фінансів виступає актуальним завданням для органів державного та муніципального управління. Останнім часом в Україні відбувається трансформація та гармонізація податкової системи в тих аспектах, що безпосередньо по'язані з підвищенням рівня фінансової автономії адміністративно-територіальних одиниць. Однією з ключових ознак сучасної демократичної держави є диверсифіковані повноваження державних органів влади й управління та територіальних громад місцевого самоврядування, формування відповідних фінансових інститутів, розбудова бюджетно-податкової системи. Зазначене вважається основою публічних фінансів на засадах фіскального федералізму, що актуалізує його використання в умовах агломерування та функціонування адміністративно-територіальних утворень.

Вирішення фінансових проблем державної регіональної політики є фундаментом забезпечення сталого економічного та соціального розвитку. Рух грошових коштів між рівнями влади внаслідок розподілу повноважень спонукає розвиток бюджетного регулювання, а ефективність бюджетного регулювання полягає в тому, наскільки діюча система перерозподілу фінансів сприяє реалізації принципів бюджетного федералізму. Побудова бюджетної системи передбачає розподіл повноважень і фінансових ресурсів бюджету між різними рівнями влади за умови збереження певної фінансової самостійності. При цьому, розподіл функцій і відповідне фінансове забезпечення мають бути оптимальними, а результат витрачання коштів – максимально ефективним [1, с. 81].

Слід зазначити, що фіскальний федералізм існує не лише у федеративних країнах, певні його риси можуть бути притаманні й унітарним державам. Протягом останніх десятиліть у багатьох унітарних країнах спостерігається процес децентралізації влади і фінансів, розширення повноважень органів місцевого самоврядування у бюджетно-податковій сфері, з'являються автономні утворення. Центральна влада через відповідні інституції широко використовує механізм консультацій з регіональною та місцевою владами, розширюється фіскальна автономія регіональної та місцевої управлінської системи. Фінансова й економічна децентралізації спонукали до формування нового змішаного виду міжурядових внутрішніх фінансових відносин, що поєднують у собі принципи фіскального федералізму та унітаризму.

Сучасна концепція фіскального федералізму полягає в обґрунтуванні чітких механізмів розподілу фінансових повноважень між центральними та муніципальними органами влади в контексті комбінованого формування

бюджетних ресурсів та ефективного їх перерозподілу задля забезпечення соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад [2, с. 201].

Пріоритетами соціально-економічного розвитку територій виступають наступні: забезпечення ефективного розподілу функцій, оптимізація ресурсного потенціалу, підвищення інвестиційно-інноваційного клімату, ідеалізація механізму делегування фінансових повноважень між центральними та місцевими органами управління.

Саме на досягнення цих пріоритетів спрямований фіскальний федералізм – законодавчо закріплений розподіл функціональних повноважень і відповідальності структур різних рівнів влади з відповідним розмежуванням на даній основі доходів і видатків між ними на засадах державної, соціально-економічної, політичної доцільності, соціальної етики, міжрегіональної, міжнаціональної та суспільної солідарності [3].

Ми вважаємо, що оптимальним варіантом розподілу фінансових ресурсів між державними та місцевими органами управління може виступати делегування деяких податкових повноважень місцевим юрисдикціям, якщо це необхідно (тобто, якщо вертикальні дисбаланси зберігаються), доповнюючи доходи, отримані на місцях, за допомогою механізмів розподілу податків або інших трансфертів від центрального уряду. Такий варіант безпосередньо призводить до адекватного вирішення питань щодо закріплення однієї частини податкових платежів за місцевими юрисдикціями, а інші податкові платежі повинні залишатися відповідальністю національного уряду [4, с. 247-249]. На нашу думку, перевага такого варіанту очевидна, оскільки органи місцевого самоврядування нестимуть відповідальність за рівень податкового навантаження в регіоні, а також матимуть змогу самостійного впливу на формування бюджетних ресурсів через призму податкового інструментарію.

Таким чином, ефективно організований фіскальний федералізм дозволяє оптимально збалансувати необхідні потреби територій з їх фінансовими можливостями. Фіскальний федералізм в сучасних умовах повинен виступати каталізатором ефективного регіонального розвитку не лише у федеративній державі, але, як свідчить практика низки розвинених країн світу, й в унітарній державі теж. Оскільки, фіскальний федералізм спроможний стимулювати органи місцевого самоврядування до фінансової автономії та нарощування фінансово-економічного та інвестиційно-інноваційного потенціалів територій з метою підвищення соціальних стандартів.

Список використаних джерел інформації:

1. Мацік З.А. Фіскальний федералізм як децентралізована модель формування бюджетного регулювання в Україні. *Фінанси, облік і аудит*. 2014. Вип. 1 (23). С. 81-94.
2. Ткачик Ф.П. Науково-концептуальні положення розвитку фіскального федералізму в Україні. *Вісник Херсонського національного технічного університету*. 2020. № 3 (74). С. 200-206.

3. Буряченко А. Є. Бюджетний федералізм як принцип побудови фінансів місцевого самоврядування в розвинутих країнах. Вчені записки: наук. зб. [ред. В. С. Савчук]. Київ.: КНЕУ, 2009. Вип. 11. 302 с.

4. Teresa Ter-Minassian. Fiscal federalism in theory and practice. Washington: International Monetary Fund, 1997. 724 p.

*Кузьменко Л.А.,
аспірант кафедри менеджменту,
Державний університет телекомунікацій
Науковий керівник: Зеліско І.М.,
д.е.н., професор,
Державний університет телекомунікацій*

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ДІЯЛЬНОСТІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сфера телекомунікацій є важливою складовою системи формування інноваційних та конкурентоспроможних засад розвитку галузей національної економіки. Діяльність телекомунікаційних підприємств відбувається в умовах трансформації соціально-економічних засад функціонування національної економіки та під впливом поживлення конкуренції в галузі телекомунікацій. Сучасний український ринок телекомунікацій характеризується динамічним розвитком та необхідністю прийняття відповідних фінансових рішень.

Визначальним забезпечувальним базисом діяльності телекомунікаційних підприємств виступають фінансові ресурси, з урахуванням їх різновидів та витоків формування. Термін «ресурси» походить від французького слова «ressource», яке означає засіб, що застосовується для досягнення результату. Ресурси застосовуються у багатьох сферах та галузях: від біології, математики, медицини, психології, соціології, до економіки, техніки, політології тощо. Термінологія багатьох наук пов'язана із словом ресурс, щодо економіки, виділяють наступні ресурси – природні, трудові, матеріальні, економічні та фінансові [5].

Західна економічна думка та фінансова теорія передбачають можливість різноаспектного підходу до розуміння сутності та ролі фінансових ресурсів. Дж. Ван Хорн розглядає сутність фінансових ресурсів та їх роль у формуванні системи фінансового управління [3]. Е. Брігхем та Дж. Хьюстон презентують фінансові ресурси з погляду їх значення у системі фінансового менеджменту [7], а Р. Брілій та С. Майерс [2] вважають їх основним ресурсом системи корпоративних фінансів.

Цікавим є розгляд та порівняння тлумачення фінансових ресурсів вітчизняними вченими. І. Бланк [1] розглядає фінансові ресурси з точки зору права власності, джерел формування та термінів використання, О. Гудзь [4] з позиції ліквідності активів та П. Стецюк [6] через призму управління процесами їх формування і використання, що є цілком правомірним з точки зору потреб та економічної мети функціонування економічних суб'єктів.

І. Зеліско вважає за доцільне розглядати фінансові ресурси економічних суб'єктів як грошові та інші ліквідні оборотні засоби, що нагромаджені й авансовані з власних, позикових та залучених джерел у господарську діяльність економічних суб'єктів задля задоволення економічних потреб та інтересів його власників та інших зацікавлених осіб [5].

Управління фінансовими ресурсами телекомунікаційних підприємств націлене на фінансову забезпеченість їх діяльності, ефективне використання та досягнення позитивної фінансової результативності. Для забезпечення умов позитивної результативності використання фінансових ресурсів, телекомунікаційним підприємствам необхідно розробити фінансову стратегію їх діяльності, яка забезпечить фінансову стабільність та фінансову стійкість їх функціонування. Це дасть можливість отримання доходів від різних видів діяльності, приріст власного капіталу, підвищення ринкової вартості підприємств.

І. Бланк зазначає про значення фінансової стратегії в якості виду функціональної стратегії підприємства, яка забезпечує основні напрями розвитку його фінансової діяльності та фінансових відносин шляхом формування довгострокових фінансових цілей, тобто вибору найефективніших шляхів їх досягнення, адекватного коригування джерел формування й напрямів використання фінансових ресурсів за умови змін у зовнішньому середовищі [1, с. 104]. О. Гудзь зазначає важливу роль фінансової стратегії в ефективній дії механізму забезпечення фінансовими ресурсами підприємств, що сприятиме постійному й стабільному підвищенню їх ефективності та прибутковості [4, с. 326].

Економічні трансформації, що супроводжують розвиток суспільства впливають на еволюцію поглядів щодо сутності і ролі економічної категорії «фінансові ресурси». Це відповідно віддзеркалюється у розробці стратегії формування та забезпечення фінансовими ресурсами телекомунікаційних підприємств.

Список використаних джерел інформації:

1. Бланк І.О., Ситник Г.В. Фінансове забезпечення розвитку підприємств / І.О. Бланк, Г.В. Ситник та ін. / За ред. проф. Бланка І.О. – К.:КНТЕУ, 2011. – 344 с.
2. Брілей Р., Майерс С. Принципы корпоративных финансов. – Москва: Олимп-бизнес, 1997. –1008с.
3. Ван Хорн Дж. К. Основы управления финансами: Пер. с англ. - Москва: Финансы и статистика, 2003. – 800с.
4. Гудзь О.Є. Фінансові ресурси сільськогосподарських підприємств: монографія / О.Є. Гудзь. – К.: ННЦ ІАЕ, 2007. – 578 с.
5. Зеліско І. М. Управління фінансовими ресурсами аграрно-промислових компаній: монографія / І. М. Зеліско. – К.: ЦП "КОМПРИНТ" , 2014. – 420с.
6. Стецюк П.А. Теорія і практика управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: монографія / Стецюк. П.А. – К.: ННЦ ІАЕ, 2008. – 386 с.
7. Brigham E.F., Houston J.F. Fundamentals of financial management. Mason: Cengage Learning print Publ, 2009. – 752 p.

*Куцевол А.А.,
здобувач Національного університету
«Чернігівська політехніка»*

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ МІЖНАРОДНОЮ ТЕХНІЧНОЮ ДОПОМОГОЮ В УКРАЇНІ

Динамічний процес поглиблення інтернаціоналізації соціально-економічного життя, що генерує зростаючу взаємодію і координацію різних за рівнем розвитку держав до формування та реалізації міжнародної стратегії розвитку, суттєво підвищує пріоритетність зовнішніх фінансових ресурсів для економіки країни. Ключовим компонентом для зовнішнього фінансування країн з перехідною економікою, певною мірою до яких належить також Україна, є саме міжнародна технічна допомога. Таким чином впровадження проєктів міжнародної технічної допомоги сприяє соціально-економічному розвитку, сприянню зменшення навантаження на бюджет держави, формуванню додаткових робочих місць та задоволенню інтересів держави на міжнародних ринках. Така допомога формує досить стійкий інфраструктурний базис щодо залучення в економіку країни-отримувача саме прямих іноземних інвестицій. Ефективна система публічного управління на всіх рівнях насамперед потребує дотримання принципу комплексності та своєчасності отримання інформації для об'єктивної оцінки процесів, які відбуваються у всьому суспільстві, й прийняття адекватних рішень щодо їх регулювання.

У таких умовах національний бізнес намагається ефективно проводити надання послуг, які з кожним роком становляться індивідуальними і більш непередбачуваними. Сучасна модель публічного управління, ґрунтується на передбачуваності і стабільності, з плином часу втрачає свою перспективність, не відображає реалії сучасності. Однією із вимог до сучасного публічного управління є внутрішня адаптивність, комплексне поєднання навичок й умінь, для досягнення цілей в умовах зміни завдань, впливати на продуктивність системи, яка включає значну частину учасників: всі рівні державного управління, агентства, приватний сектор [1, с.40-40].

Поетапний перехід на систему електронного врядування зближує людину із державою, полегшуються переміщення, керівництво і обробка інформації у будь-яких умовах. Саме це означає, що результати діяльності органів публічної влади і окремих державних службовців є прозорою і зрозумілою для доступу до кінцевого користувача відповідних державних послуг та рішень.

Для покращення функціонування системи публічного управління у сфері міжнародної технічної допомоги в Україні варто посилити моніторинг за станом реалізації проєктів, напрямів використання фінансових ресурсів. Саме тому доцільно в системі публічного управління міжнародною технічною допомогою провести у короткостроковій й середньостроковій перспективі [2, с.86-88] такі процеси: сформувати єдину систему для звітності, відповідальності, яку ж несе одна установа, яка також передбачатиме можливість проводити порівняння та розуміти, які зміни безпосередньо

відбулися після реалізації проєкту; ввести зміни до діючого Закону про державну таємницю для підвищення прозорості системи управління. За умови коли робоча група планує значно покращити ефективність використання міжнародної допомоги, то її керівник повинен передбачити залучення всіх можливих сторін, які мають достатній експертний потенціал та можуть допомогти [3]; сформулювати план дій з нарощення існуючого потенціалу на різних рівнях інституційної структури; значно посилити роль парламенту в діючій структурі управління саме державним сектором економіки.

Таким чином, враховуючи недосконалість системи координації зовнішньої допомоги для України, варто розуміти реальні результати залучення і використання такої допомоги. Запозичення і нераціональне користування отриманих ресурсів від міжнародних фінансових організацій певним чином робить національну економіку все більш залежною від підтримки донорами. Контроль зі сторони влади дозволить вчасно ідентифікувати слабкі місця розвитку країни, орієнтувати таку допомогу саме тим, хто безпосередньо потребує, а не на розвитку корумпованих цілей політиків та міжнародні агентства у сфері розвитку. Походження будь-якої допомоги є такою, яка безпосередньо викликає залежність, а на прикладі країн-одержувачів є більш відомою як «політична залежність», стимулювати участь донорів у суспільно-політичних процесах, насамперед, прийняття актуальних для країни рішень. Варто звертати увагу на те, що донори, перш за все, відстоюють свої інтереси, їх задоволення, цінності і стимули своєї країни, надати своїм громадянам заплановані очікувані результати з метою підтримки грошового потоку. Досить критичний підхід до системи публічного управління, насамперед, аналіз проблем та дієвих механізмів у сфері відповідальності за безпосереднє впровадження допомоги на всій території України певним чином сприятимуть зниженню рівня ризику суспільно-політичного або соціально-економічного тиску на користь відповідної країни-донора, що дозволить уникнути її нецільового використання зі сторони іноземних партнерів.

Список використаних джерел інформації:

1. Макота Г.З. Напрями вдосконалення державного управління міжнародним технічним співробітництвом України з ЄС. *Mechanisms of public management*. 2015. № 7-8 (21-22). С. 38-46.
2. Липова Т. В., Колосова В. П. Державне управління зовнішніми (передаксесацийними) ресурсами: досвід Польщі. *Фінанси України*. 2013. №2. С. 83-92.
3. Kharas H. Trends and Issues in Development Aid. Wolfensohn Centre for Development Working Papers. №1. URL: http://www.brookings.edu/~media/research/files/papers/2007/11/development-aid-kharas/11_development_aid_kharas.pdf.

*Авдіюк І.Б.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*
Науковий керівник: Ковальчук В.М.,
*викладач, к. іст. н., доцент,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

СТАБІЛІЗАЦІЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

Процес переходу України до якісно нової форми економічних відносин, що базуються на ринкових принципах ведення господарства, зумовив необхідність внесення кардинальних змін до фінансово-кредитної сфери економіки, яка відіграє ключову роль у забезпеченні руху грошових потоків, тим самим створюючи базові передумови суспільного відтворення [1].

Значний вклад у дослідження особливостей функціонування та регулювання банківської системи України внесли такі вітчизняні вчені як Т.М. Болгар, С.А. Кузнецова, В.І. Міщенко, А.М. Мороз, С.В. Науменкова, Л.О. Примостка, З.С. Пестовська, Н.Г. Слав'янська, Р.І. Тиркало.

Позитивним кроком щодо стабілізації у банківській системі стало прийняття Закону України №218-VIII, від 02.03.2015. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних з банком осіб» [2].

Перший позитивний момент – це вимога щодо розкриття інформації про тіньових власників банків, які до того мали змогу уникати банківського нагляду, використовуючи офшорні схеми виводу капіталу та різноманітні інструменти деперсоніфікації. Прийнятий Закон надав Національному банку ефективні інструменти ідентифікації пов'язаних з банком осіб.

На особливу увагу заслугоує активізація слідчих дій Національним антикорупційним бюро України щодо службових осіб НБУ, з приводу надання, протягом 2014-2015, років рефінансування семи банкам на суму 12 млрд. грн.

Сьогодні, на жаль, можна говорити про формування неефективної політики з боку регулятора відносно вітчизняних банків з метою виводу коштів акціонерів з банків, що визнаються проблемними [3].

Девальвація національної грошової одиниці також суттєво вплинула на вітчизняну банківську систему. За 2014-2019 рр., гривня девальвувала по відношенню до долара США більше, ніж у 3 рази. Така різка девальвація призвела до зростання проблемної заборгованості клієнтів перед банками (обслуговування валютних іпотечних кредитів стало неможливим для більшості позичальників). Ще одним наслідком девальвації стало зростання валютних активів і зобов'язань та необхідність докапіталізації більшості банків. За

оцінками, банківський сектор України ще необхідно докапіталізувати на 120 млрд. грн., і це за умови відсутності подальшої девальвації [4].

Девальвація була, також, наслідком надлишкового емісійного грошового наповнення банківської системи та впливу валюти за межі країни. Це стало причиною зупинки повернення банкам валютних позичок від значної кількості внутрішніх боржників і банки стали реальними банкрутами. І якщо ці два фактори є об'єктивними, то ще один важливий фактор, а саме – фінансові маніпуляції та вивід активів власниками та менеджерами проблемних банків, став можливим через інституційну недосконалість фінансово-банківського сектору та наявності законодавчих прогалин [5].

За останні десять років – з 2009 р., по 2019 р., обсяг кредитного портфеля збільшився на 695,4 млрд. грн., або в 3,6 рази. Кредити юридичним особам збільшилися на 591,2 млрд. грн., або в 4,5 рази, а фізичним особам – на 74,6 млрд. грн., або в 2 рази. Таким чином, кредити населенню зростали більш повільними темпами, порівняно з суб'єктами господарювання [6].

Список використаних джерел інформації:

1. Банківська система України та її структура. / Банковское дело. - [Електронний ресурс] – Режим доступу: [https:// ru.osvita.ua/vnz/reports /bank/20629/](https://ru.osvita.ua/vnz/reports/bank/20629/)

2. Закон України № 218-VIII, від 02.03.2015. «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності пов'язаних з банком осіб». - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>

3. Національний банк України // Банківський нагляд // Реєстрація та ліцензування // Структури власності банків України. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=6738234

4. Сайт інформаційного агентства «Ваш банкір» «Банківський сектор України: реалії та перспективи». [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://vashbankir.com/financial-literacy/articles/bankovskiy-sektor-ukrainy-realii-iperspektivy.html?hl=uk>

5. Белінська Г. В. Актуальні проблеми банківської систем України: причини виникнення та шляхи розв'язання. / Финансы, учёт, банки № 1 (21) - 2016 – [Електронний ресурс] – Режим доступу: [file:///C:/Users/User/Desktop /2835-Текст%20статті-5712-1-10-20161216.pdf](file:///C:/Users/User/Desktop/2835-Текст%20статті-5712-1-10-20161216.pdf)

6. Золотарьова О. В., Галаганов В. О. Сучасний стан та перспективи розвитку банківської системи України. / Проблеми економіки та політичної економії. - 2017, № 1. [Електронний ресурс] – Режим доступу: file:///C:/Users/User/Desktop/pepe_2017_1_5.pdf

*Апостолова Г.О.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

КОРПОРАТИВНИЙ РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Сучасні підприємства вирішують безліч завдань. Одним з головних є залучення фінансових ресурсів для здійснення і розвитку діяльності, а також вкладення вільних грошових коштів у фінансові ресурси з метою отримання прибутку. Ці можливості надаються їм завдяки ефективному функціонуванню ринку цінних паперів – одного з найважливіших сегментів фондового ринку. Слід зазначити, що ринок корпоративних цінних паперів — один з найважливіших сегментів ринку капіталу, який в даний час стрімко розвивається, зростає ліквідність акцій.

Відповідно до Закону «Про цінні папери і фондову біржу», цінним папером є документ установлені форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам [1].

Серед сучасних науковців існують різні підходи до тлумачення терміну "корпоративні цінні папери". При цьому велику увагу дослідники приділяють видам цінних паперів, які можуть бути включені в цю категорію.

Шпакович І. зазначає, що ринок корпоративних цінних паперів посідає стратегічно важливе місце у становленні ринкової економіки, й тому потребує постійного розвитку та вдосконалення. На його основі відбувається перехід грошових коштів у цінні папери, тобто інвестиції надходять до підприємств, які їх потребують. Ступінь розвитку цього ринку показує ступінь розвитку економіки країни загалом; надає можливість ефективно розподіляти надлишкові кошти інвесторів в економіці; швидко пристосовуватися; бути гнучкішими до певних умов, які змінилися [2, с. 302].

Барановський О. дає таке визначення: "Корпоративний емісійний цінний папір — це емісійний цінний папір, який випускається комерційною організацією, заснованою на об'єднанні участі та капіталів, яка передбачає її власнику відповідний обсяг прав" [3, с. 44].

Як зазначає М.В. Рубаха на ринку корпоративних цінних паперів існують певні проблеми, які потребують негайного розв'язання: низька ліквідність цінних паперів, тобто повільна трансформація цінних паперів в готівкові кошти в разі значної потреби в коштах, низький рівень капіталізації фондового ринку. Автор вважає, що у першу чергу необхідним є підвищення рівня капіталізації та

ліквідності організованого ринку цінних паперів шляхом використання фондових бірж, зокрема, у процесі приватизації через первинне публічне розміщення акцій [4, с. 209].

Ринок корпоративних цінних паперів в Україні виступає невід'ємною частиною системи залучення капіталу в реальний сектор економіки, а також є ефективним інструментом залучення фінансових ресурсів. Протягом останніх десятиліть спостерігалися різні тенденції у функціонуванні цього сегменту ринку – від різких підйомів до повної стагнації, що дає змогу зробити висновки щодо залежності ринку корпоративних цінних паперів від загальноекономічних чинників. Причиною цього виступає нерівномірність розподілу емітентів щодо галузей народного господарства, зокрема, значна частка цінних паперів, емітована фінансовим сектором і будівельними компаніями під дією позитивної динаміки в економіці, провокувала збільшення обсягів фінансових операцій на ринку, а при настанні системних кризових явищ, навпаки, швидкий відтік капіталу. Виходом із цієї ситуації може стати впровадження розгалуження в рейтингуванні позичальників на корпоративному ринку в розрізі галузей, які найбільше вражаються від коливань економіки.

Список використаних джерел інформації:

1. Закон України "Про цінні папери та фондовий ринок" у редакції Закону України від 24.09.2020 р. №3480-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
2. Шпакович І. Р. Підприємства-торговці цінними паперами: сутність, значення та діяльність на фондовому ринку. Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук.-техн. пр.. Вип. 21.17. С. 299–304..
3. Барановский О. Ринок цінних паперів в Україні: стан, проблеми, перспективи / О. Барановский // Банківська справа. — 2017. — № 6 — С. 42—45.
4. Рубаха М.В. Ринок цінних паперів: сучасний стан, проблеми і перспективи розвитку / М.В. Рубаха, О.Б. Головнич // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. — 2015. — Вип. 13. — С. 207—210.

Безпалько Т. В.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України

СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ: СУЧАСНА ПРАКТИКА ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ

Проблеми забезпечення соціального захисту є постійно пріоритетними серед різних аспектів соціальної політики держави. Соціальна політика є ключовим напрямом внутрішньої політики держави, яка забезпечує захист прав людини, створює передумови для розширеного відтворення людиною своєї діяльності. Ця проблематика привертає увагу значної кількості дослідників, зокрема: Ю. Бондаренко, В. Гайдуцький, Л. Гончарук, Е. Лібанова, О. Палій, В. Скуратівський, І. Рудкевич, В. Федина та ін.

Досвід розвинених країн з ринковою економікою свідчить, що при всіх економічних перевагах ринку, враховуючи можливість забезпечення високого рівня життя, він не може вирішити ряд соціальних проблем. Ринкова система не гарантує всім право на освіту, медичне обслуговування, автоматично не забезпечує збереження купівельної спроможності грошових доходів та заощаджень. Тому саме за ринкової системи необхідно захищати населення від безлічі негативних проявів нестабільного середовища.

Основні спрямування державної соціальної політики спрямовані на багатовекторність задоволення потреб населення через підвищення ролі трудового доходу, захист населення від зростання цін, гарантоване забезпечення прожиткового мінімуму, індексацію заробітної плати, упровадження механізмів субвенцій тощо. Зважаючи на це, доцільно звернути увагу на основні напрямки соціальної політики в Україні [1]:

- підвищення добробуту населення за рахунок особистого трудового внеску, підприємництва та ділової активності;
- надання відповідної допомоги по безробіттю, збереження робочих місць, фахова перепідготовка осіб, які втратили роботу;
- проведення пенсійної реформи, яка буде забезпечувати справедливую систему пенсійних виплат з урахуванням трудового вкладу працівника;
- надання адресної допомоги найнужденнішим у грошовій та натуральних формах.

Реформування існуючої системи соціальних виплат і пільг – один з можливих шляхів підвищення ефективності системи соціального захисту. Цей шлях вимагає значних витрат, пов'язаних зі зміною порядку надання кожної виплати пільги. Іншим можливим напрямком реформування системи соціальних допомог, виплат і пільг є максимальне спрощення діючої системи

соціальних допомог, виплат і пільг при переході до принципу надання соціальної підтримки малозабезпеченим домогосподарствам на основі перевірки потреби.

Оскільки підґрунтям соціального захисту населення та його методологічною основою є соціальне страхування, нині в умовах децентралізації необхідно зосередити зусилля щодо забезпечення підготовки та перепідготовки висококваліфікованих кадрів з розділу соціального страхування по широкому спектру соціально-економічних, соціально-медичних, соціально-правових та інших видів соціальних послуг населенню. У правовому полі держави потребує удосконалення механізм соціального страхування між страховими агентами та особами, які підлягають страхуванню [2; 3].

Одним з напрямів удосконалення державних механізмів соціального захисту населення має стати підвищення ролі неурядових громадських організацій у розвитку її системи соціальної допомоги. Для поліпшення їх діяльності в напрямі соціального захисту населення необхідно розробити нормативно-правові основи благодійності, передбачити певні податкові пільги при запровадженні у життя соціальних проєктів та програм, здійснення яких нині не забезпечено або недостатньо забезпечено урядом країни.

Неурядові громадські організації можуть також підсилити стан соціального захисту окремих соціально незахищених верств населення. З точки зору ресурсного, матеріально-технічного та організаційного забезпечення сучасної моделі соціального захисту населення особливу увагу слід приділити розробці методологічних засад прогнозування потреби в розвитку установ соціального обслуговування населення різних регіонів країни з урахуванням можливостей державного бюджету та позабюджетних коштів. Законодавчі ініціативи також мають бути спрямовані на поширення накопичувальної системи пенсійного страхування [4].

Таким чином, в удосконаленні системи соціального захисту є проблема підвищення рівня соціальних інститутів, передусім через інформаційну політику, що спрямована на роз'яснювання мети діяльності та заходів, які приймаються. Відтак в сучасних умовах посилюється ключова роль держави у вирішенні соціальних проблем населення, а відповідно соціальна політика потребує модернізації в сучасних реаліях.

Список використаних джерел інформації:

1. Рудкевич І. В. Напрями вдосконалення державних механізмів соціального захисту населення. Інвестиції: практика та досвід. 2011. № 8. С. 90–92.
2. Бондаренко Ю. М. Удосконалення державних механізмів регулювання соціального захисту населення. Державне будівництво. 2007. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/DeBu_2007_2_51.
3. Кужелев М. О., Дей М. О., Нечипоренко А. В. Проблеми фінансування освіти в контексті децентралізації управління в Україні. Management of higher education quality: problems and prospects. London : IASHE, 2017. С. 13–16.

4. Кужелєв М. О., Федина В. В. Аналіз законодавчих ініціатив щодо накопичувальної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Innovations in science and education: challenges of our time. 2017. С.33–38.

Березинець Ю.В.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Тат'яніна С.М.,
старший викладач кафедри банківської
справи та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

В Україні впродовж останніх років в досить активно дискутуються питання щодо взаємодії податкової та банківської систем. Зазвичай науковці акцентують увагу на розгляді двох основних підходів оцінення рівня оподаткування банків. За першим підходом рівень оподаткування банків є недостатній і тому податкове навантаження необхідно посилити. За другим обґрунтовують необхідність зниження податкового навантаження банківського сектора з метою більшого залучення ресурсів банків у реальну економіку.

Звісно ж, проблема оподаткування банків є багатоаспектною та містить правове та економічне спрямування. У податковій системі банки виконують подвійну роль. Як суб'єкти податкових відносин вони є платниками більшості податків і на загальних підставах здійснюють податкові відрахування до бюджетів усіх рівнів. Одночасно вони здійснюють перекази податкових платежів й виступають посередниками між державою та платниками податків, таким чином впливають на своєчасність та повноту надходження коштів до державного бюджету. Банки також здійснюють фіскальний контроль та контроль за дотриманням законності валютних операцій клієнтами, так як надають інформацію фіскальним службам щодо відкритих рахунків клієнтів та здійснюваних ними господарських операцій, контролюють своєчасність перерахування податків, надають іншу інформацію та виконують доручення щодо операцій, пов'язаних з рахунками клієнтів [5].

До 2014 року податку на депозити в Україні не існувало. Все було просто. Вкладник, який оформив депозит у сумі 10000 гривень під 18% річних, отримував через рік 1800 гривень відсотків. 1 квітня 2014 року ситуація змінилася: було запроваджено прибутковий податок на депозити в розмірі 15% річних. З цього моменту, щоб визначити реальний дохід за депозитом, процентну ставку множили на 0,85.

Наступні зміни відбулися на початку 2015 року. Податок з депозитів було збільшено з 15 до 20%. Паралельно було введено «військовий збір» у розмірі 1,5%, доходи від якого йдуть на потреби армії. Загальні втрати вкладників зросли до 21,5%. Реальний дохід за депозитом становив 0,785 від декларованої банком ставки.

У 2016 році податок на відсотки за депозитом було знижено з 20 до 18%. Військовий збір залишився незмінним.

На 2020 рік діють правила, встановлені в 2016 році: ставка податку на депозит у розмірі 18% плюс військовий збір 1,5%. Разом, загальні втрати депозитного доходу вкладників становлять 19,5%. Тобто реальний дохід дорівнює 0,805 від оголошеної ставки.

В реальності відсотки рахуються трохи складніше. Банк враховує точну кількість днів, які кошти вкладника пролежали на депозиті. Річний депозит в реальності може тривати і 364, і 370 днів. В останньому випадку точна сума відсотків становитиме: $100000 * 0,17 * (368/365) * 0,805 = 13797,48$ гривень. День відкриття і день закриття депозиту при підрахунку відсотків не враховуються.

Під оподаткування депозитів фізичних осіб в Україні також підпадають:

- доходи за депозитними сертифікатами;
- відсотки на залишок за поточними та картковими рахунками (в тому випадку, якщо на залишок нараховуються будь-які відсотки);
- відсотки за вкладками в кредитні спілки;
- виплати за облігаціями;
- інвестиційні доходи;
- роялті.

У всіх випадках застосовується стандартна ставка податку 18%, додатково стягується 1,5% військового збору від суми нарахованих відсотків.

Але є й депозити, які не оподатковуються. Послугу відкриття безподаткового депозиту пропонує, наприклад, Приватбанк. Але тільки для тих клієнтів, які отримують на картку банку зарплату, пенсію або соціальні виплати.

Незважаючи на досить швидкий розвиток методів управління ризиками, вони і дотепер містять проблемні питання, пов'язані з оцінкою податкового ризику в умовах невизначеності та обмеженого обсягу інформації.

Варто відзначити, що податковий ризик необхідно розглядати з економічної та юридичної точок зору. Це зумовлено природою самого податку, який, як відомо, є одночасно і економічним, і правовим явищем.

Податковий ризик з точки зору банківського менеджменту є невизначеністю у досягненні банком поставлених цілей, що припускає існування як негативних, так і позитивних відхилень внаслідок здійснення фінансово-господарської, у тому числі і податкової, діяльності.

Таким чином, потрібно вдосконалити систему оподаткування банків України, а це дасть змогу визначити їх податковий потенціал та податкове навантаження, яке, своєю чергою, дозволить оцінити ефективність заходів податкового менеджменту та податкового стимулювання. Одночасно держава зможе виявляти банки, які потребують більш ретельного податкового контролю, стимулювання та регулювання. А зменшення податкового навантаження на банки позитивно вплине на вартість банківських послуг, що сприятиме активізації інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання через здешевлення кредитів та забезпечить економічне зростання у державі.

Список використаних джерел інформації:

1. Динаміка податкового навантаження в Україні в контексті реалізації податкової реформи / за ред. Т. І. Єфименко, К. : ДННУ «Академія фінансового управління», 2013. 494 с.

2. Податковий кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI .остання редакція 14.10.2020 року. Дата звернення 20.09.2020 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

3. Коломієць Г. Податкові ризики: сутність та класифікація / Ринок цінних паперів. 2009. № 6. С. 27-33

*Биховченко Л.Р.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*
**Науковий керівник: Калусенко В.В.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права**

ПЕРСПЕКТИВИ ІСНУВАННЯ СТАЛОГО МАЙНІНГУ В УКРАЇНІ

Декілька останніх років майнери вважалися злочинцями, на них влаштовували цілі «полювання», відслідковувалися квартири й складські приміщення, в яких фіксували велику кількість споживання енергії світла.

Вилучені майнінгові ферми потрапляли до рук представників силових структур й повернути їх вже було майже нереально. Після обшуків біткойни нерідко зникали, хоча у ланцюжку майнінгу – блокчейні, вважалися найзахищенішими «коштами» від викрадень. Усе через неврегульоване законодавство у сфері криптовалют.

Закриті на карантин підприємства, призупинене виробництво через COVID-19 призвело до профіциту атомної генерації і держава має намір спрямувати електроенергію на генерацію цифрових грошей, назвавши цей інструмент у Мінекоенерго одним із сучасних у використанні електроенергії [1].

Майнінг – це, перш за все, вид господарської діяльності, оскільки передбачає систематичну діяльність із вироблення об'єкту подальшої реалізації. А тому його узаконення змусить майнерів реєструватися підприємцями.

За таких обставин майнінг як вид господарської діяльності має бути додано до Класифікатору видів економічної діяльності, а для державних замовлень – до Державного класифікатору продукції та послуг.

Позитивним у даному випадку може стати державне фінансування щодо підтримання майнінг-діяльності, створення сприятливого інвестиційного клімату для іноземних інвесторів, які бажають проводити свою діяльність офіційно, проте значну роль у цьому відіграватиме податковий режим.

Негативним аспектом може стати тотальний державний контроль за сплатою податків, що матиме звичайні наслідки – тіньову економіку та правоохоронні переслідування [2].

На сьогодні плани Мінекоенерго втілити у життя вкрай складно, оскільки:

- криптовалюту так офіційно в Україні і не визнано;
- майнінг, як вид господарської діяльності, не передбачений ані КВЕДами, ані Державним класифікатором продукції та послуг, а тому такий вид діяльності залишається поза фінансуванням з боку держави [1].

Проте цей план можна реалізувати шляхом проведення конкурсу для власників майнінг-пулів, дата-центрів (центрів обробки даних), розташованих біля державних електростанцій, та укласти з ними договір про постачання електричної енергії для цілей створення цифрових активів у межах певної будівлі.

На сьогодні необхідність великої кількості електроенергії обумовлена технологічними особливостями майнінгу (видобування) криптовалюти, які є досить енергозатратними. Сама одиниця криптовалюти – це код, який виникає в результаті складних комп'ютерних математичних обчислень. Він відбувається за допомогою спеціального комп'ютерного обладнання. Криптовалют у світі налічується близько тисячі, але найвідомішою є bitcoin (біткойн). В українському законодавстві криптовалюти та майнінг не описані. Правоохоронці періодично знаходять та закривають так звані майнінг-ферми, які незаконно під'єднуються до електромереж, а також притягуючи їхніх власників до відповідальності. Так, в серпні 2019-го на Південноукраїнській атомній електростанції було знайдено майнінгову установку на шість відеокарт RX470, що розташовувалась прямо в приміщенні станції [3].

В Україні криптовалюти та майнінг юридично не врегульовані, проте і не заборонені. Деякі держави світу, такі як Японія, США (на рівні штатів Нью-Йорк, Вашингтон) вже давно вирішили це питання, втім, це не стосується більшості країн світу [1].

Отже, першим реальним кроком до узаконення криптовалют в Україні має стати їхнє визнання на території нашої держави як віртуального активу. Що, до речі, пов'язано із прийняттям нової редакції закону про фінансовий моніторинг. Останній, зокрема, запроваджує поняття «віртуального активу» як цифрового вираження вартості (незрозуміло чого), яким можна торгувати та переказувати, а також використовувати для платіжних та інвестиційних цілей. На сьогоднішній день було розроблено численну кількість законопроектів про обіг криптовалют в Україні, в результаті чого останній відкликано Верховною Радою України ще у 2019 році [2].

Разом із тим регулятор веде роботу щодо вирішення питання оподаткування криптовалюти, це питання знаходиться на розгляді. Відповідно виникне необхідність внесення таких змін до Податкового кодексу. На нашу думку, оподаткування доходів, отриманих від використання криптовалют, може позитивно вплинути на доходну частину бюджету.

Список використаних джерел інформації:

1. Електроенергію у діло: чи можливий майнінг криптовалют за державний кошт [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://klawyers.com.ua/elektroenergiyu-u-dilo-chi-mozhliivy-mayning-kriptovalyut-za-derzhavniy-kosht/>.

2. Електроенергію у діло: чи можливий майнінг криптовалют за державний кошт [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://mind.ua/openmind/20210812-elektroenergiyu-u-dilo-chi-mozhlivij-majning-kriptovalyut-za-derzhavnij-kosht>.

3. Мінекоенерго пояснило, чому пропонує майнити криптовалюту на АЕС [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <http://lenta.lviv.ua/economy/2020/05/06/224173.html>.

*Бобир І.М.,
студент 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*
Науковий керівник: Ключ О.О.,
*викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

АДМІНІСТРАТИВНІ ВИТРАТИ ПІДПРИЄМСТВА: ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ

За сучасних умов господарювання змінюються вимоги до управління підприємством з позиції підвищення якості та оперативності надання для потреб управлінського персоналу інформації про обсяги планового прибутку за результатами господарської діяльності. Відповідно до законодавства витратами звітного періоду визначаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені. Тому адміністративні витрати визнаються як загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. Значний вплив обсягів понесених адміністративних витрат на визначення бази оподаткування податком на прибуток зумовлює зміну підходів до бухгалтерського обліку та аудиту адміністративних витрат.

Зокрема, як зазначають Адамовська В.С., Демченко Є.В., «в умовах реформаційного процесу економічної ситуації в Україні та здійснення комплексних реформ у вітчизняному бухгалтерському 83 обліку та задля розвитку управлінського обліку важливого значення набуває системна організація на підприємствах ефективного обліку адміністративних витрат на основі розробки авторської класифікації таких витрат шляхом створення нових субрахунків n-го порядку до наявного 92 «Адміністративні витрати». Особливо це важливо для здійснення аналітики на великих промислових підприємствах, де суми адміністративних витрат є значними та мають вплив на загальну суму витрат, що відобразиться на кінцевому етапі обліку у фінансових результатах. Таке вдосконалення допоможе суттєво покращити якість аналізу адміністративних витрат» [1].

На окрему увагу заслуговує питання вибору бази розподілу адміністративних витрат та їх включення до собівартості продукції. Щоб мати інформацію про повну собівартість виробленої продукції для прийняття рішень про доцільність подальшого виробництва того чи іншого виду продукції та для потреб ціноутворення, потрібно здійснювати науково обґрунтований розподіл адміністративних витрат. У цьому випадку проблема виникає у правильному виборі бази розподілу цих витрат.

Прокопович Л.Б., Шинкаренко А.В., Шевчук Н.О. звертають увагу на те, що «певну складність має організація обліку адміністративних витрат, особливо

при зростанні частки делегування відповідальності за управлінські рішення та витрати. Зараз відсутній єдиний підхід щодо обліку адміністративних витрат в умовах децентралізованої системи управління підприємством, наприклад, підчас застосування системи центрів відповідальності. З метою удосконалення обліку адміністративних витрат зазначеними авторами в умовах використання концепції центрів відповідальності запропонована блок-схема формування відомості адміністративних витрат за центром відповідальності» [2].

Отже, аналізуючи стан досліджень проблемних питань бухгалтерського обліку та аудиту адміністративних витрат дозволяє зробити висновок, що найбільша чисельність авторів розглядає проблеми обліку адміністративних витрат та їх 84 розподіли. Значно менше приділено уваги питанням аудиту, аналізу та управлінському обліку адміністративних витрат, що свідчить про необхідність їх подальшого вивчення та дослідження. Усунення вищенаведених проблемних питань бухгалтерського обліку адміністративних витрат дозволить побудувати універсальну систему управління їх обсягом та приймати управлінські рішення спрямовані на оптимізацію оподаткування податком на прибуток.

Список використаних джерел інформації:

1. Адамовська В.С., Демченко Є.В. Удосконалення обліку адміністративних витрат на великих підприємствах // Ефективна економіка. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=7510>
2. Прокопович Л.Б., Шинкаренко А.В., Шевчук Н.О. Облік адміністративних витрат в умовах децентралізованої системи управління підприємством // Наукові праці. Економіка. 2017. Т. 302. № 290. С. 80-86.

Боярчук Д.О.,
 здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
 спеціальність “Фінанси, банківська справа та страхування”
 Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
 старший викладач кафедри фінансових ринків
 Університет ДФС України

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВ, ЯК ОСНОВНИХ ФІНАНСОВИХ ПОСЕРЕДНИКІВ В УКРАЇНІ

Функціонування фінансового ринку значною мірою залежить від діяльності фінансових посередників, які в сучасних умовах є професіональними учасниками фінансового ринку, виступають ключовою фігурою і займають центральне місце на всіх його сегментах. На сьогодні в Україні внаслідок слабкого розвитку фондового ринку ключову роль у здійсненні посередницької діяльності на фінансовому ринку відіграють банки.

Дослідженням теоретичних аспектів ролі фінансових посередників на вітчизняному фінансовому ринку займаються О. Бала, Герасимова С.В., В.В. Корнеєв, О. Л. Некрасова, П.М. Рубанов, В. Л. Смагін.

Метою дослідження є виявлення проблем у функціонування українських банків, як фінансових посередників в умовах сучасної фінансової кризи.

Особливістю розвитку банківських установ протягом останніх 5 років є постійне скорочення численності комерційних банків внаслідок здійснення реформи банківського сектору, яка буда розпочата у 2014 році (рис.1).

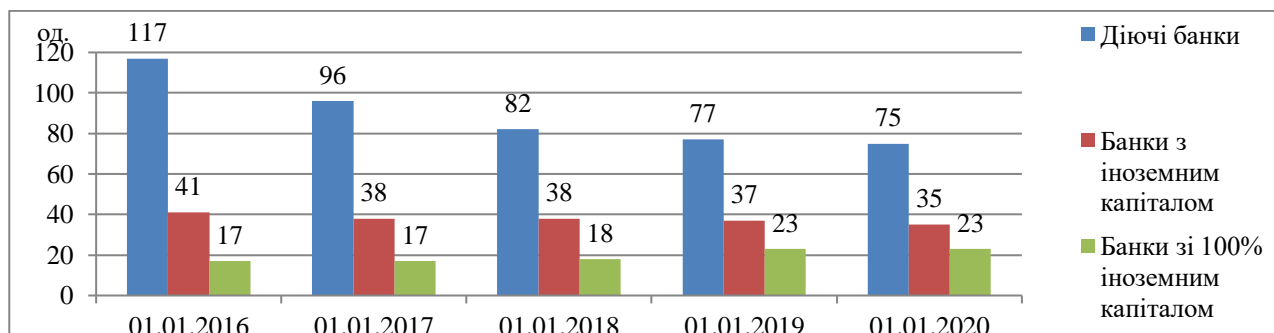

Рис. 1. Динаміка кількості комерційних банків України за 2016–2020 роки, од.

Джерело: складено автором на підставі [2]

За період з 1 січня 2016 року до 1 січня 2020 року кількість діючих комерційних банків скоротилася на 42 установи або на 35,9%. Одночасно кількість банків з іноземним капіталом скоротилася лише на 6 установ або 14,63%. Значне скорочення кількості банківських установ було обумовлене підвищенням вимог НБУ щодо збільшення капіталізації банків. Комерційні банки з іноземним капіталом змогли витримати вимоги НБУ щодо капіталізації,

внаслідок чого їх питома вага у складі комерційних банків діючих в Україні зросла з 35,04% на початок 2016 року до 46,67% станом на початок 2020 року.

Незважаючи на значне скорочення кількості банків, загальний обсяг їх активів та пасивів збільшився за останні 5 років на 238913 млн. грн. або на 19,05%. (табл.1).

Таблиця 1

Динаміка активів та пасивів комерційних банків України у 2016 – 2020 роках, млн. грн.

Показники	Роки (станом на 1 січня)					Відхилення	
	2016	2017	2018	2019	2020	абс., +,-	відн., %
Активи	1254385	1256299	1333831	1359703	1493298	238913	19,05
в т. р. активи в іноземній валюті	581701	519058	506883	494623	492157	-89544	-15,39
Власний капітал	103713	123784	161108	154960	199921	96208	92,76
Статутний капітал	222170	414668	495377	465532	470712	248542	111,87
Зобов'язання	1150672	1132515	1172723	1204743	1293377	142705	12,40

Джерело: складено автором на підставі [2]

Внаслідок посилення вимог НБУ щодо розміру власного капіталу комерційних банків сума їх власного капіталу зросла за аналізуємий період на 96208 млн. грн. або на 92,76%, а сума зобов'язань збільшилася за цей же період на 142705 млн. грн. або на 12,4%. Статутний капітал комерційних банків збільшився за останні 5 років на 248542 млн. грн. або на 117,87%. При цьому треба відмітити, що статутний капітал значно перевищує загальну суму власного капіталу комерційних банків внаслідок наявності у банків значних сум непокритих збитків.

Важливим показником результативності діяльності комерційних банків є прибуток. За 2015-2019 роки загальний обсяг чистого прибутку усіх комерційних банків діючих в Україні (без урахування неплатоспроможних банків) збільшився на 124956 млн. грн. та склав у 2019 році 58356 млн. грн. (рис.2).

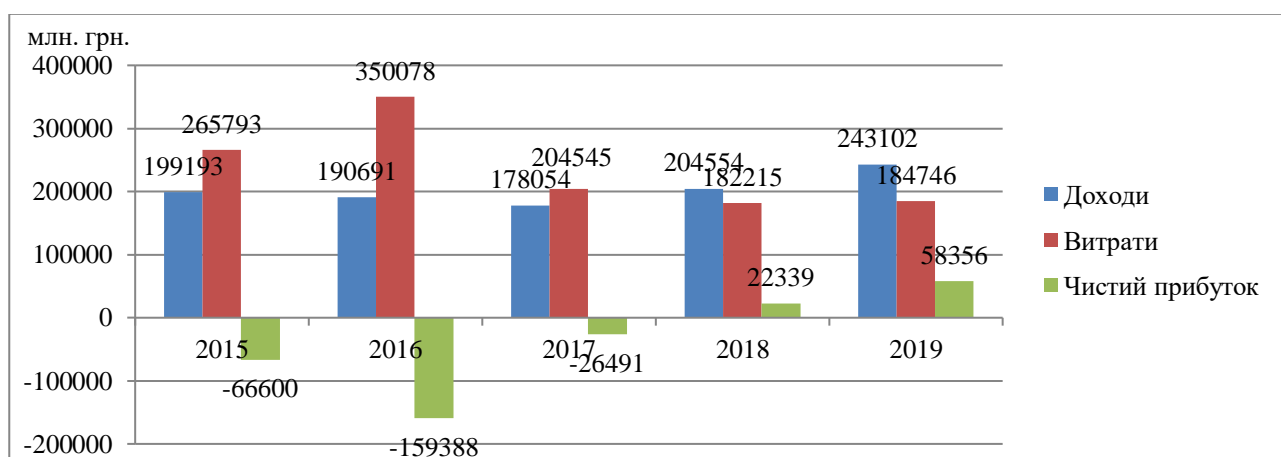

Рис. 2 Динаміка доходів, витрат та прибутку комерційних банків України за 2015–2019 роки, млн. грн.

Джерело: складено автором на підставі [1]

При цьому треба відмітити, що протягом 2015-2017 років комерційні банки України стабільно отримували збитки від здійснення своєї діяльності і тільки у 2018 році уперше з початку банківської кризи комерційні банки отримали прибуток.

Основними проблемами розвитку банків, як фінансових посередників є: скорочення кількості банківських установ, девальвація гривні, зростання недовіри населення до банків, скорочення програм кредитування банками, високий рівень системних ризиків і залежність від зовнішнього середовища. Низька диверсифікація активів і доходів.

На нашу думку, для стабілізації та повноцінного функціонування банків України необхідне:

- подальше укрупнення банківських установ шляхом злиття та поглинань, що призведе до збільшення сукупних активів окремих банків і банківської системи в загалом;
- здійснення більш сильного контролю з боку держави за діяльністю банків;
- впровадження нових депозитних програм за привабливими відсотками задля залучення додаткового капіталу;
- підвищення відповідальності власників комерційних банків із виконання зобов'язань перед клієнтами;
- вихід українських банків на міжнародні фінансові ринки, відкриття філій банків, що допоможе залучати іноземні інвестиції.

Список використаних джерел інформації:

1. Доходи та витрати банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3>
2. Основні показники діяльності банків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision#3>

Варважицька Т.В.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Базильчук Л.О.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Науковий керівник: Ріпна М.Б.,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангу
Університет ДФС України

ЗНАЧЕННЯ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Фінансовий менеджмент необхідний у сучасних умовах кожному підприємству для забезпечення стабільного зростання в умовах конкурентного середовища. Основною метою ефективного фінансового менеджменту на підприємстві має стати дослідження тенденції розвитку галузі, та економіки в цілому, а також створення стратегії фінансового управління.

Головною метою фінансового менеджменту є забезпечення ефективної фінансової діяльності підприємства, зростання його ринкової вартості, добробуту всіх учасників ринкових, корпоративних і соціально-трудових відносин у поточному і перспективному періодах [1]. Тобто фінансовий менеджмент повинен враховувати інтереси всіх зацікавлених осіб функціонування підприємства.

Роль фінансового менеджменту в діяльності підприємств полягає в наукових принципах, засобах та формах організації грошових відносин підприємства, спрямованих на управління його фінансово-господарською діяльністю, в яку входять [2]:

- розроблення і реалізація фінансової політики підприємства;
- інформаційне забезпечення (складання і аналіз фінансової звітності підприємства);
- оцінка інвестиційних проектів і формування «портфеля» інвестицій;
- поточне фінансове планування та контроль.

Побудова і дія фінансового менеджменту підприємства повинна ґрунтуватися на певних принципах, які представляють собою сукупність правил, положень і норм, які спрямовані на підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства. На нашу думку, у сучасних умовах управління має ґрунтуватись на наступних принципах: високий динамізм, варіативність підходів до визначення напрямів розвитку підприємства, пошук та обґрунтування альтернативних рішень, інформативної достовірності.

Змістовною основою системи фінансового управління промисловим підприємством, що адекватно враховує рівень впливу і способи уникнення

фінансових ризиків, є бюджетування. Управління грошовими потоками складних господарських комплексів, якими є промислові підприємства, не може не використовувати схеми поведінкового моделювання можливих результатів руху грошових ресурсів. Розроблення фінансових моделей оцінювання та управління фінансовими ризиками – це частина загальної системи бюджетування на підприємстві. Вони є досить надійним інструментом оцінювання та управління всієї системи фінансових ризиків на підприємстві, оскільки дають змогу зважувати різні рівні ризиків у зв'язку з різними факторами впливу на них і рівнями керуваності ними.

Загалом, система фінансового менеджменту має забезпечувати для керівництва прозорість фінансового стану і руху фінансових ресурсів, формування найбільш вигідних варіантів фінансових планів, оперативний облік фактичної інформації, контроль відхилення від плану. У зв'язку з цим, її основою є: узгоджений аналіз матеріальних і фінансових потоків, як для окремих товарних груп і підрозділів, так і для підприємства загалом; поєднання планування та контролю реалізації планів на базі узгодження планових документів з системою бухгалтерського обліку та звітності.

Практичний досвід показує, що виконання рішень менеджерів неможливе без підкріплення рухом фінансових ресурсів. Тобто, від того, наскільки пов'язані між собою управлінські рішення та фінансові можливості, залежать життєздатність та ефективність роботи підприємства.

Для оптимізації фінансового планування можна застосувати контролінг, яким є система майбутнього розвитку компанії. За допомогою цієї системи можна орієнтувати управлінський процес на максимальне збільшення прибутку, вартості капіталу за мінімального ризику за умови збереження платоспроможності і ліквідності суб'єкта господарювання. За допомогою контролінгу можна систематично спостерігати і вивчати поведінку внутрішнього фінансово-економічного механізму ділової одиниці і розробляти способи досягнення цілей.

Отже, фінансовий менеджмент має бути системою принципів і методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних з фінансуванням процесу оновлення, структурних та якісних змін об'єкта та організацією грошового обороту, що призводить до підвищення кваліфікації персоналу, збільшення вартості активів та збільшення темпів господарського розвитку.

Список використаних джерел інформації:

1. Максимова М.В. Система фінансового менеджменту в умовах розвитку цифрової економіки/ М. В. Максимова // Електронне науково фахове видання «Ефективна економіка». №5. 2019. Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/5_2019/60.pdf

2. Осадчук Ю.М. Роль фінансового менеджменту в діяльності підприємств / Ю.М. Осадчук// Економіка та конкурентоспроможність підприємств. Інноваційна економіка. Всеукраїнський науково-виробничий журнал. №5. 2018. С. 96-100.

Василяк О. В.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Клименко Д.Б.,
к.е.н., доцент кафедри банківської справи
та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України

ДЕРЖАВНІ ФІНАНСИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В сучасних умовах Україна характеризується багатьма особливостями у всіх сферах суспільного життя, зокрема й у сфері державного управління, зумовленими як внутрішніми, так і зовнішніми явищами й процесами, серед яких чільне місце займають євроінтеграційні та глобалізаційні впливи. В умовах фінансової глобалізації існуючі механізми забезпечення міжнародної фінансової стабільності не відповідають розвитку ринкових механізмів і в цілому модернізації світової економіки [1].

Вагомою складовою фінансової системи є державні фінанси за допомогою яких забезпечується стимулювання економічного зростання шляхом реалізації основних пріоритетів фінансово-бюджетної політики щодо формування та використання фінансових ресурсів на державному та місцевому рівнях [2].

В умовах глобалізації зростаюча фінансова нестабільність пов'язана з введенням нових інструментів і технічним прогресом, що потребує вирішення нових завдань в наступних областях: прозорість і розкриття інформації, ринкова динаміка, моральний ризик і системний ризик.

Слід відзначити вагомі здобутки у даному напрямі наукових досліджень наступних вітчизняних науковців, як С.С. Гасанова, Т.І. Єфименко, В.П. Кудряшова, І.О. Луніної, О.О. Молдован, Л.Л. Тарангул, І.Я. Чугунова та інших. Однак реальні процеси у національній та світовій фінансових системах ставлять нові питання та потребують проведення подальших наукових розробок у даній сфері.

Процеси глобалізації мають подвійний вплив на національну економіку та стан її державних фінансів. З одного боку, вони відкривають нові можливості для економічного зростання завдяки розширенню торгівлі, обсягів фінансових операцій, інвестицій та технологічного обміну, а з іншого – збільшують залежність країн від стратегічних партнерів, підвищують чутливість національної економіки до дії зовнішніх шоків, формують різні канали втечі капіталу. Відповідно до теоретичних концепцій глобалізація сприяє прискоренню зростання національних економік завдяки підвищенню їх продуктивності, особливо в країнах, яким бракує власних фінансових ресурсів та інноваційних технологій. Однак у країнах з малоефективними урядами та слабкою фінансовою системою в умовах зростаючої інтеграції та взаємозалежності фінансово-економічних систем світу виникає небезпека

фінансової дестабілізації [3].

Сьогодні, особливого значення набувають питання розвитку сектору державних фінансів. Адже на нього припадає не лише розв'язання проблем формування ринкової економіки, а й фінансове забезпечення проведення реформ практично в усіх сферах діяльності. Водночас із використанням ресурсів, накопичених у секторі державних фінансів, розв'язуються проблеми забезпечення стабільності розвитку країни (в економічній, політичній, соціальній та інших сферах), підтримки економічного зростання, цінової й валютної стабільності тощо. [4].

Система державних фінансів має базуватися на принципах системного дослідження фінансово-економічних явищ та враховувати циклічність соціально-економічних процесів. Застосування системного підходу забезпечить взаємоузгодження форм, методів, інструментів та важелів які використовуються виходячи із завдань та повноважень органів державної влади та місцевого самоврядування щодо управління бюджетними ресурсами з метою задоволення суспільних потреб та досягнення соціально-економічних цілей розвитку адміністративно-територіальних одиниць та країни в цілому [3].

Отже, забезпечення стійкості державних фінансів і високих темпів зростання економіки в умовах глобалізації й обмеженості бюджетних ресурсів значною мірою визначаються ефективністю державної підтримки національних виробників, а також забезпечення їх відповідності нормам СОТ і ЄС, враховуючи євроінтеграційний вектор України. У зв'язку з урахуванням досвіду кризових ситуацій розширюється співпраця міжнародних організацій, інститутів, розвинених країн в області розробки системи фінансової стабільності. Для запобігання кризовим ситуаціям в Україні, необхідна чітко позначена стратегія фінансової безпеки, заснована на стабільності, стійкості, збалансованості фінансової системи.

Список використаних джерел інформації:

1. Розвиток державних фінансів України в умовах глобалізації : кол. моногр. / І. О. Луніна, О. О. Булана, Н. Б. Фролова [та ін.] ; за ред. д.е.н. І. О. Луніної ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – Київ, 2014. – 296 с.
2. Радіонов Ю. Д. Державні фінанси в системі забезпечення соціально-економічного розвитку України / Ю. Д. Радіонов // Наукові праці НДФІ. - 2014.
3. Кудряшов В. П. Державні фінанси в період проведення реформ / В. П. Кудряшов // Фінанси України. – 2012. – № 1.
4. Кабінет Міністрів ухвалив Стратегію управління державними фінансами на 2017- 2021 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/249723040>. – Назва з екрана.

Василакий О. В.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

В умовах переходу України до ринкової економіки, глобалізацією світових ринків, посиленням конкуренції перед вітчизняними підприємствами постало завдання пошуку нових шляхів забезпечення довгострокового існування та успіху. Впровадження ринкових механізмів з однієї сторони і дія об'єктивних економічних законів з іншої, сприяли появі сучасних інструментів управління інвестиціями в національній економіці. Запорукою досягнення успіху в боротьбі з конкурентами є реалізація інноваційних проектів. Особливої уваги заслуговує такий інструмент як проектне управління [1].

Не лише великі корпорації, але й малі підприємства потребують керівників проектів, які будуть здатні успішно реалізувати їхні нові бізнес-ідеї. Для впровадження методології проектного управління на кожному підприємстві та організації необхідні кваліфіковані кадри – професіонали з управління проектами, які б забезпечили управління й реалізацію проектів [2].

Теоретичні здобутки проектного менеджменту є досить значними. Серед вчених уваги заслуговують наукові праці С. Бушуєва, Н. Багашової, А. Горбового, Г. Карцнера, С. Козловського, Г. Лучко, Т. Лебідь, І. Когут, Т. Мельник, І. Чумаченка, та багатьох інших. Однак питання щодо розвитку проектного менеджменту є актуальним й потребує подальших досліджень.

Сучасне управління проектами – це своєрідний світ, де працює велика кількість фахівців: достатньо сказати, що тільки в європейську асоціацію управління проектами (IPMA) входять всі без винятку європейські країни. В цьому світі видаються книги, журнали, проходять щорічні конгреси і робочі семінари, розробляються національні та міжнародні стандарти та ін. Україна теж є учасником, однак ще недостатньо ефективно використовує на практиці цю потужну систему [3].

Управління проектами, як управління змінами, є досить розвинутою сферою теорії управління, результати досліджень в якій знаходять широке застосування на практиці.

В Україні управління проектами – це молода галузь знань. Тут існують дві категорії проектних менеджерів: сертифіковані проектні менеджери та менеджери з відповідною профільною освітою. Велике значення у світі має сертифікація проектних менеджерів як підтвердження досвіду та компетенцій, а також підвищення конкурентоспроможності на ринку праці. Останнім часом ця

тенденція поширюється й в Україні, переважно це стосується іноземних компаній, що працюють на ринку в умовах глобальної нестабільності [4].

Першим професійним товариством з управління проектами в Україні є Українська асоціація управління проектами (УКРНЕТ) – Ukrainian Project Management Association "UPMA". Основними напрямками діяльності асоціації є навчання та сертифікація фахівців з управління проектами, сертифікація технологічного рівня організацій по управлінню проектами, підготовка стандартів по управлінню проектами, проведення різноманітних досліджень діяльності підприємств та організацій з використанням проектного підходу, а також надання консалтингових послуг по управлінню проектами [3].

У період кризи та існування негативних факторів в Україні (військові дії на Сході, пандемія COVID-19 тощо) сприяти розвитку вітчизняних підприємств можна за рахунок використання сучасних управлінських інструментів, одним з яких є проектна методологія. Знання методології управління проектами уможливорює підприємствам успішно та якісно реалізовувати їхні проекти, вклавшись у визначений бюджет. Необхідно підвищувати рівень компетенції працівників у галузі проектного менеджменту під час навчання у закладах вищої освіти України, в асоціаціях по стандартах PMI та UPMA, на тренінгах, конференціях, симпозіумах [5].

Отже, проектно-орієнтований контекст сучасного управління зумовлює необхідність трансформації вітчизняної системи управління проектами в напрямі активного впровадження міжнародних стандартів проектного менеджменту. Проектний «формат» управління орієнтується на дотримання чітких параметрів за часом, фінансами, матеріальними і трудовими ресурсами. Тому питання інтеграції теоретичних підходів у практику виконання проектів набувають особливої актуальності в Україні через необхідність покращення керованості в складних організаційних умовах: обмеження у часі, зниження фінансової стабільності, максимальної оптимізації у використанні ресурсів.

Список використаних джерел інформації:

1. Багашова Н.В. Світові та вітчизняні тенденції розвитку управління проектами. Ефективна економіка. 2015. № 6. URL : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4154>
2. Лучко Г.Й., Лебідь Т.В., Когут І.В. Сучасний стан та проблеми розвитку проектного менеджменту в Україні. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 501–506.
3. Мельник Т.М. Стан та перспективи розвитку проектного менеджменту в Україні. Торгівля, комерція, підприємництво. 2011. Вип. 12. С. 103–106.
4. Інноваційна модернізація менеджменту в умовах глобальної нестабільності : монографія / за заг. ред. А. Ю. Горбового; М. О. Кужелев, С. В. Онишко, В. І. Куценко, А. А. Олешко, М. В. Гусятинський, А. А. Халецька та ін.; Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь-Білосток, 2018. 305 с.
5. Kozlovskiy, S., Bilenko, D., Lavrov, R., Kozlovskiy, V., Mazur, H., Taranych, A. The system dynamic model of the labor migrant policy in economic

growth affected by COVID-19. *Global Journal of Environmental Science and Management*. 2020. Vol. 6 (Special Issue (Covid-19)), pp. 95–106.

*Вишнеvsька Л.В.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Коваленко Ю.М.,
доктор економічних наук, професор,
Університет ДФС України*

ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ БАНКІВ У РІЗНИХ КРАЇНАХ СВІТУ

В умовах економічної кризи та політичної нестабільності вітчизняні банківські установи переживають не найкращі часи, тому держава повинна використовувати всі можливі інструменти для підвищення ефективності регулювання діяльності банків і забезпечення стабільної банківської системи.

У зв'язку із загостренням світових кризових явищ, швидким розвитком потреб суспільства, тенденцією до соціалізації економіки виникає необхідність у реформуванні податкового регулювання банківського сектору. Існує багато чинників, які можуть стати на заваді впровадження дієвих податкових стимулів, тому виникає необхідність у дослідженні зарубіжного досвіду оподаткування банківських установ та пошуку на цій основі шляхів удосконалення оподаткування банків в Україні.

Банківські установи є необхідною частиною в забезпеченні коректного і своєчасного збору податкових надходжень до бюджету держави, що, безсумнівно, позначається на економіці країни у цілому. Українська економіка розвивається в складних та суперечливих умовах, відчуває на собі дію низки позитивних і негативних чинників. Одним із таких ключових чинників є діюча податкова політика держави. У сучасних умовах розвитку економіки України банківська сфера та її оподаткування є важливими складниками національних фінансів [1].

Розглядаючи оподаткування банків в Україні, цікаво провести порівняльний аналіз із моделями оподаткування банківських установ, що функціонують у розвинених країнах світу. Цей аналіз допоможе виявити недоліки і намітити шляхи вдосконалення оподаткування банків. Знання зарубіжного досвіду необхідне, щоб не повторювати помилки, використовувати напрацьований досвід, прискорити процес цивілізованих ринкових перетворень в Україні.

У США оподаткування банків здійснюється за загальними правилами оподаткування корпорацій. Основна ставка податку на прибуток корпорацій у США становить 35%, але остаточна величина залежить від величини отриманого доходу протягом року і визначена на рівні від 15% до 39% [2].

У деяких штатах замість місцевого податку на прибуток передбачена ліцензія, за яку треба платити, в інших діють спеціальні правила оподаткування банківської діяльності, у третіх розроблені спеціальні податки.

У Німеччині податок на доходи корпорацій стягується з балансового прибутку компанії. Ставка податку на прибуток встановлена на рівні 15% плюс, так званий солідарний податок у розмірі 5,5% від ставки податку. Об'єктом оподаткування виступає прибуток, отриманий від підприємницької діяльності, ставка в середньому становить 14–17%. Таким чином, ефективна ставка з податку на прибуток корпорацій становить близько 30–33% [4].

Ставка податку на прибуток корпорацій у Великобританії регламентується фінансовим законом та залежить від розміру отриманого доходу і змінюється один раз на рік.

У Франції кращі надходження від непрямих податків, особливо ПДВ, який становить основну частку державного бюджету (ставка ПДВ у Франції – 18,6%). Акціонерні товариства сплачують податок на прибуток. Ставка корпоративного прибуткового податку становить 33,3%. Доходи від приросту ринкової вартості довгострокового капіталу, тобто капіталу, який знаходиться на балансовій вартості понад двох років, оподатковуються за ставкою 18% [5].

Розглянувши податкові системи різних країн і проаналізувавши відхилення процентних податкових ставок зарубіжних країн від національних, можна зробити висновок, що в Україні податкові ставки значно нижчі.

Розглянувши практику оподаткування банківських установ у країнах Європейського Союзу та США, нами встановлено, що у світі досить часто використовують спеціальне оподаткування банківських установ шляхом установлення різноманітних пільг. Практика зарубіжних країн засвідчує ефективність такого оподаткування, що, своєю чергою, є доцільним для використання в податковій політиці України. Зокрема, для вітчизняних банківських установ варто було б застосовувати такі пільги як звільнення від оподаткування коштів банків, які інвестуються в інноваційні підприємства; надання пільг в оподаткуванні банків, що здійснюють довгострокове інвестиційне кредитування.

Список використаних джерел інформації:

1. Жукова В. В., Конвисарова Е. В. Проблемы и перспективы развития и рынка пластиковых карт. *Современные научные исследования и инновации*. 2014. № 11–2(43). С. 39–44.
2. Ключко Л. А., Підсосонна Я. Г. Оподаткування банківської діяльності в Україні та основні напрями його вдосконалення. URL: http://fkd.khibs.edu.ua/pdf/2012_1/55.pdf.
3. Дані по формах статистичної податкової звітності / Офіційний сайт Федеральної податкової служби США. URL: <https://www.irs.gov/pub/irs-pdf/i1120.pdf>.
4. Дані по формах статистичної податкової звітності / Офіційний сайт податкового департаменту Міністерства фінансів Німеччини. URL: <http://www.bundesfinanzministerium.de/Web/DE/>.
5. Дані по формах статистичної податкової звітності / Офіційний сайт Головного управління державних фінансів Франції. URL: <http://www.impots.gouv.fr/portal/static/>.

Гладченко А.М.,

*здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти;
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»;
Університет ДФС України*

Сегеда В.О.

*здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти;
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»;
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Ліснічук О.А.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ПРОЕКТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК РЕСУРС РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах модернізації та поступового переходу вітчизняної економіки до інноваційного типу розвитку, що, насамперед, викликано інтеграційними процесами України в світове економічне співтовариство, питання інвестиційної привабливості українських компаній стає особливо важливим. Саме тому, актуальними постають питання пов'язані з впровадженням проектного менеджменту під час реалізації інвестиційних та інноваційних проектів.

Ефективність застосування проектного менеджменту на підприємствах було аргументовано рядом авторів, серед яких варто відзначити праці Багашова Н. В., Бражник Л. В., Біляєв С.С., Вовчак О. Д., Мазаракі А. А., Пересади А., Савчука В. П., Черчата А. О. та ін.

Зважаючи на динамічну конкуренцію та зростаючі вимоги клієнтів, підприємства повинні постійно адаптувати та трансформувати свої стратегії до умов ринку. Застосування проектного менеджменту дає змогу віднайти нові шляхи для забезпечення ефективної діяльності господарюючих суб'єктів та підвищення їх конкурентоспроможності. Компанії, які використовують проектне управління, генерують більше прибутку, а також істотно скорочують терміни і витрати на реалізацію своїх проектів [1, с. 42]. Особливо актуальне управління проектами саме там, де проектно-орієнтований бізнес складає визначальну долю (інформаційні технології, наукова діяльність, будівництво, металургія й управління на усіх рівнях, у тому числі і державному). Адже, рівень розвитку системи управління проектами на підприємстві значною мірою залежить від рівня інвестиційної активності галузі в якій воно працює. Яскравим прикладом цього є вітчизняна галузь цивільного будівництва та ІТ-технологій. Саме в цих сферах діяльності за останні роки було найбільш повно реалізовано сучасні інструменти проектного менеджменту [2, с. 105].

Розглянувши фінансову сторону даного питання, слід зазначити, що за даними Міжнародної асоціації управління проектами (International Project Management Association, IPMA), впровадження у процес управління сучасних

методологій економить у процентному співвідношенні близько 20-30% часу та 15-20% запланованих грошових коштів [3, с. 424].

На даний момент, у більшості розвинених країнах проектний менеджмент визнано важливою методологією й інструментом планування, контролю та координації проектів. Так, наприклад, в Японії управління проектами почали застосовувати після Другої світової війни провідні інжинірингові та будівельні компанії, які спроектували і побудували багаточисельні заводи з очищення і переробки нафти, ґрунтуючись на американських технологіях, створених в 1950-х і 1960-х рр. разом з традиційною моделлю проектного менеджменту. Наразі, за даними Японської асоціації Управління проектами, всі інвестиційно-будівельні програми оцінюються і реалізуються за допомогою їх технологій управління. Застосування практик проектного управління у Китаї почалося в 80-і роки з будівельної галузі. А починаючи з 2005 р., в цій країні здійснюється програма масштабного розвитку проектного управління [4]. На жаль, у нашій країні управління проектами дуже тривалий час не розглядали як область професійної діяльності, і лише з інтеграцією в світову економіку постає можливість реалізації накопиченого досвіду управління в багатьох сферах діяльності. Саме тому в умовах сучасного ринку України все гострішою стає потреба у висококваліфікованих компетентних фахівцях у сфері управління проектами та в їх професіоналізації.

Отже, проектний менеджмент являє собою цілу науку, яка охоплює систему знань, правил і стандартів. Його інструменти дають змогу адаптуватися підприємству до умов бізнес-середовища, знизити рівень невизначеності та забезпечити стійкий розвиток. Впровадження проектного менеджменту дає змогу компаніям успішно, вчасно та якісно реалізовувати їх цілі, вклавшись у визначений бюджет.

Список використаних джерел інформації:

1. Біляєв С. С. Переваги проектного підходу на підприємстві. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу* № 2 (46) 2019. С. 41-44.
2. Мельник Т. М. Стан та перспективи розвитку проектного менеджменту в Україні. *Науковий вісник «Торгівля, комерція, підприємництво»*. 2015. № 12. С. 103-106.
3. Бражник Л. В. Проектний менеджмент в умовах кризи. *Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством* : Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції. м. Полтава, 31 березня 2020 року. Полтава, 2020. С. 474.
4. Багашова Н. В. Світові та вітчизняні тенденції розвитку управління проектами *«Ефективна економіка»*. № 6, 2015 С. 15-17.

*Горох Д. С.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

**Науковий керівник: Ковальчук Н. І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права**

АНАЛІЗ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УКРАЇНІ

Інвестиції відіграють велику роль у вирішенні ряду проблем в країні: підвищення рівня розвитку економіки, якісних показників господарської діяльності різних рівнів. Це відбувається завдяки залученню капіталу, в тому числі іноземного, що є актуальним саме для української економіки.

В останні роки спостерігається нестабільна ситуація з залученням інвестицій в економіку України. На це є декілька причин. І перш за все, політичний конфлікт на Сході України з 2014 року, оскільки він значно вплинув на інвестиційний клімат держави, що підтверджується загальною статистикою. У 2014 р. обсяг прямих інвестицій в господарство України становив 410 млн, що на 410 млн. дол. США, що на 90,9% менше в порівнянні з 2013 роком, тим не менш впродовж наступних років показник незначно поліпшується. Окрім того непривабливість інвестиційних вкладень підвищує відсутність гарантій безпеки для інвестора та високий ступінь ризику через наявність таких явищ як тіньова економіка та корупція [1, с. 35].

За даними Державної служби статистики станом на 2019 р. вкладення прямих інвестицій до України збільшилось на 715 млн. дол., що є позитивним показником росту. Серед країн, що стали найбільшими іноземними інвесторами в господарство України опинилися країни Європейського Союзу (близько 80%) та інші країни: Нідерланди, Німеччина, Швейцарія, Франція, Віргінські острови, Італія, Австрія, а також Кіпр, Велика Британія [2].

Провідною сферою економічної діяльності за обсягами залучення інвестицій залишається промисловість, що займає близько 30% від загальної маси інвестицій. Окрім того, помітні вкладення здійснювалися в оптову та роздрібну торгівлю, фінансову та страхову діяльність, інформації та телекомунікації, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів, транспорт, складське господарство, поштову та кур'єрську діяльність, державне управління й оборону, обов'язкове соціальне страхування.

Примітно, що головним джерелом фінансування інвестицій, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств (на рівні 70%), тоді ж як кошти іноземних інвесторів мають тенденцію до відсоткового зниження в загальній масі джерел фінансування і становлять менше 1% [2].

Отже, Україні необхідне залучення іноземних інвестицій, що ставить завдання покращення інвестиційного клімату в країні. Це є можливим лише за наявності системи заходів законодавчого, виконавчого, стимулюючого та контролюючого характеру як складової частини інвестиційного клімату, які

відповідають національним інтересам країни та інтегрують її у світову економічну систему [1, с. 34]. До важливих заходів належить [1, с. 37]:

- взаємодія органів влади та бізнесу, стабілізація законодавчого середовища;
- лібералізація зовнішньої торгівлі та руху іноземного капіталу;
- удосконалення законодавства щодо українського страхового ринку у відповідність до європейських і світових стандартів;
- забезпечення рівних умов для участі іноземних інвесторів у конкурсах з одержання ліцензій на використання природних ресурсів;
- модернізація митної і транспортної політики;
- затвердження прозорої процедури сертифікації імпортованих товарів;
- контроль за рівнем криміногенних, екологічних та інших ризиків.

Окрім того, значну увагу потрібно приділити стимулюванню інвестицій шляхом пільгового оподаткування, адже податкова підтримка є ефективним інструментом впливу на інвестиційну активність суб'єктів господарювання.

Таким чином, розвиток іноземного інвестування в економіку України – досить тривалий процес, що ускладнюється рядом вище наведених чинників. Україна має ряд потенційних інвесторів, котрі вважають економіку України перспективною та найкращою для інвестування, але в них є ґрунтовні побоювання щодо стабільності та захищеності їх капіталу. Для стимуляції іноземних інвестицій необхідно забезпечити стабільність та захистити право власності інвесторів, і в майбутньому Україна відкриє для себе інвесторів зі Східної Європи та Азії, що зараз є дуже важливим.

Список використаних джерел інформації:

1. Мордань Є. Ю., Гуца А. В. Інвестиційний клімат України та шляхи його поліпшення / Є. Ю. Мордань, А. В. Гуца // Економічна наука // — 2017. — № 17. — с. 33-38 [URL]. — Режим доступу: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2017/8.pdf
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [URL]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

Гоч І. В.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Ліснічук О.А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. Л.Л. Тарангул
Університет ДФС України;

ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ ПРОЕКТНОГО УПРАВЛІННЯ

Реалізація стратегічних цілей національної економіки на сучасному етапі вимагає оптимізації системи управління у цілому і більш широкого використання інструментів та методів програмного й проектного управління на різних рівнях господарювання. Проектна діяльність являє собою складні, неповторювальні дії, завчасно формалізовані, технологічно відпрацьовані з урахуванням специфіки конкретної ситуації, що мають певні обмеження за низкою показників, таких як склад і обсяг робіт, доступні ресурси, час, вартість, якість.

Засновником управління проектами вважають Г. Ганта, якого називають батьком техніки планування та контролю. Він відомий завдяки використанню діаграми Ганта як інструменту управління проектами. Також засновником проектного менеджменту вважають Анрі Файоля завдяки створенню ним п'яти функцій управління, що формують головні засади управління проектами та програмами. Г. Гант та А. Файоль були прихильниками теорій наукового управління Фредеріка Уінслоу Тейлора, наукові праці якого стосувалися декомпозиції робіт та розподілу ресурсів і були попередниками сучасних інструментів управління проектами [1, с. 501–506].

Цікавою є точка зору стосовно історії становлення теорії управління проектами у США В. Трофімова, який вважає, що зародження управління проектами як самостійної дисципліни відноситься до 30-х років і пов'язується з розробленням спеціальних методів координації інжинірингу великих проектів у США: авіаційних в US Air Corporation і нафтогазових у відомій фірмі Exxon. Це були перші і найбільш організовані механізми для досягнення інтеграції під час управління складними і великими проектами.

Унаслідок інтеграції сформувалася певна практика управління проектами: визначення необхідних результатів; ретельне попереднє планування з метою уникнення майбутніх змін плану; призначення керівника, відповідального за розроблення і виконання проекту (табл. 1) [2].

Широке застосування проектного підходу до розвитку підприємств зумовили ефективність проектних інструментів та їх універсальність. У сучасних умовах господарювання інструменти проектного менеджменту дають змогу адаптуватися підприємству до умов бізнес-середовища, знизити рівень невизначеності та забезпечити стійкий розвиток підприємства. За кордоном і в Україні організації все активніше звертаються до проактивного розвитку, що передбачає здійснення проектних дій для активної зміни бізнес-середовища в

умовах нестабільності. Інструментом таких дій виступає програма розвитку, що включає в себе групи проектів.

Таблиця 1

Основні етапи розвитку управління проектами

Період	Зміст етапів
1	2
1937 р.	Американський учений Л. Гулик розробив першу матричну організаційну структуру з метою управління і реалізації складних проектів.
1954–1957 рр.	Розроблення перших методів і засобів управління проектами, методу критичного шляху (CPM), сіткового планування (PERT), системного підходу до управління проектом за стадіями його життєвого циклу
1959 р.	Комітетом Андерсона (NASA) був розроблений системний підхід до управління проектом на кожній стадії життєвого циклу, де особлива увага повинна була приділятися передпроектному аналізу.
1960 р.	Розробляється цілісна система матеріально-технічного забезпечення, подальший розвиток методу критичного шляху (CPM) та сіткового планування (PERT).
1967 р.	Міжнародна асоціація управління проектами (International Project Management Association – IPMA) була заснована в Європі як об'єднання декількох національних асоціацій проектного управління. IPMA й сьогодні зберігає федеральну структуру і складається з членів-асоціацій на кожному континенті за винятком Антарктиди.
1969 р.	У США створено Інститут управління проектами (Project management institute – PMI). PMI опублікував «Довідник з управління проектами» (A Guide to the Project Management Body of Knowledge – PMBOK Guide), який описує практики управління проектами, що є однаковими для «більшості проектів у більшості випадків». PMI також пропонує різноманітну сертифікацію.
1970 р.	Створюються авторитетні професійні організації з управління проектами. Метод критичного шляху отримує законодавчу підтримку.
1980–1989 рр.	Інтенсивно розвивається діяльність із виявлення й узагальнення найкращого досвіду управління проектами. Публікується «Довідник з управління проектами» (PMBOK), в якому визначено місце, роль і структуру методів управління проектами. Розширюються сфери застосування проектного менеджменту та розробляються автоматизовані системи управління проектами.
1990 р.	Початок трансферту знань і досвіду управління проектами в країни, що розвиваються, початок процесів глобалізації, уніфікації та стандартизації в галузі управління проектами, використання нових інформаційних технологій та можливостей Інтернету, введення в дію міжнародних і національних стандартів з управління проектами.
2006 р.	Розроблено перший інтегрований процес для портфельного, програмного та проектного управління – система повного управління вартістю (Total Cost Management Framework).
2010–2020 рр.	Розвиток методів управління проектами на базі комбінаторних технологій буде зумовлений спадом економічної активності використання технологій п'ятого технологічного укладу

Будь-який проектний менеджер, як і кожен підприємець-початківець, неминуче стикаються з тим, що в ході реалізації тієї чи іншої ідеї завжди чогось не вистачає для повного успіху. Насправді є три основних «кити» для досягнення успіху - якість проекту, його вартість і час на реалізацію. Саме цю «трійцю» в кінці 50-х рр. ХХ ст. в США назвали «троїстою обмеженістю» або «трикутником управління проектами» (The Project Management Triangle). Оскільки кожна його сторона представляє обмеження, а зміна однієї неминуче впливає на інші, завдання проектного менеджменту - вловити і забезпечити баланс між ними [3].

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що застосування методології управління проектами, заснованими на найкращих практиках, дає змогу підвищити ефективність управління проектами, уникнути більшості зазначених проблем за правильного впровадження та використання. Використання проектного управління, наявність корпоративної системи управління проектами і застосування найкращих практик не гарантує того, що всі проекти компанії будуть успішними, однак складена під потреби організації з урахуванням галузевих і регіональних особливостей методологія управління проектами дає змогу уникнути безлічі помилок у ході реалізації проектів та істотно підвищити шанс їх успішної реалізації.

Список використаних джерел інформації:

1. Лучко Г.Й. Сучасний стан та проблеми розвитку проектного менеджменту в Україні. Економіка і суспільство. 2017. № 9. С. 501–506.
2. Березин В. Сучасні тенденції застосування проектного менеджменту в управлінні організаціями. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.botexpert.com.ua/ProfConsult/ProfConsult_766.html
3. Козакова О.М., Козаков В.В. Інноваційна система управління бізнес-процесами проектно-орієнтованої організації / Економіка: реалії часу. 2019. № 6(16). [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n6.html>

Кінець К.В.,

здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Дудченко В.М.,

здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України

БЮДЖЕТНА ПОЛІТИКА У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ

Бюджетна політика держави є динамічною системою, що розвивається залежно від соціально-економічних потреб суспільства з метою активного впливу на економіку. Система заходів у сфері публічних фінансів, з огляду на зарубіжний досвід, визначається напрямками та цілями бюджетної політики від удосконалення її окремих складових до дій із суттєвими змінами бюджетних відносин та бюджетної системи. Відтак, процес розвитку бюджетної політики має спрямовуватися на удосконалення у контексті розвитку економіки в умовах фінансової глобалізації. Розвиток бюджетної політики здійснюється у напрямі стратегічних загальнодержавних цілей та визначення місця держави у їх досягненні та розв'язанню проблем бюджетної сфери [1, с. 9].

Соціально-економічний розвиток країни залежить від рівня та ефективності державного регулювання економіки, зокрема від створення належних умов для оптимального співіснування державного та приватного секторів, результативність функціонування яких є одним з індикаторів розвитку національної економіки. Основою економічного розвитку країни виступає державний сектор економіки, а тому пріоритети державного управління мають передбачати активізацію виконання ним базових соціально-економічних функцій. Незважаючи на те, що за останні роки в програмах комплексного розвитку економіки України не приділяється значної уваги цьому сегменту, що призводить до скорочення масштабів його функціонування, державному сектору економіки завжди належатиме ключова роль у процесах формування, розподілу та використання фінансових ресурсів країни [2, с. 374].

Важливим є вибір моделі бюджетної політики та розробка адекватних заходів, які відповідають темпам і напрямкам інституційних змін. Подоланню проблем, які є у суспільстві у сфері публічних фінансів, зокрема у бюджетній політиці, буде сприяти цілеспрямоване формування норм, правил, інститутів, необхідних в умовах трансформації економічного середовища. Розв'язання основних проблем у бюджетній сфері тісно пов'язано з ідеологією бюджетної політики, послідовним системним формуванням її інституту, узгодженою спрямованістю щодо досягнення сталого економічного розвитку [3, с. 376].

Варто відмітити, що функція стабілізації макроекономічної ситуації в державі забезпечується через використання бюджетної політики як засобу забезпечення високого рівня зайнятості, відповідного рівня цін та економічного зростання [4, с. 25].

Ураховуючи особливості розвитку національної економіки та функціонування сучасної бюджетної політики, можна визначити напрями щодо подальшого удосконалення її компонентів в аспекті як функціонального, так і організаційного підходів. За функціональною ознакою розвиток бюджетної політики охоплює політику у сфері державних доходів, державних видатків, державного боргу, міжбюджетних відносин. У відповідності з організаційним підходом щодо структурування бюджетної політики потребують удосконалення чи впровадження відповідні механізми та інструменти бюджетного прогнозування й планування, організації бюджетного процесу, бюджетного регулювання та бюджетного контролю [5, с. 185].

Роль бюджетної політики є надзвичайно важливою для забезпечення економічного розвитку країни. Від ступеня врахування у бюджетній політиці особливостей інституційного середовища залежить досягнення стратегічних цілей соціально-економічного розвитку держави [6, с. 93].

Таким чином, важливим у сучасних реаліях є вирішення проблеми встановлення можливості реалізації теоретичної моделі бюджетної політики та відповідних макроекономічних заходів щодо регулювання економіки через прогнозування впливу наслідків реалізації бюджетної політики на економічні й соціальні процеси в країні.

Список використаних джерел інформації:

1. Чугунов І.Я., Лисяк Л.В. Бюджетна система в інституційному середовищі суспільства. *Фінанси України*. 2009. № 11. С. 3–11.
2. Kuzheliev M., Nechyporenko A. Financial resources of public sector of economy in ensuring realization of financial policy of the country. *Association agreement: driving integrational changes : collective monograph / edited by R. Iserman, M. Dei, O. Rudenko, Y. Tsekhmister, V. Lunov. Accent Graphics Communications Chicago, Illinois, USA*. 2019. P. 374–385.
3. Лисяк Л.В. Бюджетна політика у системі державного регулювання соціально-економічного розвитку України: моног. К. : ДННУ АФУ, 2009. 600 с.
4. Кушелєв М. О. Фінансові інструменти стимулювання регіонального розвитку: практика використання в Україні: моног.. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 224 с.
5. Лисяк Л.В. Концептуальні засади стратегії бюджетної політики України. *Економічний вісник університету: зб. наук. праць учених та аспірантів*. 2009. Вип. 10. С. 182–188.
6. Нечипоренко А. В. Роль бюджетної політики на сучасному етапі економічного розвитку України. *Актуальні економічні, фінансові та правові питання в умовах євроінтеграції та глобальної конкуренції : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. / Ун-т ДФС України, ННІ фінансів, банківської справи, Ірпінський держ. коледж економіки та права [та ін.]*. Ірпінь, 2019. С. 90–93.

Кінець К.В.,

здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Дудченко В.М.,

здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України

Науковий керівник: Лісничук О.А.

к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України

ФІСКАЛЬНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

Фіскальна політика є невід’ємною складовою фінансової політики держави, а засоби, що застосовуються для виконання завдань, передбачених фінансовою політикою (податки та збори, доходи бюджету, державні видатки, державні кредити, місцеві бюджети та деякі інші) є водночас важливими і необхідними інструментами реалізації фіскальної політики.

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика - це заходи уряду, спрямовані на забезпечення повної зайнятості та виробництво неінфляційного ВВП шляхом зміни державних видатків, системи оподаткування та підходів до формування державного бюджету в цілому[1].

Основними функціями фіскальної політики є зокрема такі, як:

- формування, наповнення та регулювання державного бюджету з використанням податкових важелів;
- оптимальне спрямування видатків державного бюджету на формування ефективної структури національної економіки;
- утримання макроекономічної стабілізації на основі динамічного розвитку національної економіки та фіскальної стійкості [5].

Загальний вплив фіскальної політики на економіку здійснюється через державний бюджет. Між фіскальної політикою і державним бюджетом існує пряма та зворотна залежність – з одного боку, державний бюджет визначає можливості фіскальної політики, а з іншого – фіскальна політика впливає на його стан. Саме основні показники виконання бюджету, структура і склад його дохідної та видаткової частин здійснюють вплив на розвиток країни.

Станом на 30 вересня 2020 року державний та гарантований державою борг України становив 2345,61 млрд грн або 82,89 млрд дол. США, в тому числі: державний та гарантований державою зовнішній борг – 1443,12 млрд грн (61,52% від загальної суми державного та гарантованого державою боргу) або 51,00 млрд дол. США; державний та гарантований державою внутрішній борг – 902,49 млрд грн (38,48%) або 31,89 млрд дол. США[2].

Напрямами вдосконалення фіскальної політики України мають стати [3, с. 146]: підвищення фіскальної ефективності податкових інструментів та використання їх регулюючого потенціалу, підвищення ефективності системи

податкового адміністрування; забезпечення інвестиційного характеру державних запозичень, запобігання пікових навантажень на державний бюджет, пов'язаних із обслуговуванням державного боргу; оптимізація структури бюджетних видатків, підвищення питомої ваги капітальних видатків.

Пандемія COVID-19 впливає на державні фінанси країн завдяки збільшенню витрат та зменшенню доходів, а також через зростаючі умовні зобов'язання, що перетворюються на фактичні зобов'язання. Крім того, політичні заходи у відповідь на кризу, ймовірно, створять нові фіскальні ризики. Коли фіскальні ризики зростають, уряди спочатку повинні зрозуміти, як можуть впливати на базові фіскальні позиції. У цьому контексті необхідно оцінити широкий спектр потенційних фіскальних ризиків, включаючи:

- різке погіршення макроекономічних умов;
- різке зниження цін на товари;
- суттєве знецінення валюти та розширення суверенних боргів.

Правове забезпечення антикризових заходів має передбачати чіткі та однозначні законодавчі норми щодо надання пільг та відстрочення сплати податків. Зокрема, антикризовим законом не визначено відстрочення сплати податків, а передбачено тільки скасування штрафів за несплату податків у період карантину. Така законодавча норма породжує невизначеність та створює можливість податкового тиску після карантину[4].

Отже, можна виділити такі ключові напрямки фіскального регулювання: інвестиційне спрямування політики, своєчасність та сфокусованість, комплексність та ефективність, посилення дії вбудованих стабілізаторів, особливо вдосконалення систем допомоги по безробіттю та мереж соціального захисту. Головним завданням на сьогодні є підтримання національної економіки після карантину за рахунок стимулювання розвитку бізнесу та збільшення нових робочих місць через зменшення податкового навантаження, а також створення умов для унеможливлення корупційних дій з ухилення від оподаткування.

Список використаних джерел інформації:

1. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua/uk/tax-policy>
2. Міністерство фінансів України <https://mof.gov.ua/uk/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg>
3. Александрюк Т.Ю., Баранник Л.Б., Дулік Т.О. Фіскальна політика: теоретичні аксіоми та прикладні антитези. Економічний вісник університету. 2018. №36/1. С. 188-200.
4. Інформація про фіскальні ризики та їх потенційний вплив на державний бюджет у 2020 році. Міністерство фінансів України <https://www.minfin.gov.ua/uploads/redactor/files/>
5. Нехайчук Ю. С. Про вплив тіньової економіки на соціально-економічний розвиток / Ю. С. Нехайчук // Науковий вісник: фінанси, банки, інвестиції. – 2015. – № 2 (7). – С. 24–28. 7

Кісіль Ю.В.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Лісничук О.А.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. Л.Л. Тарангул

РИЗИКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ПЕРІОД ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Для України європейська інтеграція – це шлях модернізації економіки, подолання технологічної відсталості, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, насамперед на ринок ЄС. Як невід’ємна частина Європи Україна орієнтується на діючу в провідних європейських країнах модель соціально-економічного розвитку.

Пріоритетом та основним завданням забезпечення фінансової безпеки є формування дієвого механізму захисту державних фінансів, приватних фінансових активів на фінансовому ринку і в особистому користуванні з боку владних структур. Безпека національних фінансів виражається у здатності державних органів влади забезпечувати раціональну фінансово-економічну політику. У цьому контексті можна виокремити першу суттєву загрозу фінансовій безпеці, що нині характерна для України, а саме суперечливість фінансових інтересів держави, бізнесу та окремих індивідів.

Можна назвати декілька основних економічних обставин, наявність яких є середовищем виникнення більшості загроз і ризиків стану фінансової безпеки держави:

- низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняної економіки;
- висока вартість фінансових продуктів та послуг, низький рівень захисту їх користувачів національними регуляторами фінансового ринку;
- державна фінансова політика, спрямована на розширення меж зовнішніх фінансових запозичень;
- нерозвиненість внутрішнього фондового ринку;
- відсутність механізму гарантування вкладів і забезпечення якості фінансових продуктів та послуг для юридичних осіб[1].

Конкретний перелік загроз та ризиків фінансової безпеки України на межі євроінтеграційного періоду показано в табл. 1.

Отже, пріоритетами України у сфері економічної безпеки має стати створення відповідних правових, економічних, соціальних та інших умов, спрямованих на покращення грошово-кредитної, валютної, банківської, бюджетної, податкової, інвестиційної політики. Уряд України повинен зосередити увагу на внутрішніх реформах, створенні в Україні рівня життя, економіки та політики, які максимально наближені до європейських. Тільки

тоді можливо впровадити ефективні механізми, спрямовані на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ та чинників, що призводять до створення зовнішніх та внутрішніх загроз фінансової безпеки держави. У поєднанні з розумною державною політикою вони дозволять створити економічно стабільну державу[2].

Таблиця 1.

**Загрози та ризики фінансової безпеки України на межі
євроінтеграційного періоду**

Ризики	Загрози
Входження на вітчизняний фінансовий ринок європейських компаній.	Зменшення кількості вітчизняних фінансових посередників, монополізація галузі європейськими компаніями.
Підвищення вимог до якості фінансових продуктів та послуг і процедур фінансового обслуговування.	Підвищення цін на фінансові продукти та послуги, недоступність їх для широких верств населення.
Розвиток платіжних систем, поява нових фінансових інструментів (наприклад, цифрових валют).	Поява нових схем відмивання капіталу, виведення його в офшори, поширення нових видів фінансового шахрайства.
Збільшення обсягів іноземного капіталу у вітчизняній фінансовій системі.	Втрата фінансового суверенітету, контроль іноземними суб'єктами внутрішнього фінансового ринку України.
Доступ до різних видів фінансової допомоги від європейських фондів та організацій.	Залежність національної фінансової політики від рішень та вимог фінансових донорів.

Джерело: складено на основі [1].

Здійснивши аналіз всіх наведених ризиків, загроз, а також антикризових заходів, варто зазначити, що вони мають лише один результат – додатковий час, оскільки заходи, які спрямовані на подолання кризових ситуацій та підтримання фінансової безпеки мали лише непрямий вплив на проблемні економічні сфери. Проте, досвід країн Європейського Союзу є яскравим прикладом розробки та впровадження дієвих антикризових заходів[3, с. 39].

Список використаних джерел інформації:

1. Носань Н. С. Актуальні загрози та ризики фінансової безпеки України на межі посткризового та євроінтеграційного періодів [Електронний ресурс] / Н. С. Носань // Економіка та управління. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://bses.in.ua/journals/2019/40_2019/8.pdf.

2. Гбур З. В. Структура забезпечення економічної безпеки України в контексті європейської інтеграції [Електронний ресурс] / З. В. Гбур // Державне управління. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2017/19.pdf.

3. Ліснічук О.А., Боярин Ю.В. Пріоритетні заходи антикризового управління в провідних країнах Європейського Союзу / Ліснічук О.А., Боярин Ю.В. // Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки», м. Хмельницький. – 2018. - № 1 (38) – С. 34-42

*Климчук А.А.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Шара Є.Ю.,
к.е.н., доцент,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ТА ЇЇ РОЗВИТОК В УКРАЇНІ

В умовах економічної та політичної кризи в Україні з'являються питання щодо забезпечення фінансової безпеки на різних етапах економічного устрою, як у фінансових окремих господарствах, так і на загальнодержавних рівнях фінансів.

Драйвером економічного зростання та важливим фактором соціальної рівності у сучасному світі є фінансова інклюзія.

Фінансова інклюзія (фінансове включення) - це рівний доступ та використання фінансових продуктів та послуг, які:

- прийнятні за ціною;
- відповідають потребам домогосподарств та підприємств;
- доступні для всіх сегментів суспільства незалежно від доходу та місця проживання;
- надаються представниками фінансового сектору відповідально та екологічно для усіх учасників процесу.

Центробанки та інші регулятори фінансового ринку, міжнародні організації, інші гравці ринку наголошують на важливості фінансової інклюзії упродовж останніх десятирічь.

Рівень фінансової інклюзії має тенденцію до певного зростання, але успіхи деяких країн дещо різняться. Практика розвинених країн показує наскільки важливе забезпечення фінансової безпеки та реалізація принципів фінансової інклюзії, що демонструє свій розширений доступ, як для пересічних громадян, так і доступ домогосподарств та підприємств на фінансові товари та послуги, незалежно від їх доходів, віку та інших критеріїв, адже доступність фінансових послуг - це можливість користувача дійсно скористатися послугою через контакт із фінансовим посередником.

Важливу роль на розвиток фінансової інклюзії для різних зацікавлених осіб відіграє держава, оскільки саме за її впливом залучаються різні верстви населення до економічної системи, результат яких являє собою і зростання економіки в цілому, і мобілізацію заощаджень населення, і вкладання грошей в економіку країни. Для провайдерів фінансових послуг фінансова інклюзія також відіграє певну роль, так як їх діяльність надає можливість нарощувати кількість споживачів фінансових послуг.

Створення лише технічних умов для користування фінансовими продуктами та послугами на рівні держави чи підприємств - недостатнє, необхідно забезпечити доступ до фінансової системи інших фізичних та

юридичних осіб, та враховувати реальну сторону попиту - що саме цікавить споживачів.

Фінансова інклюзія організовує певні можливості зростання економічного розвитку, підвищення суспільного блага країни та її громадян. Тому для споживачів найефективнішим є використання сучасних фінансових послуг таким чином, щоб їх особистий добробут постійно зростав. Крім того фінансова інклюзія сприяє підвищенню та стабілізації доходів таких споживачів, зменшення ймовірності настання економічних криз, ефективнішому керівництву активами.

Більша частина населення України лишається без можливості користування фінансовою системою, що свідчить про певну відокремленість від економіки держави та суспільства в цілому, низький рівень фінансової безпеки, управління коштами та можливість споживачів здійснювати усвідомлений вибір послуги, повністю розуміючи вигоди та ризики від користування нею.

Національний банк України визначив фінансову інклюзію однією зі своїх стратегічних цілей, адже фінансова інклюзія - це створення певних умов для залучення усіх сегментів населення та бізнесу до користування різноманітними фінансовими послугами, які доступні за інфраструктурою та ціною, офіційно урегульовані та відповідають потребам населення з метою стимулювання економічного зростання країни, та зменшення соціальної нерівності у суспільстві.

Забезпечення фінансової інклюзії країни (доступності фінансових послуг для населення) може бути реалізована за рахунок поширення інформаційних технологій; за рахунок формування та розвиток системи захисту прав споживачів, адже захист прав - гарантія безпечного, прогнозованого та якісного надання послуги, забезпечена третьою стороною; через Національну стратегію та заходи з підвищення фінансової грамотності українців; за рахунок розвитку безготівкової економіки. [1].

Підвищення рівня фінансової інклюзії вимагає координації та взаємодії фізичних і юридичних осіб, щоб досягти поставленої цілі. Така процедура має проводитись над фінансовою грамотністю, тобто здатністю споживача здійснювати усвідомлений вибір послуги, повністю розуміючи вигоди та ризики від користування нею, адже без фінансової грамотності людина не може повністю користуватися потенціалом фінансових сервісів.

ЄС випереджає Україну за рівнем фінансової грамотності, попри таку ситуацію українці намагаються отримувати інформацію про сервіси бажаних способів заощаджень, фінансових планувань та попиту. Саме тому фінансова грамотність та інклюзія – не розривні.

Актуальними стали нові технології та інновації як приклад розвитку, тому мобільні фінансові рішення уже довели свою ефективність у світі, але створити універсальне рішення ще не є повністю можливим. Шляхами локального розв'язання таких проблем в Україні можуть бути: сприяння інновацій, управління ризиками, захист споживачів, що вимагають певного втручання уряду, банків та підприємств.

Список використаних джерел інформації:

1. Національний банк України Електронний ресурс : Веб-сайт. – Електронні дані. – Київ : НБУ, 2018 – Режим доступу: <https://old.bank.gov.ua/control/uk/index>

*Климчук А.А.,
студентка 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Дроботова Л.А.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ШЛЯХИ ЗМІЦНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ

На сьогодні наша країна на етапі перебудови промислового виробництва з метою створення конкурентноспроможних та інтегрованих в світовій економіці підприємств. На таких умовах більшість підприємств вирішують тимчасово, а можливо, і постійно об'єднувати свої зусилля для розвитку в цьому напрямку. Така взаємодія зусиль передбачає, що на ринковий механізм взаємовідносин впливатимуть внутрішньогосподарські операції [1]. Це одна із функцій інтеграції. Стадії виробництва і розподілу будуються на можливостях ієрархічної системи, тобто регламентами та внутрішніми операціями. Така інтеграція підприємств приймає найчастіше коопераційну та концентраційну форму.

Кооперація, що побудована на організаційно добровільному об'єднанні може передбачити прийняті спільні рішення для досягнення визначених цілей без створення загального органу управління. Такі процеси можуть здійснюватись при заключенні договору без втрат господарської і юридичної самостійності на підприємствах. Ці об'єднання можуть бути як тимчасовими так і постійними під різними видами організаційних форм (картелі, синдикати, холдинги) [2].

Підприємства що будуються на концентрації, проводяться за допомогою централізації та господарських засобів концентрації або капіталів. Цей процес використовується, коли підприємство відмовляється частково або повністю від своєї фінансово-господарської самостійності, що є корисним для іншого підприємства, органу управління.

Актуальною ініціативою успіху виступає інтеграція процесів за рахунок довгострокових зобов'язань під час заготовчих операцій, виробництва, участі в капіталі та управління. Найважливішими тенденціями розвитку є інтеграційні процеси промислових підприємств та сучасних структур кооперативного типу. Напрями зростання України є розширення інтеграційних процесів, в завдання яких входить економічне зростання, завоювання ринків, підвищення ефективної діяльності, ріст конкурентоспроможності вітчизняних підприємств.

В Україні кожен вид інтеграції обумовлює виникнення тієї чи іншої організаційної форми або моделі, кожній з яких відповідає певний набір специфічних рис і якостей, який відрізняє її від інших, а також різні мотиви створення і впливу на середовище, в якій вона діє.

Інтеграція сприяє побудові закінчених технологічних ланцюжків, забезпеченні координації обсягів продажів, зниженні витрат на одиницю продукції, зростанні продуктивності праці. Результатом інтеграції є формування господарського механізму, в якому, крім інтегрованих елементів, є наявність координуючого елементу. Співпраця є формою партнерства, оскільки охоплює відносини між учасниками, засновані на взаємній вигоді та рівноправності.

Таким чином, ми дійшли висновку, що інтеграційні процеси підприємств України є об'єктивно обумовленим чинником у реалізації проблем сьогодення, які дадуть змогу в умовах кризових ситуацій підтримати вітчизняного товаровиробника, підвищити рівень його конкурентоспроможності.

Для подолання основних проблем для підприємств України, що продукуються сучасним агресивним зовнішнім середовищем, необхідно розвивати і розширювати вплив інтеграційних процесів, вживаючи певних заходів. Для послаблення тиску зовнішніх факторів, а також нестабільної економічної і політичної ситуації в Україні слід розширювати ринки збуту продукції, виробництво орієнтувати на експорт, налагоджувати співпрацю із іншими країнами (держави Африки, Близького Сходу, ЄС). Для безпеки свого фінансового становища слід сплачувати боргові зобов'язання, збільшувати власний капітал, отримувати довгострокові кредити для розвитку нових проектів. Також необхідно здійснювати інвестиції у нові проекти та оновлення основних засобів, при цьому провадити будівництво нових виробничих об'єктів, дотримуватись соціальних угод та екологічних норм, сприяти інвесторам за умови виконання усіх зазначених норм.

Отже, розвиток високорентабельних підприємств в Україні є цілком реальним. При цьому нові інтегровані структури можуть створюватися як на державному, так і на регіональному рівнях. Країни ЄС та світу вже мають великий практичний досвід щодо модернізації виробництв шляхом об'єднання, інтеграції різних підприємств. В умовах українських реалій цей досвід повинен бути використаний для підвищення ефективності об'єктів, що інтегруються. Саме великі структури можуть дозволити собі наявність висококваліфікованих кадрів, використання та розробки новітніх технологій, розвитку інфраструктури.

Список використаних джерел інформації:

1. Навчальні матеріали онлайн (pidru4niki.website) [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://pidru4niki.com/1597012264680/ekonomika/integratsiya_pidpriyemstv.
2. Рогач О. і., Луцишин З. О. та ін. Світові фінанси: сучасні тенденції та перспективи розвитку. Київ: Київ. націон. ун-т ім. Т. Шевченка, 2013. - 351 с

Ковда М.В.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Менеджмент»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Клименко Д.Б.,
*к.е.н., доцент кафедри банківської
справи та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України*

ОПТИМІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

Головними джерелами фінансування необоротних активів є прибуток та накопичений амортизаційний фонд. Саме вони становлять бюджет капітальних вкладень. Фінансова криза, яка останнім часом суттєво впливає на діяльність багатьох суб'єктів господарювання, на різні ланки фінансової та економічної діяльності держави, змусила більшість власників та менеджерів вищого рівня по-новому оцінити більшість процесів, що пов'язані з рухом фінансових потоків, взагалі та грошових коштів зокрема. Якщо донедавна основний наголос робився на інтенсифікації вхідного грошового потоку від замовників. А питання переобладнання приділялося значно менше уваги, то вже сьогодні більшість підприємств зіткнулись з проблемою конкурентоспроможності своєї продукції та послуг саме на рівні застарілих необоротних активів.

Сьогодні серед вчених немає єдиної думки, чи відносити амортизаційний фонд до фінансових потоків. Автори наукових досліджень розглядають процес амортизації переважно в теоретичному аспекті. Пропозиції щодо вирішення науково – практичних проблем формування державної амортизаційної політики публікуються досить рідко. З-поміж них слід згадати праці українських учених О. Болховитиної, П. Орлова і С. Орлова, А. Савченка, Ю. Стадницького, Є. Хлевського, А. Фукси, які здебільшого присвячені впливу прискореної амортизації на прибуток і доходи бюджету, вдосконаленню чинної методики нарахування амортизації, наслідками державної амортизаційної політики тощо[4, с.140].

Висвітлюючи роль амортизаційних фондів у фінансуванні інвестиційної діяльності, автори віддають перевагу фрагментарному аналізу та вибіркового підходу до окремих аспектів.

Практично відсутні праці, де амортизаційна політика досліджувалася б як інструмент реалізації інноваційної моделі розвитку економіки. Не дістала належного відбиття у теоретичних розробках і рекомендаціях об'єктивна специфіка функціонування та оновлення основних засобів у різних галузях національної економіки. У практичній площині питання постає більш гостро. Існуючі стандарти бухгалтерського обліку не передбачають ведення обліку амортизаційного фонду. У балансі підприємства відображається тільки сума зносу необоротних активів, що, з нашої точки зору, є не ідентичним амортизаційному фонду. Також ускладненим є й визначення джерел при фінансуванні оновлення необоротних активів.

Така ситуація ускладнює ефективний менеджмент підприємства. І хоча дискусія з цього приводу ведеться дуже давно, реальних заходів щодо ефективних рішень не здійснено. Серед таких заходів необхідно виділити вирішення суперечностей паралельного використання економічної і фіскальної амортизації та відповідних обліків. Взаємозв'язок бухгалтерського та податкового обліків, з точки зору інформаційного забезпечення прийняття рішень щодо ефективного відшкодування зношення основних засобів за даних обставин зводиться нанівець.

Також постає питання про віднесення амортизаційного фонду до фінансового потоку. Якщо виходити з того, що фінансові потоки – це процес, який характеризує надходження коштів до бюджету (підприємства) та перерахування з бюджету (підприємства) за деякий проміжок часу (квартал, рік тощо), то амортизаційний фонд можна віднести до фінансового потоку, а тому до управління ним можна використовувати прийоми, що застосовуються до інших видів фінансових потоків [3, с.140]. Амортизація є важливим внутрішнім джерелом для інвестицій на підприємстві. Основний чинник, що впливає на привабливість того або іншого джерела інвестицій (способу нарахувань амортизації в даному випадку), - це чинник часу, який відомо, має свою ціну.

Порівняльний аналіз систем нарахування амортизації в розрізі податкового обліку у США, Росії та Україні приводить до висновку, що у нас діє негнучка система: всі основні засоби розподілені лише на чотири групи; встановлені для них норми амортизації еквівалентні строкам служби від 18 місяців до 12 років.

З метою збільшення інвестиційного потенціалу амортизації як елемента фінансового потоку необхідно:

- трактувати амортизацію як економічний процес, що ґрунтується на раціональних строках служби основних засобів;
- враховувати за допомогою коригуючих коефіцієнтів особливі умови використання основних засобів (агресивне середовище, підвищену інтенсивність та інше);
- збільшити кількість методів нарахування амортизації (крім групи, до якої віднесені будівлі та споруди з тривалим строком використання);
- ввести у систему обліку облік амортизаційного фонду та його використання [1, с.118].

Список використаних джерел інформації

1. Білик М.Д. Сутність і оцінка фінансового стану підприємства // Фінанси України. – 2018. №3. - С. 117- 128.
2. Дацко А.О. Сутність і оцінка фінансового стану підприємств // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. - 2018. - №1.
3. Захарченко В.О. Систематизація методів оцінки фінансового стану підприємства // Фінанси України.- 2018. - №1.- С.137-144.
4. Єлейко Я.І. Деяка характеристика фінансових потоків // Фінанси України.- 2018.- №2.- С.138-141.

*Колєсник В.Я.,
студентка 1 курсу,
спеціальність «Право»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Колєсник Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права,*

МОДЕРНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В ПРОЦЕСІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Характерною рисою та особливістю сучасного етапу розвитку світового господарства є інтенсивний розвиток інтеграційних процесів. У зв'язку з цим набувають актуальності завдання пошуку напрямів модернізації ключових інститутів суспільного життя країни, до яких, беззаперечно, слід віднести і фінанси.

Однією з основних складових фінансової стратегії України є поглиблення її інтеграції в міжнародний фінансовий простір та його регіональні підсистеми, зокрема і першочергово (враховуючи європейський вибір країни), до фінансової системи Європейського Союзу.

Для України євроінтеграція – це шлях модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, вихід на світові ринки, в тому числі і на ринок фінансових послуг.

Ключовим напрямом інтеграції України в міжнародну фінансову систему є розвиток її відносин із головними міжнародними фінансовими інституціями МВФ і Світовим банком. Вони відіграють дедалі зростаючу роль у світі, сприяючи економічному розвитку окремих країн, забезпечуючи надходження в національну економіку значної частки кредитних та інвестиційних ресурсів. Саме від результатів співробітництва України з цими організаціями залежить характер і ефективність її інтеграції в міжнародну фінансову систему [1, с.11].

Серед менш технологічно розвинутих країн спостерігається тенденція до використання коштів бюджету ЄС на забезпечення певного рівня продовольчої безпеки, соціального розвитку суспільства, прав і свобод громадян та регіональний розвиток. Така політика сприяє рівномірному та збалансованому економічному зростанню країн ЄС та розбудові конкурентоспроможних національних економік.

За сучасних євроінтеграційних перспектив України особливої ваги набуває необхідність переосмислення пріоритетних напрямів бюджетної політики та підвищення її ефективності. Визначення пріоритетних галузей національної економіки дасть змогу збалансувати капітальні видатки та цілі бюджетної політики для підтримки базових конкурентоспроможних галузей.

Досвід країн Європи щодо державної науково-технологічної й інноваційної політики доцільно використати для забезпечення готовності України до конкурентних умов у глобальному просторі.

На жаль, в Україні на сьогодні немає стратегічного документа, що визначав би загальнодержавні пріоритети розвитку, на які мають бути спрямовані державні капітальні інвестиції. Визначені в загальнодержавних стратегіях цілі економічного розвитку є надто широкими, а галузеві стратегії передбачають тільки загальні плани, не вказуючи на конкретні пріоритети. Відсутність довгострокової програми капітальних інвестицій та пріоритетів капітальних видатків спричиняє системні проблеми, які зумовлюють неефективність використання обмежених бюджетних ресурсів.

Для отримання позитивного економічного й соціального ефекту від капітальних вкладень в Україні на законодавчому рівні слід затвердити довгострокову і стійку систему пріоритетів національного розвитку.

В Україні у структурі місцевих бюджетів слід суттєво посилити бюджет розвитку, видатки якого доцільно спрямовувати суто на напрями, визначені й закріплені в Національній програмі пріоритетів. Орієнтуючись на європейський досвід формування бюджету ЄС та національних бюджетів, взаємовідносини між державним і місцевими бюджетами можуть здійснюватись за подібною логікою: встановлення спільних пріоритетів розвитку й фінансування [2, с.106].

Отже, модернізацію слід почати з розробки чіткого плану та стратегії впровадження ідей, розглянувши кожен галузь фінансової системи та її особливості. Модернізація стане великим поштовхом в розвитку економіки України та дасть змогу стати в ряд з високорозвиненими країнами світу.

Список використаних джерел інформації:

1. Модернізація Державних фінансів України у контексті європейського вибору / Монографія за загальною редакцією д.е.н., професора І. О. Лютого, д.е.н., професора В. Б. Тропіної ; Видавництво ЧНТУ 2019.
2. Модернізація фінансової системи України в процесі євроінтеграції : у 2 т. / Т. І. Єфименко, С. С. Гасанов, П. М. Леоненко та ін. ; за ред. О. В. Шлапака, Т. І. Єфименко ; ДННУ "Акад. фін. управління". – К., 2014. – Т. 2. – 2014.

*Костюк А.М.,
студентка 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права*
**Науковий керівник: Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права**

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ РИНКУ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

Страхування життя є універсальним інструментом для вирішення багатьох соціальних завдань. Насамперед, це матеріальне забезпечення особи після досягнення пенсійного віку чи у випадку втрати дієздатності через нещасний випадок. На Заході виплати за довгостроковими договорами страхування складають основу доходу громадян пенсійного віку, а страхові компанії є важливими учасниками інвестиційного ринку.

18 червня 1583 року в Лондоні було зафіксовано першій у світі задокументований випадок страхування життя. Тож можна вважати, що в цьому році ми відсвяткували 437-му річницю з дня укладення першого задокументованого договору страхування життя. Страхування життя як особливий вид підприємництва з'явився в Європі в кінці XVII ст., як доповнення до морського страхування. Поряд зі страхуванням кораблів і вантажів стали укладати договори страхування життя капітанів кораблів. Далі англійський підприємець Джеймс Додсон в 1663 році зібрав всі дані по різних лондонських кладовищах, розрахував середній вік померлих, їх число за рік і застосував цю статистику для розрахунку страхових премій [1]. Тому йому належить роль родоначальника в застосуванні наукового підходу до організації страхування життя.

Перша спеціалізована страхова компанія зі страхування життя «Суспільство гідного життя» була створена в 1740 році, а в 1762 році з'явилася страхова компанія «Суспільство справедливого страхування життя». У 1765 році ця компанія була офіційно зареєстрована як товариство взаємного страхування та займається страхуванням життя донині і є найстарішим у світі товариством взаємного страхування, яке здійснює страхування життя. Страхування життя, вже як інструмент інвестування, з'явилося в Америці в 1840 році і до 1900-го кількість компаній і охочих застрахувати своє життя зросла в кілька десятків разів. На кінець XIX століття операції страхування життя набули широкого поширення у всіх розвинених капіталістичних державах.

Страхування життя, як інструмент надійного вкладення коштів, є досить популярним інструментом у світі для інвесторів і людей, які піклуються про фінансовий захист своєї сім'ї. В економічно розвинених країнах на страхування життя припадає від 37% до 78% зборів премій страхових компаній і переважна більшість укладених договорів страхування. Резерви з особистого страхування і особливо довгострокового страхування життя є одним з основних джерел

внутрішніх національних інвестицій [1].

В Україні частка страхування життя у загальному обсязі зібраних страхових премій останнім часом зростає та становить у I кварталі 2020 року 13%. У 2019 році даний показник становив 11,7%, у 2018 році – 11,3% т, а у 2017 році частка страхування життя становила лише 6,7%. У порівнянні із розвиненими країнами світу, таке страхування все ще залишається на дуже низькому рівні свого розвитку. Активізація страхування життя має важливе значення як для розвитку страхового ринку, так і для національної економіки в цілому, адже саме у сфері страхування життя акумулюються внутрішні довгострокові ресурси, які можна спрямовувати у вигляді інвестицій у різні галузі економіки, сприяючи економічному зростанню держави. У країнах із розвинутою ринковою економікою компанії, що займаються страхуванням життя, забезпечують понад 30% інвестицій у національну економіку, а досвід європейських держав свідчить, що розвинуте страхування життя дає можливість ефективно вирішувати ряд соціальних проблем, не створюючи додаткового навантаження на державний бюджет [2].

Єдиним галузевим об'єднанням ключових гравців ринку life-страхування України є «Платформа Лайф-страхування», створена на базі Української Федерації Убезпечення. До її складу увійшли 10 компаній, що працюють на українському ринку страхування життя та утримують сумарно до 95% ринку у валових страхових преміях та резервах. Враховуючи стратегічну значущість сектору life-страхування для довгострокового макрофінансового та макроекономічного розвитку країни провідні учасники ринку life-страхування розробили «Стратегію розвитку ринку страхування життя України 2020-2040» та запропонували власне бачення перспектив розвитку до 2040 року, а також деталізовану стратегію його функціонування на 2020-2025 роки.

Національний банк, як регулятор, працює над розробленням пропозицій до проекту Закону України «Про механізм гарантування виплат за договорами довгострокового страхування життя», що має сприяти довірі громадян.

Таким чином, можна зробити висновки, що у сфері страхування життя необхідно здійснити модернізацію законодавства, розбудувати інститут професії фінансового консультанта, вивести на ринок України продукти unit-linked страхування, створити ефективну систему гарантування для добровільного довгострокового накопичувального страхування життя, запустити Пенсійну реформу та заформувати ефективний механізму участі у ній компаній зі страхування життя, запустити соціальну рекламу ідеї страхування життя з боку держави тощо.

Список використаних джерел інформації:

1. Страхування життя існує понад 400 років. Офіційний сайт СК «Рідна». – URL: <http://sk-ridna.com.ua/home/913--400-.html>
2. Пурій Г. М. Страховий ринок України: сучасний стан та проблеми розвитку. Ефективна економіка. 2018. №10. – URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/10_2018/60.pdf

*Коханчук К.О.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ ДИВІДЕНДІВ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ

Головною ціллю створення та функціонування кожного підприємства є отримання прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати податків, тому виникає необхідність у пошуку оптимальних шляхів розподілу прибутку. Реалізація цього процесу в умовах існування акціонерних корпорацій із великою кількістю акціонерів призвела до виникнення механізму дивідендних виплат, адже економічна природа акціонерного капіталу дає право власнику акцій отримувати регулярний дохід від інвестованого капіталу у формі дивідендів.

Дослідженням теоретичних питань та практичних розробок дивідендної політики, особливостей нарахування дивідендів та їх оподаткування займаються як зарубіжні, так і вітчизняні науковці, зокрема: А. Даниленко, В. Баліцька, Є. Брігхем, О. Коблянська, Н. Орлова, Н. Харченко, М. Міллер, Ф. Бутинець, Ф. Модільяні та інші.

Варто зазначити, що підприємства, котрі мають вільні кошти прагнуть їх інвестувати в акції інших підприємств задля отримання дивідендів та/або отримання суттєвого впливу чи контролю над такими підприємствами, що в майбутньому може їм надати додаткові конкурентні переваги.

На основі норм Європейського податкового законодавства та міжнародних економічних організацій була розроблена Законодавчо-нормативна база з питань обліку та оподаткування дивідендів. На даний час в Україні функціонує податкова система, яка за своїм складом та структурою подібна до податкових систем розвинутих європейських країн. Проте, на відміну від країн Європейського Союзу, податкова система України не є інструментом підвищення конкурентоспроможності держави.

Основна роль у системі заходів щодо управління ринковою вартістю корпоративного підприємства належить дивідендній політиці. У більш широкому трактуванні під дивідендною політикою розуміють принципи та методи визначення частки прибутку, сплаченої власнику капіталу, відповідно до його внеску у загальному обсязі власного капіталу підприємства [3]. Таким чином, дивідендна політика – це набір цілей і завдань, які ставить перед собою керівництво підприємства.

Згідно з Податковим кодексом дивіденди – платіж, що здійснюється юридичною особою – емітентом корпоративних прав чи інвестиційних сертифікатів на користь власника таких корпоративних прав, інвестиційних

сертифікатів та інших цінних паперів, що засвідчують право власності інвестора на частку (пай) у майні (активах) емітента, у зв'язку з розподілом частини його прибутку, розрахованого за правилами бухгалтерського обліку.

Водночас, згідно із п. 140.4.1 Податкового кодексу України, фінансовий результат до оподаткування "зменшується на суму нарахованих доходів від участі в капіталі інших платників податку на прибуток підприємств, платників єдиного податку та на суму нарахованих доходів у вигляді дивідендів, що підлягають виплаті на його користь від інших платників цього податку (крім інститутів спільного інвестування та платників, прибуток яких звільняється від оподаткування відповідно до положень цього Кодексу, у розмірі прибутку, звільненого від оподаткування" [1].

Оподаткування дивідендів головним чином залежить від податкового статусу учасників, тобто ними можуть бути як юридичні так і фізичні особи, резиденти чи нерезиденти, отже виходячи з цього необхідно звертати увагу при сплаті податків до державного бюджету (ПДФО і податку на прибуток) та заповненні відповідних декларацій.

Сума дивідендних виплат розраховується виходячи з бухгалтерського прибутку, і відповідно до пп. 57.1.1 ПКУ платник податку на прибуток – емітент корпоративних прав, на які нараховуються дивіденди, проводить зазначені виплати власнику таких корпоративних прав незалежно від того, чи є оподатковуваний прибуток, розрахований за правилами, визначеними статтею 137 цього Кодексу [1].

Відповідно до Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [4] облік дивідендів нарахованих до отримання за фінансовими інвестиціями, які обліковуються за методом участі в капіталі здійснюється кореспонденцією Дт 373 – Кт 141, а дивідендів за іншими фінансовими інвестиціями Дт 373 – Кт 731, отримання дивідендів відображають проведенням Дт 311 – Кт 373.

У системі бухгалтерського обліку емітента знаходять відображення наступні господарські операції за нарахованими та виплаченими дивідендами, а також сплаченою сумою авансованого внеску [5]:

- розподілено прибуток для виплати дивідендів (Дт 441 Кт 443);
- нараховано дивіденди засновнику (Дт 443 Кт 671);
- сплачено авансований внесок (Дт 641 Кт 311);
- виплачено дивіденди засновнику (Дт 671 Кт 311).

Отже, особливості нарахування та виплати дивідендів залежать головним чином від організаційно-правової форми суб'єктів господарювання. Задля задоволення інтересів власників та акціонерів, дивідендна політика має ґрунтуватись на двох протилежних судженнях: прагненні акціонерів отримувати високі дивіденди та необхідності капіталізації частини прибутку для подальшого розвитку підприємства.

Список використаних джерел інформації:

1. Податковий кодекс України від 02. 12. 2010 № 2755-VI із змінами і доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI із змінами і доповненнями. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/514-17>.
3. Постанова НБУ «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 01.03.2018 р. №19 : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0019500-18>
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
5. Кащена Н.Б. Особливості податкового обліку операцій з виплати дивідендів / Н.Б. Кащена, І.П. Порсюрова // Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки : I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ужгород, 21 квітня 2017 р.). – Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2017. – С.347-349.

*Краснобока В.В.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Одним з основних каталізаторів розвитку світової економіки, в тому числі і в Україні, є фондовий ринок. Він дає змогу залучити в державу фінанси у вигляді інвестицій не лише на національному, а й на міжнародному рівнях. З урахуванням того, що основною функцією фондового ринку є перерозподіл коштів від секторів, що досить забезпечені фінансами, до тих, які потребують збільшення капіталу, він відіграє важливу роль у стабілізації економіки. Однак український ринок поки що залишається інвестиційно непривабливим, а законодавча база, яка його регулює, досі містить певні прогалини. Це ускладнює подальше функціонування ринку та його вихід на міжнародну арену [4].

Варто зазначити, що сучасний стан розвитку фондового ринку України є досить важливим питанням, оскільки ефективно функціонуючий фондовий ринок міг би стати фундаментом для забезпечення економічної стабільності та проведення структурних реформ в Україні, що є досить актуально у такий складний час для України [2]. Тому, нами був здійснений детальний аналіз щодо розвитку фондового ринку в Україні, зокрема протягом січня-липня 2020 року.

Загальний обсяг випусків емісійних цінних паперів, зареєстрованих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку у січні-липні 2020 року, становив 65,95 млрд грн, що більше на 43,47 млрд грн порівняно з відповідним періодом 2019 року (22,47 млрд грн) [3]. Протягом січня-липня 2020 року Комісією зареєстровано 37 випусків акцій на суму 9,99 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків акцій збільшився на 5 млрд грн.

Комісією протягом січня-липня 2020 року зареєстровано 53 випусків облігацій підприємств на суму 28,35 млрд грн. Порівняно з аналогічним періодом 2019 року обсяг зареєстрованих випусків облігацій підприємств збільшився на 22 млрд грн.

За результатами торгів на організованому ринку протягом січня-липня 2020 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами склав 182,98 млрд грн. Протягом січня-липня 2020 року порівняно з даними аналогічного періоду 2019 року обсяг біржових контрактів з цінними паперами на організаторах торгівлі зменшився на 1,25% (січень-липень 2019 року – 185,3 млрд грн).

Найбільший обсяг торгів за фінансовими інструментами на організаторах торгівлі протягом зазначеного періоду зафіксовано з ОВДП – 179,54 млрд грн

(98,12% від загального обсягу біржових контрактів на організаторах торгівлі протягом січня-липня поточного року) [3].

На основі проведеного аналізу серед нагальних проблем розвитку фондового ринку вважаємо за доцільне виділити наступні:

1) надмірна кількість фондових бірж (окремі біржі здійснюють операції нерегулярно і в незначних обсягах);

2) висока фрагментарність біржової та депозитарної структури, відсутність досконалого механізму взаємодії бірж з депозитарною системою та єдиних стандартів проведення розрахунків і клірингу [4];

3) фондовий ринок не приносить прибутку торговцям, що нівелює їх зацікавленість та знижує ліквідність ринку;

4) обмежена кількість ліквідних та інвестиційно-привабливих фінансових інструментів, відсутність ліквідних цінних паперів публічних акціонерних компаній [3];

5) низький рівень гарантії повернення інвестицій для іноземних інвесторів через недосконалість валютного регулювання;

6) недостовірність інформації щодо загального обсягу торгів на біржовому ринку (зокрема, стосовно позалістингових цінних паперів), що не сприяє прозорості й відкритості ринку, а отже знижує довіру до вітчизняних цінних паперів [1];

7) дефіцит кваліфікованих трудових ресурсів;

8) недосконала законодавча база, що регулює діяльність фондового ринку;

9) психологічне неприйняття та недооцінка потенціалу фондового ринку;

10) низький рівень специфікації прав власності, що зумовлює численні корпоративні конфлікти;

11) слабкість внутрішніх інституційних інвесторів, представлених інститутами спільного інвестування, недержавними пенсійними фондами та страховими компаніями, низька активність фізичних осіб на ринку цінних паперів [1];

12) слабка зацікавленість стратегічних іноземних інвесторів у вітчизняному фондовому ринку.

Концепція регулювання фондового ринку в умовах нестабільності економіки України, на наш погляд, повинна будуватися на принципах соціальної справедливості; надійності захисту інвесторів; прозорості, контролюємості; ефективності; правової упорядкованості; відкритості; конкурентності; першочергової реалізації загальнонаціональних інтересів та забезпечення гарантій та безпеки інвестиційної діяльності в економіці України.

Список використаних джерел інформації:

1. Біда І. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку в Україні [Електронний ресурс] / Біда І.– Режим доступу: <http://libfor.com/index.php?newsid=2747>

2. Забучинська Т. В. Проблеми та шляхи підвищення ефективності державного регулювання фондового ринку України [Електронний ресурс] / Забучинська Т. В. – Режим доступу: <http://ndi-fp.asta.edu.ua>.

3. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.nssmc.gov.ua>.

4. Чепульченко Т. О., Монаршук А. О. Правове регулювання фондового ринку в Україні: проблематика та перспективи розвитку / Фінансове право

*Кременовська О.С.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Діяльність та ефективне функціонування будь-якої держави можливе лише за існування дієвої правової та фінансової системи. Проте під впливом багатьох зовнішнь- та внутрішньополітичних чинників фінансовий сектор, зокрема і банківська система, трансформуються та можуть викликати як кризи, так і піднесення.

Слід зазначити, що банківська система – сукупність різних видів національних банків і кредитних установ, що діють в рамках загального грошово-кредитного механізму.

Банківська система України складається з Національного банку України та інших банків, а також філій іноземних банків, що створені і діють на території України відповідно до положень Закону «Про банки і банківську діяльність». У країні повинна бути достатня кількість діючих банків і кредитних установ. Систему слід розглядати як таку, що систематично розвивається і постійно кількісно та якісно змінюється [1, с. 29].

Діяльність комерційних банків зосереджена на задоволення потреб не тільки держави, а й населення. На місцевому рівні діяльність банків координує Національний Банк, який у свою чергу, виконує функції управління грошово-кредитними і фінансовими процесами в економіці та підтримує стабільності національної грошової одиниці.

Банківська система України є одним з найбільш динамічно розвинутих секторів національної економіки, де перехід до ринкових відносин відбувався досить швидко і де реально проходив процес демонополізації, проявилася конкуренція, гроші та кредит набули ринкового змісту [2, с.503]. Банки та банківська система в цілому, виконують роль емісійного, відповідального за грошове господарство, і кредитного центру держави.

Отже, діяльність банківської системи прямо залежить від соціальної, політичної та економічної ситуації як в державі, так і за її межами. Для підтримки банків потрібно з боку держави забезпечити досконалу нормативно-правову базу, яка попереджувала б виникнення правопорушень, а також і притягнення до відповідальності винних осіб у фінансових правопорушеннях, забезпечення економічного розвитку держави, де будуть розвивати свою діяльність і банки, викликаючи довіру серед населення. Банківська система України становить органічну частину загальноекономічного комплексу і безпосередньо взаємодіє з економікою країни в цілому, вона повинна відігравати значну роль в економічних процесах, що проявляється в утворенні

оптимального середовища для мобілізації й вільного переливання капіталів, нагромадження коштів для структурної перебудови економіки, приватизації й розвитку підприємництва [3, с. 30].

Список використаних джерел інформації:

1. Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Реформування банківської системи України в умовах фінансових глобалізаційних викликів Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Міжвузівська науково-практична інтернетконференція Економіка і фінанси: аналіз тенденцій та перспективи розвитку 20 жовтня 2014 року. Днепропетровськ, 2014. С.29
2. . Єпіфанов А.О. Операції комерційних банків навч. посібник. А.О. Єпіфанов, Н.Г. Маслак, І.В. Сало. Суми Університетська книга, 2007. 503с.
3. Дзюблюк О.В. Проблеми забезпечення ефективного функціонування банківської системи в перехідній економіці О.В. Дзюблюк Вісник Національного банку України. 2005. №3. С. 30.

*Кузьмич А.Ю.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Чуницька І.І.,
*д.е.н., доцент, професор кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасний рівень розвитку продуктивних сил характеризується актуалізацією інформаційних, інтелектуальних та інноваційних чинників формування вартості економічних благ, економічні науки орієнтовані на нове, більш успішне вирішення традиційних економічних суперечностей між безмежними потребами та обмеженими ресурсами для їхнього задоволення, між глобальними тенденціями змін і національними інтересами держави, між виробничими вимогами та споживчими уподобаннями до товарів, між поточними фінансовими результатами і стратегічними цілями розвитку, між економічними інтересами окремого суб'єкта господарювання та цілями його партнерів, споживачів, конкурентів і суспільства загалом. Підвищення ефективності виробництва, конкурентоспроможності продукції і послуг, активізації підприємництва і інше, все це в сукупності зараз потрібно від підприємства.

Питанню управління фінансами, а також підвищенню ефективності цього процесу присвячені багато робіт. Зокрема такі автори, як Балабанов І.Т., Акулов В.Б., Соболева О.О., Сидорова А.В., Тульчинська С.О., Тюленєва Ю.В., Погребняк А.Ю. та інших. Із зарубіжних авторів, які спеціалізуються з даної тематики можна виокремити наступних: А.М. Фрідман, Ю.Ф. Брігхем, Дж. А. Х'юстон, Р.С. Хіггінс, М. Раймерс, І.А. Бланк та інші.

Головною метою фінансового менеджменту є забезпечення максимізації добробуту власників підприємства в поточному та перспективному періоді, раціональне використання ресурсів для створення ринкової вартості, здатної покрити всі витрати, пов'язані з використанням ресурсів, і забезпечити прийнятний рівень доходів на ризик вкладників капіталу [3, с.332].

Сучасний стан розвитку економічної системи України характеризуються тим, що значна частина суб'єктів господарювання функціонує в умовах невизначеності та нестачі фінансових і матеріальних ресурсів, що не дає їм змоги здійснювати виробничу та фінансову діяльність, розвиватися. Разом із цим, нестача активів у суб'єктів господарювання супроводжується низькою ефективністю їхнього управління. Усе це потребує від підприємств пошуку оптимальних методів формування та використання наявних факторів виробництва, нових напрямків їхнього розвитку.

До основних проблем фінансового менеджменту можна віднести: некваліфіковане планування фінансово-господарської діяльності підприємства;

нерациональне розпорядження грошовими ресурсами; помилкове ведення бухгалтерського обліку; неправильний розрахунок необхідної ресурсної бази для забезпечення потреб підприємства.

Основними напрямками удосконалення фінансового механізму є розвиток систем контролю за якістю виробничих процесів, удосконалення мотиваційних систем на підприємстві, запровадження новітніх методів бюджетування, удосконалення фінансового планування; використання фінансових інновацій.

Сучасний етап розвитку України потребує обов'язкового системного вивчення і розвитку фінансового менеджменту, оскільки, без цього неможливо надати якісні знання, а без його застосування на підприємстві неможливо забезпечити ефективного і обґрунтованого здійснення аналізу фінансового стану підприємства і результатів його діяльності, планування і прогнозування розвитку підприємства, забезпечення і раціонального використання фінансових ресурсів, оперативного контролю за фінансовим станом і управлінського обліку на підприємстві, тощо. Один із відомих у діловому світі експертів в галузі фінансового менеджменту Е. Хелферта, вважає, що будь-який бізнес можна подати як взаємопов'язану систему руху фінансових ресурсів, які викликані управлінськими рішеннями. Такий системний підхід є корисним, оскільки, він відображає фінансову природу усієї діяльності бізнесу, а також подає її у фінансово-економічних термінах. Як свідчить практика, жодне стратегічне або навіть і тактичне рішення менеджерів не буде виконане, якщо воно не підкріплене рухом фінансових ресурсів [1, с.313].

У нашій країні практика ефективного фінансового менеджменту перебуває поки лише в стадії становлення, зіштовхуючись із об'єктивними економічними труднощами, недосконалістю нормативно-правової бази, недостатнім рівнем підготовки фахівців до роботи в кризових економічних умовах. Подальше просування країни по шляху ринкових реформ і подолання кризових економічних тенденцій дозволить повною мірою використовувати теоретичні результати і практичний досвід фінансового менеджменту. Ефективне управління діяльністю підприємства значною мірою визнається рівнем розвитку та забезпечення фінансового менеджменту. Це питання є особливо актуальним сьогодні, коли відбуваються докорінні зміни в галузі фінансових відносин, ускладнення ринкової ситуації, постійна зміна зовнішніх і внутрішніх чинників.

Список використаних джерел інформації:

1. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної –Одеса: Атлант, 2016 – 313 с.
2. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент. 2-ге вид.: Підручник. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. – 520 с.
3. Чуницька І. І. Фінансовий ринок України: розбудова інфраструктурної компоненти / І. Чуницька : монографія. – Ірпінь : Видавництво Національного університету ДПС України, 2017. – 332 с.

Левицька Н.О.

*здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів ім. Л. Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

РОЗВИТОК ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Актуальною проблемою є дослідження глобалізаційних процесів, тому що на сучасному етапі розвитку низка країн переживають трансформаційні процеси у всіх сферах життя. Також, в сучасних світових економічних відносин слід не забувати про всеохоплюючу інтеграцію та інтенсивний розвиток глобалізаційних процесів з залученням національних економік у світове господарство та їх взаємозалежність.

Серед останніх наукових праць, в яких досліджувалася сутність глобалізаційних процесів в економіці України, слід звернути увагу на роботи вітчизняних вчених В.Андрущенка, Є.Бистрицького, В.Волинка, С.Кримського, В.Табачковського, В.Ляха, М.Поповича, В.Горського, В.Воронкової, В.Пазенка, М.Михальченка, М.Степико, В.Беха. Однак, незважаючи на значні наукові здобутки вчених у дослідженні даної тематики, актуальними залишаються питання щодо значення сучасних процесів розвитку українського суспільства в умовах глобалізації.

Завдання полягає у дослідженні місця і ролі України в умовах глобалізації, а також охарактеризувати позитивні та негативні тенденції розвитку фінансових ринків в умовах глобалізації.

Міжнародними організаціями, консалтинговими компаніями та окремими економістами

розроблено значну кількість різноманітних методів розрахунку індексів глобалізації економіки. Найбільш відомими є такі індекси глобалізації:

- KFP-індекс глобалізації (A.T. Kearney/Foreign Policy Magazine);
- індекс глобалізації «Ернст енд Янг» та Economist Intelligence Unit;
- KOF-індекс глобалізації;
- індекс глобалізації CSGR;
- соціологічний індекс глобалізації Global Index;
- індекс GIndex;
- індекс CEIP;
- індекс MGI;
- індекс NGI [1]

Індекс глобалізації KOF є найбільш універсальним. Згідно з даними 2019 року Україна посідає 45 місце в рейтингу серед 193 країн. Перше місце посіли Швейцарія, Нідерланди, Бельгія, Великобританія розташована на п'ятій сходинці, а США – 23-й.

Україна одразу на 7 пунктів покращила свої позиції у рейтингу простоти ведення бізнесу Світового Банку. У Doing Business-2020 Україна зайняла 64-тий рядок з-поміж 190 країн. Згідно з даними звіту Світового банку, у свіжому рейтингу ми поліпшили свої показники по 6 з 10 індикаторів, які враховуються фахівцями Світового банку при складанні рейтингу.

За параметром «paying taxes» Україна на 65-му місці. Цей показник оцінює рівень податкового навантаження та складності адміністрування. За більшістю окремих параметрів, які вимірювалися для визначення цього показника, Україна показала хороші результати. Зокрема, швидкість відшкодування ПДВ в нашій країні - на рівні з провідними економіками ЄС [2].

Україна поліпшила позиції у рейтингу економічної свободи, але залишилася останньою в Європі. Україна за підсумками 2019 року піднялася на 13 позицій і посіла 134-е місце зі 180-ти в Індексі економічної свободи, складеному Heritage Foundation. При цьому Україна входить в категорію країн "В основному невольні" і займає останнє 45-е місце в європейському регіоні. Її загальний бал (54,9) значно нижче регіональних і світових середніх, відзначають укладачі рейтингу. Найнижчі бали країна отримала за показниками: свобода інвестиційної та фінансової діяльності (категорія - відкриті ринки), найвищі - фіскальне здоров'я і податковий тягар.

Негативну динаміку демонструє останнім часом показник людського капіталу. Human Development Index складається з трьох компонентів, а саме матеріального добробуту населення, його освіченості та здоров'я. Згідно з даними 2019 року Україна посідала 88 місце зі 188 країн. Одним з факторів формування такої ситуації стало зниження ВВП на душу населення в нашій державі [1].

Одним із десяти міжнародних індексів є Індекс глобальної конкурентоспроможності (GCI), на основі якого розраховується конкурентоспроможність країн. В опублікованому в січні 2018 року рейтингу «Global Competitiveness Index 2017–2018 Rankings» Україна зайняла 81-е місце за Таджикистаном та Бразилією, перед Бутаном та Тринідадом і Тобаго [3].

Дійдемо до таких висновків, глобалізація світових фінансових ринків є важливою умовою розвитку світової економіки, результатом якої є зростання рівня фінансової взаємозалежності. Вказані чинники, глобальна фінансова криза та внутрішній стан України привели до гальмування процесу модернізації нашої держави та поглиблення рівня технічної відсталості, зробили її надзвичайно залежною від зовнішніх ринків, тому Україна нині не має достатньо ресурсів, щоби забезпечити конкурентоспроможність своєї економіки

Список використаних джерел інформації:

1. Стройко Т.В., Удовіченко О.Р. Розвиток української економіки в умовах глобалізації: уроки ірландського досвіду. 240. Тибінка Г.І., Брик Г.В., Кохана Т.М. URL: http://economyandsociety.in.ua/journal/19_ukr/35.pdf (дата звернення: 23.10.2020).

2. Офіційний сайт. Податкова служба України. URL: <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/395389.html> (дата звернення: 23.10.2020).

3. Офіційний сайт. Вікіпедія/Індекс конкурентоспроможності. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_конкурентоспроможності#:~:text=Індекс%20глобальної%20конкурентоспроможності%20\(англ.,світу%20за%20показником%20економічної%20конкурентоспроможності.](https://uk.wikipedia.org/wiki/Індекс_конкурентоспроможності#:~:text=Індекс%20глобальної%20конкурентоспроможності%20(англ.,світу%20за%20показником%20економічної%20конкурентоспроможності.) (дата звернення: 23.10.2020).

*Лінник О.П.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ В УКРАЇНІ

Фондовий ринок в умовах сьогодення є одним із найважливіших складників фінансової системи. Він забезпечує процес мобілізації та спрямовує ресурси у розвиток економіки. Однак, сучасний стан та розвиток ринку цінних України не дає змоги досить ефективно виконувати поставлені державою завдання. Тому, дослідження основних його проблем та перспектив розвитку є актуальним питанням в умовах глобалізаційних процесів сьогодення.

Дослідженню стану ринку цінних паперів, проблем та перспектив розвитку присвячено велика кількість наукових робіт таких вітчизняних науковців як: Третякова О. В. [2], Селіванова К. В. [3], Ключко Л. А. [3], Тівєриадська Л. В. [4] та інші.

Ринок цінних паперів в Україні є організованим ринком торгівлі фінансовими інструментами. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок», фондовий ринок (ринок цінних паперів) - сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [1].

Фондовий ринок - це складна системою економічних відносин. Він пов'язаний зокрема з випуском і обігом цінних паперів; взаємовідносинами усіх учасників ринку та їх регулюванням; відносинами, що створюють умови для функціонування суспільного капіталу при випуску цінних паперів; перерозподілом доходу та ін.

Ринок цінних паперів України на нинішньому етапі його еволюції є низько ефективним через наявність ряду невирішених питань, без розв'язання яких формування дієздатного та ефективного фондового ринку неможливе. Перспективи подальшого розвитку українського ринку цінних паперів багато в чому залежать від правильного та виваженого визначення його ролі в інвестиційному процесі, процесі фінансового розвитку країни. Незважаючи на позитивні тенденції, слід зауважити, що вибір ліквідних фінансових інструментів на ринку цінних паперів України досить обмежений для внутрішнього інвестора [2, с.105].

Попри суттєву роль фондового ринку у розвитку економіки України, існує низка проблем, які не дозволяють йому нормально функціонувати та розвиватись. Варто виокремити такі негативні чинники, як:

- недостатня прозорість ринку цінних паперів України;
- здійснення операцій у більшості випадків на позабіржовому ринку;

- низька ліквідність, що зумовлено значною недовірою населення до інвестиційних управляючих і до вітчизняних бірж в цілому;
- недосконале законодавство;
- незадовільний рівень інформованості населення про діяльність фондового ринку, що призводить до незначної активності фізичних осіб на фондовій біржі [3, с.354];
- високий ступінь ризиків;
- відсутність сталої стратегії економічного розвитку загалом, так і ринку цінних паперів зокрема.

Головним стабілізатором фондового ринку виступає держава. Тому, для вирішення важливих проблем у цій сфері головними її завданнями залишаються: збільшення ліквідності та капіталізації ринку цінних паперів, вдосконалення ринкової інфраструктури, захист прав інвесторів, вдосконалення емісії цінних паперів та діяльності акціонерних товариств, створення сприятливих умов та залучення іноземних інвесторів.

Тіверіадська Л. В. вважає, що попри недоліки, ринок цінних паперів має потенційні можливості для подальшого розвитку, а пріоритетним напрямком повинно стати оздоровлення інвестиційного клімату, шляхом удосконалення законодавчої бази і захисту потенційних інвесторів, що сприятиме залученню інвестиційних ресурсів для спрямування їх на оновлення виробничого потенціалу та забезпечення подальшого зростання виробництва й економіки країни в цілому [4, с. 153].

Отже, ринок цінних паперів України є важливим інструментом для зростання стабільності та ефективності національної ринкової економіки. Подальші перспективи розвитку будуть залежати від напрямів реформування його складових та ситуації на світових фондових ринках в цілому.

Список використаних джерел інформації:

1. Про цінні папери та фондовий ринок. Закон від 23.02.2006 № 3480-IV// Верховна Рада України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
2. Третьякова О. В. Фондовий ринок України: особливості функціонування в сучасних умовах / О. В. Третьякова, В. М. Харабара, Р. І. Грешко. // Економіка та держава. – 2020. – С. 103–107.
3. Селіванова К. В. Фондовий ринок в Україні: проблеми та основні напрями їх вирішення / К. В. Селіванова, Л. А. Ключко. // Молодий вчений. – 2020. – С. 352–355.
4. Тіверіадська Л. В. Сучасний стан та перспективи розвитку фондового ринку України / Л. В. Тіверіадська, А. М. Якименко. // Економічний простір. – 2017. – С. 143–154.

*Лісовська А.С.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Ліснічук О. А.
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Фінансова система вважається базою функціонування будь-якої країни. З властивості її розвитку також напрямів функціонування залежить матеріальне благополуччя держави, ступінь її конкурентоспроможних позицій на міжнародному рівні також фінансове збільшення в цілому. Всесвітня фінансова система діє як сукупність міжнародних фінансових, кредитних та розрахункових відносин, пов'язаних між собою за допомогою взаємодії світових фінансових ринків, міжнародних економічних інститутів, взаємозалежних між собою у відповідному порядку за допомогою світових фінансових потоків. Формування міжнародний світової фінансової системи ніяк не стоїть на місці, та розташована під постійною динамікою, що володіють можливості з метою збільшення власної структури шляхом охоплення нових сфер діяльності, функціонування світового господарства. Усі елементи світової фінансової системи багатогранні також взаємопов'язані між собою, таким чином, для її гармонійної і результативної діяльності у обставинах глобалізації потрібною умовою вважається узгоджена діяльність структурних компонентів.

Визначальною ознакою фінансів зарубіжних країн є те, що інтелектуальна еволюція фінансового знання відбувається на фоні взаємозумовлених фундаментальних особливостей і цінностей суспільно-економічного ладу Заходу: ринкової економіки, плюралістичної демократії, громадянського суспільства, правової держави. [1,с.10].

Дослідження теоретичних і практичних аспектів формування фінансових систем у зарубіжних країнах знайшли своє відображення у працях таких вітчизняних вчених, як: Кириленко О.П., Миргородської Л.О., Федосов В.М., Чугунов І. Я., Юрія С.І. та інших.

Метою проведення дослідження є аналіз особливостей функціонування економічних концепцій у зарубіжних країнах.

Учасниками світової фінансової системи, які опосередковують основну частину міжнародних фінансових потоків є:

– національні учасники- держава, банки, спеціалізовані кредитно-фінансові установи, включаючи страхові та пенсійні компанії, фондові та товарні біржі;

– міжнародні учасники - міжнародні корпорації, транснаціональні компанії (ТНК), міжнародні банки, транснаціональні банки (ТНБ) , міжнародні фондові та товарні біржі, міжнародні валютно-фінансові інститути.

– приватні учасники.

Корпорації (особливо ТНК) проводять операції щодо залучення іноземних джерел капіталу для фінансування своїх інвестицій: продаж акцій, позики, продаж боргових коштів корпорації на міжнародному ринку капіталу.

Державні органи позичають кошти за кордоном, випускають державні облігації. Уряди країн, що розвиваються, а також підприємства, які знаходяться у власності держави, беруть кредити в комерційних банках зарубіжних країн [2, с.21].

Фінансова система країн із розвинутою економікою містить такі ланки: державний бюджет; територіальні фінанси; державний кредит та кредити місцевих органів влади; спеціальні фонди; фінанси суб'єктів господарювання.

Склад фінансової системи країни залежить з її державного устрою. В єдиних країнах фінансова система полягає з 2-ух ланок: державний бюджет та місцеві бюджети. А у федеративних містить 3 ланки: державний (федеральний) бюджет, бюджети членів федерації та місцеві бюджети. Але, нарівні зі єдиними властивостями будь-яка держава має свої особливості зведення економічної концепції, що сформувалися історично або є вимогами періоду [3,с.200].

На сьогоднішній день, саме економіка Франції є однією із найпотужніших економік ЄС. Франція дуже мало зорієнтована на експорт, тому його скорочення не могло справити суттєвого впливу на її економіку та грошову систему. Економіка цієї держави є соціально орієнтованою зі значним державним сектором, у якому зайнято 20% населення. Під час кризових явищ французький уряд дуже швидко розробив і почав реалізовувати план антикризових заходів, які були зорієнтовані на стимулювання попиту, а не інвестицій, як в інших країнах. Одним із найефективніших пунктів французької антикризової програми стала підтримка автомобілебудування [4,с.37].

Судячи з попередньої інформації, можна зробити такі висновки, що фінансова система є основою функціонування будь-якої країни. Від якості її формування залежить матеріальне благополуччя країни, ступінь її конкурентоспроможних позицій на міжнародному рівні також фінансове збільшення в цілому. На сьогоднішній день значущим фактором вважається об'єднання України в світовий економічний простір, з цієї причини взаємозалежність української економіки від світової економічної системи регулярно зростає.

Список використаних джерел інформації:

1. Фінанси зарубіжних країн: навчальний посібник / [Кізіма Т. О., Кравчук Н. Я., Горин В. П. та ін.]; за ред. О. П. Кириленко. – Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 287 с.

2. Міжнародні фінанси [текст] навч. посіб. 5-те вид. перероб. та доп./ за ред. Козака Ю. Г.– Київ – Катовіце.: Центр учбової літератури, 2014. – 348 с.

3. Виноградня В.М. Особливості функціонування фінансових систем в країнах з ринковою економікою / В.М. Виноградня // Екон. вісн. ун-ту. – 2013. – Вип. 20/1. – С. 199-205.

4. Ліснічук О.А., Боярин Ю.В. Пріоритетні заходи антикризового управління в провідних країнах Європейського Союзу / Ліснічук О.А., Боярин Ю.В. // Міжнародний науково-виробничий журнал «Сталий розвиток економіки», м. Хмельницький. – 2018. - № 1 (38) – С. 34-42.

Лісовська А.С.

*здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Кушніренко А.Є.,

*здобувачі I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Бедринець М.Д.,

*к.е.н., доцент, завідувач кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних ринкових відносинах визначальною передумовою гармонійного функціонування підприємств виступають фінансові ресурси. Вони відіграють важливу роль у забезпеченні розвитку господарської діяльності, розширенні та модернізації основних фондів, оплати праці та соціальних заходів. Основне призначення фінансової системи підприємств – створення фінансових ресурсів, необхідних для поточної виробничої діяльності та подальшого виробничого і соціального розвитку [1,с.12].

Фінансові ресурси умовно можна поділити на грошові кошти:

– фондова форма - характеризуються цільовим спрямуванням і використанням (статутний, пайовий капітал, гарантійний фонд, резервний фонд);

– нефондова форма - використовуються для виконання зобов'язань підприємства перед бюджетом та позабюджетними фондами, банками, страховими компаніями, організаціями.

Фінансові ресурси підприємства формуються за рахунок таких основних джерел: внесків засновників у статутний (пайовий) капітал; надходження і доходи, які формуються за рахунок власних та прирівняних до них коштів; надходження коштів від емісії акцій, облігацій та інших видів цінних паперів, кредитів; страхові відшкодування, бюджетні субсидії, фінансові ресурси, які надійшли від галузевих структур; інші види ресурсів [2,с.9].

Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний процес, який орієнтується на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання. На формування впливають різні чинники, які поділяють на: внутрішні – пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, та зовнішні – які не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, але суттєво впливають на неї.

Проблеми використанням фінансових ресурсів виникають у зв'язку з постійними змінами в податковому законодавстві України, нестабільністю фінансового ринку і структурними змінами капіталу, які викликані змінними банківськими відсотками та курсами валют на фоні інфляційних процесів,

зниженням централізованого фінансування, складністю інформаційного забезпечення.

Успішне функціонування суб'єкта підприємства на сучасному ринку залежить від ефективної політики в напрямку формування, використання, залучення та розподілі фондів грошових коштів. Достатній обсяг фінансових ресурсів та раціональне їх використання дає змогу підприємству мати високий рівень платоспроможності, фінансової стійкості та ліквідності.

Оптимальне формування фінансових ресурсів із різних джерел надає можливість підприємству забезпечувати стабільне функціонування та розвиток; забезпечувати безперебійний процес відтворення; здійснювати своєчасний розрахунок за своїми зобов'язаннями; формувати та забезпечувати приріст капіталу; зміцнювати свою позицію на ринку; бути фінансово стійким, платоспроможним, конкурентоздатним.

Підтвердячи підсумок, можна сказати, що фінансові ресурси повинні виконувати функції відповідно до призначення, а також забезпечувати безперебійну діяльність підприємства. Для забезпечення достатнього обсягу фінансових ресурсів, підприємство має здійснювати постійний аналіз їх формування, планувати необхідний обсяг, оцінювати вартість їх залучення, забезпечувати раціональне використання тощо. Комбінація різних зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування має сприяти збільшенню рівня рентабельності капіталу. Рішення про залучення коштів повинне прийматися, якщо не відбувається зниження рівня рентабельності сукупної величини капіталу.

Список використаних джерел інформації:

1. Фінанси підприємств : [навч. посіб.] . Аранчіч В.І., Чумак В.Д., Бражник Л.В. – 2-ге ид., розшир. та доповн. – Полтава: РВ ПДАА, 2018. -350.
2. Бедринець М. Д., Довгань Л. П. Фінанси підприємств [текст] навч. посіб. / М. Д. Бедринець, Л. П. Довгань. – К. : Центр учбової літератури, 2018. – 292 с.

*Мазур В.В.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
*к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Виробнича і фінансова діяльність підприємств починається з формування фінансових ресурсів. Вони створюють передумови для стабільного процесу виробництва, його постійного зростання, а також визначають конкурентоспроможність підприємства на ринку. Функціонування ринкової економіки в Україні можливе за умов зростання ефективності використання фінансових ресурсів. Для забезпечення ефективного управління цим процесом на підприємствах має бути розроблена спеціальна фінансова політика, яка направляє на залучення фінансових ресурсів із різних джерел для його потреб у майбутньому [1].

Ресурси підприємств є необхідною умовою їх функціонування та здійснення процесу розширеного відтворення у всіх формах та на всіх стадіях. Головною проблемою для підприємства є постійна недостатність власних фінансових ресурсів. Формування фінансових ресурсів підприємства – це складний процес, який орієнтується на максимальну взаємодію із зовнішнім середовищем і з забезпеченням високої якості їх використання [2].

На формування фінансових ресурсів підприємства впливають різні чинники, які у відношенні до підприємств доцільно поділяти на внутрішні та зовнішні чинники. Внутрішні чинники – це несистематичні чинники, які пов'язані безпосередньо з діяльністю окремого підприємства, а зовнішні – це систематичні чинники, що не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства, але впливають на неї. До внутрішніх чинників належать: – уточнення фінансових завдань; – якісне управління фінансовими ресурсами; – оптимізація партій продукції з метою мінімізації запасів та відповідних витрат; – розробка оптимальної структури виробництва з метою забезпечення найбільшої віддачі обладнання, зниження впливу сезонності виробництва шляхом випуску альтернативних видів продукції; – налагодження роботи з посередниками та забезпечення взаємозв'язку збутової стратегії з виробничою; – вибір сегментів ринку згідно виробничих можливостей; – уточнення критеріїв цінової політики, позиціонування продукції в проміжку «ціна – якість»; – аналіз ринку продукції; – якість фінансового, управлінського та податкового обліку; – розробка планів роботи з контрагентами та її погодження з фінансовим планом підприємства; – планування маркетингової діяльності; – аналіз цін конкурентів та пошук шляхів їх зниження; – аналіз структури витрат підприємства та шляхи її оптимізації; – оцінка ефективності функціонування виробництва та узгодження його із фінансовим планом підприємства; – характеристика

персоналу згідно організаційної структури та фінансового плану підприємства. До зовнішніх чинників відноситься: інфляція, зменшення або зростання цін на ресурси та розвиток фінансового ринку, стан розвитку фінансового ринку та стан економіки в цілому [3].

Усі ці чинники мають вплив на формування фінансових ресурсів підприємства через регулювання структури та потужності різноманітних фінансових джерел. Забезпечення підприємства достатнім обсягом фінансових ресурсів, підвищення ринкової вартості та максимізація прибутку є основним завданням управління фінансовими ресурсами. Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємства є власні та залучені кошти. До власних коштів відносяться: – статутний капітал – це капітал підприємства, який створений із внесків засновників, або з номінальної вартості акцій підприємства.

Підприємство, яке користується тільки власними фінансовими ресурсами, має досить високу фінансову стійкість, але цим підприємство скорочує темпи свого розвитку в майбутньому, не використовуючи додаткових джерел фінансування. Отже, при формуванні фінансових ресурсів підприємства потрібно врахувати велику кількість внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на його функціонування. Усі підприємства залежать від взаємовідносин зі своїми партнерами, попиту на продукцію, тенденцій розвитку галузі, економіки країни та інших незалежних від підприємства чинників. Окрім того, внутрішні фактори, які включають в себе стан основних засобів підприємства та рівень їх механізації, обмеженість виробничої потужності, рівень кваліфікації працюючих та інші, які враховують певні особливості при формуванні величини та структури фінансових ресурсів. Формування фінансових ресурсів із різних джерел надає можливість підприємству свідомо реагувати на зміни потреб ринку, розширювати асортимент своєї продукції та збільшувати масштаби виробництва. Під час формування ресурсів важливо притримуватися оптимального співвідношення між джерелами формування за для забезпечення нормальної фінансової стійкості підприємства [2].

Список використаних джерел інформації:

1. Козачок І. А. Формування та управління ефективним використанням фінансових ресурсів підприємства / І. А. Козачок // Гуманітарний вісник ЗДІА. – 2011. – № 47. С. 227 – 283.
2. Курінна О. В. Теоретичні аспекти формування та використання фінансових ресурсів підприємства / О. В. Курінна // Науковий вісник Академії муніципального управління. Серія : Економіка. – 2013. – Вип. 2. – С. 140 - 148.
3. Ліснічук О.А., Добродзій Д.В. Управління фінансовими ресурсами підприємства: теоретичний аспект [Електронний ресурс] / О.А. Ліснічук, Д.В. Добродзій // Modern Economics Миколаївського НАУ – 2018 –.№ 11 – С. 94-97

*Марквардт А.В.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

У країнах з розвинутою ринковою економікою в сучасному світі склалися різні моделі державного регулювання. В США, наприклад, в умовах низького обсягу державної власності застосовуються в основному податково-бюджетні методи. Для Західної Європи характерно поєднання значного впливу сектора державного управління на фінансову сферу та інфраструктуру господарства, що супроводжується наявністю високої частки державних витрат у ВВП. В Японії склалася унікальна система взаємодії найбільших корпорацій і державних органів для реалізації стратегічних цілей в економіці при незначних розмірах держсектора і відносно низькій частці витрат бюджету в ВВП [1].

Головним орієнтиром бюджетно-податкової політики зарубіжних країн є побудова таких відносин із платниками податків, завдяки яким останні будуть своєчасно та в повному обсязі виконувати свої податкові обов'язки. Це, з одного боку, пов'язано з менталітетом громадян інших країн, а з іншого – свідчить про довіру громадян до держави, оскільки в провідних зарубіжних країнах держава хоч і встановлює значні податкові ставки, але й надає громадянам значні суспільні блага (заробітна плата, медичне страхування, пенсія тощо). Громадяни більшості зарубіжних країн відчують допомогу держави та розуміють, що кошти, які сплачуються ними у вигляді податків допомагають державі розвиватися та створювати валовий внутрішній.[1]

Політика у сфері бюджету в країнах ЄС нині знаходиться у стані трансформації - пошуку нових, більш дієвих інструментів підвищення конкурентоспроможності економіки в умовах скорочення відповідних витрат, необхідності реформування систем оподаткування, трудового та пенсійного законодавства, соціального захисту, медичного забезпечення, Бюджетна політика має двохступінчасту структуру: загальна європейська бюджетна політика, від якої залежить планування як загального бюджету ЄС так і національні бюджети країн. Формування бюджетної політики в кожній із європейських країн-членів знаходиться під достатнім впливом загального бюджету, це стосується і країн-донорів, і країн-реципієнтів та особливості соціально-економічної моделі, що реалізується в державі. Низка країн має достатньо схожі цілі у формуванні та реалізації моделі соціально-економічного розвитку, які полягають у забезпеченні рівноправності громадян щодо доступу до освіти, медичних послуг, пенсійного забезпечення, соціального захисту найменш захищених верств населення.[2]

Однією з вагомих ознак кожної країни є фінансова система та здатність проведення відповідними державними інститутами соціально-економічної політики, спрямованої на задоволення потреб та інтересів суспільства. Фінансова політика як складова економічної розвитку є дієвим інструментом регулювання соціальних та економічних процесів. Вітчизняний та зарубіжний досвід становлення системи державного фінансово-економічного регулювання свідчить, що найбільш важливими завданнями в процесі розробки та реалізації фінансової політики є підвищення якісного рівня життя населення, удосконалення системи державних фінансів, створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, у тому числі шляхом покращання рівня інвестиційної привабливості країни та її адміністративно-територіальних одиниць, здійснення структурних змін в економіці, що спрямовано на підвищення темпів економічного зростання держави.[2]

Важливим аспектом формування фінансово-бюджетної політики зарубіжних країн є напрацювання та подальше дотримання фіскальних правил. У Європейському Союзі діє процедура регулювання надмірного розміру дефіциту (Excessive Deficit Procedure), яку вперше було визначено Маастрихтською угодою, вона передбачає дотримання двох базових бюджетних нормативів щодо показників дефіциту бюджету в межах до 3 % від валового внутрішнього продукту та державного боргу, який не має перевищувати 60 % від валового внутрішнього продукту. Stability and Growth Pact також передбачає можливість тимчасового перевищення значень наведених показників у визначених випадках на кшталт рецесії, структурних економічних трансформацій тощо. За умови, якщо Європейська комісія та Рада міністрів фінансів Європейського Союзу встановили ситуацію щодо перевищення нормативних значень дефіциту та державного боргу країною-членом, необхідним є реалізація системних заходів щодо їхнього зниження у визначений цими інститутами період часу, інакше буде застосовано штрафні санкції. Разом із тим, на практиці відбувалися суттєві відхилення від визначеного алгоритму Excessive Deficit Procedure щодо зменшення розміру бюджетного дефіциту. Прийняті зміни у Stability and Growth Pact передбачають більш жорсткі заходи бюджетної політики у сфері регулювання дефіциту бюджету та вимоги до країн-учасниць ЄС щодо розроблення та виконання бюджету з первинним профіцитом або щоб значення структурного дефіциту було близьким до нуля. [3]

Список використаних джерел інформації

1. Матвіюк Т.О., Ліснічук О.А. Зарубіжний досвід реалізації бюджетно-податкової політики. Збірник статей здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня, 2018, С 67-71.
2. Мостицька Н.А. Фінансова політика країн з розвинутою та трансформаційною економікою, Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка», №12, 2019.
3. Пасічний М.Д. Бюджетно-податкова політика в країнах ЄС із трансформаційною економікою, Економіка розвитку, № 2(82), 2017, С. 30-38.

*Медвідчук Л.О.,
здобувач II (магістерського) рівня,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
**Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України**

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Проблема фінансового менеджменту пов'язана з етапами його розвитку та становлення. Він остаточно сформувався як окрема галузь науки лише на початку ХХ століття. Питання такі як: законодавчі аспекти оподаткування та злиття компаній, на формування нових фірм і різні типи цінних паперів, які фірми могли випускати для того, щоб залучати капітал, фінансовий менеджмент вирішував на першому етапі. На разі чіткого визначення поняття «фінансовий менеджмент» досі не існує, у зв'язку з різноманітними теоріями та концепціями. Поняття фінансового менеджменту поєднує в собі дві категорії «фінанси» та «менеджмент» і безпосередньо стосується суб'єкта господарювання. Таким чином фінансовий менеджмент є невід'ємною складовою менеджменту та фінансів. [1, с.356]

Сучасний стан розвитку економічної системи України характеризується тим, що значна частина суб'єктів господарювання функціонує в умовах невизначеності та нестачі фінансових і матеріальних ресурсів, що не дає їм змоги розвиватися, здійснювати фінансову та виробничу діяльність. Низька ефективність управління викликана нестачою активів у суб'єктів господарювання. Це потребує пошуку нових напрямків їхнього розвитку, оптимальних методів формування та використання наявних факторів виробництва.

До основних проблем сучасного фінансового менеджменту можна віднести:

- нераціональне розпорядження грошовими ресурсами;
- некваліфіковане планування фінансово-господарської діяльності підприємства;
- помилкове ведення бухгалтерського обліку;
- неправильний розрахунок необхідної ресурсної бази для забезпечення потреб підприємства;
- необґрунтованість капіталовкладень;
- недостатньо ефективний підхід до формування податкової політики;
- помилковість бачення ведення стосунків з інвесторами [2, с.223].

Основою успішного управління є логічно взаємопов'язаний набір стратегій розвитку підприємства, інвестиційних цілей, цілей основної діяльності підприємства та фінансової політики, де всі ці елементи посилюють

свою дію та не суперечать одне одному. [3]

До основних напрямків удосконалення фінансового механізму можна віднести:

- використання фінансових інновацій;
- удосконалення фінансового планування;
- удосконалення мотиваційних систем на підприємстві;
- розвиток систем контролю за якістю виробничих процесів;
- запровадження новітніх методів бюджетування;
- використання досвіду розвинених країн.

Концепція фінансового менеджменту повинна бути направлена на розробку фінансового механізму, формування цілісної системи знань про фінансові відносини в господарському процесі та технології управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання.

На жаль, у нашій країні практика ефективного фінансового менеджменту перебуває поки лише в стадії становлення, перешкодою є економічні труднощі в країні, недостатній рівень підготовки фахівців до роботи в кризових економічних умовах, недосконалість нормативно-правової бази. Використання теоретичних результатів і практичного досвіду фінансового менеджменту допоможе подальше подолання кризових економічних тенденцій і просування країни по шляху ринкових реформ. Необхідний комплексний та ґрунтовний аналіз системи в цілому з урахуванням відмінностей всіх її елементів

Список використаних джерел інформації:

1. Фінансовий менеджмент. Навч. посібник / За ред. Момот Т.В. – К.: Центр учбової літератури. – 2011. – 356 с.
2. Хринюк О.С. Основні проблеми фінансового менеджменту в галузі / О.С. Хринюк, Я.О. Маркіна // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. Київ. - Випуск 12. – 2013. – с. 223 – 227.
3. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної – Одеса: Атлант, 2016 – 313 с.

*Мережко Д.В.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа, страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Рінна М.Б.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

СЕРЕДНЬОСТРОКОВЕ БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ: ВІТЧИЗНЯНА ПРАКТИКА, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Євроінтеграційні орієнтири України вимагають радикальних змін у системі управління публічними фінансами, реформування бюджетної системи, удосконалення законодавства, розробки обґрунтованої бюджетної стратегії. На даний час, коли відбувається процес децентралізації, реформування бюджетної політики, особливе значення надається питанням бюджетного планування як дієвого інструмента реалізації виконання програми соціально-економічного розвитку країни.

Більшість розвинутих країн під час бюджетного планування застосовує середньострокове планування. До країн, у яких середньострокове бюджетне планування набуло успішного розвитку можна віднести Австрію, Велику Британію, Данію, Канаду, Німеччину, Фінляндію, Швецію, Угорщину, Сполучені Штати Америки, Францію та інші. Не завжди у цих країнах середньостроковий бюджет є законом, але він є обов'язковим елементом закону. Завдяки йому відбуваються щорічне коригування та уточнення показників бюджету. Середньострокове бюджетне планування передбачає формування необхідного нормативно-правового, інформаційного, наукового, матеріального, і що найголовніше, фінансового забезпечення. Процес розробки бюджетних прогнозів має базуватись на ґрунтовному вивченні економічних законів та закономірностей розвитку економічних явищ і процесів, виявляти ймовірні та альтернативні шляхи розвитку бюджету держави і бути основою для вибору й мотивації бюджетної політики. Основним джерелом фінансового забезпечення, яке надається органами державної влади, є бюджетна система України [1, с.256].

Основною метою запровадження середньострокового планування бюджету є підвищення контролю над державними видатками, а також забезпечення процесу аналізу використання коштів, що буде стимулювати прийняття більш ефективних рішень щодо використання бюджетних коштів на всіх рівнях та планування головними розпорядниками коштів своєї діяльності [2].

Як свідчить світовий досвід, середньострокове бюджетне планування ґрунтується на п'ятих елементах: – наявність узгодженої державної програми (стратегії) соціально-економічного розвитку країни; – сформованість інституцій та процедур, що забезпечують якісне середньострокове макроекономічне і бюджетне прогнозування; – наявність процедур вироблення «фіскальних

правил», зокрема в частині обмеження середньострокових параметрів державного боргу, обсягу коштів на його обслуговування, бюджетного дефіциту/профіциту; – наявність процедур і механізмів формування «бюджетних лімітів» для головних розпорядників коштів, моніторингу і забезпечення їх виконання; – наявність механізмів сполучення елементів «річного» і «середньострокового» в бюджетному плануванні (середньострокові бюджетні програми, інвестиційні програми тощо) [3].

Перехід до середньострокового бюджетного планування є частиною угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також передбачений активною програмою співпраці з МВФ та Стратегією реформування системи управління державними фінансами України на 2017-2020 рр. Нині Україна перебуває на початковій стадії впровадження середньострокового бюджетного планування порівняно з іншими країнами ЄС.

На даному етапі розвитку України саме ефективне втілення середньострокового бюджетного планування дозволить забезпечити фінансові ресурси для реалізації стратегічних завдань уряду, покращити стійкість публічних фінансів та бюджетну дисципліну, підвищити передбачуваність та ефективність державних інвестицій. Адже досвід впровадження різних етапів середньострокового бюджетного планування показав, що воно покращує баланс бюджету, зменшує мінливість видатків, а також підвищує їх ефективність.

Загалом подальший розвиток середньострокового бюджетного планування в Україні потребуватиме таких заходів, як:

1. перегляд та пріоритизація галузевих бюджетних програм та державних інвестиційних проектів;
2. розвиток багаторівневих та прозорих зв'язків між бюджетними програмами нижчих рівнів та високорівневими цілями уряду, залучення всіх учасників бюджетного процесу до постановки середньострокових цілей; розроблення якісного механізму оцінки ефективності видатків;
3. збільшення ступеня охоплення державного сектору середньостроковим плануванням.

Започаткування в Україні середньострокового бюджетного планування є не тільки технічною зміною у формуванні бюджету шляхом додавання ще двох бюджетних періодів до 30 розрахунків, а й системною зміною бюджетної політики. Ці зміни забезпечать:

- стратегічний підхід до визначення пріоритетних заходів;
- відповідний розподіл обмежених ресурсів;
- посилять бюджетну дисципліну, адже будуть визначатися та відображатися наслідки поточної політики протягом наступних років і буде забезпечуватися дотримання меж видатків;
- поєднання стратегічних планів урядовців із бюджетними ресурсами, але цей механізм потрібно належним чином використовувати.

Тому, на нашу думку, впровадження середньострокового бюджетного планування в Україні є одним із правильних кроків та необхідним для нашої країни, який дасть змогу ефективніше використовувати обмежені державні

ресурси та підвищити стабільність державних фінансів, зокрема зменшити боргове навантаження [4].

Список використаних джерел інформації:

1. Ріппа М.Б. Середньострокове бюджетне планування як складова управління державними фінансами. Стратегія і практика інноваційного розвитку фінансового сектору України. Збірник матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. Ірпінь. УДФСУ, 2019 р. С.255-258.

2. Баришевська І. В. Середньострокове бюджетне планування: зарубіжний досвід та перспективи запровадження в Україні / І. В. Баришевська, Т. А. Костенко, Н. В. Вrabіє // Інфраструктура ринку. – 2019. - № 36. - С.28-34.

3. Мацедонська Н.В. Світовий досвід бюджетного планування та його впровадження в Україні / Н. В. Мацедонська, А. В. Вансович // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 19. – С. 406-409.

4. Ляхович, О. О., Дзюба В.І. Середньострокове бюджетне планування: світовий досвід та вітчизняна практика. Устойчивое развитие экономики: состояние, проблемы, перспективы : сборник трудов XIII международной научно-практической конференции, 26 апреля 2019 г./ Пинск : ПолесГУ, 2019. – С. 57-63.

Некраса Г. С.

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Лукашенко Л.А.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Рінна М.Б.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківський сектор України перебуває у складному становищі в зв'язку з кризовими явищами в економіці та фінансової сфері, а також значний вплив протягом останнього року на діяльність банків (особливо невеликих за розміром) мають карантинні обмеження. Раніше запропонована програма Національним банком України, реформ оздоровлення банківської системи, призвела до суттєвого зменшення кількості банків та до радикальних змін у функціонуванні найбільш важливих системних банків, що зумовлює актуальність обраної теми дослідження.

Банківська система України є складовою фінансово-кредитної системи держави, елементами якої є Національний банк України, інші банки, філії іноземних банків, банківські об'єднання, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб, а також банківські спілки та асоціації (як допоміжні елементи системи), що створені і діють на території України відповідно до законодавства України та зв'язки і взаємовідносини між зазначеними елементами.

Говорячи про сучасний стан банківської системи України, необхідно відзначити, що політична та військова нестабільність, значна інфляція та загальна економічна дестабілізація негативно вплинули на банківський сектор та показники діяльності банків, що працюють на території України. Також важливим фактором, що характеризує сучасний стан банківської системи, є активне втручання НБУ у функціонування банківської системи.

Протягом 2015-2020 рр. банківський сектор України зіткнувся з комплексом проблем, основна частина яких носить загальноекономічний характер, а частина – породжена невваженою політикою Національного банку України. Серед найбільш вагомих тенденцій розвитку банківського сектору можна виділити такі:

1. Значне скорочення кількості банківських установ (з 163 банківських установ на 1 січня 2015 року до 74 банківських установ на 1 вересня 2020 року) [1]. Скорочення кількості банків з іноземним капіталом (з 51-го банку з іноземним капіталом у 2015 році до 34-ох банків з іноземним капіталом у 2020 році) [1].

2. Тенденція до здешевлення кредитних ресурсів в Україні.

3. Зменшення мінімального капіталу українських банків.

Тенденції щодо скорочення кількості банків з іноземним капіталом наслідок виходу банківських обумовлені виходом установ з російським капіталом з українського ринку. У березні 2017 р. Нацбанком було запропоновано застосування санкцій щодо українських банків з російським державним капіталом на виконання рішення Ради національної безпеки і оборони України [2]. Із введенням санкцій заборонено здійснювати будь-які фінансові операції підсанкційних банків на користь пов'язаних з ними осіб, зокрема, материнських структур.

З одного боку, ліквідація неплатоспроможних банків та банків, які порушували українське законодавство, повинна позитивно вплинути на прозорість банківської системи. З іншого боку, надмірне зменшення учасників банківського сектору може призвести до погіршення конкурентного середовища та умов надання банківських продуктів.

Здешевлення кредитних ресурсів із 30% у березні 2015 року до 6% у жовтні 2020 року [1]. У 2015 році ставка була піднята для стримування інфляції в країні, проте дій Національного банку України призвели до зменшення можливостей банку виконувати одну з основних функцій – кредитування економіки, що ще більше посилює економічну кризу в Україні.

Зменшення мінімального капіталу українських банків ухвалила Верховна Рада в першому читанні законопроект № 3329-д, який передбачає зменшення мінімального капіталу українських банків з 500 млн. грн. встановлених у 2015 році до 200 млн. грн. Після ухвалення закону банкам більше не потрібно буде докапіталізовуватись, якщо цього не вимагають інші нормативи чи бізнес-стратегія.

Отже, на банківську систему України має негативний вплив політичних процесів, спричинених конфліктом на Сході України, та неузгодженістю між політикою та економікою. Проте є і позитивні тенденції пов'язані з зниженням облікової ставки, та зменшення вимог до обсягів мінімального капіталу.

Список використаних джерел інформації:

1. Офіційний сайт Національного банку України. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/>

2. Рудь І.Ю. Сучасний стан банківської системи України / І.Ю. Рудь, О.М. Кишковська // Глобальні та національні проблеми економіки. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Випуск 22. 2018. С. 845-850.

Омельчук Ю.М.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;*

Панченко І.В.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;*

Науковий керівник: Рінна М.Б.,

*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

На сучасному етапі соціально-економічного розвитку для національної фінансової системи властиві значні розриви у розвитку окремих її сфер і ланок, що призвело до поглиблення дисбалансів та подальшої її фінансової дестабілізації. Метою наукового дослідження є коло проблемних питань фінансової системи України та пошук шляхів упровадження інноваційних ідей щодо вдосконалення напрямків фінансової політики на державному рівні для її ефективної розбудови згідно із стандартами Європейського Союзу. Фінансова система сьогодні є предметом дискусій і обговорень багатьох науковців. Значний внесок у дослідження теоретичних і практичних аспектів розвитку та структуризації фінансової системи зробили такі вчені, як: Ф.Ален, В.Виноградня, Т.Єфименко, О.Іваницька, В.Коваленко, Сю Мельниченко, В.Міщенко, В. Опарін, С. Онишко, П.Хартман та інші.

Цілісне розуміння фінансів має велике значення для фінансової практики, зокрема для здійснення державної фінансової політики. Однією з найважливіших проблем постперехідного періоду в Україні є узгодження її різних напрямів, насамперед фіскальної та монетарної складових [1].

Серйозність комплексної фінансової кризи, яка охопила Україну, зробила зрозумілим, що для вирішення економічних проблем країни необхідно перш за все глибоке «перереформатування» банківських, фінансових інституцій та посилення євроінтеграційної економічної політики. Тобто, серйозність змін, які вже відбулися в фінансовій системі Європейського Союзу, вимагає того, щоб заходи стосовно імплементації норм існуючої практики та майбутніх новацій, які плануються до здійснення у фінансовій системі Європейського Союзу, повинні зайняти помітне місце в програмі євроінтеграції України.

Враховуючи катастрофічну ситуацію з коливаннями курсу гривні (обвальною депреціацією), слід розглянути проблемне питання щодо негласного мораторію на дискреційну грошову емісію та фактичний перехід до системи валютного бюро (currency board) - тобто здійснення гривневої емісії виключно в порядку придбання іноземної валюти, а в подальшому - лише в порядку придбання європейської валюти - євро. Повернення до дискреційної

монетарної політики можна буде здійснити після того, як будуть створені інститути та інструменти ринку, необхідні для забезпечення ефективного функціонування системи інфляційного таргетування [2].

В умовах економічних перетворень важливим є посилення ролі держави в регулюванні соціально-економічних процесів, покращання якісного рівня управління бюджетно-податковою та грошово-кредитною системою з підвищенням дієвості їх координації. Разом з тим, фінансова політика країни стала більш залежною від зовнішньоекономічних факторів, що зумовлює подальшу необхідність удосконалення фінансової системи. Формування фінансово-економічної політики країни, у тому числі в частині регулювання бюджетних доходів та видатків, міжбюджетних відносин, дефіциту бюджету, державного боргу, грошової маси, валютного курсу, платіжного балансу відбувається з урахуванням сукупності зовнішніх чинників, що спрямовано на підвищення рівня інвестиційної привабливості країни для міжнародного капіталу, конкурентоспроможності вітчизняних товарів на світових ринках.

Опираючись на досвід європейських партнерів, необхідно реалізувати напрямки і завдання адаптивного реанімаційного Плану Законодавчого Забезпечення Реформ, зокрема четвертого системно-важливого розділу «Стабілізація макроекономічної ситуації та реформування економіки», а також Комплексної програми розвитку фінансового сектору України. Завдяки реалізації зазначених програм будуть створені передумови стабільного розвитку економіки України, перетворення фінансової системи України у конкурентоспроможне середовище з інвестиційно-інноваційним кліматом, а забезпечення збалансованої структури фінансової системи та підвищення її стійкості до зовнішніх впливів сприятиме відновленню цілісності економіки та забезпеченню фінансової стабільності у довгостроковому періоді.

Отже, Україні потрібен реальний новий економічний курс, адже тільки узгоджена національна модель регулювання як всієї економіки, так і фінансової системи зокрема, має бути не тільки створена, але й запроваджена. Адже модернізація національної фінансової системи є необхідною, але не достатньою умовою для переведення всієї економіки на нові «рейки». Тому створення фінансової системи, що здатна забезпечувати сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці, є необхідною магістральною передумовою для розбудови повноцінного ринкового конкурентного середовища згідно із стандартами Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Опарін В.М. Фінансова система України (теоретико- методологічні аспекти) : монографія. Київ. КНЕУ. 2005. 240с.
2. Еволюція фінансової системи ЄС: виклики та перспективи для України [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень: Київ, 2018.URL: [http:// www.niss.gov.ua/articles/1671](http://www.niss.gov.ua/articles/1671).

3. Мельниченко С. І. Фінансова система як складова економічного розвитку / С. І. Мельниченко // Економічний вісник університету. - 2018. - Вип. 24(1). - С. 143-148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecvu_2015_24%281%29__26

*Онищук А.Л.,
студент 2 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО СТРАХОВОГО РИНКУ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У сфері страхових відносин України відбудеться оновлення підходів до регулювання даного сектору. Національний банк прагне створити сильний страховий ринок, спроможний якісно виконувати свою головну функцію – захищати населення та бізнес від ймовірних збитків у разі настання страхових подій. Для цього необхідно сформувати платоспроможний, стійкий, конкурентний ринок страхування з належним захистом прав споживачів послуг страхування. Такий ринок здатен підтримати економічне зростання України без шкоди для фінансової стабільності.

Станом на 31 березня 2020 року в Державному реєстрі фінансових установ зареєстровано 225 страхові компанії, з яких 22 надавали послуги страхування життя (або страхування "life"), а 203 – здійснювали страхування інше, ніж страхування життя (загальне страхування/страхування "non-life") [2]. Починаючи з 2000-х років кількість страхових компаній була відносно сталою, однак після кризи 2008-2009 років почала зменшуватись. З початку 2019 року з ринку страхування пішли 56 компаній (20 %). Більшість з них, відповідно до вимог законодавства, залишили ринок, оскільки не вели страхової діяльності понад 6 місяців або прийняли рішення здати (анулювати) ліцензії.

В Україні ринок страхування є незначним за обсягом активів та за рівнем споживання страхових послуг. Показник проникнення (Insurance Penetration ratio), що визначається як співвідношення обсягу залучених страхових премій до ВВП, становить 1,4% (з них "non-life" – 1,3%). Для порівняння, у Європі – 5,0%, в середньому у світі – 6,1%. Лідерами за цим показником страхування у світі є Великобританія, Японія та Франція [1, с. 7].

Обсяги валових страхових премій зростають починаючи з 2015 року. В той же час, рівень страхових виплат довгий час залишався на рівні 25%, а в 2019 році збільшився на 7,9 % та станом на 1.04.2020 року становить 32,5 %. Показник щільності страхування (Insurance Density ratio) – це розмір страхової премії на одну особу, в Україні він на початку 2019 року становив 34 дол. США. Загальний обсяг активів для покриття страхових резервів становив 40,7 млрд грн, з яких 26,0 млрд грн – для покриття технічних резервів та резервів зі страхування життя.

Строкові депозити та цінні папери, емітовані державою, залишаються найсуттєвішими активами для інвестування страховими компаніями та становлять 56,1% від загальних активів, дозволених для покриття страхових

резервів. При цьому інвестиції в інші цінні папери становили 9,8%, в нерухоме майне 8,9%, інвестиції в економіку 3,5%, права вимоги до перестраховиків – 15,5% та грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі – 6,2% [1, с. 8].

Низький попит на страхові послуги в Україні зумовлений насамперед такими факторами: недовіра до непрозорого ринку страхування та фінансової системи загалом; немає дієвої системи захисту прав споживачів страхових послуг; фінансова необізнаність громадян у страхових продуктах; низька платоспроможність населення; неринкова поведінка страховиків щодо споживачів; низький рівень кваліфікації страхових посередників.

Переважає більшість страхових компаній в Україні працює без чіткої стратегії розвитку та бізнес-моделі. Особливості ціноутворення призводять до формування концентрованої структури страхового портфеля, недиверсифікованості продуктів та ризиків страхування. У результаті демпінг страховиків ще більше поглиблює проблеми на ринку. Через недоліки чинного законодавства та регуляторної політики на ринку, страхові послуги використовуються з метою зниження бази оподаткування.

Стратегічною ціллю нового регулятора страхового ринку, а саме Національного банку є розвиток та підтримка платоспроможного, фінансово стійкого, конкурентного та стабільного ринку страхування, який забезпечуватиме належний захист прав споживачів та надаватиме страхові послуги і продукти, що відповідають потребам громадян та економіки.

НБУ планує зменшити кількість процедур для ліцензіата ринку страхування. Діяльність спеціалізованого перестраховика передбачатиме отримання відповідної ліцензії на здійснення перестрахової діяльності, яка буде його виключним видом діяльності. Страхування здійснюватиметься переважно в добровільній формі. Планується суттєве скорочення видів обов'язкового страхування. Адже, у середньому в період з 2008 до 2019 року договори страхування не уклалися та страхові виплати не здійснювалися за 19 із 40 (47,5%) видів обов'язкового страхування.

Отже, аналіз діяльності сфери страхування дає підстави вважати, що головною метою діяльності окремих страховиків є саме діяльність, пов'язана з виведенням капіталу, легалізацією доходів, отриманих незаконним шляхом, оптимізацією податків, у тому числі шляхом конвертації безготівкових коштів у готівку. Тому для реалізація нової моделі регулювання та нагляду НБУ необхідно розробити проекти законів та інших нормативно-правових актів, які будуть ґрунтуватися на основних вимогах законодавства ЄС та враховуватимуть особливості страхового ринку України та створити систему гарантування виплат за договорами довгострокового страхування життя.

Список використаних джерел:

1. Біла книга. Майбутнє регулювання ринку страхування в Україні. НБУ. Квітень 2020. 28 с. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/White_paper_insurance_finpr_2020-04-22.pdf?v=4
2. Підсумки діяльності страхових компаній за I квартал 2020 року URL: <https://forinsurer.com/files/file00676.pdf>

*Приходько Є.С.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Коваленко Ю.М.,
д.е.н., професор кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ

Одним із важливих чинників незалежності суверенної держави за сучасних умов господарювання є стан її фінансової безпеки. Зважаючи швидку зміну ринкової кон'юнктури на світових фінансових ринках та взаємопов'язану систему економічних відносин, стан вітчизняного фінансового сектора дедалі складніше контролювати у зв'язку із нестабільністю внутрішнього і зовнішнього середовища. Тому постає потреба в комплексній оцінці зовнішніх та внутрішніх факторів, що прямо чи опосередковано впливають на фінансовий сектор країни.

Питанню безпеки фінансової системи держави значну увагу приділяють такі науковці, як Л. Богріновцева, Є. Дмитрієв, В. Іщенко, Ю. Коваленко, Н. Носань. Однак зміна фінансових умов функціонування системи економічної безпеки викликає необхідність періодичного перегляду актуальних загроз фінансової безпеки України.

Вітчизняний фінансовий сектор перебуває під тиском міжнародних фінансових організацій та фондів, які надають Україні фінансову допомогу для стабілізації стану фінансової безпеки, але водночас, отримують змогу впливати на окремі напрями фінансової політики, що у перспективі може привести до втрати Україною фінансового суверенітету. Держава має забезпечувати фінансову безпеку, спрямовуючи свою діяльність на захист національних фінансових інтересів та цінностей за допомогою підтримки високого рівня фінансової стабільності, наслідками якого є наявність значних грошових, золотих резервів, цілісність яких гарантована державними органами та не може бути досягнута без розуміння актуальних загроз і ризиків для ефективного функціонування фінансової системи країни.

Дослідження сучасного етапу розвитку вітчизняної економічної системи дає змогу виявити декілька факторів, що чинять вплив на рівень фінансової безпеки України:

- 1) рівень фінансової автономії від різних форм зовнішньої фінансової допомоги, джерелами надходження якої є міжнародні фінансові організації, уряди європейських країн, зовнішні інвестори;
- 2) характер національної внутрішньої та зовнішньої фінансово-кредитної політики;
- 3) характер політичного клімату в державі (так, внутрішні політичні протиріччя є дестимулятором стану фінансової безпеки України);

4) рівень нормативно-правової бази функціонування системи фінансової безпеки держави (єдиним джерелом інформації про вектори державної політики у сфері економічної та фінансової безпеки залишається Стратегія національної безпеки України, що датується 2015 роком) [2].

Безпека національних фінансів виражається у здатності державних органів влади забезпечувати раціональну фінансово-економічну політику для реалізації національних та приватних фінансових інтересів. Зважаючи на це, виокремлюють першу суттєву загрозу фінансовій безпеці, що нині характерна для України, а саме суперечливість фінансових інтересів держави, бізнесу та окремих індивідів.

Також серед основних обставин, наявність яких є середовищем виникнення більшості загроз і ризиків стану фінансової безпеки, можна назвати: низький рівень інвестиційної привабливості вітчизняної економіки, висока вартість фінансових продуктів та послуг, зниження кількості користувачів фінансових продуктів та послуг через падіння рівня реальних доходів населення, розширення меж зовнішніх фінансових запозичень [2].

У контексті забезпечення фінансової безпеки на державні структури покладаються такі завдання: підтримання високого фінансового статусу країни на міжнародній економічній арені; профілактика фінансових злочинів, тіншової економіки та адміністративних правопорушень у процесі перерозподілу фінансових активів; підтримка купівельної спроможності та авторитету національної валюти на внутрішньому та зовнішньому ринках; запобігання витоку національного капіталу за кордон; залучення зарубіжних інвестицій для зміцнення й розвитку економіки країни, та їх раціональне використання; стимулювання появи внутрішніх фінансових резервів для забезпечення фінансових потреб на різних рівнях національної економічної системи [1; 2].

Загрози фінансової національної безпеки тривалий час можуть не проявлятися у відкритій формі, тому моніторинг ризиків, які є джерелом їх появи, має відбуватися постійно на всіх рівнях національної економічної системи. Прояв одразу багатьох загроз може спровокувати черговий кризовий період для фінансової сфери держави, вихід із якого буде можливим лише за умови прийняття швидких та ефективних управлінських рішень щодо усунення фінансових проблем, а також компенсації негативних наслідків дії загроз на державному рівні.

Список використаних джерел інформації:

1. Коваленко Ю. М. Фінансова стійкість та її підтримання у фінансовому секторі економіки: міжнародний і національний контекст. *Бізнес Інформ*. 2013. № 9. С. 274-279.
2. Носань Н. С. Актуальні загрози та ризики фінансової безпеки України на межі посткризового та євроінтеграційного періодів. *Причорноморські економічні студії*. 2019. Вип. 40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bses_2019_40_8.

*Пріказчікова А.Ю.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ФОНДОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Фондовий ринок є основною складовою української ринкової економіки. Він сприяє обмеженню монополізму, формує сприятливі умови для конкуренції, а також раціональному розміщенню фінансових ресурсів.[1]. Також фондовий ринок є цілісною системою, з набором своїх правил і механізмів, що дозволяють як придбавати, так і продавати цінні папери.

Успішне функціонування інфраструктури фондового ринку є запорукою економічного поступу держави.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» фондовий ринок (ринок цінних паперів) – сукупність учасників фондового ринку та правовідносин між ними щодо розміщення, обігу та обліку цінних паперів і похідних (деривативів) [2].

Дослідження теоретико-методологічних засад та різних аспектів теорії і практики стосовно даної проблематики було висвітлено в численних працях таких вчених, як Н. Бедіна, В. Огородник, А. Калач, О. Квасова та ін.

Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, насамперед, показниками капіталізації, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, кількістю цінних паперів, що перебувають в обігу на фондових біржах.

Фондовий ринок України на сьогодні перебуває у стані кризи. Він залишається одним з найслабших елементів фінансової системи України (об'єм біржових контрактів з цінними паперами зменшився майже на 12%). [3]

Найбільш актуальними проблемами розвитку вітчизняного фондового ринку є такі: інституційні (неефективна структура посередників на ринку, зростання нестабільності ринку внаслідок виведення іноземного капіталу); фінансові (вузький асортимент фінансових послуг, обмеженість вітчизняного ринку через нерегулярність випуску ОВДП); інвестиційні (відсутність стабільних інвестиційних установ, обмеженість ресурсів, недовіра учасників ринку, відсутність прозорої системи оцінювання); державного регулювання (недосконалість нормативної бази, дублювання функцій) [4].

Можна виділити наступні заходи щодо удосконалення, покращення та стабілізації Фондового ринку України:

1. Стабілізація законодавчої бази, створення належної системи захисту прав інвесторів, власників цінних паперів.

2. Прийняття єдиного закону, який регулював би випуск та обіг усіх видів цінних паперів і питання професійної діяльності на ринку фінансових

інструментів, депозитарного обслуговування, регулювання ринку фінансових інструментів.

3. Упровадження дієвої системи фінансової відповідальності щодо порушників, професійних учасників ринку цінних паперів.

4. Забезпечення розвитку ліквідності організованого ринку насамперед за рахунок консолідації та зростання частки організованого ринку.

5. Цілеспрямоване формування мережі інституційних інвесторів.

6. Уніфікація обліку цінних паперів, централізація депозитарної системи та її інтеграція у міжнародний ринок цінних паперів.

7. Поліпшення якості професійної діяльності та підвищення рівня компетентності фахівців на ринку цінних паперів, ознайомлення їх зі світовим досвідом організації фондового ринку шляхом міжнародного обміну та стажування.[5]

Отже, для приведення у відповідність регулювання фондового ринку доцільно адаптувати його до умов України.

Попри недоліки, ринок цінних паперів має потенційні можливості для подальшого розвитку, а особливо це стосується ринку державних цінних паперів.

Досягнути позитивних змін на фондовому ринку значною мірою вдасться за рахунок зусиль відповідних державних органів. Разом із цим не слід забувати, що держава може лише коригувати напрямки розвитку фондового ринку, а його стан та перспективи залежать виключно від діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел інформації:

1. Івахненко І. С Особливості функціонування ринку цінних паперів в Україні та його вплив на інвестиційний процес // Формування ринкових відносин в Україні. – № 4 (107). – 2010. – С. 81–85.

2. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» / Відомості Верховної Ради України (ВВР) 2006, № 31, ст. 268

3. Об'єм біржових контрактів / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://smida.gov.ua>

4. Волохова Л.Ф. Основні індикатори фондового ринку та їх економіко-статистичне моделювання/Л. Ф. Волохова, О. Євсєнко // Ринок цінних паперів /Л. Ф. Волохова, О. Ф. Євсєнко // Статистика України, 2005,N 03.-С.4-7.

5. Терещенко Г.М. Проблеми становлення та напрями удосконалення функціонування ринку цінних паперів в Україні // Фінанси України. – 2007. – №6. – С. 97-104.

Рибалкіна А.О.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України

МОДЕРНІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

В Україні та й в усьому світі є досить поширеною практика надання державної підтримки, а також допомоги суб'єктам господарювання. Але у деяких випадках надання такої підтримки не відповідає принципам ринкового господарювання, суперечить критеріям європейських стандартів, а також не узгоджується з вимогами міжнародних організацій, з якими співпрацює Україна. Проведення реформ в економіці потребує удосконалення діючої системи державної підтримки, впровадження процедури її надання та запобігання наданню неефективної допомоги суб'єктам господарювання. На сучасному етапі розвитку України необхідно модернізувати систему державної підтримки згідно з критеріями, визначеними цілями і задачами євроінтеграції.

Проблематика надання державної допомоги та гармонізації системи підтримки відповідно до європейських стандартів в Україні є сферою наукових досліджень таких учених: С.Касьянов, О.Булан, Д.Черніков, О.Терещенко та ін.

Відповідно до ст.1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» державна допомога суб'єктам господарювання – це «підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності» [1].

Основними напрямками модернізації державної підтримки є:

- сприяння економічному зростанню, формування конкурентних переваг;
- полегшення правил надання державної допомоги;
- збереження конкурентного внутрішнього ринку та недопущення створення конкуренції;
- структуризація прийняття рішень про державну підтримку;
- зниження рівня корупції у прийнятті рішень про надання державної підтримки.

Практика застосування інструментів державної підтримки у розвинених країнах в умовах ринкових принципів економічної організації сформувала ефективні механізми регулювання такої підтримки, що спрямовані на мінімізацію її негативного впливу на конкуренцію [2].

Модернізація системи державної підтримки є довгим та складним процесом. Саме тому в Україні політика усучаснення державної підтримки пройшла декілька етапів. Так, Д.Черніков виділяє 4 етапи модернізації процесу

державної підтримки в Україні [3]. Однак, можна виділити й 5 етапів становлення системи державної підтримки в Україні:

- I етап (1991–2000 рр.) – пов'язаний передусім з трансформацією всієї економіки України, а саме з переходом від командно-адміністративної системи економіки до ринкової. Відбувалося поетапне скорочення прямої бюджетної підтримки господарств та перехід на нову форму державної допомоги, також було створено Антимонопольний комітет України (АМК України).

- II етап (2001–2005 рр.) – відбувається прийняття Закону України «Про державні цільові програми» та впровадження програмно-цільового методу в бюджетному процесі. На цьому етапі був прийнятий механізм попереднього контролю і надання державної підтримки за участю міністерств, що призвело до організації моніторингу, а також аналізу заходів державної допомоги.

- III етап (2005–2010 рр.) – відбувається активна міжнародна економічна інтеграція України, а саме вступ до СОТ. Спостерігається суттєве скорочення допомоги від держави. Але не було виконано відповідного вдосконалення системи державної допомоги згідно правових стандартів та міжнародного досвіду, що негативно вплинуло на подальший процес становлення економіки.

- IV етап (2011–2013 рр.) – прийняття Податкового кодексу України. АМК України систематизував практику надання допомоги та визначив критерії підходу відповідно до Закону України «Про стимулювання інвестиційної діяльності у пріоритетних галузях економіки з метою створення нових робочих місць» та Державної програми активізації розвитку економіки на 2013–2014 роки. Найбільшу підтримку в цей період отримували виробники сільськогосподарської продукції та підприємства енергетичного сектору.

- V етап (2014 р. – по теперішній час) – прийняття Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (2014 р.). Підвищилась прозорість процесу державної допомоги з метою виконання міжнародних зобов'язань України щодо регулювання державної підтримки. Проходить розробка та прийняття підзаконних актів для створення нової системи контролю за наданням державної допомоги.

Отже, процес удосконалення системи державної підтримки суб'єктам господарювання в Україні призведе до ефективного управління державними коштами, модернізації промисловості, боротьбі із корупцією та виконанню міжнародних зобов'язань в контексті євроінтеграційних процесів.

Список використаних джерел інформації:

1. Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання». Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 34, ст.1173). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1555-18>

2. Онишко С. В. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: монографія / за заг. ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь: Видавництво Національного університету ДПС України, 2016. 452 с.

3. Черніков Д.О. Модернізація системи державної підтримки суб'єктів господарювання в Україні / Д.О.Черніков, за ред. Я.А.Жаліла. К. : НІСД, 2013. 48 с.

*Рожкова О.О.,
студентка 1 курсу,
спеціальність “Право”,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Колісник Н.І.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ФІНАНСОВА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНА ПОЛІТИКА В УКРАЇНІ

Ефективність функціонування фінансової системи держави залежить від злагодженості фінансових відносин у суспільстві, а також від дієвості фінансового механізму, за допомогою якого реалізується фінансова політика держави. Тому на сьогоднішній день основною стратегічною метою зовнішньоекономічної політики в Україні є курс на інтеграцію до Європейського Союзу (ЄС). Пріоритетом європейського вектору економічної інтеграції України зумовлений геополітичними, історико-культурними та суспільно-політичними реформами [1].

Глобальні трансформації сучасної світової і національних фінансових систем можна охарактеризувати такими чинниками, як:

- стрімкий розвиток процесу світової інтеграції економічних зв'язків, інтеграція національних фінансових ринків, глобалізація світового господарства;
- відносне ослаблення регулювання світових фінансових ринків (за збільшення їхніх обсягів і оборотів операцій, приросту конкуренції між ними);
- розширення світової фінансової системи за рахунок входження до світової економіки країн, що розвиваються (зростає глобальна нестабільність);
- постійне збільшення маси капіталів (включаючи потоки капіталів між країнами), зростання активності їхнього руху (зумовлена зростанням швидкості переказів з одного ринку на інший) створює додаткові проблеми; – високий ступінь концентрації фінансових ресурсів як на макроекономічному (бюджетні системи держав і міжнародних організацій), так і на глобальному (міждержавна економічна інтеграція, включаючи її фінансовий і валютний складники) рівні;
- тенденція до концентрації капіталів, зростаюча автономізація глобальних комерційних і фінансових конгломератів;
- зростання інтенсивності фінансових трансакцій, високий ступінь мобільності та взаємозв'язки на фінансових ринках; – розмаїття фінансових інструментів, високий ступінь їхнього динамізму тощо [2].

В умовах активізації євроінтеграційних процесів в Україні особлива увага у сфері фінансової політики повинна приділятися фіскальній політиці. Окремі особливості фіскальної політики дають змогу стверджувати, що продумані податкова і бюджетна політики можуть досить ефективно виконувати функції макроекономічної стабілізації в короткостроковому і середньостроковому періодах. Однак слід зазначити, що фіскальна політика не завжди є гнучким інструментом макроекономічної стабілізації в межах інтеграційних об'єднань.

Більше того, систематичне використання цього інструменту стабілізації приводить до нагромадження державної заборгованості та формування стійкого бюджетного дефіциту, а це є негативним явищем для Єврозони у разі некерованого зростання дефіциту бюджету і державного боргу в одній або декількох країнах.

Досягнення України:

Створено Міжвідомчу координаційну раду з питань протидії порушенням, які впливають на фінансові інтереси України та ЄС, затверджено її посадовий склад, Положення, а також уповноважено МВС здійснювати функції Національного контактного пункту (НКП) з організації взаємодії з OLAF та Європейським судом аудиторів.

Проведено установчу зустріч заінтересованих органів з експертною місією OLAF для обговорення практичних аспектів виконання завдань з протидії шахрайству та взаємодії OLAF.

НКП розпочато консультації щодо укладення окремої угоди про співробітництво між МВС та OLAF щодо оперативної взаємодії та обміну інформацією [3].

Затверджено офіційний переклад Конвенції Європейського Союзу щодо захисту фінансових інтересів Європейських співтовариств.

Отже, можна сказати що для ефективної трансформації фінансової політики важливо забезпечити впровадження реформ, спрямованих на модернізацію економіки. Проте, як свідчить досвід, зміна, наприклад, бюджетної політики неможлива без внесення змін у податкову, пенсійну, адміністративну, судову системи, а також у систему соціального захисту населення, оскільки вони пов'язані між собою. У контексті цього основною стратегічною метою України є забезпечення стабільності і сталого розвитку фінансової системи та всієї економіки країни. І, як наслідок, досягнувши поставленої мети, в перспективі Україна зможе увійти в єдиний європейський простір як рівноправний партнер.

Список використаних джерел інформації:

1. Бурцев В.В. Основний конкурентний потенціал країни системи в умовах фінансової транснаціоналізації / В.В. Бурцев // Фінансовий менеджмент. 2001. № 6.
2. Калина М.С. Євроінтеграційна політика України в контексті розширення Європейського Союзу. Державне управління: теорія та практика. 2005. № 2. URL: <http://www.academy.gov.ua/ej/ej2/txts/pol-prav/05kmsrjs.pdf>
3. Угода про асоціацію. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади. Київ, 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>

Салюк С.С.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»
Університет ДФС України
Науковий керівник: Євтушенко Г.І.,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту
Університет ДФС України

РОЛЬ PR У ДОСЯГНЕННІ ЕФЕКТИВНОЇ РОБОТИ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННИХ ОБ'ЄКТІВ

На сьогоднішній день, створення PR-підрозділів є важливим етапом у досягненні ефективного функціонування великих готельно-ресторанних комплексів.

Готельно-ресторанний бізнес – одна з найбільш перспективних і швидкозростаючих галузей, що приносить по всьому світу багатомільйонні прибутки. Цей бізнес як одна з галузей туризму несе в собі величезний потенціал для українського ринку, здатний приносити стійкий дохід у державний бюджет [1, с. 1].

Жорстка конкуренція на ринку готельно-ресторанних послуг змушує менеджерів вдаватися до різних PR-технологій. Як правило, серйозні PR-акції проводяться готелями, що входять у готельний ланцюг і фінансуються іноземними інвесторами. Дефіцит фінансових ресурсів значно гальмує здійснення PR-діяльності.

Паблік рілейшнс виступає як форма комерційної політики, що спрямована на завоювання сприятливої думки окремих соціальних, професійних груп або конкретних особистостей, створення іміджу готелю або ресторану. PR поряд з рекламою і стимулюванням збуту є найважливішим інструментом готельно-ресторанного маркетингу [1, с. 3].

Специфіка PR-відносин як концептуальної основи управління підприємствами готельно-ресторанного бізнесу полягає у:

- встановленні тісних відносин з найбільш вагомими цільовими групами;
- забезпеченні високого ступеня задоволеності споживачів та їх лояльності;
- підвищенні рентабельності взаємодії з партнерами та споживачами;
- зміні підходів до ринкової сегментації;
- індивідуальному підході до послуги;
- скороченні часових проміжків проведення досліджень ринків та споживачів [3, с. 45].

Для виконання вищеперерахованих завдань, звертаються до PR-агенцій або ж створюють власний PR-підрозділ. Перший варіант є доцільним використовувати для невеликих готелів або ресторанів, які не мають достатньо коштів на утримання власного відділу з PR та не потребують постійної підтримки з боку PR-спеціалістів. При другому варіанті, через високу

конкуренцію, власний PR-підрозділ створюють великі готельно-ресторанні комплекси, які потребують постійного вдосконалення та підтримки власного іміджу.

Важливою особливістю PR-діяльності будь-якої організації є її націленість на досягнення довгострокових вигод, а не миттєвих результатів. Наприклад, комерційний PR приносить результати у вигляді підписаних контрактів, урядових пільг, нових інвестицій і т.ін. через тривалий час після проведення компаній, які формують «хороший» імідж фірми [2].

З усього вищесказаного, можна зробити висновок, що PR в готельно-ресторанному бізнесі - це, перш за все, створення унікального іміджу конкретної організації, сприятливої думки про неї. PR - це управлінське завдання, яке сприяє встановленню і підтримці комунікації, орієнтується на головну функцію менеджменту - працювати на благо людей, та продуктивно діяти, задля ефективного розвитку готельно-ресторанного бізнесу.

Список використаних джерел інформації:

1. Білик І. В. Роль маркетингу та PR-технологій у діяльності закладів готельно-ресторанного бізнесу / І. В. Білик, Т. С. Томаля. // Економіка. Управління. Інновації. Серія : Економічні науки. - 2014. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2014_1_7.

2. Блек С. Паблік рілейшнз. Що це таке? / Сем Блек. – М: Модіно пресс, 1989. – 240 с.

3. Мацеха Д.С., Бурий С.А., Маркетинг у сфері готельно-ресторанного бізнесу та туризму. Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. - 2014. - №5. - Т.2. - С.43-47.

*Свобода В.О.,
студентка 1 курсу,
спеціальність «Фінанси і банківська справа»,
Ірпінський державний коледж економіки та права;
Науковий керівник: Кожем'яко Н.В.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Ключовою ланкою національної економіки є банківська система — від ефективності її функціонування, фінансової стійкості та здатності протистояти кризовим явищам вирішальною мірою залежать перспективи економічного розвитку країни в цілому. Акумуляючи та концентруючи капітал, перерозподіляючи кошти, диверсифікуючи та мінімізуючи ризики, банки здатні створити необхідні умови для стійкого зростання у всіх галузях і секторах економіки [2, с. 3].

Банківська система України є важливим сегментом вітчизняної економіки і, незважаючи на певне погіршення макроекономічного середовища та складні політичні процеси, протягом 2002-2007 років вона розвивалася динамічно, покращилися її кількісні та якісні характеристики, підвищилася конкурентоспроможність банків, яка є і до тепер [3, с.1].

Аналіз впливу макроекономічних факторів на прибутковість банківської системи України:

Важливим елементом аналізу прибутку банків є визначення впливу макроекономічних показників на фінансові результати діяльності. Серед таких факторів важливе місце посідає обсяг валового внутрішнього продукту. Його розмір впливає на попит на кредитні ресурси з боку суб'єктів господарювання. А саме ці кредити є одним з головних джерел доходу для більшості банків. Зміна валютного курсу гривні щодо основних іноземних валют особливо впливає на прибуток банків, які мають відкриту валютну позицію. Девальвація гривні позитивно впливає на прибутки банків, що мають довгу валютну позицію, а ревальвація — збільшує прибуток банків з короткою відкритою валютною позицією.[1, с. 49]

Водночас будучи невід'ємною складовою єдиного господарського організму та залежачи від стану економіки в цілому, банки в умовах наростання кризових явищ можуть не лише сприяти економічному й соціальному прогресу суспільства, але й самі здатні порушувати макроекономічну рівновагу, виступаючи спусковим механізмом розгортання фінансової кризи, причому навіть у загальносвітових масштабах [2, с. 4].

Основні проблеми:

– низький рівень капіталізації комерційних банків, що знижує стабільність банків;

– висока концентрація капіталу в групі найбільших банків, що може призвести до розширення практики домовленостей і змов великих банків між собою

– висока вартість банківських послуг при низьких доходах населення, в результаті чого зменшується кількість потенційних користувачів банківськими послугами;

– високий рівень залежності від іноземних позик і значна частка іноземного капіталу в структурі капіталу банківської системи;

– наявність значної кількості ризиків банківської діяльності;

– втрата банками довіри населення, наслідком чого є зменшення мобілізації фінансових ресурсів банками; -недосконала система захисту вкладів громадян;

– недостатній рівень кваліфікації менеджерів і спеціалістів та брак досвіду кадрового персоналу [4, с. 267].

Проблеми недостатнього рівня капіталізації банків:

Банківський капітал відіграє ключову роль у забезпеченні стабільної роботи комерційного банку. Достатня величина власного капіталу має бути гарантією для захисту інтересів вкладників і кредиторів та покриття збитків від банківських операцій. Крім того, належний рівень капіталізації банків є необхідною умовою їх здатності кредитувати реальний сектор відповідно до потреб економічного розвитку незалежно від імовірних збурень на фінансовому ринку. Слід зазначити, що попри номінальне зростання пасивів банків у зв'язку з девальвацією національної валюти, величина власного капіталу банківських установ у період розгортання кризи демонструвала тенденції до зниження, що не дивно, позаяк збитковість банківського сектору не могла не позначитись на обсягах його капіталу. Так, наприклад, капітал комерційних банків України за 2014 р. скоротився із 192,6 млрд грн до 148 млрд на початок 2015 р., тобто на 44,5 млрд, або на 23 % . За дев'ять місяців 2015 р. капітал банків скоротився ще на 19 млрд грн, або на 13 % . [2, с.17-18].

Отже, у цьому дослідженні проаналізовано сучасний стан розвитку банківської системи та виявлено і розкрито проблеми її розвитку. Однак проблеми банківської системи можуть бути вирішені лише у поєднанні з досягненням інших важливих цілей економічної політики. Це означає, що повноцінне відновлення ефективного функціонування банківського сектору країни неможливе без розв'язання комплексу завдань, спрямованих на забезпечення структурної перебудови економіки, досягнення стабільного економічного зростання, фінансової стійкості та макроекономічної збалансованості. І ми повинні бути впевнені, що з часом і наша країна знайде шлях до їх вирішення.

Список використаних джерел інформації:

1. Банківська система України в умовах глобалізації фінансових ринків: матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції. 14-15 жовтня 2010 р. Черкаси: ЧІБС УБС НБУ, 2010. 370 с.

2. Дзюблюк О. Актуальні проблеми розвитку банківської системи України. ІББМ 1605-2005. *Банківська справа*. 2016. № 1. С. 30.

3. Слав'янська, Н. Актуальні питання сучасного розвитку банківської системи України. *Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. наук. праць*. Суми: Державний вищий навчальний заклад "Українська академія банківської справи Національного банку України", 2009. Вип. 25. С. 6070.

4. Хандюк І. Основні тенденції розвитку банківської системи України. *Інноваційна економіка*. 2013. №3. С. 262-268.

*Сергійчук А.М.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків
Університет ДФС України*

ФОНДОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ : МЕХАНІЗМ ФОРМУВАННЯ

У сучасних умовах розвинений ринок цінних паперів є необхідним елементом ефективно функціонуючої національної економіки.

Фондовий ринок в тій чи іншій країні характеризується, насамперед, обсягом біржової торгівлі цінними паперами, що перебувають в обігу на фондових біржах. Фондовий ринок як складова частина фінансового ринку країни об'єктивно випробовує на собі всі метаморфози які властиві ринковим відносинам.

Основна мета функціонування такого ринку полягає в тому, щоб сформувати ефективний механізм для залучення в економіку інвестицій шляхом побудови взаємин, на основі тих, хто відчуває потребу у фінансових ресурсах, і тими, хто хоче інвестувати надмірний дохід.

Механізм, в перекладі з французької, - це сукупність органів (елементів), які виробляють або передають рух; вчення про механізми, їх побудову та функціонування; пристрій, який досліджується з точки зору функціонування його механічних елементів. У перекладі з грецької «механізм» означає знаряддя, машина [1, с. 350].

Згідно з Законом України "Про цінні папери і фондову біржу" фондова біржа утворюється та діє в організаційно-правовій формі товариства (крім повного, командитного товариства і товариства з додатковою відповідальністю) або дочірнього підприємства, об'єднання торговців цінними паперами, та провадить свою діяльність відповідно до Цивільного кодексу України, законів, що регулюють питання утворення, діяльності та припинення юридичних осіб, з особливостями, визначеними цим Законом [2].

Комплексні дослідження проблем становлення та розвитку фондового ринку в Україні дозволили надати власну класифікацію факторів, які значно впливають на механізм його формування.

В основі функціонування фондового ринку лежать механізми конкуренції, на базі яких виявляється об'єктивна оцінка вигідності тих або інших напрямів інвестицій. Діючий механізм формування фондового ринку, який функціонує на централізованих засадах свідчить про те, що характер економічного і інституційного розвитку нашої країни не лише не сприяє формуванню ринкового механізму трансформації заощаджень населення в інвестиції (як невід'ємної складової), але фактично перешкоджає його становленню [3].

З огляду на це, можна сказати, що сьогодні в цілому спостерігається зростання притоку грошових коштів фізичних осіб на банківські депозити в порівнянні з юридичними особами.

Банки можуть стати в майбутньому провідними інститутами, які здійснюють трансформацію заощаджень населення у фінансові інвестиції шляхом відкриття різних видів депозитів. Проте внаслідок відсутності досконалої законодавчої бази вітчизняні банки не здійснюють подальшу трансформацію заощаджень населення в реальні інвестиції. Зокрема падіння виробництва, зростання числа збиткових підприємств, скорочення внутрішнього споживчого і інвестиційного попиту не сприяють нормальному становленню ринкового механізму трансформації заощаджень населення в інвестиції через банківську систему.

Список використаних джерел інформації:

1. Гончарова Н.В. Проблеми функціонування ринку цінних паперів України / Н.В. Гончарова // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 5(84).
2. Закон України «Про цінні папери і фондову біржу» [Електронний ресурс]: № 2210-VIII від 16.11.2017– Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1201-12>.
3. Даниленко А.І. Фінансово-монетарні важелі економічного розвитку: В 3 т. / за ред. чл.-кор. НАН України А. І. Даниленка. Т. 2: Механізми грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України. Київ: Фенікс, 2008. 442 с.

Сивко Д.В.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України

ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ: СУТНІСТЬ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Невід’ємним атрибутом сучасної ринкової економіки, центром її господарського організму є такий вид ринку, як фінансовий. Саме за ефективністю функціонування фінансового ринку можна судити про стан економіки, а впливаючи на фінансовий ринок, можливо управляти економічною активністю суспільства [6, с.414].

Питанням розвитку та функціонування фінансового ринку в Україні присвячено праці багатьох вчених, зокрема О.А. Білоус, О.Д. Василик, Ю.М. Коваленко, С.В. Онишко, О.В. Онікієнко, Г.Г. Козоріз, І.О. Школьник та інших.

Змістове поняття фінансового ринку не має єдиного трактування ні в економічних, ні фінансових словниках. Тому зазначимо погляди вчених-економістів щодо сутності фінансового ринку (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «фінансовий ринок»

Автори	Визначення
Миркин Я. М. [2]	Ринок, на якому відбувається перерозподіл тимчасово вільних грошових ресурсів через фінансових посередників на основі використання фінансових інструментів і надання фінансових послуг, що об’єднаних у формі фінансових продуктів, які є товаром на фінансовому ринку
Онишко С.В. [4]	Сполучна ланка через яку здійснюється рух фінансових ресурсів, а його основні функції полягають в акумулювання, русі і трансформації фінансових ресурсів в економіці держави. будучи оптимальним розподільчим механізмом, фінансовий ринок може забезпечити зниження фінансових ризиків і витрат руху капіталу, підвищити ефективність інвестиційних вкладень в умовах невизначеності та в підсумку стимулювати економічне зростання країни
Коваленко Ю.М. [1]	Система економіко-правових відносин, що пов’язана з перерозподілом тимчасово-вільних фінансових ресурсів між домогосподарствами, фінансовими і нефінансовими корпораціями (квазікорпораціями), некомерційними організаціями, а також державою на основі взаємодії попиту і пропозиції цих ресурсів
Татарин Н.Б., Чоп Т.І. [5]	Це механізм перерозподілу фінансових ресурсів між суб’єктами підприємницької діяльності, державою та населенням, між учасниками бюджетного процесу, деякими міжнародними фінансовими інституціями
Мнючін С.Т., Філіпс К.С.[3]	Фінансова система охоплює найрізноманітніші установи та послуги (депозитарна система, що охоплює банки, кредитні спілки, ощадні асоціації; ринок капіталу; небанківські фінансові установи, фінансові технології та фінансові інновації)

Джерело: побудовано автором.

Сутність фінансового ринку та його роль в економіці держави повною мірою може бути розкрита на основі дослідження його функціонального призначення. Переважною кількістю фахівців економічної теорії виділяються функції, які притаманні будь-якому ринку, а саме: регульовальна, інформаційна, ціноутворювальна, стимулююча, розподільна, санаційна, інтегровальна.

Фінансовий ринок потрібно розглядати як самостійну підсистему функціонуючої економічної системи, яка включає відносини з приводу купівлі-продажу фінансових ресурсів, що впливають на власність, розподіл, споживання, а отже й на конкретизацію форм організації даного ринку. Це ринок, який відрізняється від усіх інших (товарних) ринків особливим характером товару, який обертається на ньому, що визначає специфічний склад учасників (інститутів) даного ринку, його місце в економічній системі, порядок функціонування, правила та принципи регулювання.

Отже, знання суті, функціональних особливостей, інституційного складу фінансового ринку сприяє підвищенню ефекту від діяльності як окремих інститутів ринку, так і ринку загалом.

Сучасний етап розвитку фінансового ринку та його складових є вкрай складним, динамічним та важкопрогнозованим. Однак саме такий період є найбільш сприятливим для впровадження інноваційних, а часом і радикальних змін для реформування всього фінансового ринку. Необхідно створити такі умови у фінансовому секторі, які забезпечать інвестування приватного сектору з таких джерел як: кредити надійних банків, венчурного капіталу та інших фінансових інструментів, для чого необхідно побудувати прозору державну фінансову політику в напрямку регулювання фінансового ринку із поданням чітких та зрозумілих інструментів та механізмів регулювання і забезпеченням відповідного рівня захисту прав інвесторів та акціонерів.

Список використаних джерел інформації:

1. Коваленко Ю.М. Інституціоналізація фінансового сектору економіки : монографія. Ірпінь, НУДПСУ. 2013. 608 с
2. Миркин Я.М. Англо-русский толковый словарь по финансовым рынкам. Свыше 13000 терминов. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Альпина Бизнес Букс, 2008. С. 314
3. Mnuchin S.T., Phillips C.S. A Financial System That Creates Economic Opportunity. Capital markets. U.S. Department of the Treasury. 2017. 232 p
4. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів: монографія / за заг. ред. д.е.н., проф. С.В. Онишко, Ірпінь, Вид-во Національного університету ДПС України. 2016. 452 с.
5. Татарин Н.Б., Чоп Т.І. Проблеми фінансового ринку України та шляхи їх подолання. *Економіка і суспільство*. 2018. 19. С. 1169-1174.
6. Теорія фінансів : підруч. / За ред. В.М. Федосова, С.І. Юрія. Київ: ЦУЛ, 2010. с.500.

*Слюсарчук В.О.,
студент 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Деміденко Л.С.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Сучасний ринок фінансових послуг в Україні перебуває на стадії, коли тривають процеси його формування. Незважаючи на регулярно здійснювані кроки з реформування ринку фінансових послуг на законодавчому рівні, залишається велика кількість проблем, що потребують негайного вирішення. Серед них – втрата довіри споживачів фінансових послуг та викликане цим падіння головних індикаторів розвитку небанківського сектору ринку фінансових послуг. Існуючий механізм регулювання ринку фінансових послуг нездатний забезпечити стабільність розвитку фінансової системи України. Без достатнього рівня розвитку ринку фінансових послуг неможливе ефективне функціонування економіки країни в цілому, оскільки відсутній адекватний перерозподіл фінансових ресурсів. Це викликає необхідність створення дієвого механізму регулювання ринку фінансових послуг, який би забезпечив ефективне його функціонування. Цей механізм повинен включати як елементи державного регулювання, так і саморегулювання ринку фінансових послуг [1, с. 57].

Щоб з'єднати вітчизняний фінансовий ринок із глобальним фінансовим простором, виникла необхідність у створенні в середині країни відповідної ланки, яка б охоплювала весь локальний фінансовий ринок. Таким мегарегулятор став – Національний Банк України (НБУ). Така модель регуляції фінансового ринку вже існує в ряді країн, а саме Німеччині, Франції, Австрії, Бельгії, Південній Кореї, Сінгапурі, Японії, Росії, Польщі та інших.

На українському фінансовому ринку до 30 червня 2020 року діяли три спеціалізовані центральні регулятори: НБУ; Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР); Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг).

Модель з трьома регуляторами ринку фінансових послуг діяла в Україні з 2003 року. НБУ здійснював нагляд за ринком банківських послуг, діяльністю з переказу коштів та валютними операціями, НКЦПФР відповідала за ринок цінних паперів та деривативів, а Нацкомфінпослуг регулювала діяльність небанківського сектору. Однак за 17 років така регуляторна політика не продемонструвала свою ефективність. Недосконалість правової бази регулювання небанківської фінансової діяльності, дублювання функцій органами нагляду й регулювання, надмірна зарегульованість дозвільних процедур є тими чинниками, що стримують розвиток ринку небанківських послуг. Таким чином, відповідно до указу президента України від 30.06.2020

№259/2020 "Про припинення роботи Національної комісії", Нацкомфінпослуг перебуває в стадії припинення, шляхом ліквідації.

Згідно з цим, до сфери регулювання та нагляду Національного банку буде передано: страхові компанії, ломбарди, кредитні спілки, лізингові, факторні компанії, мікрофінансові організації. НКЦПФР, у свою чергу, отримає повноваження щодо регулювання та нагляду за недержавними пенсійними фондами, фондами фінансування будівництва, фондами операцій з нерухомістю та їхніми адміністраторами [2, с. 5]. НБУ планує приділяти значну увагу захисту прав споживачів, оскільки саме коректна інформація про фінансові послуги та відповідно довіра споживачів формує попит та сприяє сталому розвитку ринку. Цей напрямок діяльності передбачає роботу зі зверненнями громадян до НБУ та систематизацію виявлених порушень і ключових недоліків у роботі небанківських фінансових установ й оперативного реагування на них. Крім цього, регулюватиметься чесність реклами та повнота розкриття інформації про послуги.

Фінансова стійкість та платоспроможність небанківських фінансових установ мають досягатися, перш за все, за рахунок пруденційного нагляду. Встановлення та контроль за певними кількісними та якісними вимогами (пруденційними нормативами) до діяльності фінансових установ дозволяє регулятору своєчасно виявити ризикову діяльність, вжити заходи оперативного втручання та в такий спосіб запобігти настанню негативних наслідків. Тому НБУ вбачає, що пруденційний нагляд є обов'язковим у страховому сегменті, для кредитних спілок та інших кредитних установ, та фінансових установ, що надають послуги з переказу коштів. Нова модель регулювання передбачає пропорційне регулювання, розподіливши установи на великі (системні), середні та малі. Відповідно, до таких установ будуть встановлені різні пруденційні нормативи в залежності від того, які ризики для клієнтів та фінансової системи може нести їх неплатоспроможність. Це дозволить полегшити регуляторне навантаження на фінансові установи та підвищить конкурентне середовище для малих та середніх фінансових установ [2, с. 13].

Отже, реформа українського фінансового сектору є також частиною заходів, направлених на імплементацію правових актів Європейського Союзу відповідно до Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, а також – одна з умов співробітництва нашої країни з МВФ. Світовий банк, відзначаючи прогрес України у врегулюванні проблем у банківському секторі, також очікує на продовження реформування фінансового сектору, а саме – небанківського сектору ринку.

Список використаних джерел інформації:

1. Гармашова Ю. А. Особливості регулювання ринку фінансових послуг в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. Вип. 14. С. 57-61. URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2015/14-2015/15.pdf>.

2. Майбутнє у регулюванні небанківського фінансового сектору. Київ. НБУ. Жовтень 2018. 22 с. – URL: http://NBFIs_regulation_Draft_concept_2018.pdf

*Слюсарчук В.О.,
студент 3 курсу,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Ірпінський державний коледж економіки та права
Науковий керівник: Дроботова Л.А.,
викладач,
Ірпінський державний коледж економіки та права*

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Фінансовий менеджмент - це процес управління формуванням, розподілом і використанням фінансових ресурсів суб'єкта господарювання та оптимізації обігу його грошових коштів [1, с. 35].

Матеріальна основа фінансового менеджменту - реальний грошовий обіг, тобто економічний процес, який зумовлює рух вартості, що супроводжується певним потоком грошових платежів та розрахунків.

Основна мета фінансового менеджменту полягає у забезпеченні максимізації добробуту власників установ та організацій у поточному та перспективному періодах, раціональному використанні ресурсів з метою створення ринкової вартості, здатної покрити усі витрати, пов'язані із використанням ресурсів, і застосувати прийнятний рівень доходів на умовах, адекватних ризику вкладників капіталу.

В умовах ринкової економіки поступово відбувається зміщення акценту з тільки виробничого управління на управління фінансове, адже й оцінити ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання можна шляхом зіставлення певних фінансових результатів, розраховуючи відповідні показники. Зберегти міцні ринкові позиції в умовах жорсткої конкуренції будь-якому суб'єкту господарювання можна, спираючись на раціональний фінансовий менеджмент.

Один із відомих у діловому світі експертів в галузі фінансового менеджменту Е. Хелферта, вважає, що будь-який бізнес можна подати як взаємопов'язану систему руху фінансових ресурсів, що викликані управлінськими рішеннями [2, с. 233]. Такий системний підхід є корисним, оскільки, він відображає фінансову природу усієї діяльності бізнесу, а також подає її у фінансово-економічних термінах.

Сучасний стан розвитку економічної системи України характеризуються тим, що значна частина суб'єктів господарювання функціонує в умовах невизначеності та нестачі фінансових і матеріальних ресурсів, що не дає їм змоги здійснювати виробничу та фінансову діяльність, розвиватися. Разом із цим, нестача активів у суб'єктів господарювання супроводжується низькою ефективністю їхнього управління. Подальше просування країни по шляху ринкових реформ і подолання кризових економічних тенденцій дозволить повною мірою використовувати теоретичні результати і практичний досвід фінансового менеджменту. Ефективне управління діяльністю підприємства

значною мірою визначається рівнем розвитку та забезпечення фінансового менеджменту. Це питання є особливо актуальним сьогодні, коли відбуваються докорінні зміни в галузі фінансових відносин, ускладнення ринкової ситуації, постійна зміна зовнішніх і внутрішніх чинників.

Сучасний етап розвитку України потребує обов'язкового системного вивчення і розвитку фінансового менеджменту, оскільки, без цього неможливо надати якісні знання, а без його застосування на підприємстві неможливо забезпечити ефективного і обґрунтованого здійснення аналізу фінансового стану підприємства і результатів його діяльності, планування і прогнозування розвитку підприємства, забезпечення і раціонального використання фінансових ресурсів, оперативного контролю за фінансовим станом і управлінського обліку на підприємстві, тощо.

Отже, концепція фінансового менеджменту повинна бути направлена на формування цілісної системи знань про фінансові відносини в господарському процесі, розробку фінансових механізмів та технології управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання.

І саме у такому контексті слід вивчати фінансовий менеджмент, оскільки, як свідчить практика, жодне стратегічне або навіть і тактичне рішення менеджерів не буде виконане, якщо воно не підкріплене рухом фінансових ресурсів.

Список використаних джерел інформації:

1. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. / Лапіна І. С., Гончаренко О. М. та ін.; за заг. ред. І. С. Лапіної – Одеса: Атлант, 2016 – 313 с.
2. Хринюк О.С. Основні проблеми фінансового менеджменту в галузі / О.С. Хринюк, Я.О. Маркіна // Сучасні проблеми економіки та підприємництва. Київ. - Випуск 12. – 2013. – с. 233 – 238.

*Солодка С.Є.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Університет ДФС України*

**Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
к.е.н. доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України**

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЯК МОДЕЛЬ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Становлення публічного управління за роки незалежності характеризується значно меншим прогресом, ніж у будь-якій іншій сфері інституційного реформування. Ті часткові успіхи, яких загалом вдалося досягти, через перманентну політичну нестабільність не можна вважати незворотними.

Публічне управління становить тип управлінської діяльності, що реалізується певними суб'єктами, насамперед органами державної влади та органами місцевого самоврядування.[1]

Особливою характеристикою органів державної влади є те, що вони мають зовнішню спрямованість своєї діяльності. Публічне управління на рівні органів державної влади проявляється лише у зовнішніх відносинах органів виконавчої влади з іншими органами публічної влади, а також приватними особами. Це припускає висновок, що розширювати зміст публічного управління на рівень внутрішньої організаційної діяльності органів виконавчої влади (наприклад, переміщення державних службовців, реалізація дисциплінарної відповідальності тощо) не має сенсу. Публічне управління та внутрішньо управлінська діяльність органів державної влади відрізняються і за правовим регулюванням, юридичними наслідками, суб'єктним складом тощо. Вони не можуть бути об'єднані у межах однієї категорії. Спорідненим для них є лише те, що регулюються вони нормами адміністративного права.[2]

Публічне управління являє собою різновид суспільно корисної діяльності, який здійснюється певною сукупністю суб'єктів, зокрема органами державної влади. Наочним є взаємозв'язок публічного управління та державної влади, яка, відповідно до ч. 1 ст. 6 Конституції України [3], реалізується органами законодавчої, виконавчої та судової влади. Основними суттєвими ознаками моделі публічного управління («нового» публічного управління), що приходить на зміну вже «традиційним» моделям публічного управління, що реалізується громадською адміністрацією (системою органів державного і муніципального управління), і одночасно елементами парадигми «нового» публічного управління обґрунтовано позначити нижченаведені:

- впровадження концепту «хорошого» публічного управління, що елементом моделі «Good Governance»;
- системне спрощення законодавства (як один з елементів і властивих інструментів «нової» моделі публічного управління);

– скорочення загального числа і звуження сегментів предметно-об'єктної області публічного управління з передачею публічною адміністрацією все більшого обсягу публічних функцій і публічних повноважень, в тому числі з числа тих, що історично, традиційно відносилися до виключної компетенції держави, недержавним операторам

– саморегульованим та іншим приватним, державно-приватним організаціям (саморегульовані організації в області фінансових ринків, в області спорту тощо);

– забезпечення субсидіарності в наданні публічних послуг, в тому числі передача частини загального обсягу повноважень з надання публічних послуг приватним операторам; [4]

– розвиток державно-приватного партнерства як елементу та інструменту «нової» моделі публічного управління;

– дебюрократизація (реструктуризація управління з метою фокусування на результатах, а не на процесах), включаючи розширення та структурно-функціональні ускладнення децентралізації публічної адміністрації, розукрупнення і деконцентрацію суб'єктів публічного сектору, їх переформування і реформатування, перш за все, деконцентрацію структур і бюрократичної системи центральних органів публічної влади;

– активізація взаємодії державного управління та інших видів соціального управління, розширення і ускладнення кореляції та взаємодії публічного управління і самоврядування, кореляції та взаємодії громадського порядку і автономних, не правових, нормативних порядків, а також розвиток гарантій та механізмів автономної інституалізації (іншими словами, сфери компетенції органів публічної влади та недержавних-немуніципальних організацій все частіше і все більше перетинаються);

– розширення і ускладнення кореляції і взаємодії державного права та інших (крім державної) систем нормативної регламентації (*lex sportiva*, *lex mercatoria*, *lex canonica*), розширення практики визнання та легітимації державою окремих положень таких неправових систем нормативної регламентації;

– реалізація і прогресивний розвиток концепту «електронної держави», розширення обсягу та різноманітності електронних публічних послуг, що надаються публічною адміністрацією;

– істотне підвищення вимог до транспарентності і підзвітності публічного управління (публічне управління повинно стати об'єктом все більш інтенсивного і перманентного контролю з боку суспільства);

– розвиток інструментів (заходів, засобів і механізмів) публічного управління, збільшення різноманітності їх модифікацій і ускладнення їх поєднань (в тому числі інтерференції і мультиплікативності), включаючи використання органами публічної влади бізнес-стратегій та інших підходів та інструментаріїв зі сфер бізнес-менеджменту і корпоративного управління (стратегічне планування, вимірювання продуктивності та інше);

– впровадження концепту управління за результатами, в тому числі лінійки нових механізмів фіксації і оцінки ефективності публічного управління;

– підвищені сприйнятливості та компліментарності по відношенню до громадських інтересів та складних сферах суспільних відносин соціальним запитам [5].

Таким чином, викладене дає підстави дійти висновку, що публічним управлінням є зовнішньо орієнтована діяльність уповноважених суб'єктів, пов'язана з реалізацією політичних рішень і впровадженням у життя положень Конституції та законів України. «Ідеальна модель» сучасного публічного управління повинна відрізнятися високим ступенем складності, різноманіттям форм партисипативних відносин органів публічної влади із суспільством. Управління взаємовідносинами на базі пропонованої моделі публічного управління має бути спрямоване на встановлення, підтримку і розвиток, а також на припинення в разі потреби взаємодії інтеракторів, що дозволяє їм досягти цілей за рахунок взаємного обміну і виконання прийнятих зобов'язань.

Першорядними завданнями сучасного етапу розвитку України має стати визначення стратегічних та перспективних напрямів реформування публічного управління за кращими європейськими та світовими стандартами. Публічне управління має стати базовим інститутом сучасного українського суспільства. Публічне управління має забезпечити ефективний розвиток сучасного суспільства із врахуванням інтересів як громадських організацій, і держави. А це можливо завдяки вдосконаленню системи публічного управління та збалансування інтересів усіх членів суспільства.

Список використаних джерел інформації:

1. Дурман О. Л. Порівняльний аналіз термінів "публічне управління" і "менеджмент" / О. Л. Дурман, В. В. Зуй. // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. - 2019. - № 1. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_1_7
2. Баранов А. П. Сучасний стан розвитку публічного управління в Україні / А. П. Баранов // Аспекти публічного управління. - 2019. - Т. 7, № 8. - С. 5-12. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2019_7_8_3
3. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
4. Славкова О. П. Теоретичні підходи до визначення поняття публічне управління / О. П. Славкова, М. О. Соколов // Вісник Сумського національного аграрного університету. Серія : Економіка і менеджмент. - 2019. - Вип. 1. - С. 77-80. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsna_ekon_2019_1_15
5. Сьомич М. І. Особливості сучасних моделей публічного управління / М. І. Сьомич // Аспекти публічного управління. - 2019. - Т. 7, № 4. - С. 44-52. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/aplup_2019_7_4_7

Сотник О.О.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Біленко Д.В.,
к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Сучасні глобалізаційні процеси та стратегічний курс України на побудову ефективної інноваційної моделі економіки створили базу для об'єднання зусиль влади та бізнесу у вирішенні завдань щодо задоволення потреб населення у широкому спектрі послуг. Таким чином державно-приватне партнерство (далі ДПП) стало основною формою взаємодії держави та бізнесу

Партнерство держави і приватного сектору являє собою інституційний альянс між владою та бізнесом з метою реалізації національних і міжнародних, суспільно значущих проектів в широкому спектрі сфер діяльності: від розвитку стратегічно важливих галузей промисловості до надання громадських послуг [1, с.48].

Завданням ДПП є створення сприятливого економічного середовища для інтересів сторін. Для держави це, перш за все, розвиток інноваційної економіки і досягнення соціально-економічного ефекту, що полягає у збільшенні оподаткованої бази і доходів населення, створенні нових робочих місць. Бізнес, у свою чергу, потребує високої рентабельності та збільшення власних доходів, збереження і приросту наявного капіталу, випуску інноваційної продукції або послуг, що мають високу конкурентоспроможність [1, с.51].

В [2, с.64] пропонується класифікація, у якій умовно розділяють усі країни у міру впровадження механізмів ДПП у національні економічні процеси на три групи:

1) «економічно розвинуті» – Велика Британія, а також Франція, Німеччина, Ірландія та Італія (а також неєвропейські держави, такі як США, Канада, Японія, Сінгапур);

2) «проміжні», тобто країни із середнім рівнем поширення практики ДПП: Іспанія та Португалія;

3) «новоприбульці», тобто країни, де застосування ДПП знаходиться на початковій стадії: Люксембург, Швеція, Бельгія, Греція, Норвегія.

В ЄС спостерігається щорічний приріст реалізації ДПП та велика кількість розробок проектів. За даними Європейського центру експертизи у сфері ДПП за останні 5 років в ЄС було реалізовано майже 60 проектів ДПП загальною вартістю 16 млрд. євро. Більшість проектів ДПП в ЄС були реалізовані в наступних сферах: транспорт – 31% , медицина – 19%, освіта – 13%, телекомунікації – 10%, така статистика свідчить про перспективність розвитку ринку державно-приватного партнерства в Україні [3].

У країнах, що входять до складу Європейського Союзу, рівень поширення практики ДПП і її інституціалізації у нормативно-правовому полі є різним, саме тому Європейська Комісія дотримується позиції, що в умовах відсутності систематизованої правової бази для регулювання ДПП у європейському законодавстві необхідно спиратися на «кращі практики» державно-приватного партнерства, апробовані в окремих державах-членах. Для поширення найкращого досвіду ДПП Європейська Комісія використовує можливість надання грантів і, таким чином, також зменшує видатки щодо формування правового та інституційного механізму партнерства [1, с. 48].

Причинами, які змушують органи влади звернутися до механізму ДПП є бюджетні обмеження в країнах євро-зони, а також потреба абсорбувати фінансову допомогу ЄС у державах Центральної Європи.

За даними Фонду державного майна і Міністерства економіки України, концесійні договори щодо передачі об'єктів права комунальної власності в концесію укладені в Автономній Республіці Крим (Гвардійська та Донська сільради Сімферопольського району; Калинівська сільрада Ленінського району), Донецькій (Сніжнянська міськрада, Курахівська міська влада), Житомирській (Коростенська міськрада), Запорізькій (Кирилівська селищна рада), Миколаївській (Адамівська, Жовтнева, Іванівська та Краснопільська сільські ради), Черкаській (Черкаська міськрада), Луганській (Луганська міська рада), Одеській (Бритівська сільська рада) областях. Також в Україні існують прецеденти укладання договорів з приватним партнером щодо надання певного виду (видів) комунальних послуг, наприклад, водопостачання [3].

Отже, незважаючи на те, що українським законодавством, в цілому, врегульовано застосування більшості типів державно-приватного партнерства і, окрім того, є ряд основних тенденцій розвитку ДПП, які доцільно б було застосовувати в Україні, існують певні проблеми, що потребують розробки відповідних інструментів з залучення приватного капіталу в підтримку розвитку провідних галузей та інфраструктурних одиниць та створення органів з управління взаємодією бізнесу і влади на місцях.

Список використаних джерел інформації:

1. Шутаєва О. О. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні / О. О. Шутаєва, В. В. Побірченко, М. О. Гріщенко // Економіка: теорія та практика. – 2015. – № 1. – С. 47-54.

2. Попело О. Світовий досвід розвитку державно-приватного партнерства як фактора побудови та ефективного функціонування інноваційної моделі економіки / О. Попело // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2016. – № 1. – С. 63-73.

3. Проекти державно-приватного партнерства. Сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&id=d8dfdda6-434c-435e-8de3-44f23d101f7a&tag=ZagalniiOgliadDerzhavno-privatnogoPartnerstva>

Сотник О.О.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
к. е. н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л.Тарангул,
Університет ДФС України

ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКОВОЇ ЕКОНОМІКИ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Поведінкова економіка та поведінкові фінанси давно розглядаються провідними економістами в якості нової парадигми економіки будь-якої країни, як на рівні самої держави, так і на рівні корпорацій, компаній і малого бізнесу. Побудова нових моделей поведінки в бізнесі не є закінченим процесом, а знаходиться в активній фазі свого розвитку.

Нобелівський лауреат в галузі економіки за 2017 рік Р. Тайлер пропонує наступне визначення поведінкової економіки: «Поведінкова економіка – це все та ж економіка, але значно збагачена знаннями з області психології та інших соціальних наук», а також стверджує, що «час і розумові можливості людини обмежені. В результаті людина використовує простий спосіб вирішення завдання – евристичний, – щоб зробити певне судження» [1].

Методи, які використовує поведінкова економіка, є аналогічними до тих, які застосовуються в інших галузях економіки. Спочатку найбільш поширеними були експериментальні методи. Експерименти відігравали велику роль на початковому етапі розвитку поведінкової економіки, оскільки експериментальний контроль є досить ефективним для пояснення поведінки, яка відрізняється від прийнятих стандартів [2]. Проте нині поведінкова економіка використовує весь спектр методів, що застосовуються в економічних дослідженнях (статистичні методи, аналіз, математичне та комп'ютерне моделювання та ін.). Це дозволяє визначити певні закономірності в поведінці економічних агентів та на основі їх розробляти маркетингові стратегії [3].

Більшість економічних теорій базуються на класичній моделі економіки, коли всі люди поведуться раціонально й передбачувано й коли побудова математичної моделі бізнесу або інших розрахунків є фундаментальним для прийняття ділового рішення [2; 4]. Однак, подібне припущення дуже рідко відповідає дійсності, і, як наслідок, є проблемою гіпотези «ефективного ринку».

Ефективний ринок – це «ринок, на якому активно конкурує велике число раціональних інвесторів, націлених на максимізацію прибутку, причому кожен з них намагається передбачити майбутні ринкові вартості індивідуальних акцій, і де істотна поточна інформація майже доступна всім учасникам» [5]. Багато вчених відкрито критикують класичну економічну теорію, згадуючи численні свідчення того, що раціональне поведінка не завжди має місце в реальних умовах. Теорія поведінкових фінансів навпаки ж допомагає зрозуміти, яким чином емоції можуть впливати на поведінку інвестора [6].

Виходячи з вищесказаного можна стверджувати, що визначальною відмінністю між поведінковими фінансами і класичною економічною теорією є ставлення до раціональності.

Поведінкова економіка визнає, що в реальному житті людина може діяти на неефективних ринках з неповною інформацією, брати участь у фінансових пірамідах, цінувати більше те, що вона може заробити у короткостроковій перспективі, ніж в довгостроковій, приділяти недостатньо уваги суспільним інтересам, підкорятися нераціональним вказівкам з боку сторонніх організацій.

Таким чином, предмет поведінкової економіки та поведінкових фінансів становить собою вплив психологічних, соціальних, когнітивних та емоційних факторів на економічні рішення людьми та інституціями та наслідки таких рішень для ринкових цін, прибутку, та розподілу ресурсів. Цей напрям економіки дуже тісно пов'язаний з психологією.

Світ бізнесу ніколи ще не був більш мінливим або непередбачуваним, ніж в даний час. Конкурентна боротьба виникає не тільки за продукт, послуги та технології, а й за канали збуту, політику, персонал і бренд. Щоб вижити в сучасному економічному середовищі, корпорації повинні активно створювати, охоплювати і втілювати нові ідеї. Це вимагає творчого підходу від керівництва і персоналу. Така стратегія стає ефективною моделлю розвитку бізнесу в успішній конкурентній боротьбі.

Один із прикладів використання поведінкової економіки на практиці чітко проявляється у дизайн-мисленні. Цей термін являє собою комплекс заходів, спрямованих на максимальне задоволення потреб людини, що виникають при користуванні будь-яким товаром або послугою. По суті, дизайн-мислення – це закономірне продовження установок, внесених в діяльність корпорацій поведінкової економікою. Принципи дизайн-мислення базуються на прийомах рішення підприємницьких завдань в умовах невизначеності зовнішнього середовища.

Нині філософію та підходи дизайн-мислення активно використовують в інноваційному підприємстві – для створення нових бізнесів, а також для генерації бізнес-моделей. Виникає тенденція застосування апарату дизайн-мислення для формування бажаних сценаріїв розвитку майбутнього [7].

Отже, поведінкова економіка доводить наскільки серйозно психологія людини впливає на її поведінку. Під час досліджень Р.Талер вивчив емоції, які керують покупцем, і складнощі, з якими він стикається під час ухвалення рішення та здійснення економічної дії. У своїх роботах він пояснив, що вчинки людей порушують закони традиційної економіки через «керований вибір». Частина ідей цього вченого перетворилися на інструмент державної політики у провідних країнах світу.

Таким чином, поведінкова теорія має низку переваг перед класичною економічною теорією. Поведінкова економіка також дає можливість структурувати та пояснити, начебто, незрозумілу поведінку людини, спираючись на розробки в різних галузях знань.

Список використаних джерел інформації:

1. Галер Р. Поведінкова економіка. Як емоції впливають на економічні рішення. Київ : «Наш Формат». 2018. 464 с.
2. Кужелев М. О. Біхевіористичні фінанси як чинник розвитку національної грошової системи: глобалізаційний аспект. *Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах : матеріали міжнародної науково-практичної конференції*. 2018. С. 109–111.
3. Кужелев М. О. Нечипоренко А. В. Вплив поведінкових факторів на управління фінансовою діяльністю корпорації: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць Університету ДФС України*. 2018. № 2. С. 154–168.
4. Кужелев М. А. Теорія поведінкових фінансів як фактор розвитку національної грошової системи. *Innovations in science and education: challenges of our time*. London: IASHE. 2016. С. 58–60.
5. Colin F. Camerer, George Loewenstein Behavioral Economics: Past, Present, Future: Princeton University Press, 2004.
6. Engel J.F., Blackwell R.D., Kollat, D.T. Consumer Behavior. Hinsdale: Dryden Press. 1978.
7. Удріс Н. С. Дизайн-мислення та дизайн-менеджмент (нові парадигми інноваційного ведення бізнесу). *Упаковка*. 2012. № 6. С. 57–60.

*Спасіченко Д.С.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»
Університет ДФС України
Науковий керівник: Чуницька І.І.,
д.е.н., доцент, професор кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ПОНЯТТЯ БЛОКЧЕЙН ТА МОЖЛИВОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

На сьогоднішній день кожен з нас все частіше і частіше з різних джерел стикається з такими поняттями як біткоіни і криптовалюта. Але незважаючи на їх широке поширення в різних країнах світу, багато хто не до кінця знайомий з даними поняттями. Однак, доцільно розглядати саме систему, на якій вона працює, а саме - блокчейн.

Блокчейн (англ. «Blockchain», «block» - блок, «chain» - ланцюг) - це розподілена база даних, що складається з «ланцюжка блоків», пристрої зберігання блоків не підключені до загального сервера, база даних дозволяє контролювати достовірність транзакцій без нагляду будь-яких фінансових регуляторів. Перевіркою транзакцій займаються так звані «майнери» - учасники системи, які підтверджують справжність вчинених дій, а потім формують із записів транзакцій блоки. Реєстр зберігається одночасно у всіх учасників системи і автоматично оновлюється при щонайменшій зміні. Кожен має доступ до повної інформації будь-якої транзакції, які були здійснені. Користувачі виступають в якості колективного нотаріуса, який підтверджує інформацію в базі даних.

Блокчейн є розподіленою і децентралізованою базою даних, сформованою учасниками, в якій неможливо фальсифікувати дані, тому, що головні переваги: хронологічний запис і публічне підтвердження транзакції кожним учасником мережі. Основною і головною особливістю блокчейна є використання алгоритмів математичного обчислення, і виключення «людини» і людського фактора при прийнятті рішення системою.

Технологія блокчейн зараз активно впроваджується у фінансових напрямках Англії, Японії, США, Китаю та інших країн.

На думку аналітиків, Frost & Sullivan, надзвичайно перспективними сферами для впровадження блокчейна є медицина, енергетика і промисловість. У цих сферах існують близько 100 блокчейн-стартапів. В енергетиці блокчейн може вирішувати такі завдання як організація систем інтелектуального обліку на підприємствах, а також створення мереж Peer-to-peer, де передача даних здійснюється між рівноправними учасниками. Енергетичні корпорації, на зразок, RWE Group, Siemens і GE вже співпрацюють з такими блокчейн-стартапами як Slock.it і LO3 Energy. В охороні здоров'я блокчейн корисний для ведення електронних медичних архівів і віддаленого моніторингу стану пацієнтів. Головними компаніями в цій галузі є HealthChain, BlockPharma, Nashed Health, Gem, Guardtime і Tierion.

Найбільше блокчейн-стартапів зараз існує в США та Великобританії - 341 і 136 компаній відповідно.

Технологія блокчейн є найперспективнішою на ринку в найближчому майбутньому, але для повного впровадження та легалізації необхідне ретельне вивчення ризиків і регулювання законом. Наприклад, добре було б, щоб законодавчо було закріплено статус криптовалюти, потім потрібно було виконати врегулювання операцій на криптовалютних біржах, а далі регламентацію в частині ІСО. Якщо ця робота буде проведена досить швидкими темпами, то Україна може стати провідною державою в сфері створення блокчейн інфраструктури, що дасть можливість використання технології в різних сферах життя. Розглянемо деякі з них:

1. Зберігання на «розподільчій хмарі». Замість того, щоб покладатися на послуги зберігання даних в централізованій хмарі, таких як Dropbox, Amazon або Google Drive, технологія blockchain пропонує можливість зберігання даних і файлів в P2P-мережі (peer-to-peer), тобто, зберігатимуться декількома членами мережі.

2. Управління ідентифікацією. Технологія блокчейн дозволяє користувачам створювати свій власний охоронний тест цифрової ідентифікації. На думку експертів, це свого роду ідентифікатор (ID), заснований на блокчейн, незабаром замінить логіни та паролі онлайн користувачів. При цьому, можемо використовувати наш ID blockchain, щоб отримати доступ до веб-сайтів і додатків, підписувати цифрові документи і т.д. Вже існує ряд компаній, що пропонують такі послуги: Onename, Keybase або ShoCard.

3. Реєстрація та верифікація даних. Абсолютно так само, як можуть бути в незмінній формі збережені в blockchain транзакції bitcoin, технологія дозволяє використовувати її для зберігання будь-якої іншої інформації, створюючи незмінний розподільчий реєстр, значно безпечніший, ніж в традиційних базах даних, які керуються третьою стороною.

Потрібно відзначити, що блокчейн активно входить в нашу економічну і фінансову практику.

Тим часом, в найближчому часі без знання цієї технології неможливо буде адекватно орієнтуватися в сучасній економіці, в сфері фінансів. Досить вказати на те, що в даний час емісія крипто валюти якв випущена на основі технології блокчейн де-факто є «Природним доповненням». Зараз цей фактор ще не стільки значущий для монетарної політики, аналізу монетної сфери, але можна припустити, що в майбутньому, у міру зростання капіталізації криптовалюти, потрібно буде якось враховувати при оцінці грошової маси, рівня монетизації економіки, попиту на гроші та інші важливі макроекономічні параметри .

Список використаних джерел інформації:

1. Блокчейн :[Електроний ресурс]. Режим доступу: [https://www.tadviser.ru/index.php/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F:%D0%91%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D1%87%D0%B5%D0%B9%D0%BD_\(Blockchain\)](https://www.tadviser.ru/index.php/%D0%A1%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%8C%D1%8F:%D0%91%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D1%87%D0%B5%D0%B9%D0%BD_(Blockchain))

2. Новости про блокчейн :[Електроний ресурс]. Режим доступу:
<https://www.rbc.ru/crypto/tags/?tag=%D0%91%D0%BB%D0%BE%D0%BA%D1%87%D0%B5%D0%B9%D0%BD>

3. Blockchain as an innovative technology in the strategic management of companies :[Електроний ресурс]. Режим доступу:
<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=36080412100>

*Ставська М.О.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Нечипоренко А.В.,
*к.е.н., доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТЕОРІЇ ПОВЕДІНКОВИХ ФІНАНСІВ

Поведінкові фінанси є новим напрямом фінансової теорії, що ґрунтується на поясненні особливостей прийняття різноманітних фінансових рішень, поєднуючи напрацювання психології, економічної теорії й фінансів. Фактором розвитку теорії поведінкових фінансів є неспроможність класичної та неокласичної теорії очікуваної корисності в рамках гіпотези ефективного ринку пояснити цілий ряд аномалій, які досить часто виникають на ринках через прийняття економічними агентами ірраціональних рішень.

Вагомий внесок в розвиток теорії поведінкових фінансів здійснили зарубіжні дослідники, зокрема: Д. Аріелі, Д. Канеман, А. Тверскі, Р. Талер, Р. Шиллер, Дж. Акерлоф, а також вітчизняні учені: А. Капелюш, Т. Кізима, М. Кужелев, А. Нечипоренко, Н. Шаманська та ін.. Однак, питання щодо особливостей розвитку поведінкових фінансів становлять вагомий науковий інтерес і нині, а тому обрана тематика дослідження є актуальною.

Сутність поведінкових фінансів розкривається через розкриття сутності дисциплін, на основі яких вони сформувались [1, с. 4]:

- психологія – наука, яка аналізує особливості поведінки під впливом фізичних та психічних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища людського буття;
- фінанси – це система формування, розподілу і використання фінансових ресурсів;
- соціологія – наука про соціальну поведінку людини або групи людей, а також про вплив соціальних аспектів на відносини і поведінку людей.

Теорія поведінкових фінансів розкриває причини і наслідки нерациональної поведінки людей на фінансових ринках й дає потужний інструментарій управління цими процесами. Тобто, предметом дослідження є вплив поведінки людини на фінансові ринки і процеси, що відбуваються в економіці [2, с. 16].

Поведінкові фінанси припускають, що явища, які відбуваються в економіці, прогнозовані при використанні моделей, в яких не всі учасники поведуться раціонально, а відтак можуть приймати «неправильні» рішення, що порушують постулати теорії очікуваної корисності [3, с. 58].

Важливо розділяти такі два аспекти поведінкових фінансів, як інвестори та ринки. Іншими словами, поведінкові фінанси можна поділити на два рівні: мікро-, які розглядають поведінку індивідуальних інвесторів та відхилення в

прийнятті рішень, що відрізняються їх від раціональних суб'єктів, передбачених неокласичною теорією; макро-, які виявляють і описують аномалії в гіпотезі ефективного ринку, які можна пояснити за допомогою поведінкових моделей [4, с. 235]. Крім того, особливість теорії поведінкових фінансів полягає в міждисциплінарному характері, що уможливорює розглядати інвесторів і фінансові ринки у взаємозв'язку з іншими науками.

Сучасний етап розвитку поведінкових фінансів носить більш прикладний характер. Спостерігається активне упровадження результатів досліджень у вирішенні проблематики як на макрорівні, так на мікрорівні.

Використання теорії поведінкових фінансів на практиці дозволяє не тільки оцінити і спрогнозувати фінансові переваги учасників ринку, а й дозволяє в підсумку прогнозувати тенденції розвитку фінансових і грошових систем. На сьогоднішній день поведінкові підходи активно використовуються на інвестиційних ринках і в торгівлі товарами, проте вся історія розвитку національних грошових систем також пов'язана з впливом суб'єктивних факторів, в т.ч. і ірраціональністю поведінки населення на грошовому ринку. Історія свідчить про те, що в багатьох ситуаціях поведінкові фактори можуть домінувати і домінують над фінансовими і економічними [5, с.110].

Таким чином, можна зробити висновок, що поведінкові фінанси, з одного боку, протиставляються сучасній неокласичній теорії, а з іншого – намагаються всіляко розширити її наявні моделі шляхом включення в них більш реальних вихідних даних про поведінку економічних суб'єктів. Для цього в поведінкових фінансах використовуються напрацювання з інших суспільних наук, перш за все когнітивної психології, для пояснення явищ, які неможливо пояснити в рамках класичної теорії.

Список використаних джерел інформації:

1. Ricciardi V., Simon H.K. What is behavioral finance? *Business, Education & Technology Journal*. 2000. № 2 (2). P. 1–9.
2. Нечипоренко А. В., Миркун Б. А. Поведінкова теорія у структурі сучасного економіко-теоретичного знання. *Економіка, фінанси, облік, менеджмент і право в Україні та світі* : зб. тез допов. міжн. наук.-практ. конф., м. Полтава, 1 грудня 2018 р. / Центр фінансово-економічних наукових досліджень. Полтава : ЦФЕНД, 2018. С. 15–16.
3. Кужелев М. А. Теория поведенческих финансов как фактор развития национальной денежной системы. *Innovations in science and education: challenges of our time*. London: IASHE, 2016. P. 58–60.
4. Pompian M. Behavioral finance and investor types: managing behavior to make better investment decisions. N. J. : Wiley finance series, 2012. 232 p.
5. Кужелев М. О. Біхевіористичні фінанси як чинник розвитку національної грошової системи: глобалізаційний аспект. *Проблеми розвитку потенціалу підприємства в глобальних економічних умовах* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 12 листопада 2018 р. / К.: НАУ, 2018. С. 109–111.

*Ставська М.О.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Ліснічук О.А.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансів імені Л.Л. Тарангул,
Університет ДФС України*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ СИСТЕМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Зазвичай наявність досконалої фінансової системи для будь-якої держави є головною умовою ефективного функціонування її економіки. Фінансова системи являє собою надзвичайно складну за внутрішньою будовою фінансову конструкцію, за умови ефективної побудови якої реалізується збалансування інтересів і протиріч фінансової політики та економіки.

Загалом у країнах із розвинутою економікою фінансова система містить такі ланки:

- державний бюджет
- територіальні фінанси
- державний кредит та кредити місцевих органів влади (у федеративних державах – кредити членів федерації)
- спеціальні фонди
- фінанси суб'єктів господарювання.

Слід зазначити, що структура фінансової системи держави залежить від її державного устрою.

Так, в унітарних державах фінансова (бюджетна) система складається з двох ланок, а саме: державний бюджет та місцеві бюджети. Тоді як у федеративних державах бюджетна система включає три ланки: державний (федеральний) бюджет, бюджети членів федерації та місцеві бюджети. Проте, поряд із загальними ознаками кожна країна має свої особливості побудови фінансової системи, що склалися історично або є вимогами часу. Тому загальна характеристика фінансових систем зарубіжних країн наведена в табл. 1.

Сьогодні одним з провідних економічних центрів світу, що справляє величезний вплив на економіку як в глобальному масштабі так і на регіональному рівні, є Європейський Союз – союз держав-членів Європейських Спільнот. Фінансова система Європейського Союзу – багаторівнева. Поряд з цим вона характеризується органічною цілісністю, взаємопов'язаністю її складових і структурною єдністю її функціональних елементів.

Особливістю функціонування фінансової системи Європейського Союзу є те, що на відміну від інших міжнародних економічних організацій ЄС має самостійний бюджет, централізований міждержавний фонд грошових коштів країн-членів – Євробюджет, який об'єднує переважну більшість спільних фінансових фондів.

Таблиця 1

Характерні особливості фінансових систем зарубіжних країн

Країна	Елементи фінансової системи	Особливості фінансової системи
США	- федеральний бюджет - фінанси штатів - місцеві фінанси	- високий рівень автономності
Німеччина	- фінанси федерації - фінанси земель у складі відповідного бюджету - місцеві фінанси	-високий рівень децентралізації -склад фінансової системи Німеччини -бюджетний устрій Німеччини на принципах афіксального федералізму. - система вертикального і горизонтального вирівнювання.
Франція	-центральний (державний) бюджет - місцеві бюджети - спеціальні фонди - фінанси державних підприємств	- багатоланкова - високий ступінь централізації - характеристика доходів та видатків державного бюджету -структура фінансової системи
Великобританія	державний бюджет - місцеві бюджети - спеціальні позабюджетні фонди -фінанси державних підприємств та корпорацій	- ланки бюджетної системи є незалежними та функціонують автономно

Джерело: створено на основі [1 с. 203], [2 с. 298., [3 с. 232]

Основним завданням бюджетної політики ЄС є забезпечення «інклюзивного зростання» з високим рівнем зайнятості й скороченням кількості людей, що живуть в умовах бідності або ризику соціальної ізоляції. Саме тому на забезпечення ефективного та всеохоплюючого розвитку в бюджеті ЄС формується річний план, який має бути строго виконаний. Можемо спостерігати, що значну частину доходів ЄС становлять саме власні кошти, які забезпечують поліпшення рівня бюджетної політики та економіки країн-членів загалом [4 с.102].

Таким чином, можна зробити висновок, що особливості побудови та функціонування фінансових систем розвинутих країн обумовлюються специфікою їх державного, політичного та економічного устрою. Разом з тим, слід зазначити, що в умовах глобалізаційних ризиків та викликів загострюється проблема вироблення нових засад формування та функціонування фінансових систем, які не можуть функціонувати як набір елементів зі своїми локальними цілями розвитку та автономними принципами регулювання.

Список використаних джерел інформації:

1. Виноградня В.М. Особливості функціонування фінансових систем в країнах з ринковою економікою / В. М. Виноградня // Екон. вісн. ун-ту. - 2013. - Вип. 20/1. - С. 199- 205.

2. Ярошевич Н.Б. Фінанси: Навчальний посібник / Н.Б.Ярошевич, І.Ю. Кондрат, М.В.Ливдар- Львів: Видавництво “Простір-М”, 2018. -298с..

3. Шкварчук Л.О. Вступ до фаху «Фінанси, банківська справа та страхування»: навчальний посібник. – Львів: Простір-М, 2019.-232 с.

4. Ліснічук О. А., Сотник О.О. Порівняльна характеристика реалізації бюджетної політики країн ЄС та України у сфері формування дохідної частини бюджету. Проблеми системного підходу в економіці. Збірник наукових праць. Вип. 2(76) 2020р. Видавничий дім «Гельветика». С.97-103

*Табахарник О. Я.,
здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
**Науковий керівник: Коваленко Ю. М.,
д.е.н., професор кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ FINTECH

Фінансові та технологічні інновації чинять істотний вплив на розвиток фінансового ринку. Розвиток інформаційних технологій спонукає його учасників самостійно шукати та застосовувати інноваційні підходи у своїй діяльності, щоб залишатися конкурентоспроможними, оскільки все більше і більше компаній використовують високоінноваційні технології, пропонують більш привабливі фінансові інструменти з меншими витратами для клієнтів або нові платіжні інструменти, тому Fintech-індустрія починає бути трендом у світі інформаційних технологій.

Вагомий внесок у дослідження особливостей впровадження та реалізації FinTech у фінансовій та банківській сферах зробили такі науковці, як Н. Андерсон [1], Р. Браун А. Броддас [2], Ю. Коваленко [3, с.75-87; 4, с.132-142], О. Коцєєв, Н. Морозко, А. Омаріні [5], М. Тарасюк та інші. Ґрунтовні дослідження у сфері FinTech проводить компанія Ernst & Young та Європейська асоціація фінансового управління EFMA.

FinTech – це інноваційні технології, що використовуються фінансовими інститутами, органами державного управління, торговельними організаціями для задоволення потреб споживачів фінансових, адміністративних послуг та товарів в умовах розвитку економіки споживання [2].

Протягом останніх років Fintech мав рекордні рівні фінансування та зростаючі оцінки експертів. Однак, останнім часом умови фінансування зазнали кардинальних змін і майбутнє світової Fintech-індустрії кардинально змінилося. Розглянемо кількість укладених Fintech-угод на світовому ринку фінансових технологій протягом 2019 року та першого кварталу 2020 року (рис. 1). З наведених даних можна зробити висновок, що з середини 2019 року кількість угод зменшується, відповідно, зменшується і загальна сума угод для розвитку Fintech -компаній, а також обсяг інвестицій.

Fintech – це економіка майбутнього: автоматизація, глобальні рішення, перехід всіх гравців в діджитал і онлайн (мобільний банкінг, онлайн-платежі, перехід фізичного ритейлу в e-commerce та інше). У кризі успішний той стартап, який вміє заробляти гроші. Адже економічна ситуація у 2019-2020 рр. відрізняється від попередніх тим, що свобода пересування людей фізично обмежена не тільки між країнами, а й всередині держав і міст. Вважаємо, що даний період можна використати як унікальну можливість для розвитку і популяризації дистанційних сервісів. Використання клієнтами Fintech-продуктів значно посилює інтерес традиційних банківських установ до фінтех-індустрії.

Для стимулювання зростання якості нових проєктів необхідно пройти

серйозний шлях створення прозорих умов ведення бізнесу в країні: створення регуляторного середовища та змін у законодавстві, розробка політики оподаткування для інноваційних компаній, залучення внутрішніх і зовнішніх інвестицій, а також забезпечення простоти у створенні стартапів.

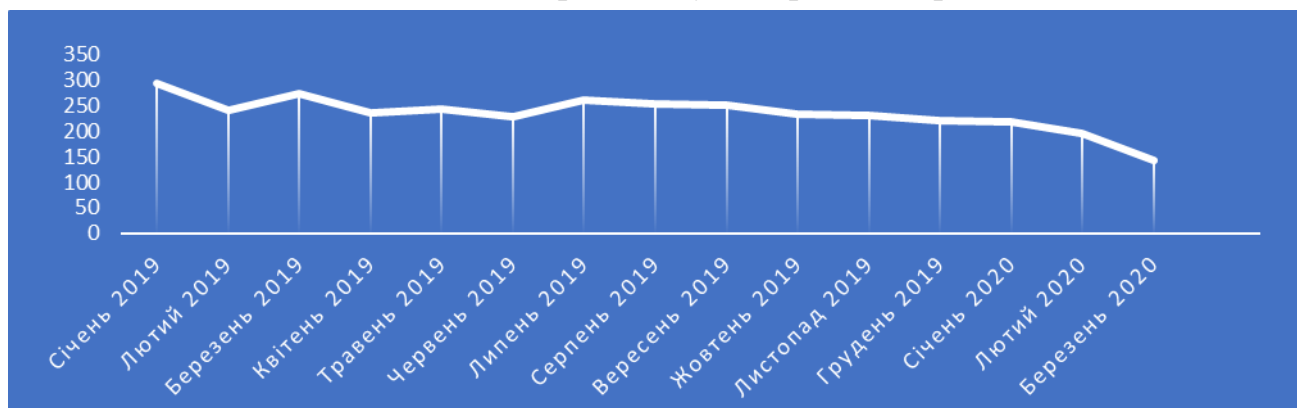

Рис. 1. Кількість укладених Fintech-угод на світовому ринку фінансових технологій у 2019-2020 рр.

Джерело: побудовано автором на основі [7].

Необхідно брати до уваги політичні, економічні, соціальні та технологічні фактори, які сприятимуть розвитку Fintech в кризовий період. Одним зі шляхів розвитку вважаємо залучення інвестицій, а основними внутрішніми інвесторами мають виступати банківські установи.

Список використаних джерел інформації:

1. Anderson H. How Artificial Intelligence And Machine Learning Impact The Insurance Industry. URL: <http://www.digitalistmag.com/digital-economy/2017/06/14/artificialintelligencemachine-learning-impact-insurance-industry>
2. Broaddus A. Financial innovation in the United States – background, current status and prospects. 1985. USA.
3. Коваленко Ю. М. Фінансова система та фінансовий сектор: організаційно-інституційний підхід. Фінанси України. 2011. № 4. С. 75–87.
4. Коваленко Ю. М., Літвін Я. А. Фінансові інструменти, їх класифікації та напрями інноваційних розвідок. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 1. С. 132–142.
5. Omarini A. Banks and Fintechs: How to Develop a Digital Open Banking Approach for Bak's Future. URL: <https://ideas.repec.org/a/ibn/ibrjnl/v11y2018i9p23-36.html>.
6. Інновації в глобальній цифровій сфері: оцінка трансформацій. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2017. № 131. URL: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:P_A8LZcMcGwJ:journals.iir.kiev.ua/index.php/apmv/article/download/3167/2842+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua.
7. Venture Capital Funding Report Q1 2020. CB ISIGHTS: веб-сайт. URL: <https://www.cbinsights.com/research/report>.

Татьяніна С.М.

*здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальність «Управління публічними фінансами
Університету ДФС України*

Науковий керівник: Гусятинський М.В.
*к.т.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Університет ДФС України*

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Сучасний стан економіки України характеризується, окрім особливого впливу наднаціонального законодавства та глобалізації адміністративного права у рамках ЄС, також зміною ролі держави в забезпеченні належного рівня надання публічних послуг. Фактично впроваджується теорія гарантування державою належного рівня якості публічних послуг, що в переважній більшості надаються суб'єктами приватного сектору. Відбувається приватизація функцій держави та часткова передача їх для здійснення приватним суб'єктам особливо у тих сферах, де це справляє найефективніший вплив, натомість за органами державної влади залишаються функції контролю за діяльністю таких суб'єктів та можливість вплинути на форми і методи їх діяльності.

Нині термін “адміністративні послуги” використовується не тільки у вітчизняній науковій літературі та законопроектних матеріалах, а й в національному законодавстві, зокрема, у Законі України “Про адміністративні послуги” [1] та Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади [2], завданням якої є визначення принципів та напрямів подальшого реформування діяльності органів виконавчої влади у сфері АП.

В Законі “Про адміністративні послуги” містяться визначення категорій «адміністративна послуга», «суб'єкт звернення», «суб'єкт надання адміністративної послуги», принципи, на яких повинна ґрунтуватися державна політика у зазначеній сфері та вимоги до її регулювання. Також зустрічаємо порядок та строки надання послуг, питання про плату (так званий адміністративний збір). Окремі статті закону присвячені основам функціонування центрів надання адміністративних послуг, а також основні завдання, які стоять перед адміністратором (посадової особи, що займається організацією надання адміністративних послуг). Одним з елементів процесу децентралізації саме визначається створення центрів надання адміністративних послуг, котрі виступають об'єднаними офісами до яких можуть звертатись споживачі для забезпечення власних прав.

Згідно Державної стратегії регіонального розвитку України на період до 2020 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385 [3], децентралізація влади, а також децентралізація адміністративних послуг має відбуватись шляхом реалізації наступних завдань:

1) реформування адміністративно-територіального устрою із створенням так званої триланкової системи;

2) для діяльності органів публічного управління на місцевому рівні має бути встановлено обґрунтовані територіальні основи з метою забезпечення вільного доступу до адміністративних послуг, а також підвищення якості їх надання;

3) оптимізація розподілу функцій та повноважень між органами публічного управління на місцевому рівні через створення виконавчих органів обласних та районних рад та передачу їм функцій відповідних державних адміністрацій;

4) проведення децентралізації бюджетів через перерозподіл податків, стимулювання податкової спроможності в територіальних громадах та закріплення стабільної дохідної бази тощо.

В результаті реалізації встановлених завдань, а саме: передбаченого укрупнення громад, переформатування районів, оптимізації розподілу повноважень та забезпечення належного фінансування, повинно сприяти створенню більш дієвої організації влади, виконання управлінських функцій на високому якісному рівні, в тому числі й покращення процесу надання адміністративних послуг.

Децентралізація має призвести до зміни принципів функціонування та взаємодії усіх органів публічного управління починаючи від вищих державних органів та закінчуючи місцевим самоврядуванням. Це є важливим для забезпечення належного визначення сфер відповідальності та повноважень, усунення проблем у їх розподілі, врешті-решт, зведення до мінімуму рівня корупції.

Таким чином, можна стверджувати, що з формальної точки зору процес надання адміністративних послуг забезпечено відповідними нормативно-правовими актами, однак велика кількість теоретичних досліджень вказують на наявність достатньої великої кількості проблемних питань. Значна частка цих питань залежить від фінансової складової, оскільки формування бюджетів та зміни у фіскальній політиці є дуже складною та актуальною проблемою. Досить вагомим чинником є врахування людського фактора як в плані формування професійного кадрового складу органів самоврядування, так і спонукання громади до співпраці з органами влади, прийняття безпосередньої участі у розробці та реалізації управлінських рішень.

Список використаних джерел інформації:

1. Про адміністративні послуги. Закон України від 06.09.2012 р. № 5203-VI /2012. № 188. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5203-17#Text> (дата звернення 05.11.2020 року).

2. Про схвалення Концепції розвитку системи надання адміністративних послуг органами виконавчої влади : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.02.2006 р. № 90-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/90-2006-%D1%80#Text>

3. Державна стратегія регіонального розвитку України на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 6 серпня 2014 р. № 385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-%D0%BF#Text>

Татьяніна С.М.

*здобувач II (магістерського) рівня вищої освіти
Спеціальність «Управління публічними фінансами
Університету ДФС України*

Науковий керівник: Житар М.О.

*к.е.н., доцент,
заступник директора ННІ фінансів, банківської справи,
Університет ДФС України*

ЯКІСТЬ НАДАННЯ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Світова теорія і практика переконливо вказують на те, що найважливішою умовою розбудови сучасної конкурентоспроможної національної економіки є формування ефективної банківської системи як рушійної сили економічного розвитку держави та підвищення добробуту населення. Особливої актуальності зазначена проблема набула за останні роки, які відмітились фінансовими потрясіннями, глибокими змінами у банківській справі, численними нововведеннями в організації, формах обслуговування і методах управління банком.

Вивченням проблем розвитку банківських продуктів займалися такі відомі вітчизняні та зарубіжні вчені, як А. Бондаренко, А.Бандурин, О. Дзюблюк, Л. Примостка, О. Єгоров, Н. Крілевський та ін.

Ринок банківських послуг є однією з важливих і невід'ємних складових сучасної ринкової економіки. Тому сьогодні зростає інтерес до різних аспектів діяльності банків та методів управління ними.

Варто зазначити, що на ринку вітчизняних банківських послуг переважає традиційне банківське обслуговування і набирає обертів комбіноване, яке дає змогу банківським установам надавати фінансові послуги не тільки безпосередньо через філії, а й через різні електронні та неелектронні канали збуту. Комбінування традиційного та дистанційного обслуговування дає змогу максимально захопити ринок та задовольнити фінансові потреби різних верств населення, оскільки значна частина клієнтів, особливо похилого віку, надають перевагу традиційному обслуговуванню, тоді як молодь частіше обирає дистанційне. Постійне поліпшення якості банківських послуг потребує розвитку методів оцінювання їх якості.

Варто звернути увагу, що внаслідок пандемії коронавірусу та введених карантинних заходів з березня 2020 року користування онлайн послугами банків зросло швидкими та стійкими темпами. Зростання платежів через POS-термінали призупинилося у квітні, коли через жорсткий карантин закрили багато закладів роздрібною торгівлі і послуг, але показало рекордне зростання вже у травні 2020 року. Трохи гірша ситуація із платежами юридичним особам-підприємцям: у травні продовжився негативний тренд. А ось валюту українці в офлайн міняти не поспішають і після пом'якшення карантину.

Основними перевагами комбінованого банківського обслуговування є насамперед сукупність переваг традиційного та електронного обслуговування:

розширення ринку збуту банківських послуг; індивідуальний підхід до обслуговування клієнта; скорочення витрат на утримання відділень та персоналу; забезпечення конкурентних позицій на ринку банківських послуг тощо. Цей перелік далеко не вичерпаний і є привабливим для всіх суб'єктів ринку фінансових послуг. Характерним недоліком комбінованого банківського обслуговування є високі витрати на утримання відділень та штатних працівників і значні затрати на програмне забезпечення для функціонування каналів електронного банкінгу. Але, варто звернути увагу на те, що якість кінцевого продукту банківської діяльності, має враховувати точку зору зацікавлених суб'єктів оцінювання якості послуг. До того ж необхідно зазначити, що поняття якості банківських послуг може формуватися з огляду зацікавленості різних суб'єктів оцінювання їх якості та їх мотивації, а саме, клієнтів банку (юридичних та фізичних осіб), акціонерів банку, керівництва банку та органів державної влади.

Впровадження систем електронного банкінгу банківськими установами в процес банківського обслуговування та його комбінування з традиційними формами банківського обслуговування створює позитивні умови для розширення ринку збуту послуг та закріплення конкурентних позицій банку на ринку банківських послуг. Однак обслуговування клієнтів за допомогою електронного банкінгу характеризується специфічними особливостями (віддаленість клієнта від банківської установи; у процесі здійснення банківських операцій операціоністом виступає клієнт (клієнт-операціоніст), а не кваліфікований співробітник банку; рівень якості обслуговування повністю залежить від функціонування автоматизованих систем самообслуговування та провайдера), які не притаманні традиційному обслуговуванню та розширюють профіль притаманних банківській діяльності ризиків, які потребують постійного моніторингу та контролю з боку банківської установи.

Таким чином, досить важливим для банку є процес контролю та управління якістю банківських послуг. Даний процес дозволяє банку пристосовуватись до зовнішніх змін на ринку банківських послуг, до бажання клієнтів, до позицій конкурентних установ і т. п.

Якість надання банківських послуг залежить від багатьох чинників, спільна дія яких може по різному впливати на результат з точки зору різних суб'єктів оцінювання. Складне поєднання параметрів якості призводитиме до різних результатів оцінювання якості. Впровадження систем електронного банкінгу банківськими установами в процес банківського обслуговування та його комбінування з традиційними формами банківського обслуговування створює позитивні умови для розширення ринку збуту послуг та закріплення конкурентних позицій банку на ринку банківських послуг. Однак обслуговування клієнтів за допомогою електронного банкінгу характеризується специфічними особливостями (віддаленість клієнта від банківської установи; у процесі здійснення банківських операцій операціоністом виступає клієнт (клієнт-операціоніст), а не кваліфікований співробітник банку; рівень якості обслуговування повністю залежить від функціонування автоматизованих систем самообслуговування та провайдера), які не притаманні традиційному

обслуговуванню та розширюють профіль притаманних банківській діяльності ризиків, які потребують постійного моніторингу та контролю з боку банківської установи. Варто звернути увагу, що довготривала пандемія коронавірусу та потенційне повернення до жорсткіших карантинних заходів як в Україні, так і в світі може призвести до суттєвішого та тривалішого охолодження глобальної та української економік.

Список використаних джерел інформації:

1. Діденко І.С. Якість банківських послуг як фактор підвищення ефективності діяльності банку. URL: <http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/handle/123456789/8269/>

2. Синявська О.О. Застосування методів нечіткої логіки при оцінюванні якості банківських послуг / Моделі управління в ринковій економіці : зб. наук. праць ; заг. ред. та передмова Ю.Г. Лисенка ; Донецький нац. ун-т. – 2014. – С. 300–313.

3. Новини фінансів в Україні. URL: <http://news.finance.ua>.

Тесленко І.С.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Облік і оподаткування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Ключко Л.А.,

*к.е.н., доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України*

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Перспективи економічного розвитку країни значною мірою залежать від ефективно функціонуючої фінансово стійкої банківської системи. Стабільні банки здатні акумулювати значні фінансові ресурси і забезпечувати перелив капіталів між різними секторами народного господарства, сприяючи цим активізації інвестиційних процесів, економічному зростанню суспільства та підвищенню добробуту населення. Саме тому проблеми, що виникають у діяльності окремих банків, позначаються на загальноекономічній ситуації в державі, створюють ефект соціального збурення та поглиблюють недовіру населення до фінансових установ [1, с. 6].

Трансформація економіки України відбувається у складних соціально-економічних умовах, що характеризується значним тиском інфляційних процесів, девальвацією гривні, платіжною кризою і макроекономічною нестабільністю. У зв'язку з цим гостро постає проблема забезпечення фінансової стійкості банків як стабільних кредиторів суб'єктів господарювання реального сектору, які є платформою економічного зростання. Слід зазначити, що проблема забезпечення фінансової стійкості актуальна для банків усього світу, в тому числі і для банків в Україні. Вона обумовлена як внутрішніми, ендогенними, так і зовнішніми, екзогенними, факторами [1, с.11].

До зовнішніх факторів на сьогоднішній день відносяться [2, с.8]:

– несприятлива загальноекономічна ситуація в країні, за якої загальну невизначеність істотно підвищують ризики у відносинах банків з їх контрагентами – вкладниками, позичальниками і регулюючими органами. Масова паніка серед банківських вкладників, або різкі коливання процентних ставок спроможні змінити ціни на фінансові активи;

– інфляція, яка негативно впливає на банківський сектор, оскільки послаблює стимули до заощаджень, що призводить до звуження депозитної бази, розбалансування структури активів і пасивів та втечу капіталів за кордон,;

– ринкові реформи, які мають сприяти оздоровленню та розвитку, однак у короткостроковій перспективі вони можуть спровокувати або посилити кризові процеси в банківській сфері;

– прийняття невірних управлінських рішень, внаслідок чого втрачається клієнтська довіра до банку,;

– рейдерські атаки, які цілеспрямовано направлені на знецінення активів банку, що призводить до їх можливої реорганізації або ліквідації.

– Разом з цим, варто звернути увагу на те, що головними у нинішній ситуації є внутрішні чинники, внаслідок яких банки стають вразливими до зовнішніх впливів і неспроможними протистояти таким з них, як світова фінансова криза, фінансова криза в сусідніх державах, нестабільність макроекономічної ситуації в Україні тощо.

Зокрема, до них можна віднести [2, с.9]:

– недотримання законодавства, особливо в частині дотримання необхідного рівня регулюючих та оціночних показників банківської діяльності;

– обманне перекручування звітної та оперативної інформації з метою приховування від контролюючих суб'єктів справжнього стану платоспроможності фінансових установ;

– некомпетентний менеджмент та прийняття неефективних рішень, що зумовлено низьким рівнем корпоративної культури банків;

– спекуляція, пов'язана з надмірною кредитною експансією під час економічного підйому, як правило, служить фактором, що провокує банківські кризи. Зворотним її боком є погіршення якості кредитного портфеля, завищення оцінки забезпечення погашення позик, збільшення кредитного ризику;

– недоліки внутрішньобанківської системи, яка безпосередньо залежить від політики, що проводиться всередині установи.

Усе це вказує на неналежний рівень ефективності регулюючих заходів держави щодо забезпечення фінансової стійкості банків та недосконалість і прорахунки в системі корпоративного банківського менеджменту.

Ефективно вирішити зазначену проблему можливо лише за умови здійснення цілісного, системного підходу як до самого банку, так і до регулювання його фінансової стійкості. У цьому зв'язку можна запропонувати ряд заходів: регулюючих: підвищення ефективності управління активами і пасивами, оптимізація ресурсів, диверсифікація діяльності, оптимізація організаційно-функціональної структури банку; стабілізуючих: підвищення рівня капіталізації банку та його прибутковості, активізація формування страхових резервів, посилення ефективності менеджменту та обґрунтування управлінських рішень, зниження ризиковості.

Список використаних джерел інформації:

1. Ключко Л.А. Фінансова стійкість банків: теорія та методика оцінки: монографія Ірпінь, Видавництво Національного університету ДПС України, 2013. – 246 с. URL: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/123456789/2421/1/2563_IR.pdf

2. Ткаченко Т.П. Банкрутство комерційних банків: причини та шляхи запобігання. Київ, 2016. 99 с.

Федун І.І.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України;
Науковий керівник: Москаленко Н.В.,
к.е.н., доцент,
доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу
Університет ДФС України

КОРПОРАТИВНІ ФІНАНСИ: СУЧАСНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ

Стрімкі зміни в економіці країни неабияк впливають на уявлення про суть фінансів та виділення в них корпоративного сектора, адже у функціонуванні фінансової системи країни корпоративні фінанси відіграють значну роль. Основним джерелом ресурсів для подальшого функціонування як публічних так і особистих фінансів, де створюється лівова частка ВВП є корпоративний сектор.

Проблематика корпоративних фінансів розглядалася у працях зарубіжних і вітчизняних вчених: В.В. Бабіченка, О.В. Борисова, В.В. Бочарова, С.А. Дмитрієвої, В.В. Замовця, М.В. Липчіу, О.В. Рибаквої, М.В. Романовського, О.О. Терещенка, В.М. Федосова, Г.І. Хотинської та інших [3 с.248]. Попри досить велику кількість наукових досліджень, питання корпоративних фінансів в процесі розвитку сучасної економіки потребує більш детального дослідження.

За визначенням В.М.Суторміної, корпоративні фінанси є мікрорівнем фінансової системи країни, а державні — її макрорівнем. Причому фінансове підґрунтя останнього становить сукупність фінансів господарських одиниць, серед яких провідну роль відіграють корпоративні фінанси [2 с.80].

Варто наголосити, що корпоративний сектор є важливою складовою частиною фінансової системи держави, оскільки обслуговують сферу матеріального виробництва, формують національне багатство, сукупний суспільний продукт, внутрішній валовий продукт держави. Беручи участь в процесах виробництва, розподілу, обміну та споживання корпоративні фінанси є індикатором стану як окремого суб'єкта господарювання, так і економіки держави загалом. Особливості кожного корпоративного підприємства знаходять відображення у специфіці формування фінансових ресурсів, які мають різне функціональне призначення у вирішенні завдань виробничого, постачально-збутового й соціального характеру та накладають відбиток на корпоративні фінанси [3с.253].

Е.Тилкот і Ф.Візінтин показали, як саме завдяки правильній організації корпоративних фінансів розвинуті країни Заходу та Китай здобули глобальні конкурентні переваги. Для цього вони дослідили особливості організації фінансів і корпоративного управління у взаємозв'язку з успіхами й невдачами національних економік. Було доведено, що фінансові рішення на мікрорівні впливають на економічний розвиток країни не менше, ніж макроекономічні процеси. Для забезпечення конкурентоспроможності країни, достатнього рівня

зайнятості, зростання ВВП і доходів бюджету необхідний збалансований розвиток фінансів корпоративного сектору. Не останню роль відіграють також інноваційні наукові розробки в царині корпоративних фінансів [2 с.81].

Дослідження та компаративний аналіз підходів до визначення сутності та змісту управління корпоративними фінансами (фінансового менеджменту) дало змогу виокремити декілька підходів до його тлумачення, які досить умовно можна розмежувати на функціональний, системний, процесний, інтегральний. Функціональний, системний та процесний підходи до визначення сутності фінансового менеджменту не мають принципових концептуальних протиріч і відрізняються лише відправною точкою дослідження та ідентифікацією його змісту, наголосом на окремі аспекти управління фінансами [1с.19].

Можна зробити висновок, що все ж не дивлячись на розвиток корпоративних фінансів, вони потребують значної модернізації в частині методологічної бази та напрямів досліджень. Дослідження у даній сфері матимуть цінність тільки за умови прикладного значення їхніх результатів, які мають бути викладені мовою, зрозумілою для світової наукової спільноти, а не лише для невеликого кола вітчизняних науковців.

Список використаних джерел інформації:

1. Блакита Г., Ситник Г. Корпоративні фінанси: детермінанти успішного управління. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2019. № 4. С. 16-30.
2. Зимовець В.В., Терещенко О.О. Корпоративні фінанси як домінанта фінансової науки. *Фінанси України*. – Київ, 2015. – № 9. – С.78-95.
3. Руденко В.В. Корпоративні фінанси: сутність і особливості розвитку в сучасних умовах. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2(22).

*Хлопова К-А.С.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Береславська О.І.,
*д.е.н., професор,
завідувач кафедри банківської справи та фінансового моніторингу,
Університет ДФС України*

ФІНАНСОВА БЕЗПЕКА УКРАЇНИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

В умовах економічної кризи, що спостерігається в Україні, пріоритетним напрямом діяльності держави є забезпечення економічної безпеки, яка охоплює фінансову, валютну, фіскальну, кредитну та інші безпеки. Ураховуючи проблеми, що існують в фінансовій політиці країни (надмірна боргова заборгованість, суттєвий дефіцит бюджету, нестабільна динаміка валютного курсу тощо) забезпечення фінансової безпеки є надзвичайно актуальним.

Питання забезпечення фінансової безпеки розглядалися у працях таких відомих вітчизняних науковців, як: О.Береславська, О. Барановський, В. Геєць, Б. Губський, М. Денисенко, О.Ладюк, В. Мунтіян, Н Татаренко та ін.

Єдиної думки дотримуються вітчизняні науковці у тому, що фінансова безпека є структурною складовою національної безпеки та однією з найважливіших складових економічної безпеки. Вона підпорядковує ряд складників: фінансову безпеку домогосподарств (особистості) та фінансову безпеку підприємств (установ, організацій) – на мікрорівні та бюджетну, боргову, грошово-кредитну, валютну, інвестиційну, банківську безпеку та безпеку небанківського фінансового сектору – на макрорівні. Кожна із структурних складових фінансової безпеки характеризується певними особливостями та проблемами забезпечення [1].

Ураховуючи масштабність, глибину й тривалість кризових явищ у секторі державних фінансів, а також ступінь їх негативного впливу на процеси, що відбуваються в українській економіці, потрібно виробити нові підходи до процесу забезпечення фінансової безпеки нашої держави. Це необхідно зробити ще й тому, що фінансова безпека стає одним з найважливіших компонентів міжнародної, регіональної та національної безпеки, а Європейський Союз починає відігравати провідну роль у забезпеченні стабільності та безпеки європейського континенту.

Але незважаючи на те, що Європейський Союз є одним зі світових економічних і політичних центрів, він може не мати далекосяжних зовнішньополітичних інтересів у сфері фінансової безпеки. Тому уряд України повинен зосередити увагу на внутрішніх структурних реформах, які максимально наближені до європейських стандартів та сприятимуть забезпеченню фінансової безпеки. Тільки тоді можливо впровадити ефективні механізми, спрямовані на нейтралізацію, мінімізацію впливу та усунення явищ та чинників, що призводять до створення зовнішніх та внутрішніх загроз

фінансової безпеки держави. У поєднанні з розумною державною політикою вони дозволять створити економічно стабільну державу [2].

Забезпечення фінансової безпеки в умовах коронакризи в Україні повинен здійснюватися у декілька етапів, зокрема: на першому етапі необхідно здійснювати об'єктивний і всебічний моніторинг економіки і фінансової сфери з метою виявлення і прогнозування внутрішніх і зовнішніх загроз інтересам фінансової безпеки; на другому етапі здійснюються розрахунки порогових граничнодопустимих значень фінансових та соціально-економічних показників (індикаторів), перевищення яких може провокувати фінансову нестабільність і фінансову кризу. При цьому постійною повинна проводитися діяльність держави щодо виявлення і попередження внутрішніх і зовнішніх загроз фінансовій безпеці.

Забезпечення фінансової безпеки потребує також розробки певної концепції, яка має містити пріоритетні цілі і завдання забезпечення безпеки, шляхи та методи їх досягнення, які б адекватно відображали роль фінансів у соціально-економічному розвитку держави. Її зміст покликаний координувати загальнодержавні дії у сфері забезпечення безпеки на рівні окремих громадян, господарюючих суб'єктів, галузей, секторів економіки, а також на регіональному, національному та міжнародному рівнях. Без обґрунтованої концепції фінансової безпеки неможливо сподіватись на реалізацію ефективного соціально-економічного розвитку держави [3, 4].

Підсумовуючи зазначимо, створення відповідної системи забезпечення фінансової безпеки держави передбачає перш за все вирішення широкого кола проблем, що стосуються по-перше, формулювання концепції; по-друге, визначення пріоритетних національних інтересів у фінансовій сфері, здійснення постійного відстеження факторів, які викликають загрозу фінансовій безпеці країни.

Список використаних джерел інформації:

1. Ладюк О. Д. Фінансова безпека: характеристика складників URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5280>.
2. Гбур З. В. Структура забезпечення економічної безпеки України в контексті європейської інтеграції. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/23_2017/19.pdf.
3. Мацедонська Н.В., Ряба А. Механізм забезпечення фінансової безпеки держави. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/23443/1/26.pdf>
4. Береславська О.І. Девальваційні шоки та їх наслідки для України. URL: file:///C:/Users/admin/Downloads/econprog_2015_4_4%20(4).pdf

*Ходаківська Ю.Ю.,
здобувачка II (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

*Копитко Л.В.
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*

Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛІКВІДНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Банківська система кожної держави відіграє важливу роль у забезпеченні руху грошових потоків. У цій системі набуває важливе значення забезпечення оптимального рівня ліквідності і платоспроможності банківських установ та гнучке реагування на системні ризики, якими обтяжена кожна сучасна банківська установа.

Питання ліквідності банківської системи і проблеми управління нею розглядаються у працях таких вчених, теоретиків та практиків, як Г.Т. Карчева, Д.І.Коваленко, В.І. Міщенко, Д.М. Олійник, Л.О. Примостка, А.В., Сомик та ін.

В.І. Міщенко та А.В. Сомик вважають, що ліквідність банку за своїм призначенням має не лише забезпечити спроможність банку своєчасно і в повному обсязі виконувати власні грошові зобов'язання, а й сприяти його розвитку на основі нарощування обсягів операцій відповідно до стратегії розвитку установи та попиту на ринку банківських послуг [1].

Визначення терміну «ліквідність» Національним банком України представлено так: - «спроможність окремої установи чи системи в цілому забезпечити своєчасність, повноту та безперервність виконання усіх своїх грошових зобов'язань, завдяки збалансованості між строками та сумами погашення розміщених активів і строками та сумами виконання зобов'язань, а також строками та сумами інших джерел і напрямів використання коштів» [2].

З метою підтримання ліквідності банк повинен мати певний резерв коштів для покриття умовних зобов'язань, що можуть бути пов'язані із змінами на грошового ринку та фінансовим станом клієнтів або банків-партнерів [3].

З аналізу різних визначень ліквідності можна сказати, що вони в основному розкривають зміст цього поняття. Однак, можна виділити два різні підходи до визначення ліквідності: її розуміють як запас, або як потік.

Запас характеризує ліквідність банку на певний момент часу, його здатність відповідати за своїми поточними зобов'язаннями і, зокрема, за рахунками до запитання.

Як потік - ліквідність характеризується за певний період або на перспективу, тоді як з погляду запасу вона має звужений характер. При розгляді ліквідності як потоку основна увага приділяється можливості

забезпечення трансформації менш ліквідних активів у більш ліквідні, а також додатковому притоку коштів, включаючи одержання позик.

Ліквідність банку формується поступово в процесі його розвитку, збільшення кількості та обсягів здійснюваних ним активних і пасивних операцій. Для того, щоб визначити ліквідність по вимогах і платоспроможність по зобов'язаннях, що відноситься до різних часових інтервалів, ліквідність ділиться за тимчасовою ознакою трансформації на щоденну (миттєву), поточну й короткострокову.

За таким критерієм як джерела, розрізняють ліквідність на накопичену і куплену. Швидкість, з якою можна здійснити продаж, і величина витрат від такої операції визначають ступінь ліквідності активів. Вони за цією ознакою можуть бути високоліквідні, ліквідні та низько ліквідні (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація банківської ліквідності за різними ознаками

Основні ознаки класифікації банківської ліквідності			
За об'єктом:	За видом платіжних засобів:	За джерелами:	За тимчасовою ознакою:
Баланс банку	Безготівкова	Нагромаджена	Миттєва
Банк	Готівкова	Куплена	Поточна
Банківська ліквідність	Валютна		Короткострокова
Фондовий ринок	Цінні папери		
Активи банку: - Високоліквідні - Ліквідні - Низьколіквідні			

Джерело: [1].

Тому, управління ліквідністю - одне з найскладніших та найактуальніших завдань кожного банку. Управління ліквідністю в банку здійснюється для одночасного виконання двох завдань - дотримання відповідного рівня ліквідності та отримання максимального доходу від активних операцій.

Список використаних джерел інформації:

1. Коваленко Д.І. Взаємозв'язок параметрів ліквідності та платоспроможності комерційного банку. *Международный научный журнал* № 2, 2015, - 54 с.

2. Офіційний сайт Національного банку України. – URL: https://old.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=123427&cat_id=123216

3. Фінанси. Бюджет. Податки: національна та міжнародна термінологія: у 3-х т./ Ін-т світ. екон. і міжнар. відносин НАНУ, ДННУ «Акад. фін. управління»; за ред. Т. І. Єфименко. - Т. 2. - К, 2010. - С. 283-286

Цимбалюк Н.В.,

*здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»*

Університет ДФС України

Науковий керівник: Клименко Д.Б.,

к.е.н., доцент кафедри банківської справи та фінансового моніторингу

Університет ДФС України

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Криза в економіці, систематична банківська криза є джерелом і дальшого нестабільного стану банківської системи, гальмування піднесення економіки, росту безробіття, поглиблення бідності та загострення соціально-політичних ризиків. У даних умовах ні Урядом, ні НБУ не описано стратегічне бачення і єдиний комплекс дій, що спрямовані на вихід з кризи і пришвидшення економічного піднесення, яке з'єднало б суспільство, значно підвищило довіру до влади і зазначило шлях консолідації зусиль. Зокрема, питання вдосконалення системи банківського регулювання розглянуто у працях К. Черкашиної, С.Лобозинської, Р. Бернда.

Очевидно, що потрібно розробляти Стратегію розвитку банківської системи України, яка б враховувала специфіку системної кризи. Ця Стратегія могла б стимулювати розробку НБУ разом з спільнотою експертів Економічної стратегії, яка спрямована на пришвидшене зростання завдяки високотехнологічній індустріалізації України, а також вдосконаленні наявної Програми реформування фінансової системи. На основі поглибленого аналізу причин кризових процесів у банківській системі наведемо модель Стратегії розвитку банківської системи. Головними цілями реалізації Стратегії розвитку банківської системи повинні стати:

- створення фінансово могутньої і стабільної банківської системи, яка буде результативно виконувати свою головну функцію;
- найліпший перерозподіл капіталу для того, щоб забезпечити прискорений розвиток економіки завдяки індустріалізації, інновацій, створенню кластерів високотехнологічних сфер виробництва товарів і послуг, розвиток науки, освіти і добробуту населення;
- забезпечення стабільності національних грошових одиниць, як через валютний курс, так і через рівень інфляції, що є функцією Національного банку України, яка вказана у Конституції.

Банківський сектор повинен стати фінансово стабільною, прибутковою системою, яка виконує функцію оптимального перерозподілу капіталу в економіці і є головним кредитором її інтенсивного розвитку. Тобто банківська система повинна стати ефективним інструментом досягнення макроекономічних пріоритетів держави[2].

На нашу думку, пленарний ефект вказаних заходів безсумнівно буде сприяти відбудові довіри суспільства до банківської системи і зростанню

капіталізації банківської системи України. Також, дасть змогу підвищити конкурентоспроможність українських банків на світовому фінансовому ринку та буде забезпечувати фінансову стійкість вітчизняної економіки на інтеграційному шляху в світове господарство. Що, у свою чергу, буде стимулювати розвиток реального сектора економіки та утворить необхідні передумови для формування стійкого конкурентно-здатного середовища у банківському секторі.

Список використаних джерел інформації:

1. Лобозинська С.М. Державне регулювання банківської системи України / -Львів : Видавництво Львівського університету ім. І. Франка, 2010 . – 413 с.
2. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року Затверджена Постановою Правління Національного банку України від 18.06. 2015 року № 391 / Законодавство України URL: <https://bank.gov.ua/ua/doccatalog/document?id=18563297>.
3. Кулицький С.В. Банківська система України. // Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. Електронний ресурс URL: http://www.nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content%20&view=article&id=3783:bankivska-sistema-ukrajini-suchasnij-stand-i-tendentsijirozvitku&catid=8&Itemid=350

*Шаповалюк І. О.,
здобувач I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
Спеціальність «Фінанси, банківської справи страхування,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Вергелюк Ю.Ю.,
к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

На сьогодні фондовий ринок є одним із найважливіших елементів мобілізації інвестицій, виступає інструментом регулювання фінансової системи держави, адже має щільний зв'язок з фінансами держави і з фінансовим ринком у цілому. Фондовий ринок є одним із головних механізмів економіки, його основні функції полягають у залученні, розподілі та перерозподілі інвестиційних ресурсів. Існує багато чинників, які впливають на функціонування ринку цінних паперів, одними з них є фінансова структура макроекономіки, політична та соціальна стабільність суспільства, структура власності, світові ціни на енергоносії.

Чимало проблем притаманні сучасному стану розвитку ринку цінних паперів. В більшій мірі ці проблеми – відображення стану економіки України в цілому. Вирішувати їх потрібно системно та комплексно. Справедливо підкреслюють науковці щодо важливості ролі стимулюючих та регулюючих заходів у розвитку фондового ринку [1]

Відтак, важливим чинником функціонування фондового ринку є його належне державне регулювання. Пріоритетність курсу на євроінтеграцію в зовнішньоекономічній стратегії розвитку України передбачає освоєння досвіду країн Європейського Союзу (ЄС) у забезпеченні ефективного функціонування фондового ринку, а також є важливою умовою успішного розвитку економіки України [2].

Законодавство України у відповідності до європейських норм сприяє приведенню функціонування системи національного управління фондовим ринком у відповідність до європейської практики. З досвіду країн Європи потрібно розвивати правову, технічну та інституційну інфраструктури фондового ринку. Основними напрямками реформування ринку цінних паперів є: розвиток корпоративної реформи, підвищення ефективності регулювання емітентів, забезпечення надійного і ефективного функціонування ринкової інфраструктури та фінансових посередників; забезпечення функціонування єдиної державної політики тощо [3].

Відзначимо, що від ефективності регулювання залежить активність на ринку. За даними Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР) обсяг торгів на ринку цінних паперів за підсумками 2018 р. зріс на 121,99 млрд. грн. (на 26%), порівняно з показником 2017 р., та становив 590,58 млрд. грн. при зростанні ВВП на 3,2%. Також слід звернути увагу на те, що

спостерігалось значне зменшення даного показника в порівнянні з 2014–2016 рр. Різке зменшення обсягу торгів на ринку цінних паперів почалось ще у 2017 р., коли обсяг торгів знизився на 72,23%, порівняно з 2016 р. та становив 468,69 млрд. грн. За 9 місяців 2019 р. обсяг торгів на біржовому ринку вже становив майже 72% від загального обсягу торгів на ринку цінних паперів. Таким чином, частка торгів на біржовому ринку у 2019 р. досягла найвищого значення за останні 6 років і становила на 28% більше, ніж у 2017 р. та на 45,3% більше, ніж у 2014 р [4].

Починаючи з 2014 р. по 2017 р. простежується поступове зменшення обсягів торгів на біржовому ринку цінних паперів проти динаміки обсягів ВВП, зокрема, обсяг торгів на біржовому ринку цінних паперів зменшився за цей період на 413,91 млрд. грн. або на 67%, що становить 7,11% до ВВП України у 2017 р. Проте, починаючи з 2018 р. спостерігається поступове збільшення аналізованого показника до 305 млрд. грн. та майже до 8% до ВВП у 2019 р. Оцінка ефективності функціонування біржового ринку повинна порівнюватися з обсягами ВВП, тому що відповідний розвиток першого буде формувати інвестиційні потоки в реальний сектор економіки. Аналізуючи частку торгів на біржовому ринку по відношенню до ВВП, найбільшою ця частка була у 2014 р. і складала 39,05% (619,7 млрд. грн). Протягом наступних трьох років вона мала тенденцію до зниження до 14,39%, 11,06% та 7,11% відповідно у 2015–2017 рр. і лише останні два роки почала дещо збільшуватись (8%) [5]. Це створює передумови активного реформування системи державного регулювання фондового ринку та стимулювання його розвитку, що лежить в основі подальших досліджень [6, с.592].

Отже, вітчизняний ринок цінних паперів повинен функціонувати як регульований елемент цілісної фінансової системи та бути синхронізованим з банківським сектором і системою державних фінансів. Ефективний розвиток ринку цінних паперів здатний забезпечити зростання економіки України в умовах складної внутрішньоекономічної ситуації, а також поглиблення європейської інтеграції та глобалізаційних процесів.

Список використаних джерел інформації:

1. Вергелюк Ю., Ганцяк М. Ключові тенденції ринку цінних паперів в Україні. *Розвиток банківських систем світу в умовах глобалізації фінансових ринків* : матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф., 25 жовтня 2019 р. / Мін-во освіти і науки України, ДВНЗ «Університет банківської справи», Черкаський навч.-наук. ін-т. Черкаси, 2019. С.75-77. URL: http://ir.nusta.edu.ua/jspui/bitstream/doc/4389/1/4222_IR.pdf.

2. Федорович І.М. Проблеми та перспективи розвитку фондового ринку України в умовах фінансової глобалізації. *Світ фінансів*. 2017. № 3(52). С. 73–82. URL: <http://sf.tneu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1012/1020> (дата звернення: 20.03.2020).

3. Опарін В., Федосов В., Львовчкін С. Фінансова інфраструктура України: стан, проблеми та її взаємозв'язок із ринком фінансових послуг: монографія; за ред. В. Опаріна, В. Федосова. Київ : КНЕУ, 2016. 347 с.

4. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Річні звіти за 2014-2018 рр. URL: [https:// www.nssmc.gov.ua/documents/rtechniy-zvt-nktspfr-za2018-rk/](https://www.nssmc.gov.ua/documents/rtechniy-zvt-nktspfr-za2018-rk/)(дата звернення: 24.03.2020).

5. Національне рейтингове агентство «Рюрік». Аналітичний огляд. URL: <http://rurik.com.ua/ourresearch/operanalytics/1367.html> (дата звернення: 21.03.2020).

6. Вергелюк Ю. Ю., Вишнеvsька Л. В., Табаченко Я. Ю. Сучасні тренди розвитку ринку цінних паперів в Україні. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6 (23). С. 586-592. URL: http://www.easterneurope-bm.in.ua/journal/23_2019/89.pdf

Шелест Н.І.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України
Науковий керівник: Федина В.В.,
старший викладач кафедри фінансових ринків
Університет ДФС України

ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

В умовах ринкової економіки поступово відбувається зміщення акценту з тільки виробничого на фінансове управління, адже й оцінити ефективність діяльності будь-якого суб'єкта господарювання можна шляхом зіставлення певних фінансових результатів, розраховуючи відповідні показники.

Зберегти міцні ринкові позиції в умовах жорсткої конкуренції будь-якому суб'єкту господарювання можна, спираючись на раціональний фінансовий менеджмент. Саме від рівня організації фінансового менеджменту залежить, наскільки своєчасно, з мінімальними витратами, без втрати незалежності підприємство буде забезпечене коштами, необхідними для його раціонального оснащення і нормальної поточної господарської діяльності, а також контролем за ефективним використанням коштів і рентабельністю операцій. Отже, фінансовий менеджмент - це комплексна система принципів і методів розроблення та реалізації управлінських рішень, спрямованих на формування, розподіл і використання фінансових ресурсів підприємства й організацію його грошових потоків з метою досягнення оперативно-тактичних та стратегічних цілей [1, с.536].

Проблемам фінансового менеджменту присвячені праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема І.Т.Балабанова, І.А.Бланка, Є. Бріггема, В.М. Власова, М. Герчикової, О.Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненко, Л.А. Дробозіної, О.Д. Заруби, О.М. Карасик, В.В. Ковальова, Г.Г. Кірейцева, М.Й. Маліка, Є.Ф. Стоянової, В.М. Родіонової, Л.Н. Павлової, А.М. Поддєрьогіна, Г.Б. Поляка, Н.Ф. Самсонова, Є.А. Уткіна, А.Д. Шеремета, Ван Хорна Дж. К., Сигела Джоела Г. та інших. Однак, як засвідчує огляд літературних джерел, існує ціла низка проблем сьогодення у сфері фінансового менеджменту, які недостатньо вивчені і вимагають більш поглиблених досліджень.

Зокрема, сучасний стан розвитку економічної системи України характеризуються тим, що значна частина суб'єктів господарювання функціонує в умовах невизначеності та нестачі фінансових і матеріальних ресурсів, що не дає їм змоги здійснювати виробничу та фінансову діяльність, розвиватися. Разом із цим, нестача активів у суб'єктів господарювання супроводжується низькою ефективністю їхнього управління. Усе це потребує від підприємств пошуку оптимальних методів формування та використання наявних факторів виробництва, нових напрямків їхнього розвитку.

До основних проблем фінансового менеджменту можна віднести: некваліфіковане планування фінансово-господарської діяльності підприємства; нераціональне розпорядження грошовими ресурсами; помилкове ведення бухгалтерського обліку; неправильний розрахунок необхідної ресурсної бази для забезпечення потреб підприємства; необґрунтованість капіталовкладень; недостатньо ефективний підхід до формування податкової політики; хибне бачення ведення стосунків з інвесторами.

Нинішній період розбудови економічної системи держави потребує обов'язкового системного вивчення і розвитку фінансового менеджменту, оскільки, без цього неможливо надати якісні знання, а без його застосування на підприємстві неможливо забезпечити ефективного і обґрунтованого здійснення аналізу фінансового стану підприємства і результатів його діяльності, планування і прогнозування розвитку підприємства, забезпечення і раціонального використання фінансових ресурсів, оперативного контролю за фінансовим станом і управлінського обліку на підприємстві, тощо. Отже, концепція фінансового менеджменту повинна бути направлена на формування цілісної системи знань про фінансові відносини в господарському процесі, розробку фінансового механізмів та технології управління фінансовою діяльністю суб'єкта господарювання.

Один із відомих у діловому світі експертів в галузі фінансового менеджменту Е. Хелферта, вважає, що будь-який бізнес можна подати як взаємопов'язану систему руху фінансових ресурсів, які викликані управлінськими рішеннями. Такий системний підхід є корисним, оскільки, він відображає фінансову природу усієї діяльності бізнесу, а також подає її у фінансово-економічних термінах. І саме у такому контексті слід вивчати фінансовий менеджмент, оскільки, як свідчить практика, жодне стратегічне або навіть і тактичне рішення менеджерів не буде виконане, якщо воно не підкріплене рухом фінансових ресурсів.

Загалом, у нашій країні практика ефективного фінансового менеджменту перебуває поки лише в стадії становлення, зіштовхуючись із об'єктивними економічними труднощами, недосконалістю нормативно-правової бази, недостатнім рівнем підготовки фахівців до роботи в кризових економічних умовах. Подальше просування країни по шляху ринкових реформ і подолання кризових економічних тенденцій дозволить повною мірою використовувати теоретичні результати і практичний досвід фінансового менеджменту. Ефективне управління діяльністю підприємства значною мірою визначається рівнем розвитку та забезпечення фінансового менеджменту. Це питання є особливо актуальним сьогодні, коли відбуваються докорінні зміни в галузі фінансових відносин, ускладнення ринкової ситуації, постійна зміна зовнішніх і внутрішніх чинників.

Список використаних джерел інформації:

1. Сучасні концепції менеджменту: навч. посібник / за ред. д-ра екон. наук Л.І. Федулової. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 536 с.

*Яковлева Т.В.,
здобувачка I (бакалаврського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Університет ДФС України*
Науковий керівник: Федина В.В.,
*старший викладач кафедри фінансових ринків,
Університет ДФС України*

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО РИНКУ В СУЧАСНІЙ ЕКОНОМІЦІ

Важливим аспектом вивчення фінансового ринку є його роль в індустріальному житті будь-якої країни - в економіці. Щоб зрозуміти роль фінансового ринку в сучасній економіці потрібно поглянути на економічний устрій країни.

В економіці будь-якої держави домінують три сфери діяльності, які формують галузі та ринки. Перша - ресурси, друга - товари і послуги, третя - фінанси. Між цими сферами існує щільний зв'язок і активна взаємодія. Учасниками цієї взаємодії є різні економічні підрозділи, серед яких домінують чотири: бізнес і підприємництво; держава; домогосподарства; зовнішня економіка.

Розглядаючи товари, послуги та ресурси, можна зазначити, що потреба в даних сферах зрозуміла багатьом і не викликає сумнівів. Ці дві області є спорідненими, оскільки ресурси створюють ринки, де учасники бізнесу отримують можливість продавати, купувати, орендувати, одержувати у власність випущену продукцію або послуги. До них відносяться і трудові, природні та рукотворні ресурси. Іншими словами, випустивши ту чи іншу продукцію за допомогою ресурсної бази, її можна реалізувати на товарних майданчиках.

Зовсім по-іншому ситуація виглядає, коли розглядаємо фінансовий ринок. Його необхідність полягає в обігу коштів, які є доходом двох сфер - ресурсів, товарів і послуг. Заробляючи гроші, багато учасників ринків і економічних секторів повинні забезпечити їх обслуговування, оборот і правильне розпорядження коштами. Зробити це складно, оскільки не всі грошові кошти, які є доходом, використовуються для справи - значна частина становить накопичення або заощадження.

Накопичення в будь-якій державі - це цінний ресурс, який використовується для розвитку економіки певного регіону або держави. Грошова маса - заощадження, активно використовується представниками державного сектора, бізнесом та представниками зовнішньої економіки за допомогою позик. Запозичення - найважливіший макроекономічний інструмент. Багато експертів називають його індустріальним паливом. Завдяки позикам розвиваються багато ринків і галузі [1, с.88].

Роль фінансового ринку в процесі надання позик є досить вагомою. Даний сектор господарювання є необхідною ланкою для отримання кредитних коштів. Фінансовий ринок пов'язує представників всіх трьох економічних

областей - бізнес, державний сектор і представників зовнішньоекономічного простору. Завдяки фінансовому сектору ці сфери взаємодіють і отримують на цю взаємодію кредитні кошти.[2, с.186]

Роль фінансового ринку полягає ще і в тому, щоб капітал сформований із заощаджень або отриманий від доходу, не лежав мертвим вантажем, а працював. Тобто активна економіка вимагає постійного руху коштів - від власників грошей до виробників товарів і послуг, які створюють внутрішній валовий продукт країни або регіону [3, с. 146].

Одним з найефективніших інструментів, що забезпечують цей процес, є цінні папери. Їх випуск, продаж і купівля дозволяє прискорити отримання грошових коштів, необхідних тому чи іншому учаснику ринку або галузі. Крім того, за допомогою цінних паперів забезпечується рівномірний розподіл фінансів на певному ринку і в економіці. Гроші потрапляють туди, куди треба [4].

Ці та інші завдання і призначення фінансового ринку говорять про те, що кожній державі вкрай необхідно розвивати свій національний фінансовий ринок. Потрібно прагнути до того, щоб він був інтегрований в міжнародний фінансовий простір. Це неодмінно сприяє притоку інвестицій, що дасть потужний стимул для розвитку всієї економіки окремо взятого регіону.

Звичайно, упорядкування та регулювання фінансового ринку - складне завдання. Тенденції постійно змінюються, з'являються нові продукти, що розширюють спектр фінансових інструментів. Проте є і консервативні, не змінні основи. Наприклад, незмінним залишається те, що фундаментом будь-якого фінансового ринку є численні накопичення, як юридичних, так і фізичних осіб.

В даному контексті важливим є довіра, яка потрібна для того, щоб заощадження населення і підприємств стали інструментом для учасників фінансового ринку. Далеко не у всіх країнах власники засобів розуміють, як працюють посередницькі структури і якими легальними способами заробляють капітали. Роз'яснення і прозорість - ще одна задача і роль фінансового ринку [5].

Ніякого іншого шляху не існує. Оскільки рух коштів - це ще один консервативний момент, який залишається незмінним. Методів, що забезпечують цей рух, за великим рахунком, лише два - кредитування і цінні папери. Решта - похідні від них. Довіра тут є життєво необхідною умовою.

Про місію фінансового ринку можна говорити довго. Згадані функції і завдання далеко не єдині.[6] Сучасний світ і економіка немислима без цього найважливішого сектора народного господарства будь-якої країни і світу. Фінансовий ринок стає все більш глобальним, технологічним і розумним. Саме тому так важливо тим, хто тільки починає свою кар'єру на ньому, відчувати себе впевнено. А почати фахівці радять з відкриття рахунку в європейській компанії, наприклад, в Bilderlings, який дозволить проводити розрахунки з клієнтами і додасть професійної впевненості [7].

Список використаних джерел інформації:

1. Горняк О. В. Макроекономіка : Навчальний посібник / О. В. Горняк, Т. І. Артёмова.– 267 с.
 2. Смолянська О. Ю. Сутність фінансового ринку та його роль у фінансовій системі держави [Електронний ресурс] / О. Ю. Смолянська, І. С. Борисова // Полтавська державна аграрна академія – Режим доступу до ресурсу: <http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/468.pdf>.
 3. Стельмащук А.М А. М. Інноваційна економіка [Електронний ресурс] / А. М. Стельмащук А.М. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: http://ie.at.ua/IE_2014/InnEco_1-50-2014.pdf.
 4. Інвестиції в цінні папери: з чого почати? [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ffin.ua/blog/articles/investopediia/post/investytsii-v-tsinni-papery-z-choho-pochaty>.
 5. Суторміна В. М. Фінансовий ринок Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / В. М. Суторміна, Н. В. Дегтярьова. – Київ, 2008.
 6. Регулятори фінансового ринку затвердили Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року [Електронний ресурс]. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: https://mof.gov.ua/uk/news/financial_market_regulators_approve_strategy_of_ukrainian_financial_sector_development_until_2025-1982.
 7. Альтернатива банкам [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bilderlings.com/ru/about-us/>.
-